348.1
V

Periodica de re morali, canonica, liturgica.

ARTHURUS VERMEERSCH e Soc. Iesu

DOCTOR IURIS ET IURIS CANONICI, LOVANII IN COLL. MAX. S. I. PROFESSOR
THEOLOGIAE MORALIS ET IURIS CANONICI

DE RELIGIOSIS

ET MISSIONARIIS

SUPPLEMENTA ET MONUMENTA

PERIODICA

ALMA COLLEGE
P
LIBRARY
PDRM
Alma, California

TOMUS PRIMUS

(continuans **De Religiosis II,** *ed. alteram)*

Editio altera, recognita

ATHENS COLLEGE
LIBRARY
S. H. NOVITIATE.
LOS GATOS, CAL.

BRUGIS

SUMPTIBUS BEYAERT

ROMAE & RATISBONAE
F. PUSTET

LUTETIAE PARISIORUM
P. LETHIELLEUX

1911

10221

V. I

Ego AEmilius THIBAUT, Praepositus Provincialis Societatis Iesu in Belgio, potestate ad hoc mihi facta ab Admodum Reverendo Patre Francisco Xaverio WERNZ, eiusdem Societatis Praeposito Generali, facultatem concedo, ut opus cui titulus *De Religiosis et Missionariis Supplementa et Monumenta Periodica, Tomus I, altera editio*, a Patre Arthuro VERMEERSCH, sacerdote S. I. conscriptum, et a deputatis censoribus rite recognitum atque approbatum, typis mandetur.

In quorum fidem has litteras manu mea subscriptas et sigillo meo munitas dedi.

Bruxellis, die 21 decembris 1910.

Aem. Thibaut, S. I.

IMPRIMATUR

Brugis, 23 decembris 1910

† G. I. Episc. Brugen.

N. B. Alteri huic primorum tomorum editioni titulum praescribere visum est « De Religiosis et Missionariis », *quem a quarto tomo ac deinceps haec Periodica Supplementa et Monumenta praeferunt.*

Propriae intentioni et ipsi operis titulo videtur melius satisfactum iri, si periodicam istam Monumentorum et Supplementorum editionem in duas diviserimus partes : alteram *Supplementorum*, qua canonicam *De Religiosis* doctrinam perficiemus, alteram *Monumentorum*, quae novissima *De Religiosis* exhibebit decreta. His porro, prout res suadere videbitur, nonnullas subiciemus annotationes.

Qua ratione, ni fallimur, fiet ut, pro viribus, ex utroque nostro tomo et his fasciculis, plenam disciplinae religiosae hauriendam offeramus informationem.

PARS PRIOR

SUPPLEMENTA

SUPPLEMENTUM PRIMUM

DE RATIONE ANNI BISEXTILIS HABENDA IN RECTA TEMPORIS COMPUTATIONE

(Cfr. t. 1, n. **164** *;* **188** *;* **209.***)*

Ratio scribendi. — Nonnumquam certum spatium vel temporis vel vitae ipsi valori actuum praefinitur: quod tunc mathematico consuevit requiri rigore. Ita nulla est professio, nisi annalis praestituta fuerit probatio, nisi profitens 16um aetatis compleverit annum. Nulla est sollemnis professio, nisi per tres annos simplex votorum firmata fuerit professio. Quare iam pridem de recta temporis aestimatione doctores gessere sollicitudinem, et quae ratio habenda sit anni bisextilis conati sunt assequi et explicare. Cfr. v. gr. LESSIUM, *De Iust.*, c. 41 n. 59; MOLINA, *De Iust.* t. 2, tr. 2, disp. 573, n. 2; SANCHEZ, *In Decal.* l. 5, c. 4, n. 4; BARBOSA, *De Offic. Episcopi*, *Alleg.* 101, n. 23 s.; SCHMALZGRUEBER, l. 3, t. 31, n. 66.

An vero semper perspicue, immo accurate dixerint, id certe dubitari licet. Quocirca, cum in anno bisextili (1904) versemur, operae pretium visum est de re ista distincte dicere, et ex parte corrigere quae a nobis t. 1, n. **188** sunt proposita.

Principium. — Hoc initio est utendum. Fictione iuris romani [1], quam nihil immutavit ius canonicum, mensis februarius censetur in anno bisextili eodem 28 dierum numero constare quo in aliis annis. Necesse itaque fuit aliquem diem repetere, eum nempe qui sextus occurrit ante calendas martii (24 februarii), qui geminatus dies

[1] Cfr. v. gr. Arago, *Astronomie populaire*, t. 4, livre 33, p. 677.

pro uno habetur. Quare in martyrologio v. gr. additus dies appellatur *sexto calendas martii* aeque ac proxime sequens. Etenim, cum usu romano dies non numerentur addendo sed deducendo pro distantia qua separantur a nonis, vel ab idibus eiusdem mensis, vel a calendis mensis proxime futuri, bisextus prior est sexto quocum unus fingitur esse dies. Hinc etiam fit ut qui dies hodierno more appellatur 25us februarii sit in anno bisextili re vera 24us anni ordinarii, dies qui appellatur 26us respondeat 25° et ita porro, ad finem usque mensis februarii. Quod ex ipso martyrologio perspicitur. Qui enim Sancti pronuntiari consueverunt die 24° februarii, in anno bisextili pronuntiantur die 25, nullus autem die 24. Hinc :

De anno noviciatus. — 1° Novicio qui, anno 1903, die 24 februarii sit ingressus, non licuit vota facere nisi 25 februarii anni praesentis ; ac perinde dicas de reliquis diebus mensis februarii.

2° Contra autem, qui in ipso anno bisextili 1904, die 24° vel 25° mensis februarii fuerit ingressus noviciatum, annum complebit die 24° februarii 1905, recurrente eadem hora ; et qui 26° februarii sit ingressus annum 25° februarii perficiet. Itaque utraque series hoc schemate proponi potest

Annus inchoatus			Perficitur		
1903,	24	februarii	25	februarii	1904
»	25	»	26	»	»
»	26	»	27	»	»
»	27	»	28	»	»
»	28	»	29	»	»
1904,	24	»	24	»	1905
»	25	»	24	»	»
»	26	»	25	»	»
»	27	»	26	»	»
»	28	»	27	»	»
»	29	»	28	»	»

Quod confirmatur a MOLINA (d. 573, n. 2) « Si quis nascatur in utrovis die qui in anno bisextili sexto calendas martii dicitur, tunc cum dies uterque pro uno reputetur, annus completur sexto calendas martii anni sequentis in eadem hora et puncto. »

De computanda aetate. — Ut quis perficiat aetatem 16 annorum, oportet, ut in anno 16° aetatis attingat eandem calendarii diem, eandemque horam.

Condicioni autem isti statisfacit qui, natus 24 februarii

anni bisextilis, attingit eandem horam diei 24 febr. anni 16i aetatis. Diei enim 24° febr. anni bisextilis perfecte respondet dies 24us alius anni bisextilis.

Semel autem in saeculo, quando annus saecularis nequit perfecte dividi in partes quattuor, omittitur annus bisextilis. Ita, annus 1700, 1800, 1900 non fuere bisextiles. Quare qui natus est anno 1900, die 24 febr. non complebit annum 16 aetatis nisi 25° febr. anni 1916. Quod de aliis diebus qui post 24um in mense februario anni 1900 occurrunt est perinde dicendum. Cuius rei ratio non est quam affert LESSIUS (c. 41, n. 59) necessitas supplendi, post quartum quemque annum, quatter senas horas quae singulis annis defuerint: nemo enim ad complendum annum v. gr. noviciatus, postulat additionem sex horarum, sed ratio tota est in supra proposito usu calendarii.

Nulla autem ratio postulat, ut eum qui ingrediatur religionem die 29° februarii posse facere vota negemus die 28° februarii anni proxime sequentis, cum dies 29us anni civilis supponat pro die 28° computationis canonicae. Quocirca corrigimus dicta t. 1, n. **188.**

SUPPLEMENTUM SECUNDUM

DE SIMPLICI PAUPERTATIS VOTO

ARTICULUS 1. De varietate istius voti pro varia Instituti natura

(Cfr. t. 1, n. **240-251.***)*

Ratio scribendi. — Velimus hoc loco paucis verbis adumbrare rationem qua, post normas a S. Congr. Episcoporum et Regularium conditas die 28 iunii 1901 pro approbandis novis Institutis votorum simplicium (Cfr. t. 2, *Supplem. X*), et Decretum *Perpensis* diei 8 maii 1902 (Cfr. t. 2, *Supplem. XI*), ex parte perfici vel mutari debeant dicta de disciplina voti paupertatis, t. 1, n. **240-251.**

In Ordinibus religiosis. — 1. *De Ordinibus virorum.* Intacta est disciplina voti paupertatis in Ordinibus virorum. Quare manent proposita t. 1, n. **245-249.**

Attamen e recentibus decretis, nominatim ex art. XI decreti *Perpensis*, iam plane constat quod scribebamus n. **248** de bonis post simplicem professionem comparatis : a simpliciter professis posse et debere cedi administrationem, usum atque usumfructum istorum bonorum ; ipsis autem integram linqui optionem designandi administratoris et definiendi dispositionis modi.

De usu et usufructu sinit art. 115 Normarum ut disponant *quo modo ipsis placuerit*. Quocirca, quantum ipsis Normis res definienda sit, vetari non videtur ut religiosus, ante professionem, caveat ut percepti fructus ad capitale accrescant. Exstat tamen severius S. Congregationis responsum 29 nov. 1902, de quo infra, n. **42**. Sed de universali eius vi dubitare licet.

2. *De Monialibus proprie dictis*. Inducta simplicis professionis triennali probatione, quae de simplici voto paupertatis in Ordinibus virorum erant statuta iam in Moniales sunt transferenda. Quod explicavimus t. 2, p. 170, ed. 2. vel p. (177)-(181) ed. 4.

Observes *dotem* non acquiri monasterio ante sollemnem professionem.

Si quae Instituta, iam ante decretum *Perpensis*, utebantur regimine professionis simplicis, eoque diverso, voluit S. Congr. ut res secum componantur. Cfr. resp. 18 iulii 1902, t. 2. *Monumenta*, n. **65** et **65**[bis].

In Institutis votorum simplicium. — Iam distinguenda sunt :

1. Instituta *probata* ante normas recentiores. Horum permanet disciplina, satis similis eius quae Ordinibus est praestituta.

2. Instituta deinceps *probanda*. His imponetur regimen Normarum quod explicavimus t. 2. p. 142 ss. ed. 2, vel p. (128) ss. ed. 4. Quod certum est de Institutis probandis a S. Cong. Episcoporum et Regularium, verisimile autem de aliis. S. enim Congr. de Propaganda Fide nullam novam, quod sciamus, edidit declarationem, sed curavit ut ad se mitteretur exemplum Normarum.

Observes de *dote* Sororum, eandem non acquiri conventui nisi post mortem Sororis.

Quaeres, quid de iis qui, alio vigente regimine, fecerunt professionem in Instituto quod nondum erat approbatum, et deinde subiectum est novae disciplinae ? Si perpetuam fecerant professionem, videntur retinere posse

disciplinam priorem. Si vero temporalem tantum, videntur nova professionis perpetuae disciplina obstricti, nisi a S. Sede aliquod concedatur temperamentum. Noverunt enim se versari in Instituto cuius regimen nondum erat plena confirmatione firmatum ; et bonum commune postulat ut omnes eidem subdantur legi, salva iustitia.

ARTICULUS II. De Paupertatis lege qua tenetur Episcopus assumptus ex Congregatione religiosa

(*Cfr. t. 1, n.* 498.)

Ut quaestionem istam, satis novam, paucis verbis solvamus, haec videntur statuenda.

1. Servat Episcopus ex Instituto votorum simplicium paupertatis votum, quatenus *sibi* ditescere vetatur, et, contentus congruo victu, cetera tribuere debet pietati ac potissimum suae ecclesiae utilitati.

2. Sicut ipsa Episcopi regularis renuntiatio, qua abdicabatur patrimonium, existimatur in gratiam ecclesiae revocata, ita abdicatio usufructus, facta ab Episcopo Instituti religiosi, est facta irrita quod ad effectus futuros [1]. Id suadet omnimoda causae paritas, praeter ipsam rationem iuris naturalis : contigit enim id, quo praeviso, usufructus non fuisset gratis resignatus. Gratuitae autem promissiones possunt in his adiunctis rescindi.

3. Bonorum suorum recuperat *administrationem*, sicut ipsius ecclesiae suae est administrator.

4. *Testamentum* si condere poterat in Instituto, non minus factus Episcopus scribet legitime. Quod si voto paupertatis prohibebatur, sine Indulto S. Sedis non videtur fas esse ut testamentum conficiat. Atque in universum, quae poterat cum licentia *proprii* Praelati, iam poterit per se, postquam factus est Episcopus.

5. Sibi non potest semper ex redditibus ditescere, sed poterit, v. gr. ecclesiae suae. Excepta enim honesta sustentatione, simplex paupertatis votum quandoque continet personalem usufructus abdicationem.

---

[1] Sed non in gratiam ecclesiae tantum. Namque, ex responso Sacrae Congregationis, Episcopus ex-professis liberum usum habet redituum suorum. Videas ACTA S. SEDIS, t. 1, p. 227.

SUPPLEMENTUM TERTIUM

DE INDULTIS SAECULARIZATIONIS

(Cfr. t. 2, n. **124**, *p. 440.)*

Distinctius et accuratius proponendus est usus praesens Indultorum saecularizationis (de quo in nota 4, p. 440). Itaque :

1. Saecularizatio *ad annum et interim* non iam concedi consuevit. Cum enim huiusmodi saecularizati difficile reperirent Episcopum qui ipsos reciperet, postulabant semper iterandas prorogationes Indulti, quibus fiebat ut non pauci sacerdotes in saeculo degerent in nullam dioecesim cooptati. Quae res visa est S. Congregationi plena periculorum et incommodorum.

2. His qui, cum animo postmodum repetendi claustra, peculiari quadam necessitate, v. gr. alendi parentes, inducuntur ad postulandam facultatem versandi per aliquod tempus extra monasterium, conceditur Indultum saecularizationis temporalis quod descripsimus t. 2, n. **118**, B, p. 434 ed. 2 vel p. 262, ed. 4.

3. Denique, si qui sibi quaerant dissolutionem vinculi quo iunguntur suo Instituto, conceditur, si iusta visa sit causa, saecularizatio perpetua, cuius formula habetur n. **118**, A, p. 433, vel 261, ita tamen ut qui sunt in sacris prohibeantur deserere Ordinem, antequam Episcopum benevolum receptorem invenerint ac sacrum sibi constituerint patrimonium.

N. B. Si Episcopus benevolus receptor declaraverit fore ut congrua ipse procuret alimenta, facillime ab habendo proprie dicto patrimonio dispensat S. Congregatio, nec clausula ista stricte urgetur.

SUPPLEMENTUM QUARTUM

DE VARIIS DUBIIS

I. *De Litteris testimonialibus, ad ingrediendum noviciatum.*

1. A quonam sunt petendae litterae testimoniales, si

postulans duos vel tres dies in saeculo commoratus sit solutus votis quibus in alio Instituto erat astrictus ?

R. Si verbalem serves rigorem responsi S. Congregationis (Cfr. t. 1, n. **171**, t. 2, n. **32**, B), cum postulans actu non degat in priore Instituto, petendas dixeris litteras ab Ordinario loci. Nihilominus parva ista commoratio extra claustra videtur talis in quam cadat vulgatum istud « parum pro nihilo reputatur ». Nec sperari plerumque potest accurata causae cognitio nisi a Superiore Generali vel Provinciali Instituti ad quam pertinuit religiosus. Ab his itaque videntur litterae postulari posse.

2. Si ideo ab Episcopo negantur litterae testimoniales quia postulans ipsi minime est notus, vult, praeter cetera, S. Congregatio, ut priusquam induat habitum, postulans per tres menses in conventu probetur. (Cfr. t. 2, n. **32**, A, 3.) Quid autem si agatur de iuvene qui in schola apostolica Ordinis alatur ?

R. Cum tam bene notus sit Superioribus, videtur trimestri illa probatione supersederi posse.

II. *De Monialibus Gallia pulsis quae in Italia sedem ponunt.*

In Gallia nulla monialium vota iam sunt sollemnia (Cfr. dicta, t. 1, n. **86**). Contra vero in Italia. Quid porro, de monialibus antiquioris Ordinis quae, pulsae Gallia, in Italiam demigrarint. Num in Italia ipsis sunt sollemnia vota restituta ?

R. Quam diu vota faciunt tamquam Sorores conventus quo in Gallia potiebantur, votorum qualitas mutato caelo non afficitur. Si vero profiteri coeperint ut addictae novae domui in Italia, sollemnitati votorum nihil videtur obstare, dummodo eae adhibeantur sollemnitates quae ad clausuram pontificiam inducendam iure vel consuetudine sunt requisitae (Cfr. t. 1, n. **310**, 2).

III. *De Ordinibus qui excipiuntur decretis Clementis VIII.*

In tomo 2, p. 62, vel p. (66) n. 7, diximus exemptionem *quorundam* Ordinum esse firmatam decreto 2 oct. 1698. Hi Ordines quinam sunt ? Ii qui numerantur in C. *Sanctissimus*, eiusdem Pontificis Clementis VIII, suntque indicati a nobis, p. 60, 2, vel p. (63), 2.

IV. *De auctoritate capituli et Superioris Provincialis.*

Si capitulum provinciale decreta ferre permittatur, eritne ipsi Superiori Provinciali superior ?

Quod ducimus affirmandum. Simili enim tunc loco sunt ambo, quo est Capitulum generale ad Superiorem generalem.

V. *De Confraternitatum vel Piarum Unionum translatione.*

Anno proxime elapso 1903, die 19 aprilis, Sorores quae a caritate et a S. Vincentio a Paulo nuncupantur impetrarunt a S. Congregatione Indulgentiarum Indultum quo, in praesenti vexatione religiosorum Galliae, Sodalicia instituta apud ipsas possint, intactis indulgentiis, in alia ecclesia vacare consuetis pietatis exercitationibus.

Observes, cum Episcopus permittere queat translationem Sodalicii ab una in aliam ecclesiam, Indulto S. Sedis opus fuisse non videri. Quare in ipso Indulto legimus S. Congregationem annuere *quatenus opus sit.* Cfr. REVUE THÉOLOGIQUE FRANÇAISE, 1903, p. 481.

PARS ALTERA

MONUMENTA

1. — S. R. U. INQUISITIONIS (S. OFFICII)

RESPONSUM 8-10 MAII 1901

De erectione Confraternitatum SS. Rosarii

Congregationes oratrices.

Nel luglio [1] del 1900, dalla S. Congregazione *de Propaganda Fide*, d'intesa colla S. Congregazione *delle Indulgenze*, furono referiti alla Suprema Congregazione del S. Uffizio i dubbii seguenti:

Dubia *de erectione, in locis Missionum, confraternitatis SS. Rosarii ex auctoritate S. Congr. de Propaganda Fide.*

I. Se, dopo la Costituzione Apostolica *Ubi primum*, del 2 ottobre 1898, e la declaratoria di essa, riportata in *Augustana*, del 10 agosto 1899, possa continuarsi dalla S. Congregazione *de Propaganda Fide* a concedere, come per lo innanzi, agli Ordinarii delle Missioni da essa dipendenti la facoltà di erigere le Confraternite o Pie Unioni del SS. Rosario colle rispettive indulgenze accordate dai Sommi Pontefici — E, *quatenus affirmative*;

II. Se agli Ordinarii che ne vengano rivestiti, sia pure necessaria, per usarne validamente, una speciale autorizzazione del P. Generale dei Domenicani.

Dies (8 maii 1901).

Feria IV, die 8 maii 1901

In Congregatione Generali S. R. et U. Inquisitionis coram EE^mis^ ac RR^mis^ DD. Cardinalibus Generalibus Inquisitoribus habita, propositis praedictis dubiis, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt:

---

[1] Id est, latine: Mense iulio anni 1900, S. Congr. de Propaganda Fide convenit cum S. Congr. Indulgentiarum de deferendis ad Supremam Congregationem S. Officii sequentibus dubiis:

I. Utrum necne, etiam post Const. Apostolicam *Ubi primum*, 2 octobris 1898 et declarationem factam in *Augustana*, 10 augusti 1899, possit S. Congr. de Propaganda Fide, ut prius facere solebat, Ordinariis Missionum sibi subiectis, tribuere facultatem erigendi Confraternitates vel Pias Uniones SS. Rosarii cum propriis indulgentiis a RR. Pontificibus concessis. — Et *Quatenus affirmative*,

II. Utrum necne Ordinariis hac instructis facultate opus ad validum eius usum praeterea sit peculiari licentia P. Generalis FF. Praedicatorum.

Responsa. *Ad 1. Negative: seu soli R^mo P. Magistro generali Ordinis Praedicatorum vel eius Vicesgerenti competere erectionem Confraternitatum, vel etiam piarum Unionum a SS. Rosario nuncupatarum, ideoque a nullo alio valide erigi possi, etiam cum solis indulgentiis Confraternitatibus vel piis Unionibus in genere a S. Sede concessis, vel concedi solitis. Et corrigantur formulae.*

Ad II. Provisum in primo.

Approbatio Pontificis, die 10 maii 1901. Sequenti vero feria VI, die 10 eiusdem mensis et anni, in solita audientia SS. D. N. Leonis Div. Prov. Pp. XIII a R. P. D. Assessore habita, SS^mus resolutionem EE. ac RR. adprobavit.

I. Can. Mancini S. R. et U. Inquisit. Notarius.

---

2. — S. RITUUM CONGREGATIONIS

RESPONSA [1] *6 DECEMBRIS 1902 ET 8 MAII 1903*

De Calendario religiosorum et Titulari dubio

I. *Responsum 6 decembris 1902.*

Orator. R. P. Elogius Villafranca, Presbyter Cong. Missionariorum Filiorum Immaculati Cordis B. M. V. et Calendarii ordinator, de consensu sui R^mi. P. Superioris Generalis, sequentia dubia Sacrae Rituum Congregationi pro opportuna solutione humillime subiecit, nimirum:

Dubia

1. Concesso proprio calendario, debentne coli officia localia quae universo clero, saeculari et regulari, sunt praeceptive concessa?

I. An Alumni dictae Congregationis, post recentissimam Calendarii proprii concessionem, teneantur, exceptis Festis Titularium, Patronorum et Dedicationis Ecclesiae Cathedralis, ad officia et Missas alicui Regno vel Dioecesi concessa cum clausula praeceptiva pro universo Clero saeculari et regulari?

2. Uter duorum de quibus est dubium habendus est pro titulari?

II. Cum ex documentis scriptis non constet quisnam sit Titularis Ecclesiae coenobio adnexae et in loco Sancti Dominici nuncupato erectae, quam nomine S. Francisci Assisiensis fideles solent appellare; cumque in altari tum Beata Maria Virgo de Angelis vocata, tum S. Franciscus in actu impressionis Sacrorum stigmatum repraesententur: quaeritur quisnam sit Titularis Ecclesiae?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito etiam voto Commissionis Liturgicae, rescribendum censuit:

Responsa. *Ad 1. Mens generalis.* Ad I. Negative et ad mentem. Mens autem est regulares non teneri ad Officia loci quo degunt, nisi quatenus eiusdem loci Calendario utantur.

Ad 2. Ad II. In casu habeantur uti Contitulares aeque principales B. Maria Virgo de Angelis et S. Franciscus Assisiensis.

Dies (6 dec. 1902). Atque ita rescripsit. Die 6 decembris 1902.

D. Card. FERRATA, *Praef.*

D. Panici, Archiep. Laodicen. Secr.

---

[1] MONITORE ECCLESIASTICO, t. 15 (1903), p. 342 et 205.

II. *Responsum 8 maii 1903.*

Orator

Hodiernus redactor Calendarii Officii Divini pro Alumnis societatis Missionariorum a S. Ioseph, sequentis dubii solutionem a Sacrorum Rituum Congregatione humillime expostulavit, nimirum:

Dubium *de traducendo ad Institutum religiosum Indulto quo S. Thuribius ab universa America latina certo ritu praecipitur colendus.*

Ex Decreto S. C. pro Neg. Eccl. Extr. die 11 ianuarii 1900 extensa fuere ad totam Americam Latinam Officium et Missa propria S. Thuribii Archiepiscopi Limani sub ritu duplici secundae classis; hinc dubium oritur, utrum alumni dictae Societatis, qui ex maxima parte distributi sunt in America Latina, utpote ad regiones latino-americanas praecipue destinati, tali decreto obligentur, an potius stare debeant proprio Calendario a S. Sede approbato, in quo S. Thuribius ritu duplici minori recensetur?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito etiam voto Commissionis Liturgicae, omnibus perpensis, respondendum censuit:

Responsum. *Dies (8 maii 1903).*

In casu, affirmative ad primam partem et negative ad secundam. Atque ita rescripsit, die 8 maii 1903.

S. Card. CRETONI, *Praef.*

Diomedes Panici, Archiep. Laodicen. S. R. P. Secret.

ANNOTATIONES

De vi et significatione prioris partis decreti 6 dec. 1902 parce scripserunt libelli periodici qui in commentandis actis S. Sedis versantur. Nec parum dubios fecit plurium animos. Variae ad nos perlatae sunt sententiae, quas paucis verbis hic proponere iuvat.

1. Fuit qui perspicuitatem responsi celebrando omni satius duceret abstinere explicatione; dum alii, contra, de assequenda significatione visi sunt desperare.

2. Alii responsum istud existimarunt contrarium tum decreto 20 martii 1683 (n. 1708, 2°), tum rescripto 8 maii 1903; quare haec esse consideranda ut responsa particularia, retinendam vero, tamquam generalem, regulam nostro responso propositam *in mente*, *ad primum* descripta. Ita MONITORE ECCLESIASTICO, 1903, p. 343.

Rescriptum 8 maii 1903 est modo supra exhibitum. Responsum n. 1708, 2°, est in causa FF. Minorum de Observantia, atque haec habet: « An possint et debeant (dicti Religiosi) recitare officia ad petitionem Regum et Principum recitari concessa in aliquibus regnis, provinciis, ditionibus, etc. a toto clero tam saeculari quam regulari in diebus fixis, ex. gr. de B. M. V. de Monte Carmelo, die 16 iulii, de S. Rosa Limana die 30 augusti, de B. Ferdinando Rege Castellae die 30 maii, et aliis in Regnis Hispaniarum, et sic de similibus in aliis ditionibus? Huic quaestioni ita respondit S. Cong. « Affirmative, ubi concessio extenditur etiam ad Regulares. »

3. Alii hoc modo opinantur: Vis responsi haec est, ut probet, Regulares qui proprio utuntur calendario non teneri obligatione recitandi Officia propria locorum, quamvis Indultum contineat clausulam praeceptivam pro utroque clero. Verum id facere ipsis licet, ut apparet ex responso (modo recitato) n. 1708, 2°. Quod sentiunt scriptores REVUE THÉOLOGIQUE FRANÇAISE, 1904, p. 69.

4. Alii idem sentiunt quod proxime est dictum, sed addunt: si semel receperint officia propria regni, etc. iam debent Regulares eadem

servare. Atque innituntur responso in Patavina, 28 aprilis 1866 (n. 3147). Ad quaesita enim : 1. An Regulares in dioecesi Patavina degentes teneantur ad recitanda officia ad petitionem regum et principum universis eorum regionibus concessa, cum expressa mentione utriusque cleri saecularis et regularis ? 2. An iidem teneantur ad recitanda officia concessa cunctis dominiis regi aut principi subiectis, nulla facta in Indulto distinctione cleri ? 3. An ad officia utrique clero alicuius dioecesis indulta ? » — respondit S. Cong. : Ad 1. 2. et 3. « Affirmative, si officia aliquando fuerint ab ipsis Regularibus acceptata ; secus, Negative. »

5. Reponsum istud, sic alii arbitrantur, non afficit celebrationem festi sed officium et missa quibus est a regularibus celebrandum. Negat siquidem concessione seu praecepto celebrandi quaedam festa contineri facultatem vel obligationem recitandi officium et missam peculiarem dioecesis vel loci si quam habeant distinctam a communi Breviarii vel Missalis romani. Quod principium, iam traditum a scriptoribus, hoc confirmatur responso. Cfr. opus Victorii van Appelterre, t. 2, p. 53; et Ephemerides liturgicae, t. XIV, p. 476. Ab his excipiuntur officia et missae Patroni loci, Titularis, et Dedicationis Ecclesiae cathedralis, quae putant a Regularibus in proprio dioeceseos sumi posse.

Conclusio. Varietati isti opinionum finem faciet, ut verisimile est, nova Congregationis declaratio. Interea, praeferendae nobis videntur sententiae quibus conciliantur iura. Quare calculum adicimus sententiae quae 4° loco est proposita. Cfr. etiam n. **17**.

---

3. — S. CONGR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSA 15 IANUARII 1903

De ritu professionis sollemnis apud Moniales

Memorato decreto Perpensis, *quo simplicia vota inducuntur apud Moniales, atque explicatione 28 iulii 1902,*

S. Congregationis EE. et RR. decreto *Perpensis temporum adiunctis* [1], dato 3 maii 1902, praescriptum est, ut in sanctimonialium monasteriis in quibus emittuntur vota sollemnia, his praemittantur a novitiis simplicia quoque vota ; porro eiusdem S. Congregationis responso dato in una *Bononiensi* [2] die 28 iulii 1902 resolvitur : Ritum seu caerimoniale, in unoquoque monasterio receptum, adhibendum esse in emittenda prima professione, pro qua consuetae formulae, suppressis, si adsint, verbis sollemnitatem (votorum) exprimentibus, adiciatur noviciam nuncupare vota simplicia, iuxta Decretum a S. Congregatione EE. et RR. die 3 maii 1902 editum : professionem autem secundam emitti posse privatim in choro seu Oratorio interiore coram communitate in manus superiorissae, praevia approbatione Ordinarii seu Praelati Regula-

---

[1] Cfr. nostrum tom. 2, n. **64**, p. 359 vel 183.

[2] Cfr. nostrum tom. 2, n. **65**, p. 361 vel 185. Ibi mendose posita est die 18 iulii pro 28.

ris quod ad Monasteria exempta. Sancitis igitur: in prima simplicium votorum professione ritum receptum, suppressis solum verbis sollemnitatem votorum exprimentibus esse adhibendum, atque secundam sollemnium votorum professionem posse emitti privatim, haec dubitatio mihi movetur :

iam **Quaeritur,**

I. Sitne Ordinarii vel, quod ad Monasteria exempta, Praelati Regularis, audito Superiorissae voto, decernere ut secunda quoque professio publice fiat coram Ordinario vel Ordinarii commissario.

1. Quisnam decernat publicam sollemnis Professionis rationem.

II. Quod caerimoniale sit adhibendum in secunda professione, si privatim coram superiorissa fit, quodque adhibendum, si publice fit coram Ordinario eiusve commissario.

2 et 3. Quodnam, pro casu, sit usurpandum caerimoniale.

III. Utrum et quo modo in casu posteriori manendum in actionibus symbolicis: benedictione ac traditione veli, anuli, coronae, quae hucusque in ritu sollemnis professionis adhibebantur, et ad mentem decreti *Perpensis temporum adiunctis*, posthac in usu erunt ?

Quas dubitationes resolvendas humillime proponens ad pedes Sanctitatis Vestrae emorior,

Humillimus devotissimus servus filius

Orator. Leo Card. De Skrbensky, *Archiep. Pragen.*

Responsa.

Sacra Congregatio Emorum ac Revum S. R. E. Cardinalium, negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, dubiis respondendum censuit, prout respondet :

Ad 1. Ad I. Affirmative, dummodo superiorissa et communitas postulent ut professio, de qua agitur, publice fiat.

Ad 2 et 3. Ad II. In utroque casu secundae professionis requiritur tantummodo, ut Professa proferat formulam professionis, adhibitis verbis sollemnitatem votorum exprimentibus.

Ad III. Provisum in 2o.

Dies (15 ian. 1903). Romae, 15 ianuarii, 1903.

D. Card. Ferrata, *Praef.*

---

4. — S. CONGR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 24 APRILIS 1903

De consuetudine temperante legem clausurae

Describitur usus immemorabilis et communis monialium claustralium ;

Mos est immemorabilis apud omnes huius Dioecesis Conventus monialium claustralium, in cuiusque illarum cadavere sepeliendo, plures convocare Sacerdotes qui clausuram ingrediuntur officia sepulturae praestituri, vel eidem comitaturi, ita ut octo vel decem, et quandoque duodecim connumerentur, praeter operarios laicos qui materiale sepeliendi opus perficiunt. Communitatum harum aliquarum constitutiones nihil de hac re praescribunt ; aliarum vero constitutiones plurimos ad idem consignant Sacerdotes fratres eiusdem respectivi Ordinis religiosi, scilicet sex vel octo vel decem vel duodecim aut, in horum defectu, quattuor Sacerdotes saeculares

cum operariis laicis, quibus omnibus levis solet offerri convictus intra claustra post perfectum opus. Usquemodo hanc toleravi praxim cum proposito istam adeundi Sacram Congregationem pro instructionibus, et maxime quia aliqui ex praedecessoribus meis eidem mori expresse consensisse videntur, prout ab ipsis communitatibus asseritur ; quin tamen, ob assuetam monialium laudabilem obedientiam et submissionem, timenda videatur gravis earum resistentia adversus reformationem si expediat. Cum vero praefata praxis minus quidem conformata appareat disciplinae regulari, ut de hac re me consultius exhibeam, aut tutius Sacrae istius Congregationis auctoritate suffultus procedam, E^morum Patrum sapientiae et consilio sequentia reverenter summitto resolvenda :

Episcopalis tolerantia ;

Copia reformandi.

Dubia *de ingressu in clausuram.*

1um. An praedictus mos et praxis, prout iacent, in omnibus sustineri possint.

2um. An saltem praescriptum de ipsa re in Constitutionibus super quattuor sacerdotibus saecularibus, cum Ordinis fratres omnino desint, sit observantia dignum, quod proinde sustineri et custodiri liceat ; ac deinde caeteras Communitates quibus nihil in Constitutionibus praescribitur, eidem providentiae accommodari expediat.

3^ium. Dato quod nec ista probentur, et habita prudenti consideratione ad perennem praxim, qui Sacerdotum numerus cum operariis laicis intra claustra admitti debet ut sacra officia sepulturae eiusque materialis labor peragantur ?

De epulis appositis.

4um. Denique, an sit laudandus vel saltem permittendus levis convictus gratitudinis et obsequii gratia personis praedictis oblatus statim ac opus finiatur, priusquam claustra deserant ; vel saltem tolerandus in communi collocutionis loco ubi saeculares conveniunt pro monialium salutatione.

Interea fausta omnia Eminentiae Vestrae obventura apprecatur a Domino humilis ac devotissimus Vestri servus (signatus)

Aloysius Philippus, Episc. Zamoren.

Responsa. Vigore specialium facultatum a Sanctissimo Domino Nostro concessarum [1], Sacra Congregatio Eminentissimorum ac Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita expositis dubiis respondendum censuit prout sequitur :

Ad tria priora dubia. *Ad I^um, II^um et III^um, attenta consuetudine, usum de quo in precibus tolerari posse, ita tamen ut monialium confessarii, sociis assumptis e sacerdotibus regularibus vel saecularibus in numero et qualitate a Constitutionibus singulorum monasteriorum vel consuetudine ubi in ipsis Constitutionibus non cavetur determinatis, cum operariis ad opus necessariis et ab Episcopo approbandis, clausuram ingredi valeant, ad officium sepulturae pro monialibus demortua exsolvendum ; —*

Ad IV. *Ad IV^um negative ad primam partem, affirmative ad secundam.*

Dies (24 april. 1903). Romae, 24 aprilis 1903.

D. Card. Ferrata, *Praef.*
Ph. Giustini, Secret.

---

[1] Observes verba ista insolita, quae S. Congregatio ideo videtur addidisse, ne vim consuetudinis in se spectatae existimetur probasse.

5. — S. CONGR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

INDULTUM [1] *16 MAII 1903*

De noviciis alio transferendis in dispersione

Orator, adductis exemplis, postulat indultum quo novicii dispersi in aliud monasterium transferri possint, sine noviciatus interruptione.

Fr. Iucundus a Montorio, Ordinis Min. Capuccinorum Procurator Generalis, ad pedes S. V. humiliter provolutus, de pleno consensu Generalis Ministri, exponit : quod nuper Religiosi Capuccini sub ditione Gubernii gallici e suis coenobiis fere omnes vi expulsi sunt, et alii in Helvetiam, alii in Italiam, alii alio perrexerunt ; et consequenter novicios ipsos secum duxerunt. Circa quod S. Congregatio Episcoporum et Regularium sub die 23 iunii 1880 ad preces P. Commissarii Generalis Francisci de Villa-Franca, Ministris Galliarum, Corsicae et Sabaudiae concessit gratiam, cuius vigore novicii transferri possent alio, absque eorum novitiatus seu probationis interruptione. Cum eaedem nunc militent circumstantiae, orator idem implorat indultum ab Apostolica benignitate, pro earundem Provinciarum noviciis, et si novicii iam translati fuerint, eadem gratia, opportuna sanatione gaudere valeant.

Et Deus, etc.

Conceditur Indultum.

Vigore specialium facultatum a SS^mo^ D^no^ Nostro concessarum, Sacra Congregatio E^morum^ et R^morum^ S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, attentis precibus P. Procuratoris Generalis Ordinis Min Capuccinorum, necessarias et opportunas facultates P. Ministro Generali tribuit, quarum vi indulgere valeat, ut novicii sui Ordinis in Gallia exsistentes, e domibus noviciatus, mutato etiam in alium decentem habitu religioso, si necessitas id exigat, alio extra Galliam transferri possint, in locum tamen ubi omnia habeantur quae pro noviciatu requiruntur, in eoque noviciatum, quin per praemissa interruptus censeri debeat, perficiant ; facta vero a singulis noviciis ante professionem declaratione in scriptis sese hoc indulto uti velle, quae declaratio adnotanda erit in libris professionum et caute asservanda. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Declaratio exigenda a noviciis

Dies (16 maii 1903).

Romae 16 maii 1903.

D. Card. FERRATA, *Praefectus.*
P. Giustini, Secretariis.

ANNOTATIO

Ex dictis tam in priore tomo *De Religiosis*, n. **185** et **186**, quam in posteriore, *Supplemento* IV, p. 59 et ss. vel p. (62) ss. n. **154**, satis perspicitur [2] Indultum istud non fuisse necessarium et esse ad maiorem cautelam quaesitum. Sed, etiam quando copiam facit rei quae *per se* fieri non prohibebatur, consuevit S. Congregatio sapientes indicere cautiones quae suae menti respondeant. Hinc varia Indulti praescripta.

---

[1] NOUV. REV. THÉOL. t. 35, p. 638.
[2] Quod etiam observat NOUV. REV. THÉOL., t. 35, p. 639-641.

6. — S. R. U. INQUISITIONIS (S. OFFICII)

RESPONSUM 15 IULII 1903

De ordinatione facta ab Abbate titulari

Orator. Archiepiscopus N. N. ad pedes S. V. provolutus, quae sequuntur exponit.

Ordinationis factae a Titulari abbate petitur sanatio. Prior quidam Ordinis Cistercensium, Abbas titularis, tonsuram et Ordines Minores contulit cuidam fratri in suo monasterio degenti, obtenta in casu ab Archiepiscopo Oratore opportuna delegatione. Nunc vero sibi innotuit non posse Abbatem titularem gaudere praedicta facultate, et proinde implorat benignam sanationem.

Dies (15 iulii 1903.) Feria IV, die 15 iulii 1903.

Responsum. In Congregatione generali S. R. et U. Inquisitionis, proposito suprascripto supplici libello, re mature perpensa, attentis omnibus tum iuris tum facti momentis, praehabitoque DD. CC. voto, Eminentissimi ac Reverendissimi DD. Cardinales, in rebus fidei et morum Inquisitores Gen., decreverunt :

Omnia repetantur. *Repetendam in casu Ordinationem ex integro a collatione sacrae Tonsurae inclusive.*

Approbatio pontificia eadem die. Eadem feria ac die SS. D. N. Leo div. prov. PP. XIII, per facultates Eminentissimo Secretario factas, resolutionem Eminentissimorum PP. approbavit.

I. Can. Mancini, S. R. et U. Inquis. Notarius.

ANNOTATIO

Non statim, cum quibusdam ephemeridibus, ex hoc responso colligi potest haec conclusio : *Ergo Abbas titularis nequit valide conferre Tonsuram et Ordines minores.* Non constat enim agi in casu de *Abbate regulari* proprie tali qui quamvis nulli praeficiatur abbatiae (ideoque dicatur *titularis*) regat minorem domum exemptam velitque conferre ordines minores suis. (Cfr. REV. THÉOL. FRANC. 1904, p. 661. Nec constat quo pacto vel qua auctoritate factus sit Abbas titularis.

7. — S. CONGR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 25 AUGUSTI 1903

De vacatione beneficiorum residentialium per professionem perpetuam

Proposito modo quo La Congrégation [1] des Missionnaires des Fils du Cœur de Marie obtint de la S. Congrégation des Evêques et Réguliers, en 1880, la

[1] Id est latine : « Congregatio Missionariorum *Filiorum Cordis Immaculati Mariae*, anno 1880 a S. Congr. Episcoporum et Regularium facultatem

faculté de recevoir ses membres aux ordres sacrés au tire *mensae communis* avec cette clause : *exclusis tamen quoad titulum mensae communis iis qui Societatem ingrediuntur proprio titulo S. Ordinationis gaudentes.*

Instituto Filiorum Cordis Mariae *concessus sit titulus mensae communis, iam*

Plus tard, en date du 29 mars 1881, la S. Congrégation des Affaires Extraordinaires accorda *ad decennium* la même grâce, sans la mention ci-dessus, en ajoutant que la concession valait *tum pro ordinatis tum pro iis qui iam ordinati alio titulo eandem ingrediuntur ibique profitentur.* Cette faveur fut refusée en 1891 tant par l'une que par l'autre des SS. Congrégations mentionnées.

Quaeritur, *utrum ante professionem novicii adire debeant S. Congr. ut abdicent beneficia residentialia an haec, contra, ipso iure vacent.*

On demande aujourd'hui si les novices qui possèdent un bénéfice résidentiel doivent avant la profession recourir à la S. Congrégation des Evèques et Réguliers pour pouvoir renoncer à ce bénéfice, ou si plutôt le bénéfice vaque par le fait même de la profession ?

Dubium.

Sacra Cong. Eminentissimorum et Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus EE. et RR. praeposita proposito dubio : *An in Congregatione Missionariorum nuncup. Imm. Cordis B. M. V. Filiorum professio perpetua vacationem beneficiorum residentialium inducat :* respondendum censuit prout respondet : *Affirmative.*

Responsum.

Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregationis die 25 augusti 1903.

Dies (25 aug. 1903).

D. Card. FERRATA, *Praef.*
Ch. Giustini, Secret.

ANNOTATIONES

1 Observes a S. Congregatione traduci hic ad professionem *perpetuam* in Instituto votorum simplicium sanctionem canonicam qua professio *sollemnis* dicitur inducere vacationem beneficiorum residentialium. Professio, inquam, sollemnis. Tantum abest enim ut professio simplex eam per se inducat, ut simpliciter professi Ordinum religiosorum prohibeantur iure Tridentino beneficia resignare.

Verum iure ac merito S. Congregatio aequiperavit, quod ad hunc effectum, professionem perpetuam in Congregatione religiosa, professioni sollemni in Ordine religioso. Per utramque enim, ex hodierno iure, vinculo stabili ac per se non solubili coniunguntur Institutum et alumnus religiosus.

2. Illud tamen superest discrimen inter sollemnem et simplicem professionem, quod ob priorem beneficia vacant omnis generis,

---

obtinuit promovendi alumnos suos ad ordines sacros titulo *mensae communis*, subiecta clausula « *Exclusis tamen quoad titulum mensae communis iis qui « Societatem ingrediuntur proprio titulo S. Ordinationis gaudentes.* » Postea, die 29 martii 1881, S. Congregatio Negotiis Ecclesiasticis extraordinariis praeposita eandem concessit gratiam *ad decennium* omissa supra dicta clausula atque addendo concedi Indultum *tum pro ordinatis tum pro iis qui iam ordinati alio titulo eandem ingrediuntur ibique profitentur.* Haec autem gratia est ab utraque Congregatione anno 1891 negata.

Agedum quaeritur modo utrum novicii beneficio residentiali instructi debeant ante professionem adire ad S. Congr. Episcoporum et Regularium ut possint beneficium istud abdicare, an potius, secuta professione, reapse vacet.

dum in causa praesenti S. Congregatio, conceptis verbis, non agit nisi de beneficiis residentialibus. Nec mirum. Iure enim communi, simpliciter professi, contra ac sollemniter, non fiunt incapaces dominii nec radicale amittunt dominium bonorum. Quare causam quidem dant cur vacent beneficia *residentialia*, cum ex firmo cum Instituto vinculo in perpetuum officio residentiae satisfacere nequeant. Sed nihil per se obstat quin retineant beneficium non residentiale, cuius oneri implendo non sunt impares.

3. Denique suffragio suo E^mi^ Patres vim professionis perpetuae *declarare* videntur non autem illam decernere. Quae declaratio innititur naturae assumpti status religiosi, praesertim post decretum *Auctis Admodum*, quo in perpetuum professi iam expelli prohibentur nisi eo modo quo sollemniter professi Ordinum regularium. Quare censemus usum istius responsi esse posse generalem, ita ut haec statui possit lex : *Per professionem perpetuam in Congregatione religiosa vacant beneficia residentialia.*

4. Ansam demum dubii de *ordinatione* praebet factum responsum. Cum Congregatio religiosa de qua sermo est in decreto nequeat iam alumnis conferre titulum mensae communis, possitne, in illo Instituto, professus votorum simplicium qui beneficio residentiali forte sit instructus promoveri ad sacros ordines titulo talis beneficii, quo mox, perpetua professione, est privandus ? Quam difficultatem esse inenodabilem putat scriptor Revue théologique française [1]. Nihilominus nihil tali ordinationi obesse existimamus. *Formalis* enim suffectio tituli alterius in locum prioris non videtur requiri in clerico saeculari, nisi ut ipsi de perpetua sustentatione sit cautum. Quare nec usurpatur in regularibus sollemniter professis. Sed, post Decr. *Auctis admodum*, tale perpetua professione coniungitur vinculum inter Congregationem votorum simplicium et alumnum, quod certa faciat futura alimenta. Atque haec fortasse est causa cur negatum sit anno 1891 Indultum mutandi titulum quod prius erat concessum.

---

8. — S. CONGR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSA 30 SEPTEMBRIS 1903

De confessarii designatione et mutatione apud Moniales a Visitatione

Proponitur usus contrarius legi communi eiusque fundamenta.

Ordinarius Tirasonen exponit, quod exstat in sua dioecesi monasterium a Visitatione in quo lex de triennali confessarii ordinarii mutatione haud servatur. Haec enim consuetudo, quae adversatur iuri communi, innititur tum Constitutioni XIX Instituti, quae refertur ad confessarios, tum responsioni a Sacra Congregatione Episcoporum et Regularium super re data die 19 augusti 1825. Cum enim superiorissa Monasterii Almae Urbis rogasset Sanctissimum,

---

[1] 1904, p. 89.

ut Institutum sine impedimento uti præfata Constitutione posset, Sacer Consessus respondit: *Nihil esse innovandum.*

Itaque, etc.

Responsum.

Sacra Congregatio Negociis et Consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, super expositis respondit: *Communicentur Dubia et Resolutiones Congregationis Generalis diei vigesimae martii 1891.*

Tradi iubentur resolutiones 20 martii 1891.

Dubia haec fuere.

Dubia.

1. Si et comment[1] il appartient aux religieuses de la Visitation de choisir le confesseur ordinaire?

2. Si les religieuses de la Visitation ont le droit de congédier ou quitter le confesseur ordinaire.

3. Si les religieuses de la Visitation peuvent conserver leur confesseur ordinaire un temps indéterminé, c'est-à-dire avec exemption de la loi de la durée triennale de l'office.

Resp. I. *Ius eligendi confessarium ordinarium ex approbatis ab Episcopo ad sacramentales confessiones sanctimonialium suscipiendas in casu sustineri iuxta modum.*

Responsa.

Modus est *quod forma electionis praescripta in Constitutione XIX integre servetur et quod confessarius sic electus indigeat confirmari ab Episcopo, qui, si adsit legitima causa, potest etiam eum non confirmare.*

2. *Providebitur in tertio.*

3. *Locum habere etiam pro Monialibus Visitationis legem triennii pro duratione confessarii ordinarii in officio et ad mentem.* Mens est: *quod si adsint graves causae amovendi (durante triennio) confessarium ordinarium, servata forma eiusdem Constitutionis XIX, eas manifestent moniales Episcopo, eiusque stent iudicio, salvo semper recursu ad S. Sedem, si opus fuerit.*

Datum Romae ex secretaria Sacrae memoratae Congregationis, die 30 septembris 1903.

Dies (30 septembris 1903).

F. Card. Cassetta.

---

9. — S. CONGR. INDULGENTIARUM ET SS. RELIQUIARUM

RESPONSUM 11 NOVEMBRIS 1903

De ritu absolutionis generalis impertiendae religiosis

Petrus Oomen, Procurator Generalis Congregationis SS^mi^ Redemptoris, huic S. Congregationi Indulgentiis Sacrisque Reliquiis propositae sequens dubium dirimendum proposuit.

Orator

---

[1] Id est latine: « 1. Utrum et qua ratione Moniales a Visitatione Confessarium ordinarium eligere possint?

« 2. Licetne Monialibus a Visitatione dimittere vel deserere confessarium ordinarium?

« 3. Licetne Monialibus a Visitatione Confessarium ordinarium in spatium temporis non definitum retinere, ita ut putandae sint exemptae lege qua trium annorum spatio officium istud circumscribitur?

Dubium *de formula adhibenda*

« Utrum in impertienda absolutione generali iis Tertiariis qui in Communitate degunt votaque simplicia nuncupant adhibenda sit prima formula: *Ne reminiscaris*, an potius altera: « *Intret oratio?* »

Responsum

Et S. Congregatio, audito etiam unius e Consultoribus voto, respondendum mandavit:

Attento decreto diei 28 aug. 1903 pro Tertiariis in communitate degentibus et vota simplicia nuncupantibus :

« Adhibenda est prima formula : Ne reminiscaris. »

Dies (11 nov. 1903).

Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregationis, die 11 novembris 1903.

A. Card. Tripepi, *Praef.*
Franciscus Sogaro, Arch. Amiden. Secret.

Annotationes

1. Nequeunt religiosi, etiam Instituti dioecesani, in Tertium Ordinem valide cooptari et sic Tertiariorum saecularium nomine appellari (Cfr. nostrum t. 1, n. **537**). Verum plura Instituta possunt iure potiri recipiendi absolutionem generalem Tertiariorum. De quibus Institutis praesens fit quaestio.

2. Iam vero brevi Leonis XIII *Quo universi*, 7 iulii 1882, duae constitutae sunt formulae impertiendi absolutionem generalem. Prior, quae initium habet a verbis *Ne reminiscaris*, est « pro Regularibus cuiuscumque Ordinis hoc privilegio fruentibus » altera est « pro Tertiariis saecularibus ceterisque omnibus communicationem privilegiorum et gratiarum cum iisdem vel cum Regularibus cuiuscumque Ordinis habentibus ».

3. Age porro, simili quaestioni, die 19 decembris 1885, S. Congr. Indulgentiarum (quae iam coniuncta est S. Rituum Congregationi) prorsus contrarium dedit responsum. Tunc enim, interrogata de formula qua absolutio erat impertienda Congregationi votorum simplicium, in plenaria Congregatione respondit « Adhibendam esse formulam secundam, cuius videlicet initium : Intret oratio mea, etc.» (Cfr. v. gr. Acta S. Sedis, t. 18, p. 413, vel Nouv. Revue théologique, t. 18, p. 259. 260.)

Sed postquam generali dispositione decreti 28 aug. 1903 Tertiarii in communitate degentes et vota simplicia nuncupantes participes effecti sunt Indulgentiarum primi et secundi Ordinis, consequenter visum est iis etiam formulam absolutionis cum iisdem Ordinibus declarare communem.

---

[1] *De Religiosis*, t. 2, n. **2**, p. 199.

10. — SS. D. N. PII DIV. PROV. PP. X

MOTUO PROPRIO 22 NOVEMBRIS 1903

De Musica sacra [1]

Pio PP. X [2]

Quam necesse sit prospicere decori domus Dei.

Tra le sollecitudini dell'officio pastorale, non solamente di questa Suprema Cattedra, che per inscrutabile disposizione della Provvidenza sebbene indegni occupiamo, ma di ogni Chiesa particolare, senza dubio è precipua quella di mantenere e promuovere il decoro della Casa di Dio, dove gli augusti misteri della religione si celebrano e dove il popolo cristiano si raduna, onde ricevere la grazia dei Sacramenti, assistere al Santo Sacrificio dell'Altare, adorare l'augustissimo Sacramento del Corpo del Signore ed unirsi alla preghiera comune della Chiesa nella pubblica e solenne officiatura liturgica. Nulla adunque deve occorrere nel tempio che turbi od anche solo diminuisca la pietà e la devozione dei fedeli, nulla che dia ragionevole motivo di disgusto o di scandalo, nulla soprattutto che direttamente offenda il decoro e la santità delle sacre funzioni e perciò sia indegno della Casa di Orazione e della maestà di Dio.

In musica sacra, facilis corruptela, difficilis emendatio.

Non tocchiamo partitamente degli abusi che in questa parte possono occorrere. Oggi, l'attenzione Nostra si rivolge ad uno dei più comuni, dei più difficili a sradicare e che talvolta si deve deplorare anche là dove ogni altra cosa è degna del massimo encomio per la

---

[1] Motus iste proprius, quamvis propriam religiosorum disciplinam non afficiat *directe*, non videtur esse in his periodicis monumentis praetereundus. Namque de re quae cottidianum usum habet continet *Codicem iuris*, ab utroque clero servandum. Porro exscribemus authenticum textum italicum, cui subiciemus versionem gallicam qualis occurrit in Revue théologique française, 1904, p. 54 ss.

[2] Pie X Pape

Parmi les sollicitudes de la charge pastorale, non seulement de ce Siège suprême que, par une insondable disposition de la Providence, Nous occupons bien qu'indigne, mais encore de toute Église particulière, la principale, sans aucun doute, est de maintenir et de promouvoir l'honneur de la Maison de Dieu, où les augustes mystères de la religion se célèbrent et où se rassemble le peuple chrétien afin de recevoir la grâce des sacrements, d'assister au Saint Sacrifice de l'Autel, d'adorer le très auguste Sacrement du Corps du Seigneur et de s'unir à la prière commune dans le public et solennel office liturgique. Donc, rien dans le temple ne doit se rencontrer qui trouble ou même seulement diminue la dévotion et la piété des fidèles ; rien qui produise un raisonnable motif de dégoût ou de scandale ; rien surtout qui offense directement l'honneur et la sainteté des cérémonies sacrées et qui soit indigne de la Maison de prière et de la majesté de Dieu.

Nous ne parlons pas en détail des abus qui peuvent se rencontrer à ce sujet. Aujourd'hui, Notre attention vise l'un des plus communs, des plus difficiles à déraciner et qu'on a lieu parfois de déplorer là où toute autre chose mérite le plus grand éloge, pour la beauté et la somptuosité du

bellezza e sontuosità del tempio, per lo splendore e per l'ordine accurato delle cerimonie, per la frequenza del clero, per la gravità e per la pietà dei ministri che celebrano. Tale è l'abuso nelle cose del canto e della musica sacra. Ed invero, sia per la natura di quest, arte per se medesima fluttuante e variabile, sia per la successiva alterazione del gusto e delle abitudini lungo il correr dei tempi, sia pel funesto influsso che sull'arte sacra esercita l'arte profana e teatrale, sia pel piacere che la musica direttamente produce e che non sempre torna facile contenere nei giusti termini, sia infine per i molti pregiudizi che in tale materia di leggeri s'insinuano e si mantengono poi tenacemente anche presso persone autorevoli e pie, v'ha una continua tendenza a deviare dalla retta norma stabilita dal fine per cui l'arte è ammessa a servigio del culto, ed espressa assai chiaramente nei canoni ecclesiastici, nelle Ordinazioni dei Concili generali e provinciali, nelle prescrizioni a più riprese emanate dalla Sacre Congregazioni romane e dai Sommi Pontifici Nostri Predecessori.

Norma mutuanda ex fine, quo ars servire iubetur cultui.

Con vera soddisfazione dell'animo Nostro ci è grato riconoscere il molto bene che in tal parte si è fatto negli ultimi decenni anche in questa Nostra alma Città di Roma ed in molte Chiese della patria Nostra, ma in modo più particolare presso alcune nazioni, dove uomini egregi e zelanti del culto di Dio, con l'approvazione di questa S. Sede e sotto la direzione dei Vescovi, si unirono in fiorenti Società e rimisero in pienissimo onore la musica sacra pressochè in ogni loro chiesa e cappella. Codesto bene tuttavia è ancora assai lontano dall'essere comune a tutti, e se consultiamo l'esperienza Nostra personale e teniamo conto delle moltissime lagnanze che da ogni parte Ci giunsero in questo poco tempo, dacchè

Laudantur conatus in meliora.

Opportunitas tamen actionis pontificiae.

---

temple, pour la splendeur et pour la soigneuse ordonnance des cérémonies, pour l'assiduité du clergé, pour la gravité et pour la piété des ministres célébrants. Nous parlons de l'abus dans les choses du chant et de la musique sacrée. Et, en effet, soit par la nature de cet art, de lui-même flottant et variable, soit par la successive altération de goût et des habitudes au cours des temps, soit par la funeste influence que l'art profane et théâtral exerce sur l'art sacré, soit par le plaisir que la musique produit directement et qu'il n'est pas toujours facile de contenir dans de justes limites, soit, enfin, par les nombreux préjugés qui, en pareilles matières, s'insinuent et ensuite demeurent tenaces, même chez des personnes autorisées et pieuses, il y a une continuelle tendance à dévier de la voie droite, fixée d'après la fin pour laquelle l'art est admis au service du culte et très clairement indiquée dans les canons ecclésiastiques, dans les Ordonnances des Conciles généraux et provinciaux, dans les prescriptions répétées émanées des Sacrées Congrégations romaines et des Souverains Pontifes, Nos Prédécesseurs.

A la vraie satisfaction de Notre âme, Nous avons la joie de reconnaître le grand bien qui, pendant les dix dernières années, s'est réalisé à cet égard, aussi dans Notre auguste Ville de Rome et dans beaucoup d'églises de Notre patrie, mais, d'une façon plus particulière, chez certaines nations où des hommes excellents et très zélés pour le culte de Dieu, avec l'approbation du Saint-Siège et sous la direction des évêques, se sont réunis en de florissantes Sociétés et ont rendu un très complet honneur à la musique sacrée, dans presque toutes leurs églises et chapelles. Toutefois ce bien est encore très loin d'être commun à tous ; et si Nous consultons Notre expérience personnelle, et si Nous tenons compte des plaintes

piacque al Signore di elevare l'umile Nostra Persona al supremo apice del Pontificato romano, senza differire più a lungo, crediamo Nostro primo dovere di alzare subito la voce a riprovazione e condanna di tutto ciò che nelle funzioni del culto et nell'officiatura ecclesiastica si riconosce difforme dalla retta norma indicata. Essendo infatti Nostro vivissimo desiderio che il vero spirito cristiano rifiorisca per ogni modo e si mantenga nei fedeli tutti, è necessario provvedere prima di ogni altra cosa alla santità e dignità del tempio, dove appunto i fedeli si radunano per attingere tale spirito dalla sua prima ed indispensabile fonte, che è la partecipazione attiva ai sacrosanti misteri e alla preghiera pubblica e solenne della Chiesa. Ed è vano sperare che a tal fine su noi discenda copiosa la benedizione del Cielo, quando il nostro ossequio all'Altissimo, anzichè ascendere in odore di soavità, rimette invece nella mano del Signore i flagelli onde altra volta il Divin Redentore cacciò dal tempio gli indegni profanatori.

Propositum Pontificis. Vis absoluta decreti.

Per la qual cosa, affinchè niuno possa d'ora innanzi recare a scusa di non conoscere chiaramente il dover suo, e sia tolta ogni indeterminatezza nell'interpretazione di alcune cose già comandate, abbiamo stimato espediente additare con brevità quei principii che regolano la musica sacra nelle funzioni del culto, e raccogliere insieme in un quadro generale le principali prescrizioni della Chiesa contro gli abusi più comuni in tale materia. E però, di moto proprio e certa scienza, pubblichiamo la presente Nostra *Istruzione*, alla quale, quasi a *codice giuridico della musica sacra*, vogliamo dalla pienezza della Nostra Autorità Apostolica sia data forza di legge,

---

très nombreuses qui de tout lieu Nous sont parvenues depuis le peu de temps qu'il a plu au Seigneur de placer Notre humble personne sur le suprême sommet du Pontificat romain, Nous croyons, sans attendre davantage, que Notre premier devoir est d'élever aussitôt la voix pour réprouver et condamner tout ce qui, dans les cérémonies du culte et dans la fonction ecclésiastique, est reconnu contraire à la droite règle indiquée. Notre très vif désir étant, en effet, que le véritable esprit chrétien refleurisse de toute manière et se maintienne en tous les fidèles, il est nécessaire de pourvoir avant tout à la sainteté et à la dignité du temple, où précisément les fidèles se réunissent pour puiser cet esprit à sa source première et indispensable, c'est-à-dire à la participation active aux sacro-saints mystères et à la publique et solennelle prière de l'Église. Et il est vain dans ce but d'espérer que l'abondante bénédiction du Ciel descende sur nous, quand notre hommage au Très-Haut, loin de monter en odeur de suavité, ramène au contraire dans la main du Seigneur le fouet avec lequel autrefois le divin Rédempteur chassa du temple les profanateurs indignes.

Dans ce but, afin que désormais personne ne puisse invoquer l'excuse de ne pas connaître clairement son devoir, et pour écarter toute indécision dans l'interprétation de plusieurs choses déjà ordonnées, Nous avons jugé expédient d'indiquer brièvement les principes qui gouvernent la musique sacrée dans les fonctions du culte, et de rassembler dans un cadre général les principales prescriptions de l'Église contre les abus les plus communs en cette matière. C'est pourquoi, de Notre propre mouvement et de science certaine, Nous publions Notre présente *Instruction*, à laquelle, comme au *code juridique de la musique sacrée*, Nous voulons, par la plénitude de Notre Autorité apostolique, qu'il soit donné force de loi ; et

imponendone a tutti col presente Nostro Chirografo la più scrupolosa osservanza.

I. — PRINCIPII GENERALI

Quis sit musicae sacrae finis.

1. La musica sacra, come parte integrante della solenne liturgia, ne partecipa il fine generale, che è la gloria di Dio e la santificazione ed edificazione dei fedeli. Essa concorre ad accrescere il decoro e lo splendore delle cerimonie ecclesiastiche, e siccome suo ufficio principale è di rivestire con acconcia melodia il testo liturgico che viene proposto all'intelligenza dei fedeli, così il suo proprio fine è di aggiungere maggiore efficacia al testo medesimo, affinchè i fedeli con tale mezzo siano più facilmente eccitati alla devozione, e meglio si dispongano ad accogliere in sè i frutti della grazia, che sono proprii della celebrazione dei sacrosanti misteri.

Hinc eius eruuntur dotes.

2. La musica sacra deve per conseguenza possedere nel grado migliore le qualità che sono proprie della liturgia, e precisamente la *santità* e la *bontà delle forme,* onde sorge spontaneo l'altro suo carattere, che è *l'universalità*.

Deve essere *santa*, e quindi escludere ogni profanità, non solo in se medesima, ma anche nel modo onde viene proposta per parte degli esecutori.

Deve essere *arte vera*, non essendo possibile che altrimenti abbia sull'animo di chi l'ascolta quell'efficacia che la Chiesa intende ottenere accogliendo nella sua liturgia l'arte dei suoni.

Ma dovrà insieme essere *universale*, in questo senso, che pur concedendosi ad ogni nazione di ammettere nelle composizioni chiesastiche quelle forme particolari che costituiscono in certo modo il

---

Nous en imposons à tous, par le présent chirographe, l'accomplissement le plus scrupuleux.

I. — PRINCIPES GÉNÉRAUX

1. Comme partie intégrante de la solennelle liturgie, la musique sacrée participe à sa fin générale, qui est la gloire de Dieu, la sanctification et l'édification des fidèles. Elle contribue à augmenter l'honneur et la splendeur des cérémonies ecclésiastiques ; et comme son rôle principal est de revêtir d'une mélodie convenable le texte liturgique présenté à l'intelligence des fidèles, ainsi sa propre fin est d'ajouter au texte lui-même une efficacité plus grande, afin que, par ce moyen, les fidèles soient plus facilement excités à la dévotion et mieux disposés à accueillir en eux les fruits de la grâce, fruits propres de la célébration des sacro-saints mystères.

2. La musique sacrée doit donc posséder au meilleur degré les qualités propres de la liturgie, et notamment *la sainteté* et *la bonté des formes*, d'où naît spontanément son autre caractère, qui est l'*universalité*.

Elle doit être *sainte* et, par conséquent, exclure tout élément profane, non seulement en elle-même, mais aussi dans la manière dont elle est exécutée.

Elle doit être un *art véritable*, puisqu'il est impossible, autrement, qu'elle ait, sur l'âme des auditeurs, cette efficacité que l'Église veut obtenir en accueillant l'art des sons dans sa liturgie.

Mais en même temps elle devra être *universelle*, en ce sens, que tout en permettant à toutes les nations d'admettre dans les compositions religieuses ces formes particulières qui, d'une certaine manière, constituent

carattere specifico della musica loro propria, queste però devono essere in tal maniera subordinate ai caraterri generali della musica sacra, che nessuno di altra nazione all'udirle debba provarne impressione non buona.

II. — GENERI DI MUSICA SACRA

Commendatur cantus gregorianus.

3. Queste qualità si riscontrano in grado sommo nel canto gregoriano, che è per conseguenza il canto proprio della Chiesa Romana, il solo canto ch'essa ha ereditato dagli antichi padri, che ha custodito gelosamente lungo i secoli nei suoi codici liturgici, che come suo direttamente propone ai fedeli, che in alcune parti della liturgia esclusivamente prescrive, e che gli studi più recenti hanno si felicemente restituito alla sua integrità e purezza.

Per tali motivi il canto gregoriano fu sempre considerato come il supremo modello della musica sacra, potendosi stabilire con ogni ragione la seguente legge generale: *Tanto una composizione per chiesa è più sacra e liturgica, quanto più nell'andamento, nella ispirazione e nel sapore si accosti alla melodia gregoriana, e tanto è meno degna del tempio, quanto più da quel supremo modello si riconosce difforme.*

L'antico canto gregoriano tradizionale dovrà dunque restituirsi largamente nelle funzioni del culto, tenendosi da tutti per fermo, che una funzione ecclesiastica nulla perde della sua solennità, quando pure non venga accompagnata da altra musica che da questa soltanto.

Praecipue eius usus popularis.

In particolare si procuri di restituire il canto gregoriano nell'uso del popolo, affinchè i fedeli prendano di nuovo parte più attiva all'officiatura ecclesiastica, come anticamente solevasi.

---

le caractère spécifique de leur musique propre, ces formes doivent néanmoins être subordonnées aux caractères généraux de la musique sacrée, de manière à ce que personne d'une autre nation ne puisse, en l'entendant, recevoir une impression mauvaise.

II. — GENRES DE MUSIQUE SACRÉE

3. Ces qualités se rencontrent au plus haut degré dans le chant grégorien, qui est, par conséquent, le chant propre de l'Église romaine, le seul chant qu'elle a hérité des anciens Pères, qu'elle a gardé jalousement au cours des siècles dans ses manuscrits liturgiques, qu'elle propose directement aux fidèles comme sien, que dans certaines parties de la liturgie elle prescrit exclusivement, et que les études plus récentes ont si heureusement rétabli dans son intégrité et dans sa pureté.

Pour ces motifs le chant grégorien fut toujours considéré comme le modèle suprême de la musique sacrée, la loi générale suivante pouvant être établie en toute raison: *Une composition d'église est d'autant plus sacrée et liturgique que par l'allure, par l'inspiration et par le goût, elle se rapproche davantage de la mélodie grégorienne, et elle est d'autant moins digne du temple qu'elle apparaît plus différente de ce suprême modèle.*

L'antique chant grégorien traditionnel devra donc être rétabli largement dans les fonctions du culte, tous devant tenir pour certain qu'une fonction ecclésiastique ne perd rien de sa solennité quand elle n'est accompagnée d'aucune autre musique que celle-ci.

En particulier, qu'on prenne soin de rétablir le chant grégorien dans l'habitude du peuple, afin que de nouveau les fidèles prennent une part plus active à la cérémonie ecclésiastique, suivant l'ancienne coutume.

Laudatur etiam classica polyphonia, nominatim quam coluit Palestrina.

4. Le anzidette qualità sono pure possedute in ottimo grado dalla classica polifonia, specialmente della Scuola Romana, la quale nel secolo XVI ottenne il massimo della sua perfezione per opera di Pierluigi da Palestrina, e continuò poi a produrre anche in seguito composizioni di eccellente bontà liturgica e musicale. La classica polifonia assai bene si accosta al supremo modello di ogni musica sacra che è il canto gregoriano, e per questa ragione meritò di essere accolta, insieme col canto gregoriano, nelle funzioni più sollenni della Chiesa, quali sono quelle della Cappella Pontificia. Dovrà dunque anch'essa restituirsi largamente nelle funzioni ecclesiastiche, specialmente nelle più insigni basiliche, nelle chiese cattedrali, in quelle dei seminarii e degli altri istituti ecclesiastici, dove i mezzi necessari non sogliono fare difetto.

Non excluditur genus magis recens, certis tamen praestitutis cautelis.

5. La Chiesa ha sempre riconosciuto e favorito il progresso delle arti, ammettendo a servizio del culto tutto ciò che il genio ha saputo trovare di buono e di bello nel corso dei secoli, salve però sempre le leggi liturgiche. Per conseguenza la musica più moderna è pure ammessa in chiesa, offrendo anche essa composizione di tale bontà, serietà e gravità, che non sono per nulla indegne delle funzioni liturgiche.

Nondimeno, siccome la musica moderna è sorta precipuamente al servigio profano, si dovrà attendere con maggior cura, perchè le composizioni musicali di stile moderno che si ammettono in chiesa, nulla contengano di profano, non abbiano reminiscenze di motivi adoperati in teatro, e non siano foggiate neppure nelle loro forme esterne sull'andamento dei pezzi profani.

Minus probatur stylus theatralis.

6. Fra i vari generi della musica moderna, quello che apparve

---

4. Les qualités indiquées ci-dessus appartiennent également à un haut degré à la polyphonie classique, spécialement celle de l'École romaine, laquelle, au XVIe siècle, atteignit l'apogée de sa perfection grâce à Pierluigi de Palestrina, et continua même depuis à produire des compositions d'excellent mérite liturgique et musical. La polyphonie classique se rapproche très bien du suprême modèle de toute musique sacrée, qui est le chant grégorien, et pour cette raison elle a mérité d'être admise, conjointement avec le chant grégorien, dans les cérémonies les plus solennelles de l'Église, c'est-à-dire celles de la Chapelle pontificale. Elle devra donc, elle aussi, être restaurée largement dans les fonctions ecclésiastiques, spécialement dans les plus insignes basiliques, dans les églises cathédrales, dans celles des séminaires et des autres établissements ecclésiastiques, qui en ont ordinairement les moyens nécessaires.

5. L'Église a toujours reconnu et favorisé le progrès des arts, en admettant au service du culte tout ce que le talent a su trouver de bon et de beau dans le cours des siècles, pourvu, toujours, que les règles liturgiques fussent sauvegardées. Par conséquent, la musique plus moderne est de même admise dans l'église, parce qu'elle offre, elle aussi, des compositions qui, par leur mérite, leur sérieux, leur gravité, ne sont aucunement indignes des fonctions liturgiques.

Néanmoins, comme la musique moderne est principalement consacrée aux choses profanes, on devra veiller avec le plus grand soin à ce que les compositions musicales de style moderne admises dans l'église ne contiennent rien de profane, n'aient pas des réminiscences de motifs employés au théâtre, et ne soient pas composées, même dans leurs formes extérieures, d'après l'allure des morceaux profanes.

6. Parmi les divers genres de musique moderne, celui qui a semblé le

neno acconcio ad accompagnare le funzioni del culto è lo stile eatrale, che durante il secolo scorso fu in massima voga, specie in talia. Esso per sua natura presenta la massima opposizione al canto regoriano ed alla classica polifonia, e però alla legge più impor-ante di ogni buona musica sacra. Inoltre l'intima struttura, il ritmo il cosidetto *convenzionalismo* di tale stile non si piegano, se non nalamente, alle esigenze della vera musica liturgica.

III. — TESTO LITURGICO

Qua lingua canendum.

7. La lingua propria della Chiesa Romana è la latina. È quindi roibito nelle solenni funzioni liturgiche di cantare in volgare qual-ivoglia cosa ; molto più poi di cantare in volgare le parti variabili comuni della messa e dell'officio.

Quid cani debeat, possit.

8. Essendo per ogni funzione liturgica determinati i testi che ossono proporsi in musica e l'ordine con cui devono proporsi, non lecito nè di confondere quest'ordine, nè di cambiare i testi pres-ritti in altri di propria scelta, nè di ometterli per intero od anche olo in parte, se pure le rubriche liturgiche non consentano di sup-lire con l'organo alcuni versetti del testo, mentre questi vengono emplicemente recitati in coro. Soltanto è permesso, giusta la con-uetudine della Chiesa Romana, di cantare un mottetto al SS. acramento dopo il *Benedictus* della messa solenne. Si permette ure che dopo cantato il prescritto offertorio della messa si possa seguire nel tempo che rimane un breve mottetto sopra parole pprovate dalla Chiesa.

Quo ordine, qua ratione.

9. Il testo liturgico deve essere cantato come sta nei libri, senza lterazione o posposizione di parole, senza indebite ripetizioni,

---

noins convenable pour accompagner les cérémonies du culte, c'est le tyle théâtral, qui, durant le siècle dernier, eut une très grande vogue, pécialement en Italie. Par sa nature, il offre la plus grande opposition au hant grégorien et à la polyphonie classique, et ainsi à la règle la plus mportante de toute bonne musique sacrée. Outre sa structure intime, le ythme et ce qui s'appelle le *conventionalisme* de ce style ne se plient que ifficilement aux exigences de la vraie musique liturgique.

III. — TEXTE LITURGIQUE

7. La langue propre de l'Église romaine est la langue latine. Il est donc nterdit dans les solennelles fonctions liturgiques de chanter quoi que ce oit en langue vulgaire ; bien plus encore de chanter en langue vulgaire es parties variables ou communes de la messe et de l'office.

8 Les textes qui peuvent se mettre en musique et l'ordre qu'ils doivent uivre étant déterminés pour chaque fonction liturgique, il n'est permis ni de confondre cet ordre, ni de remplacer les textes prescrits par d'autres l'un choix particulier, ni de les omettre en entier ou seulement en partie, i les rubriques liturgiques ne permettent pas de remplacer par l'orgue lusieurs versets du texte, pendant que ceux-ci sont simplement récités n chœur. Il est seulement permis, suivant l'habitude de l'Église romaine, le chanter un motet au Très Saint-Sacrement après le *Benedictus* de la nesse solennelle. On permet aussi, qu'après avoir chanté l'offertoire pres-rit de la messe, on exécute dans le temps qui reste un court motet sur les paroles approuvées par l'Église.

9. Le texte liturgique doit être chanté tel qu'il se trouve dans les livres, ans altération ou transposition de mots, sans répétitions indues, sans

senza spezzarne le sillabe, e sempre in modo intelligibile ai fedeli che ascoltano.

IV. — FORMA ESTERNA DELLE SACRE COMPOSIZIONI

Accommodandus est cantus ad argumenti rationem.

10. Le singole parti della messa o dell'officiatura devono conservare anche musicalmente quel concetto e quella forma che la tradizione ecclesiastica ha loro date e che trovasi assai bene espressa nel canto gregoriano. Diverso dunque è il modo di comporre un *introito*, un *graduale*, un'*antifona*, un *salmo*, un *inno*, un *Gloria in excelsis*, ecc.

Normae speciales huc attinentes.

11. In particolare si osservino le norme seguenti:

a) Il *Kyrie*, *Gloria*, *Credo*, ecc. della messa devono mantenere l'unità di composizione, propria del loro testo. Non è dunque lecito di comporli a pezzi separati, così che ciascuno di tali pezzi formi una composizione musicale compiuta e tale che possa staccarsi dal rimanente e sostituirsi con altra.

b) Nell'officiatura dei Vespri si deve ordinariamente seguire la norma del *Caeremoniale Episcoporum*, che prescrive il canto gregoriano per la salmodia, e permette la musica figurata pe'versetti del *Gloria Patri* e per l'inno.

Sarà nondimeno lecito nelle maggiori solennità di alternare il canto gregoriano del coro coi cosiddetti *falsibordoni* o con versi in simile modo convenientemente composti.

Si potrà eziandio concedere qualche volta che i singoli salmi si propongano per intero in musica, purchè in tali composizioni sia conservata la forma propria della salmodia; cioè, purchè i cantori

---

rupture de syllables, et toujours d'une manière intelligible pour les fidèles qui écoutent.

IV. — FORME EXTÉRIEURE DES COMPOSITIONS SACRÉES

10. Chaque partie de la messe et de l'office doit conserver, même au point de vue musical, l'aspect et la forme que la tradition ecclésiastique leur a donnés et qui se trouvent bien exprimés dans le chant grégorien. Différente est donc la manière de composer un *introït*, un *graduel*, une *antienne*, un *psaume*, un *hymne*, un *Gloria in excelsis*, etc.

11. En particulier, les règles suivantes doivent être observées :

a) Le *Kyrie*, le *Gloria*, le *Credo*, etc., de la messe doivent conserver l'unité de composition propre à leur texte. Il n'est donc pas permis de les composer de morceaux séparés, en sorte que chacun de ces morceaux forme une composition musicale complète et puisse se détacher du reste et être remplacé par un autre.

b) Dans l'office des vêpres on doit ordinairement suivre la règle du *Cérémonial des Évêques*, qui prescrit le chant grégorien pour la psalmodie, et qui permet la musique figurée pour les versets du *Gloria Patri* et pour l'hymne.

Il sera néanmoins permis dans les grandes sollennités d'alterner le chant grégorien du chœur avec ce qu'on appelle les *faux-bourdons* ou avec des chants convenablement composés de la même manière.

On pourra aussi parfois concéder que les divers psaumes soient mis entièrement en musique, pourvu que dans ces compositions soit conservée la forme propre de la psalmodie, c'est-à-dire, pourvu que les chantres

sembrino salmeggiare tra loro, o con nuovi motivi, o con quelli presi dal canto gregoriano, o secondo questo imitati.

Restano dunque per sempre esclusi e proibiti i salmi cosiddetti *di concerto*.

c) Negli inni della Chiesa si conservi la forma tradizionale dell'inno. Non è quindi lecito di comporre p. e. il *Tantum ergo* per modo che la prima strofa presenti una romanza, una cavatina, un adagio, e il *Genitori* un allegro.

d) Le antifone dei Vespri devono essere proposte d'ordinario con la melodia gregoriana loro propria. Se però in qualche caso particolare si cantassero in musica, non dovranno mai avere nè la forma di una melodia di concerto nè l'ampiezza di un mottetto o di una cantata.

V. — CANTORI

12. Tranne le melodie proprie del celebrante all'altare e dei ministri, le quali devono essere sempre in solo canto gregoriano senza alcun accompagnamento d'organo, tutto il resto del canto liturgico è proprio del coro dei leviti ; e però i cantori di chiesa, anche se sono secolari, fanno propriamente le veci del coro ecclesiastico. Per conseguenza, le musiche che propongono devono, almeno nella loro massima parte, conservare il carattere di musica da coro.

Quis quid canere debeat, possit. Pleraque suut canenda a pluribus simul.

Con ciò non s'intende del tutto esclusa la voce sola. Ma questa non deve mai predominare nella funzione, così che la più gran parte del testo liturgico sia in tale modo eseguita ; piuttosto deve avere il carattere di semplice accenno o spunto melodico ed essere strettamente legata al resto della composizione a forma di coro.

---

paraissent psalmodier entre eux, ou avec des motifs nouveaux, ou avec ceux qui sont tirés ou bien imités du chant grégorien.

Restent donc pour toujours exclus et défendus les psaumes dits *de concert*.

c) Dans les hymnes de l'Église, que l'on conserve la forme traditionnelle de l'hymne. Il n'est donc pas permis de composer, par exemple, le *Tantum ergo*, de manière que la première strophe constitue une romance, une cavatine, un *adagio* et le *Genitori* un *allegro*.

d) Les antiennes des vêpres doivent être exécutées avec la mélodie grégorienne qui leur est propre. Néanmoins, si dans une circonstance particulière on les chante en musique, elles ne devront jamais avoir ni la forme d'une mélodie de concert, ni l'ampleur d'un motet ou d'une cantate.

V. — CHANTRES

12. Excepté les mélodies propres au célébrant de l'autel et aux ministres, lesquelles doivent toujours être dans le seul chant grégorien sans aucun accompagnement d'orgue, toute le reste du chant liturgique appartient au chœur des clercs ; aussi les chantres d'église, même séculiers, remplissent proprement le rôle du chœur ecclésiastique. Par conséquent, les morceaux qu'ils exécutent doivent, au moins dans leur plus grande partie, conserver le caractère de musique de chœur.

Il ne s'ensuit pas de là que tout *solo* doive être exclu. Mais celui-ci ne doit jamais prédominer de telle sorte dans la cérémonie que la plus grande partie du texte liturgique soit exécutée ainsi ; il doit plutôt avoir le caractère d'un simple signe ou d'un trait mélodique, et être strictement lié au reste de la composition en forme de chœur.

Excludun-tur feminae.

13. Dal medesimo principio segue che i cantori hanno in chiesa vero officio liturgico, e che però le donne, essendo incapaci di tale officio, non possono essere ammesse a far parte del coro o della cappella musicale. Se dunque si vogliono adoperare le voci acute dei soprani e contralti, queste dovranno essere sostenute dai fanciulli, secondo l'uso antichissimo della Chiesa.

Cantorum dotes, vestitus.

14. Per ultimo non si ammettono a far parte della cappella di chiesa se non uomini di conosciuta pietà e probità di vita, i quali col loro modesto e devoto contegno durante le funzioni liturgiche si mostrino degni del santo officio che esercitano. Sarà pure conveniente che i cantori, mentre cantano in chiesa, vestano l'abito ecclesiastico e la cotta, e se trovansi in cantorie troppo eposte agli occhi del pubblico, siano difesi da grate.

VI. — ORGANO ED ISTRUMENTI

Quo genere instrumentorum uti liceat.

15. Sebbene la musica propria della Chiesa sia la musica puramente vocale, nondimeno è permessa eziandio la musica con accompagnamento d'organo. In qualche caso particolare, nei debiti termini e coi convenienti riguardi, potranno anche ammettersi altri strumenti, ma non mai senza licenza speciale dell'Ordinario, giusta la prescrizione del *Caeremoniale Episcoporum*.

Quae partes non usurpandae ab instrumentis.

16. Siccome il canto deve sempre primeggiare, così l'organo o gli strumenti devono semplicemente sostenerlo e non mai opprimerlo.

De pulsu organorum ante cantum et per intervalla.

17. Non è permesso di premettere al canto lunghi preludii o d'interromperlo con pezzi d'intermezzo.

Qualitates

18. Il suono dell'organo negli accompagnamenti del canto, nei preludii, interludii e simili, non solo deve essere condotto secondo la

---

13. Du même principe il suit que les chantres ont dans l'église un véritable office liturgique, et que, par conséquent, les femmes, étant incapables de cet office, ne peuvent faire partie du chœur ou de la chapelle musicale. Si donc on veut employer les voies aiguës des *soprani* et des *contralti*, elles devront être fournies par des enfants, suivant le très ancien usage de l'Église.

14. Finalement, qu'on n'admette à faire partie de la chapelle de l'église que ces hommes d'une piété reconnue et d'une vie probe, qui, par leur attitude modeste et pieuse durant les fonctions liturgiques, se montrent dignes du saint office qu'ils exercent. Il conviendra également que pour chanter à l'église, les chantres revêtent l'habit ecclésiastique et le surplis (*cotta*), et que, s'ils se trouvent dans la tribune trop exposés aux yeux du public, il soient protégés par des grilles.

VI. — L'ORGUE ET LES INSTRUMENTS

15. Quoique la musique propre de l'Église soit la musique purement vocale, cependant la musique avec accompagnement d'orgue est permise aussi. En certaines circonstances particulières, dans les limites et avec les précautions convenables, on pourra aussi admettre d'autres instruments, mais jamais sans une permission spéciale de l'Ordinaire, selon la prescription du *Cérémonial des Evêques*.

16. Comme le chant doit toujours primer, l'orgue et les instruments doivent simplement le soutenir, et ne jamais le dominer.

17. Il n'est pas permis de faire précéder le chant par de longs préludes, ou de l'interrompre par des morceaux d'intermède.

18. Le jeu de l'orgue, dans les accompagnements du chant, dans les préludes, les intermèdes et autres morceaux semblables, non seulement

propria natura di tale strumento, ma deve partecipare di tutte le qualità che ha la vera musica sacra e che si sono precedentemente annoverate.

usus instrumentorum.

19. È proibito in chiesa l'uso del pianoforte, come pure quello degli strumenti fragorosi o leggeri, quali sono il tamburo, la grancassa, i piatti, i campanelli e simili.

Varia prohibentur instrumenta.

20. È rigorosamente proibito alle cosiddette bande musicali di suonare in chiesa ; e solo in qualche caso speciale, posto il consenso dell'Ordinario, sarà permesso di ammettere una scelta limitata, giudiziosa e proporzionata all'ambiente, di strumenti a fiato, purchè la composizione e l'accompagnamento da eseguirsi sia scritto in istile grave, conveniente, e simile in tutto a quello proprio dell'organo.

De profanis musicorum sodaliciis in ecclesia.

21. Nelle processioni fuori di chiesa può essere permessa dall'Ordinario la banda musicale, purchè non si eseguiscano in nessun modo pezzi profani. Sarebbe desiderabile in tale occasione che il concerto musicale si restringesse ad accompagnare qualche cantico spirituale in latino o volgare, proposto dai cantori o dalle pie Congregazioni che prendono parte alla processione.

Et in supplicationibus sollemnibus.

VII. — AMPIEZZA DELLA MUSICA LITURGICA

22. Non è lecito per ragione del canto o del suono fare attendere il sacerdote all'altare più di quello che comporti la cerimonia liturgica. Giusta le prescrizioni ecclesiastiche, il *Sanctus* della Messa deve essere compiuto prima dell'elevazione, e però anche il celebrante deve in questo punto avere riguardo ai cantori. Il *Gloria* ed il *Credo*, giusta la tradizione gregoriana, devono essere relativamente brevi.

Quo spatio temporis continenda musica.

---

doit être conduit selon la nature propre de cet instrument, mais doit participer à toutes les qualités que possède la vraie musique sacrée et qu'on vient d'énumérer.

19. Est défendu dans l'église l'usage du piano, comme aussi celui des instruments bruyants ou bizarres, tels que le tambour, la grosse caisse, les cymbales, les clochettes et autres semblables.

20. Il est rigoureusement défendu aux corps de musique, comme on les entend vulgairement, de jouer dans l'église ; et seulement en certains cas spéciaux, avec le consentement préalable de l'Ordinaire, il sera permis d'admettre un choix limité, judicieux et adapté au milieu, d'instruments à vent, pourvu que la composition et l'accompagnement à exécuter soient d'un style grave, convenable, et semblable entièrement au style propre de l'orgue.

21. Dans les processions hors de l'église, l'Ordinaire peut admettre une fanfare, pourvu qu'elle ne joue absolument aucun morceau profane. En ce cas, il serait désirable que le concert musical fût restreint à l'accompagnement de quelque cantique religieux en latin ou en langue vulgaire, exécuté par des chantres ou par les pieuses congrégations qui prennent part à la procession.

VII. — DURÉE DE LA MUSIQUE LITURGIQUE

22. Il n'est pas permis, à raison du chant ou de la musique, de faire attendre le prêtre à l'autel plus que ne le comporte la cérémonie liturgique. D'après les termes des prescriptions ecclésiastiques, le *Sanctus* de la messe doit être achevé avant l'élévation, et par conséquent le célébrant doit lui aussi, sur ce point, avoir égard aux chantres. Suivant la tradition grégorienne, le *Gloria* et le *Credo* doivent être relativement courts.

Primae partes numquam deferantur musicis rationibus.

23. In generale è da condannare come abuso gravissimo, che nelle funzioni ecclesiastiche la liturgia apparisca secondaria e quasi a servizio della musica, mentre la musica è semplicemente parte della liturgia e sua umile ancella.

VIII. — MEZZI PRECIPUI

Ab episcopo instituatur coetus peritorum cui cura musicae mandetur.

24. Per l'esatta esecuzione di quanto viene qui stabilito, i Vescovi, se non l'hanno già fatto, istituiscano nelle loro diocesi una Commissione speciale di persone veramente competenti in cose di musica sacra, alla quale, nel modo che giudicheranno più opportuno, sia affidato l'incarico d'invigilare sulle musiche che si vanno eseguendo nelle loro chiese. Nè badino soltanto che le musiche siano per se buone, ma che rispondano altresì alle forze dei cantori, e vengano sempre bene eseguite.

In Institutis colatur cantus gregorianus. Suadetur erectio scholae cantorum.

25. Nei seminari dei chierici e negli istituti ecclesiastici, giusta le prescrizioni tridentine, si coltivi da tutti con diligenza ed amore il prelodato canto gregoriano tradizionale, ed i superiori siano in questa parte larghi d'incoraggiamento e di encomio coi loro giovani sudditi. Allo stesso modo, dove torni possibile, si promuova tra i chierici la fondazione di una *Schola Cantorum* per l'esecuzione della buona musica liturgica.

In scientiis sacris tradendis, sermo fiat de principiis et legibus musicae sacrae.

26. Nelle ordinarie lezioni di liturgia, di morale, di gius canonico, che si danno agli studenti di teologia, non si tralasci di toccare quei punti che più particolarmente riguardano i principi e le leggi della musica sacra, e si cerchi di compierne la dottrina con qualche particolare istruzione circa l'estetica dell'arte sacra, affinchè i chierici

---

23. En général, il faut condamner comme un abus très grave le fait que dans les fonctions ecclésiastiques la liturgie paraisse une chose secondaire, et pour ainsi dire au service de la musique, tandis que la musique est simplement une partie de la liturgie et son humble servante.

VIII. — MOYENS PRINCIPAUX

24. Pour l'exacte exécution de ce qui est ici établi, que les évêques, s'il ne l'ont déjà fait, instituent dans leurs diocèses une commission spéciale de personnes vraiment compétentes dans les choses de musique sacrée, commission qui, selon la forme qu'ils jugeront la plus opportune, aura la charge de surveiller la musique pratiquée dans leurs églises. Qu'ils veillent non seulement à ce que cette musique soit bonne par elle-même, mais à ce qu'elle réponde aussi aux forces des chantres et qu'elle soit toujours bien exécutée.

25. — Que suivant les prescriptions du concile de Trente, tous, dans les séminaires des clercs et dans les établissements ecclésiastiques, cultivent avec soin et amour le chant traditionnel grégorien loué ci-dessus, et qu'à cet égard les supérieurs distribuent amplement à leurs jeunes subordonnés l'encouragement et la louange. De la même manière, que l'on favorise parmi les clercs, là où ce sera possible, la fondation d'une *Schola cantorum* en vue de l'exécution de la polyphonie sacrée et de la bonne musique liturgique.

26. Dans les leçons ordinaires de liturgie, de morale, de droit canon, données aux étudiants de théologie, qu'on n'omette pas de traiter les points qui concernent plus particulièrement les principes et les règles de la musique sacrée, et qu'on cherche à en appliquer la doctrine par des instructions particulières touchant l'esthétique de l'art sacré, afin que les

non escano dal seminario digiuni di tutte queste nozioni, pur necessarie alla piena cultura ecclesiastica.

De restituendis scholis cantorum in variis ecclesiis.

27. Si abbia cura di restituire, almeno presso le chiese principali, le antiche *Scholae Cantorum*, come si è già praticato con ottimo frutto in buon numero di luoghi. Non è difficile al clero zelante d'istituire tali *Scholae* perfino nelle chiese minori e di campagna, anzi trova in esse un mezzo assai facile d'adunare intorno a sè i fanciulli e gli adulti, con profitto loro proprio ed edificazione del popolo.

De scholis superioribus promovendis.

28. Si procuri di sostenere e promuovere in ogni miglior modo le Scuole superiori di musica sacra dove già sussistono, e di concorrere a fondarle, dove non si possedono ancora. Troppo è importante che la Chiesa stessa provveda all'istruzione dei suoi maestri, organisti, e cantori, secondo i veri principii dell'arte sacra.

IX. — CONCLUSIONE

Generalis monitio de tenendis his normis.

2. Per ultimo si raccomanda ai maestri di cappella, ai cantori, alle persone del clero, ai superiori dei seminari, degli istituti ecclesiastici e delle comunità religiose, ai parroci e rettori di chiese, ai canonici delle collegiate e delle cattedrali, e soprattutto agli Ordinari diocesani, di favorire con tutto lo zelo queste sagge riforme, da molto tempo desiderate e da tutti concordemente invocate, affinchè non cada in dispregio la stessa autorità della Chiesa, che repetutamente le propose ed ora di nuovo le inculca.

Dies (22 novembris 1903).

Dato dal Nostro Palazzo Apostolico al Vaticano, il giorno della Vergine e Martire S. Cecilia, 22 novembre 1903, del Nostro Pontificato l'anno primo.

PIUS PP. X.

---

clercs ne quittent pas le séminaire dépourvus de toutes ces notions, nécessaires aussi à la pleine culture ecclésiastique.

27. Qu'on ait soin de rétablir, au moins dans les églises principales, les antiques *Scholæ cantorum*, comme on l'a déjà fait avec les meilleurs résultats dans un bon nombre d'endroits. Il n'est pas difficile au zèle du clergé de fonder ces *Scholæ*, même dans les petites églises et dans celles de la campagne; bien plus, il trouve en elles un moyen très facile de réunir autour de lui les enfants et les jeunes gens, pour leur propre profit et l'édification du peuple.

28. Que l'on s'occupe de soutenir et de favoriser du mieux possible les écoles supérieures de musique sacrée là où elles existent déjà, et de contribuer à les établir là où elles font encore défaut. Il importe extrêmement que l'Église elle-même veille à instruire ses maîtres de chapelle, ses organistes et ses chantres dans les vrais principes de l'art sacré.

IX. — CONCLUSION

29. Finalement, il est recommandé aux maîtres de chapelle, aux chantres, au clergé, aux supérieurs des séminaires, des établissements ecclésiastiques et des communautés religieuses, aux curés et aux recteurs des églises, aux chanoines des collégiales et des cathédrales, et surtout aux Ordinaires diocésains de favoriser avec tout leur zèle ces sages réformes depuis longtemps désirées, appelées de tous d'un vœu manime, afin de ne pas exposer au mépris l'autorité même de l'Église, qui plusieurs fois les a proposées et qui aujourd'hui de nouveau les inculque.

De Notre Palais apostolique, au Vatican, le jour de la vierge martyre sainte Cécile, 22 novembre 1903, la première année de Notre Pontificat.

PIE X, PAPE.

ANNOTATIONES

A nostro proposito alienum est monumentum istud, gravissimi momenti, commentariis illustrare. Quare satis erit si haec paucissima tradiderimus.

1. Ut ipse S. Pontifex nuntiabat in praefatione, et confirmat S. Rituum Cong. decretum, Instructio ista, qua recepta principia et normae musicorum sacrorum in unum coguntur, vim continet universalis legis, qua omnia denuo promulgantur et ab ista promulgatione propriam mutuantur efficaciam obligandi. Ut aliis dicam verbis, *Codicem* habemus *authenticum* musicorum sacrorum, cuius omnes sanctiones pro universali lege sunt habendae et ex ipso monumento cuius sunt partes sunt potissimum interpretandae.

2. N. 13, si stricte sumatur, prohibentur mulieres partem habere *in choro* ecclesiarum. Qua sanctione tamen non videtur vetitum, quod ipsa necessitas quandoque induxit et commendat prudens modestia, i. e. ut in sodaliciis puellarum, in conservatoriis, ipsae puellae seu sorores, exclusis viris, requisitos exsequantur cantus. Confirmamur ceterum analogia iuris. Quamvis enim *per se* non possint nisi masculini sexus levitae sacerdoti litanti adesse, toleratur tamen, ob iustam causam, mulier, praesertim sanctimonialis, quae in missae responsis populi personam agat.

3. Observes dictum n. 22, quo qui canunt et organum pulsant ea musica deligere et exsequi iubentur quae sinant ante consecrationem absolvi « Sanctus, etc. », et ipse rursus sacerdos ita suam moderari actionem ut congruum cantoribus praesto sit tempus.

---

11. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (8 ian. 1904)

DECRETUM QUO SUPPRIMUNTUR EXEMPTIONES ET PRIVILEGIA MOTUI PROPRIO CONTRARIA

Urbis et Orbis

Definitur in Motu proprio inesse vim authentici Codicis.

Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa X *Motu Proprio* diei 22 novembris 1903 sub forma *Instructionis de musica sacra* venerabilem cantum Gregorianum iuxta codicum fidem ad pristinum Ecclesiarum usum feliciter restituit, simulque praescriptiones, ad sacrorum concentuum sanctitatem et dignitatem in templis vel promovendam vel restituendam, in unum corpus collegit, cui tamquam *Codici iuridico musicae* ex plenitudine Apostolicae Suae Potestatis vim legis pro universa Ecclesia habere voluit. Quare idem SS^mus^ Dominus Noster per hanc Sacrorum Rituum Congregationem mandat et praecipit, ut *Instructio* praedicta ab omnibus accipiatur Ecclesiis sanctissimeque servetur, non obstantibus privilegiis atque exemptionibus quibuscumque, etiam speciali nomine dignis, ut sunt privilegia et exemptiones ab apostolica sede maioribus Urbis Basilicis, praesertim vero Sacrosanctae Ecclesiae Lateranensi concessa. Revocatis pariter sive privilegiis sive commendationibus, quibus aliae quaecumque cantus liturgici recentiores formae pro rerum ac temporum circumstantiis ab Apostolica Sede et ab hac Sacra Congrega-

Revocantur privilegia et exemptiones quaelibet;

Atque etiam commendationes

tione inducebantur, eadem Sanctitas Sua benigne concedere dignata est, ut praedictae cantus liturgici recentiores formae in iis Ecclesiis ubi iam invectae sunt, licite retineri et cantari queant, donec, quam primum fieri poterit, Cantus Gregorionus iuxta codicum fidem in eorum locum sufficiatur. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

et privilegia recentioribus liturgici cantus formis concessa.

De hisce omnibus Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa X huic Sacrorum Rituum Congregationi praesens decretum expediri iussit. Die 8 ianuarii 1904.

Confirmatio pontificia. Dies (8 ian. 1904).

SERAPHINUS Card. CRETONI, S. R. C. *Praefectus.*

Diomedes Panici, Archiep. Laodicen., S. R. C. Secretarius.

ANNOTATIO

Decreto isto *consuetudines* premuntur silentio. Merito tamen R. D. Besson (REV. THÉOL. FRANÇ. 1904, p. 169) existimat contrarias consuetudines, si quae S. Congregationi proponantur iudicandae, vix non omnes damnatum iri. Addit nihilo minus silentii istius esse posse beneficium, ut praescripta pontificia ad usus quosdam, per se legitimos, praesertim si immemorabiles fuerint, prudenter attemperentur.

---

12. — S. C. INDULGENTIARUM ET SS. RELIQUIARUM

DECRETUM 18 IULII 1902

De indulgentiis Tertiariorum saecularium

Memoratis superioribus actis et responsis de communicatione indulgentiarum,

De communicatione Indulgentiarum et gratiarum inter Tertiarios saeculares diversorum Ordinum haec S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita mentem suam iam satis aperuit. Dubio enim proposito : « Utrum, demptis Tertiariis saecularibus S. Francisci et servorum B. Mariae Virginis, quibus per Constitutionem *Misericors Dei Filius* et Rescriptum diei 15 decembris 1883 respective provisum est, Tertiarii saeculares aliorum Ordinum gaudeant communicatione Indulgentiarum sive cum respectivo Ordine ad quem pertinent, sive cum aliis Tertiariis et eorum Ordinibus? » Haec S. Congregatio die 31 ianuarii 1893 respondit : « Negative, nisi constet de speciali Indulto. »

Iteratae quaestioni de hac communicatione,

Nihilominus haud multo post ad eandem S. Congregationem denuo sequens dubium fuit delatum :

Die 15 iulii 1902,

Utrum detur inter Tertiarios diversorum Ordinum reciproca communicatio Indulgentiarum et gratiarum Ordinum ad quos Tertiarii ipsi pertinent?

Respondetur :

Et Eminentissimi Patres, in generalibus comitiis, apud Vaticanas aedes habitis die 15 iulii 1902, responderunt :

In decisis in Generali Congregatione diei 31 ianuarii 1893 ad dubium XVI, et supplicandum SS^mo ut singulis Tertiis Ordinibus, sublata qualibet, etiam speciali Indulto concessa, Indulgentiarum communicatione, providere dignetur per concessionem ad instar illius quae facta est favore Tertii Ordinis S. Francisci per Breve *Qui multa,* diei 7 septembris 1901 ; et ad mentem. — Mens autem

In decisis, *sed simul supplicandum Sanctissimo ut indulgentias directe concedat.*

Quas impetrare cupiant, proponere possint Superiores Generales Ordinum.

est ut RR^mi Patres Generales Ordinum Religiosorum qui Tertium Ordinem habent, huic S. Congregationi exhibeant novum summarium illarum Indulgentiarum quas pro suis Tertiis Ordinibus obtinere cupiunt.

Confirmatio Pontificis.

De quibus omnibus, facta relatione SS^mo Domino Nostro Leoni PP. XIII, ab infrascripto Cardinali Praefecto, in audientia habita die 18 iulii 1902, Sanctitas Sua resolutiones E^morum Patrum confirmavit, easque exsecutioni mandari iussit.

Dies (18 iulii 1902).

Datum Romae ex secretaria eiusdem S. C. die 18 iulii 1902.

SERAPHINUS. Card. CRETONI, *Praef.*

Pro R. P. D. *Francisco Sogaro Archiep. Amiden., Secret.*
Josephus Maria Can. Coselli, Substit.

ANNOTATIO

Itaque, hodie, indulgentiae quibus fruuntur Tertiarii saeculares S. Francisci mutuandae sunt a Const. *Misericors Dei Filius*, 29 maii 1883, et Brevi *Qui multa*, 7 sept. 1901. Cfr. *Acta Leonis XIII* (edit. Desclée) t. 2, p. 10, et NOUVELLE REVUE THÉOLOGIQUE, t. 33, p. 607.

De indulgentiis Tertii Ordinis Fratrum Praedicatorum, adeundum est rescriptum Pii VII, 6 iul. 1806.

Indulgentiae Tertiariorum saecularium Ordinis Servorum B. M. Virginis continentur rescripto 15 dec. 1883.

Indulgentiae Tertii Ordinis saecularis Eremitarum S. Augustini continentur decreto 5 sept. 1903. Cfr. ACTA S. SEDIS, t. 36, p. 186.

Indulgentiae Tertii Ordinis saecularis Beatae Virginis a monte Carmelo leguntur in decreto 18 sept. 1903. Cfr. ACTA S. SEDIS, t. 36, p. 241.

---

13. — S. INDULGENTIARUM ET SS. RELIQUIARUM

DECRETUM 28 AUG. 1903

De Indulgentiis Tertiariorum qui, votis astricti, communem agunt vitam

Occasio frequens dubiorum,

Ad hanc Sacram Congregationem Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositam saepe dubia delata sunt circa relationem Tertiariorum, tanto hodie numero in communitate viventium et simplicia vota nuncupantium, ad respectivos suos Ordines regulares quod ad Indulgentias et spirituales gratias. Quae dubia succreverunt ex quo Leo XIII, fel. rec. speciales Indulgentias pro iis solis Tertiariis tum Franciscalibus, tum Ordinis Servorum B. M. V. qui in saeculo vivunt, concessit, sublatis omnibus aliis Indulgentiis eousque istis Tertiis Ordinibus tributis. Verum est Sacram Congregationem EE. et RR. in suis Normis pro approbatione horum Institutorum (Sect. 1, § 11, n. 16), statuisse: « Instituta Tertiariorum non approbentur, nisi a Superioribus Generalibus eorum Ordinum a quibus et nomen et habitum mutuantur, in proprium respectivum Tertium

Aucta decreto Leonis XIII et Normis de novis Institutis.

Ordinem aggregentur, et ad Indulgentiarum et gratiarum spiritualium participationem, *quantum concedere fas est*, admittantur; » haec tamen postrema verba, ut patet, praesentem quaestionem in ambiguo adhuc reliquerunt.

Quare, ne tot ex utroque sexu Tertiarii horum Institutorum, qui exemplo et opere de re catholica optime sunt meriti, certis Indulgentiis diutius careant, quaesitum est :

« An generali dispositione omnibus Institutis Tertiariorum in communitate degentium et vota simplicia emittentium ab Apostolica Sede sint concedendae Indulgentiae primo et secundo Ordini respectivo propriae ? »

Et E^mi Patres in Generali Congregatione ad Vaticanum coadunati die 18 augusti 1903 responderunt :

Affirmative.

De quibus facta relatione S^smo D^no Nostro Pio Pp. X in Audientia habita die 28 eiusdem mensis et anni ab infrascripto Cardinali Praefecto, Sanctitas Sua Patrum Cardinalium responsum approbavit et confirmavit, decrevitque : *primo*, ut Instituta Tertiariorum in communitate degentium et vota simplicia emittentium, dummodo Ordinibus a quibus nomen et habitum mutuantur legitime sint aggregata, participent omnes Indulgentias a RR. PP. primis et secundis Ordinibus directe tantum concessas ; *secundo*, ut eorundem Ecclesiae iisdem Indulgentiis gaudeant quibus Ecclesiae respectivi primi et secundi Ordinis fruuntur ; *tertio*, ut aliae Indulgentiae huiusmodi Tertiis Ordinibus antea concessae in posterum solis Tertiariis in saeculo viventibus sint propriae.

Datum Romae, ex Secretaria eiusdem Sacrae Congregationis die 28 augusti 1903 [1].

A. Card. TRIPEPI, *Praef.*
Francisc. Sogaro, Archiep. Amiden., Secret.

Hinc **Quaestio :** *Expediteine istis Tertiariis concedere indulgentias primi et secundi Ordinis ?*

Responsum : *Affirmative.*

Approbatio et decreta Pii X.

1. De Indulgentiarum communicatione, quod ad personas,

2. Et ecclesias.

3. Aliae indulgentiae propriae sunt Tertiariorum saecularium.

Dies (28 aug. 1903).

14. — EX AUDIENTIA SANCTISSIMI

RESCRIPTUM 27 IAN. 1904

Indulgentiam concedens communitatibus religiosis

Il Canonico [2] Pasquale Antonelli, prostratro ai piedi della S. V., umilmente supplica che si degni concedere qualche indulgenza a quelle Comunità religiose che recitano la seguente invocazione :

« O Maria, per i gloriosi triomfi del tuo immacolato concepimento, aiuta, esaudisci e consola questa pia Comunità e tutte le nostre famiglie. » Che, ecc.

Ex Audienta SS^mi.

Die 27 ianuarii anni 1904.

Orator postulat concessionem indulgentiae.

Dies (27 ian. 1904).

1 Cfr. istius decreti effectum, supra, n. 9, p. 22.

2 Id est, latine : « Canonicus Paschalis Antonelli, ad pedes S. V. provolutus, humiliter rogat ut velit indulgentiam quandam concedere iis Communitatibus religiosis quae hoc modo precantur :

« O Maria, per gloriosos triumphos immaculati tui conceptus, adiuva, exaudi, consolare piam hanc communitatem et omnes nostras familias. »

Et Deus, etc.

Indultum. SS^mus, auditis expositis, omnibus Religiosis Communitatibus praedictam invocationem recitantibus indulgentiam tercentum dierum, semel in die lucrandam, animabus etiam in Purgatorio detentis applicabilem, benigne concessit. In quorum fidem, etc.

CASIMIRUS Card. GENNARI.

Eius exhibitionis fides ex Secretaria Cong. Dies (28 ian. 1904). Praesentis concessionis exemplar exhibitum fuit huic Secretariae S. Cong^nis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae.

In quorum fidem, etc.

Datum Romae ex eadem Secretaria die 28 ianuari 1904.

Jos. M. Can. Coselli, Substitutus.

---

15. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 18 MARTII 1904

De cooptatione Sororum Trinitariarum in tertium SS. Trinitatis Ordinem

Occasio dubii. Institutum sororum aggregari velit Ordini SS. Trinitatis. Obstat habitus exterioris disparitas. Fr. Stephanus a Purissimo Corde Mariae, Procurator Generalis Ordinis Excalceatorum R. C., ad S. V. pedes humiliter provolutus exponit: Institutum Sororum Trinitariarum exsistit Matriti in Hispania, cuius finis est, feminas puellas caeno immersas vel certe magno praecipites in peccata labendi periculo expositas colligendi atque omnimode instruendi. Nomen mutuatae sunt a praefato Ordine SS^mae Trinitatis, cuius finis primaevus fuit captivorum, quorum fides vel mores periclitabantur, redemptio. Cum igitur praedictae Sorores non solum idem nomen, sed et similem finem ac praefatus Ordo habeant, huic aggregari maxime peroptant. Superiores Ordinis ancipites haerent, utrum id ipsis praestare liceat, eo quod praedictae Sorores habitum caerulei coloris gestent et non proprium Ordinis, qui albus est cum scapulari, cruce rubri ac caerulei coloris insignito. S. C. Episcoporum et Regularium, cum de approbatione Constitutionum ageretur, habitu Ordinis SS^mae Trinitatis eas uti debere iniunxit; at cum dictae Sorores ex fine sui Instituti pluries e domo egredi debeant, et habitus Ordinis proprius facile astantium oculos percellat, rogaverunt praedictam S. Congregationem, ut eas hac in re dispensare dignaretur. Responso autem accepto: *Ad Episcopum*, huius venia habitum caeruleum, ut prius, gestant. Praedictae Sorores instantissime ac iterato a Superioribus petunt praefatam aggregationem, promittentes se interius tunica alba et scapulari Ordinis continuo incessuras. His expositis, praefatus Procurator sequentis dubii solutionem enixe rogat, nempe:

Hinc **dubium.** *Possuntne aggregari, dummodo habitum SS. Trinitatis interius gestent?*

Utrum praefatae Sorores Trinitariae habitum caeruleum exterius, et tunicam albam cum scapulari Ordinis interius gestantes, Tertio Ordini SS^mae Trinitatis cooptari et aggregari a Superioribus possint; vel an ad id licite faciendum necessarium omnino sit ut saltem domi habitum Ordinis proprium etiam exterius portent.

Et Deus, etc.

Sacra Congregatio Em^orum S. R. E. Cardinalium Negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, omnibus mature perpensis, proposito dubio respondendum censuit, prout respondet :

Responsum :

« Affirmative ad primam partem ; ad secundam provisum in 1^a. »

Affirmative.

Romae, 18 martii 1904.

Dies (18 mart. 1904).

D. Card. FERRATA, *Praef.*
Ph. Giustini, Secret.

---

16. — S. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 26 MARTII 1904

De dote monialis simpliciter professae, cuinam cedat post mortem

P. Procurator generalis Ordinis Carmelitarum Excalceatorum, ad pedes S. V. provolutus humiliter petit ut declarare dignetur :

Orator.

An, cum quaedam sanctimonialis ex hac vita migret, nondum expleto triennio votorum simplicium, ad normam Decreti S. Congregationis Episcoporum et Regularium diei 3 maii 1902, dos in casu remanere debeat Monasterio, vel potius restituenda sit propinquis aut heredibus ad intestato eiusdem defunctae ?

Dubium : *cuiusnam sit dos allata a Moniali quae moriatur ante vota sollemnia.*

Et Deus, etc.

Sacra Congregatio Em^morum et Rev^morum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, omnibus mature perpensis, proposito dubio respondendum censuit prout respondet :

Responsum : *est Monasterii.*

« *Affirmative* ad primam partem ; *negative* ad secundam. »

Dies (26 mart. 1904).

Romae 26 martii 1904.

D. Card. FERRATA, *Praefectus.*
Ph. Giustini, Secretarius.

ANNOTATIO

Cum votorum sollemnitas non tam afficiat intrinsecam votorum rationem quam addit mere accidentalem quandam firmitatem [1], responsum S. Congregationis rectis principiis omnino postulabatur, neque aliud exspectari poterat.

---

17. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (26 mart. 1904)

RESPONSUM DE CALENDARIO RELIGIOSORUM

Ordinis Carmelitarum Excalceatorum

Rev. P. Fr. Remigius a S. Theresia, Prior Carmelitarum Excalceatorum conventus Habanensis, de consensu sui R^mi Procuratoris

Orator.

1 Cfr. *De Religiosis*, t. 2, p. 11 sqq.

Generalis, sequens dubium solvendum SS. Rituum Congregationi humillime proposuit ; nimirum :

Memoratur concessio officiorum.

Anno 1900, ab Apostolica Sede extensa fuere ad universam Americam Latinam festa cum officiis et missis propriis et approbatis B. M. V. de Guadelupe sub ritu dup. 1 classis, et S. Thuribii, Archiepiscopi Limani, sub ritu dup. 2 classis.

Hinc **dubium.**

Nunc quaeritur :

De obligatione Regularium.

An omnes Regulares in America Latina vitam agentes atque proprio Calendario utentes ad praedicta festa, officia et Missas B. M. V. Guadalupensis et S. Thuribii persolvenda teneantur ?

Responsum.

Et S. Rituum Congregatio, ad relationem subscripti secretarii, exquisita sententia Commissionis liturgicae, reque accurate perpensa, rescribere rata est :

Adeantur decreta.

« Serventur S. R. C. Decreta, praesertim n. 3147 Patavina, 28 aprilis 1866 ; n. 3727 Ordinis S. Benedicti, 10 maii 1890, et detur etiam decretum recens Congregationis Missionariorum Filiorum Immaculati Cordis B. M. V. 6 decembris 1902.

Dies (26 mart. 1904).

Atque ita rescripsit, die 26 martii 1904.

S. Card. Cretoni, *S. R. C. Praef.*
D. Panici, Archiep. Laodicen. Secret.

Annotatio

Hoc suo modo respondendi, videtur S. Rituum Congregatio voluisse tacite decretum 6 decembris 1902, de quo supra, n. 2, p. 12, aliquo modo declarare eiusque ostendere concordiam cum aliis decretis. Dum enim simul distulit oratorem ad decreta n. 3147 et 3727 et ad decretum 6 dec. 1902, haec affirmavit esse inter se consona, et tertium duobus prioribus declarari debere. Ad quam interpretationem ipsi accessimus in nostra conclusione, p. 13 et 14.

R. P. Trilhe, Rev. Théol. franç. 1904, p. 567, iam arbitratur responsum 6 dec. 1902 ita esse intellegendum, ut regulares qui *dioecesano* utuntur calendario, novum officium recipere non debeant, nisi clausula addatur praeceptiva pro utroque clero.

Et sic perficitur nostra sententia supra p. 14. Summa itaque haec erit. Nulli *Regulares* novum officium recipere debent nisi clausula addatur praeceptiva pro utroque clero. Praecepto tamen non tenentur nisi ii qui *dioecesano* utuntur calendario. Ceteris officium tum recipere licet. Receptum tamen officium servare debent.

---

18. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (15 aprilis 1904)

RESCRIPTUM DE CALENDARIO SACERDOTUM TERTIARIORUM

Ordinis Fratrum Minorum

Orator.

Hodiernus R^mus^ Procurator Generalis Ordinis Fratrum Minorum, annuente supremo eiusdem Ordinis Moderatore, ut omnis removea-

tur ambigendi causa, Sacrorum Rituum Congregationi sequentia dubia proposuit, nimirum :

I. Utrum facultas adhibendi calendarium Romano-Seraphicum a Summo Pontifice Pio VI per Bullam « Religiosos Ordines », sub die 6 septembris anno 1785, facta Monialibus... Tertii Ordinis S. Francisci... aliisque.., quae vel sint Instituti conexionem aliquam seu coniunctionem in sui origine aut progressu cum Ordine Minorum habentis... necnon personis tertii status, competat iam, non solum tertiariis utriusque sexus divinum cotidie recitantibus Officium, sed etiam Tertiariis Officium Deiparae parvum aliasque preces dumtaxat persolventibus ; atque in eorum ecclesiis atque Oratoriis ?

II. Utrum licentia adhibendi calendarium Romano-Seraphicum, concessa per memoratam superius Bullam ab eodem Pio VI « personis Tertii Status tertii Ordinis S. Francisci choro non obligatis » intellegenda sit dumtaxat de Sacerdotibus in privato Oratorio celebrantibus, vel nullius Ecclesiae servitio canonice addictis : an etiam de Sacerdotibus tertiariis alicui Ecclesiae sive simplici, sive parochiali canonice mancipatis ?

III. Et quatenus Affirmative ad secundam praecedentis dubii partem : num iidem Sacerdotes Tertiarii alicui Ecclesiae canonice adiuncti, in festis Patroni Principalis, Tituli ac Dedicationis Ecclesiae tam propriae quam cathedralis, necnon quibus diebus debent missam applicare pro populo, teneantur in officio et missa sequi calendarium Dioecesis, prouti Fratres Primi Ordinis : ac deinde, recurrente iuxta calendarium Minoriticum aliquo Officio secundum Ordinem Dioecesanum iam recitato, utrum se conformare possint calendario Romano-Seraphico, an vero, habita ratione huiusmodi Officiorum de Praecepto, debeant, prouti fit in primo Ordine, impeditorum festorum repositionem seu translationem disponere ?

Dubia :

Num facultate adhibendi cal. Franciscanum fruantur etiam eae moniales quae pro divino officio recitant parvum B. Virg. et alias preces ?

Num licet etiam sacerdotibus canonice addictis alicui Ecclesiae sequi istud calendarium ?

Num quidam dies sunt excipiendi, et quomodo tunc ordinandum calendarium ?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto commissionis Liturgicae, omnibusque diligenter perpensis, rescribendum censuit :

Rescripta :

Ad. I. Affirmative. *Ad. I.*

Ad. II. Affirmative ad primam partem ; Negative ad secundam quod ad sacras functiones in Ecclesia. *Ad. II.*

Ad III. Ad primam partem, Affirmative ; ad secundam partem, Negative quod ad primam quaestionem, et Affirmative quod ad secundam. *Ad. III.*

Atque ita rescripsit, die 15 aprilis 1904.

S. Card. Cretoni, *Praefectus.*

D. Panici, Archiep. Laodicen., Secret. *Dies (15 april. 1904).*

Annotatio

Ex responsis modo recitatis, haec constant :

1. Ecclesiae et Oratoria Tertiariorum S. Francisci qui communem agunt vitam privilegio fruuntur calendarii Ordinis Seraphici, quamvis ipsi Tertiarii horas canonicas non recitent.

2. Singuli sacerdotes Tertiarii, in privata Breviarii recitatione, adhibere possunt calendarium Seraphicum, sed, quod ad Missam et Sacras functiones, qualitatem ecclesiae observare debent.

3. Qui ascripti sunt cuidam ecclesiae debent tamen, quibusdam diebus, Officium dicere secundum calendarium dioecesanum ; atque, in proprio Officio ordinando, istius recitationis rationem habere.

19. — S. CONGREGATIONIS CONCILII

DECRETUM 11 MAII 1904

De Missarum oneribus exacte exsolvendis et prudenter transferendis

Praesentium sanctionum exempla et opportunitas.

Ut debita sollicitudine missarum manualium celebratio impleatur, eleemosynarum dispersiones et assumptarum obligationum obliviones vitentur, plura, etiam novissimo tempore, S. Concilii Congregatio constituit. Sed in tanta nostrae aetatis rerum ac fortunarum mobilitate et crescente hominum malitia, experientia docuit cautelas vel maiores esse adhibendas, ut piae fidelium voluntates non fraudentur, resque inter omnes gravissima studiose ac sancte custodiatur. Qua de causa, E^mi^ S. C. Patres, semel et iterum collatis consiliis, nonnulla statuenda censuerunt quae SS^mas^ D. N. Pius PP. X accurate perpendit, probavit, vulgarique iussit, prout sequitur.

Quid missa manualis.

Declarat in primis Sacra Congregatio manuales missas praesenti decreto intellegi et haberi eas omnes quas fideles, oblata manuali stipe, celebrari postulant, cuilibet vel quomodocumque, sive brevi manu, sive in testamentis, hanc stipem tradant, dummodo perpetuam fundationem non constituant vel talem ac tam diuturnam ut tamquam perpetua haberi debeat.

Manuales possunt gravare patrimonium.

Pariter inter manuales missas accenseri illas quae privatae alicuius familiae patrimonium gravant quidem in perpetuum, sed in nulla ecclesia sunt constitutae, quibus missis ubivis a quibuslibet sacerdotibus, patrisfamilias arbitrio, satisfieri potest.

Quid missae ad instar manualium.

Ad instar manualium vero esse, quae in aliqua ecclesia constitutae, vel beneficiis annexae, a proprio beneficiario vel in propria ecclesia hac illave de causa applicari non possunt ; et ideo aut de iure, aut cum S. Sedis indulto aliis sacerdotibus tradi debent ut iisdem satisfiat.

Quot missae accipi honeste possint.

Iamvero de his omnibus S. C. decernit :

1° Neminem posse plus missarum quaerere et accipere quam celebrare probabiliter valeat intra temporis terminos inferius statutos, et per se ipsum, vel per sacerdotes sibi subditos, si agitur de Ordinario dioecesano, aut Prelato regulari.

Utile tempus susceptae obligationis.

2° Utile tempus ad manualium missarum obligationes implendas esse mensem pro missa una, semestre pro centum missis, et aliud longius vel brevius temporis spatium plus minusve, iuxta maiorem vel minorem numerum missarum.

Ne accipiantur missae quae infra annum dici nequeant.

3° Nemini licere tot missas assumere quibus intra annum a die susceptae obligationis satisfacere probabiliter ipse nequeat ; salva tamen semper contraria offerentium voluntate, qui aut brevius tempus pro missarum celebratione sive explicite ob urgentem aliquam causam deposcant, aut longius tempus concedant, aut maiorem missarum numerum sponte sua tribuant.

Quid tamen possit offerentis voluntas.

4° Cum in decreto *Vigilanti*, diei 25 mensis maii 1893, statutum fuerit « Ut in posterum omnes et singuli ubique locorum beneficiati et administratores piarum causarum, aut utcumque ad missarum

Obligatio

onera implenda obligati, sive ecclesiastici sive laici, in fine cuiuslibet anni missarum onera quae reliqua sunt, et quibus nondum satisfecerint, propriis Ordinariis tradant iuxta modum ab iis definendum ; » ad tollendas ambiguitates, E^mi Patres declarant ac statuunt, tempus his verbis praefinitum ita esse accipiendum, ut pro missis fundatis aut alicui beneficio adnexis obligatio eas deponendi decurrat a fine illius anni intra quem onera impleri debuissent : pro missis vero manualibus, obligatio eas deponendi incipiat post annum a die suscepti oneris, si agatur de magno missarum numero ; salvis praescriptionibus praecedentis articuli pro minori missarum numero aut diversa voluntate offerentium.

tradendi missas Ordinariis ex decr. Vigilanti *memoratur et declaratur.*

Super integra autem et perfecta observantia praescriptionum quae tum in hoc articulo, tum in praecedentibus statutae sunt, omnium ad quos spectat conscientia graviter oneratur.

5° Qui exuberantem missarum numerum habent de quibus sibi liceat libere disponere (quin fundatorum vel oblatorum voluntati quod ad tempus et locum celebrationis missarum detrahatur), posse eas tribuere, praeterquam proprio Ordinario aut S. Sedi, sacerdotibus quoque sibi benevisis, dummodo certe ac personaliter sibi notis et omni exceptione maioribus.

Quibusnam tradi possint missae acceptatae.

6° Qui missas cum sua eleemosyna proprio Ordinario aut S. Sedi tradiderint ab omni obligatione coram Deo et Ecclesia relevari.

Obligatio quae superesse potest pro traditionis modo.

Qui vero missas a fidelibus susceptas, aut utcumque suae fidei commissas, aliis celebrandas tradiderint, obligatione teneri usque dum peractae celebrationis fidem non sint assecuti ; adeo ut si ex eleemosynae dispersione, ex morte sacerdotis, aut ex alia qualibet etiam fortuita causa in irritum res cesserit, committens de suo supplere debeat, et missis satisfacere teneatur.

7° Ordinarii dioecesani missas quas ex praecedentium articulorum dispositione coacervabunt, statim ex ordine in librum cum respectiva eleemosyna referent, et curabunt pro viribus ut quam primum celebrentur, ita tamen ut prius manualibus satisfiat, deinde iis quae ad instar manualium sunt. In distributione autem servabunt regulam decreti *Vigilanti,* scilicet « missarum intentiones primum distribuent inter sacerdotes sibi subiectos quos iis indigere noverunt ; alias deinde aut S. Sedi, aut aliis Ordinariis committent, aut etiam, si velint, sacerdotibus extradioecesanis, dummodo sibi noti sint omnique exceptione maiores, firma semper regula art. 6, de obligatione, donec a sacerdotibus actae celebrationis fidem exegerint.

Quid praestare debeant Ordinarii.

8° Vetitum cuique omnino esse missarum obligationes et ipsarum eleemosynas, a fidelibus vel locis piis acceptas, tradere bibliopolis et mercatoribus, diariorum et ephemeridum administratoribus, etiamsi religiosi viri sint, nec non venditoribus sacrorum utensilium et indumentorum, quamvis pia et religiosa instituta, et generatim quibuslibet, etiam ecclesiasticis viris, qui missas requirant, non taxative ut eas celebrent sive per se sive per sacerdotes sibi subditos, sed ob alium quemlibet, quamvis optimum, finem. Constitit enim id effici non posse nisi aliquod commercii genus cum eleemosynis missarum agendo, aut eleemosynas ipsas imminuendo : quod utrumque praecaveri debere S. Congregatio censuit. Quapropter in posterum quilibet hanc legem violare praesumpserit, aut scienter tradendo missas ut supra, aut eas acceptando, praeter grave peccatum quod patrabit, in poenas infra statutas incurret.

Missae ne tradantur, bibliopolis, ephemeridum administratoribus, et aliis huiusmodi personis.

Statuitur sanctio peccati et poenarum.

Eleemosyna est in propria specie tradenda celebranti.

Abrogantur rescripta et privilegia contraria.

9° Iuxta ea quae in superiore articulo constituta sunt decernitur, pro missis manualibus stipem a fidelibus assignatam, aut pro missis fundatis aut alicui beneficio annexis (quae ad instar manualium celebrantur), eleemosynam iuxta sequentes articulos propriam numquam separari posse a missae celebratione, *neque in alias res commutari aut imminui*, sed celebranti ex integro et in specie sua esse tradendam, sublatis declarationibus, indultis, privilegiis, rescriptis sive perpetuis sive ad tempus ubivis, quovis titulo, forma vel a qualibet auctoritate concessis et huic legi contrariis.

Nulla pacta vendendi et emendi facienda esse ope missarum. Quod quadamtenus valet de eleemosyna missae celebratae.

10° Ideoque libros, sacra utensilia vel quaslibet alias res vendere aut emere et associationes (uti vocant) cum diariis et ephemeridibus inire ope missarum, nefas esse atque omnino prohiberi. Hoc autem valere non modo si agatur de missis celebrandis, sed etiamsi de celebratis, quotiens id in usum et habitudinem cedat et in subsidium alicuius commercii vergat.

Novum requiritur indultum ut ex stipendiorum parte consuli possit sanctuariorum decori.

11° Item sine nova et speciali S. Sedis venia (quae non dabitur nisi ante constiterit de vera necessitate, et cum debitis et opportunis cautelis), ex eleemosynis missarum, quas fideles celebrioribus sanctuariis tradere solent, non licere quicquam detrahere ut ipsorum decori et ornamento consulatur.

Poenae.

12° Qui autem statuta in praecedentibus articulis 8, 9, 10 et 11, quomodolibet aut quovis praetextu perfringere ausus fuerit, si ex ordine sacerdotali sit, suspensioni *a divinis* S. Sedi reservatae et ipso facto incurrendae obnoxius erit; si clericus sacerdotio nondum initiatus, suspensioni a susceptis ordinibus pariter subiacebit, et insuper inhabilis fiet ad superiores ordines assequendos; si vero laicus, excommunicatione latae sententiae Episcopo reservata obstringetur.

Confirmatur sanctio Cis Apostolicae Sedis.

13° Et cum in Const. *Apostolicae Sedis* statutum sit excommunicationem latae sententiae Summo Pontifici reservatae subiacere « colligentes eleemosynas maioris pretii, et ex iis lucrum captantes, faciendo eas celebrare in locis ubi missarum stipendia minoris pretii esse solent », S. C. declarat huic legi et sanctioni per praesens decretum nihil esse detractum.

Pristinis indultis, etc. ad finem anni uti licet.

14° Attamen ne subita innovatio piis aliquibus causis et religiosis publicationibus noxia sit, indulgetur ut associationes ope missarum iam initae usque ad exitum anni a quo institutae sunt protrahantur. Itemque conceditur ut indulta reductionis eleemosynae missarum, quae in beneficium sanctuariorum aliarumve piarum causarum aliquibus concessa reperiuntur usque ad currentis anni exitum vigeant.

Quae eleemosyna sit tradenda pro missis fundatis vel beneficio annexis.

15° Denique quod spectat missas beneficiis annexas, quotiens aliis sacerdotibus celebrandae traduntur, Eminentissimi Patres declarant ac statuunt, eleemosynam non aliam esse debere quam synodalem loci in quo beneficia erecta sunt.

Pro missis vero in paroeciis aliisque ecclesiis fundatis, eleemosynam quae tribuitur non aliam esse debere quam quae in fundatione vel in successivo reductionis indulto reperitur in perpetuum taxata, salvis tamen semper iuribus, si quae sint, legitime recognitis sive pro fabricis ecclesiarum, sive pro earum rectoribus, iuxta declarationes a S. C. exhibitas in *Monacen.* 25 iulii 1874 et *Hildesien.* 21 ianuarii 1898.

In *Monacen.* enim « Attento quod eleemosynae missarum quo-

rundam legatorum pro parte locum tenerent congruae parochialis, E^mi Patres censuerunt licitum esse parocho, si per se satisfacere non possit, eas missas alteri sacerdoti committere, attributa eleemosyna ordinaria loci sive pro missis lectis sive cantatis. » Et in *Hildesien.* declaratum est : « In legatis missarum aliqua in ecclesia fundatis retineri posse favore ministrorum et ecclesiarum inservientium eam redituum portionem quae in limine fundationis, vel alio legitimo modo, ipsis assignata fuit independenter ab opere speciali praestando pro legati adimplemento. »

Officium Ordinariorum. Qui libri, quae tabellae sint habendae.

Denique officii singulorum Ordinariorum erit curare ut in singulis ecclesiis, praeter tabellam onerum perpetuorum et librum in quo manuales missae quae a fidelibus traduntur ex ordine cum sua eleemosyna recenseantur, insuper habeantur libri in quibus dictorum onerum et missarum satisfactio signetur.

Clausulae.

Ipsorum pariter erit vigilare super plena et omnimoda exsecutione praesentis decreti, quod Sanctitas Sua ab omnibus inviolabiliter servari iubet, contrariis quibuslibet minime obstantibus.

Dies (11 maii 1904).

Datum Romae ex Sacra Congregatione Concilii, die 11 maii 1904.

† Vincentius Card. Ep. Praedestinus, *Praefectus.*

C. De Lai, Secretarius.

Annotationes

1. Prius quam positivae proponantur sanctiones, explicatur *manualium* missarum ratio. Quae descriptio non ponitur ut *generalis*, sed mere istud definitur, quae missae, *in ordine ad praesentem legem*, habendae sint pro manualibus, vel manualibus aequiperentur.

Age porro, in *praesenti decreto*, omnes missae sunt manuales, nisi *in aliqua Ecclesia*, in perpetuum vel longissimum tempus sint constitutae, vel sint beneficio annexae. Immo iam regimini manualium missarum subiciuntur missae fundatae quidem vel beneficio annexae, quae ob iustam causam et legitima ratione traduntur aliis sacerdotibus celebrandae.

2. Quaeres quaenam fundatio « talis ac tam diuturna » habenda sit ut pro *perpetua* possit considerari? Sane sufficit spatium quinquaginta annorum, cum ex privilegio Benedicti XIV, perpetua missarum onera in ecclesiis Minimorum ultra quinquagesimum annum durare non debeant [1]. Verum putamus id ex adiunctis et moribus receptis plurimum pendere. Illud formaliter est attendendum, utrum necne missae ita sint constitutae, ut testator demonstretur velle non suae tantum animae directe consulere, sed etiam aliquam ecclesiam augere beneficio seu favore. Ad quam demonstrandam voluntatem ipsi probati usus plurimum valent.

3. Ad legitimam eleemosynarum missarum receptionem videtur per se satis esse si *probabili* indicio existimare te possis idoneum qui missas intra congruum tempus celebres, ita ut omnimoda certitudo non requiratur. Ita sonat ipsum decretum, cum n. 1 decernat « nemi-

---

[1] Quod, *De Synodo*, l. 13, c. ult. n. 9 et 13, narrat ipse se fecisse C^e *Paternae sollicitudinis*, 1749, qua simul praescriptae sunt cautiones ne fideles decipiantur. Constitutionem frustra quaesivimus in Bullario Ben. XIV.

nem posse plus missarum quaerere et accipere quam celebrare *probabiliter* valeat intra temporis terminos inferius statutos ». Qua probabili spe si deiciaris, restat ut cures opportunam per alium celebrationem.

Verum simul *moraliter certus* sis oportet missas posse saltem infra annum a te celebrari. Si enim istud *probabiliter* praestare nequeas, iam ex n. 3 decreti missas assumere vetaris : probabilitas ista non eliditur nisi morali certitudine.

4. Si simul componas quae n. 2 et 3 decreti habentur, ita efferendae videntur normae de temporis spatio quod ad manuales missas celebrandas conceditur : *a*) Quos fines expressa verbis vel facto voluntas auctoris stipendii permiserit vel exegerit, eos admittere semper potest et simul observare debet celebrans.

b) Ex maiore vel minore numero missarum quae ab auctore stipendii offeruntur, moraliter conicitur spatium intra quod sint dicendae manuales missae. Cuius coniecturae exempla adduntur : qui unam offerat missam putatur velle ut intra mensem celebretur ; qui centum offerat eidem sacerdoti missas semestre concedit spatium. Hinc dicemus : qui paucas (10-20) postulaverit missas spatium linquit mensis sesquialterius vel alterius ; tres vel quattuor menses deputabit quinquaginta missis, et annum ducentis.

Quod tamen intellegimus *per se*. Manent enim prudentes theologorum indicationes quibus v. gr. iubent missas celebrandas esse antequam intentionis causa evanuerit, et maturandam esse rationabiliter celebrationem si de recens defunctis agatur.

Consulto de missis agebamus ab *auctore stipendii* oblatis. Namque huius tanquam veri domini est exploranda voluntas, non autem alterius, utputa notarii qui mere testamentum exsequitur, nisi quod testator putandus est, intra fines tamen satis artos, aliquam declarandi dubia facultatem exsecutori reliquisse.

Inter missas autem manuales et quae ad instar manualium habentur illud n. 7° decreti ponitur discrimen, quod manualibus est prius satisfaciendum quam aliis.

c) Nisi tamen vel ipse traditus numerus, qui nimius sit quam ut intra annum explendus videatur, vel aliter expressa domini voluntas maius concedat spatium, missae acceptari non possunt quae infra annum ab acceptante vel subditis dici nequeant. Itaque : *a*) Qui tercentum ab uno offerente acceperit missas, eas intra annum celebrare non debet ; *b*) Qui iam a Titio ducentas acceperit missas dicendas, non potest a Caio alias ducentas recipere, nisi hunc diserte monuerit de impotentia qua impeditur quominus eas per se intra annum celebret.

5. Ex collatis inter se numeris 1, 3, 5, et 8 decreti, apparet, **a**) Sacerdotes *per se* prohiberi ne, ad missas aliis tradendas, consulto assumant missarum obligationes quibus, intra congruum spatium, ipsi *per se vel per subditos* satisfacere nequeant ; **b**) Nec nimias numero missas ab ipsis tradi posse nisi sibi notis sacerdotibus qui eas quaerant taxative ut eas celebrent.

Arbitramur tamen, cum R. P. Van Ruymbeke (Nouv. Rev. Théol. 1904, p. 527) ab offerentibus eleemosynas exceptiones permitti posse. Quare, si *positivus* accesserit consensus offerentium stipendia, non committitur in legem colligendo stipendia ad ea in propria specie et sine deminutione tradenda v. gr. missionnariis, vel sacerdotibus regionis pauperis.

6. In decreto *Vigilanti studio*, quo iubentur sacerdotes missas quae sibi supererant post annum tradere Ordinariis suis, annus ab aliis intellegebatur *civilis*, ita ut post 31 diem decembris resignandas dicerent eleemosynas ; ab aliis autem spatium concedebatur 365 dierum a suscepta obligatione. Hanc posteriorem sententiam iam authentice probat et promulgat de *Missis manualibus* praesens decretum.

De *fundatis* autem vel *beneficio annexis* haec habet : « Obligatio illas deponendi decurrat a fine illius anni intra quem onera impleri debuissent. »

7. Cum in n. 5 Decreti is cui, incolumi fundatorum vel offerentium voluntate, de missis quibusdam libere disponere liceat. legatur posse eas sacerdotibus sibi benevisis tribuere, non videntur Episcopi presbyteros saeculares prohibere posse ne missas « exuberantes » sacerdoti fido sed non dioecesano tradant. Ceterum, iam per se loquendo, tales missae ad nullum locum neque ad dioecesim pertinent. Quo titulo eas pro suis vindicaverit Episcopus ? In quam sententiam propendet etiam R. D. Boudinhon [1]. Excipe tamen si dioecesana consuetudo saeculares sacerdotes fecerit in hac re Episcopo obnoxios.

8. Regula statuitur universalis. Qui onus dicendae missae per alium adimplet a celebrante fidem celebrationis exigere debet. Ab Episcopo quidem vel a S. Sede nulla fides est exigenda, verum ipsi Episcopi eam a celebrantibus postulare debent.

9. Intentio fortasse praecipua huius decreti huc spectat, ut absoluta ratione supprimatur omne mercimonii genus de missarum eleemosynis. Quare haec ponitur norma : Licet quidem Missas requirere ut tibi ipsi vel subditis sacerdotibus stipendia congrua obtineas ; minime autem fas est ope stipendiorum fovere opus aliquod pium vel bonum. Hinc non licet iam redactoribus ephemeridum sibi ex collectis eleemosynis comparare « associationes » seu subscriptiones. Immo nefas est his personis missas tradere.

Quo sanctio ista melius confirmetur, simul edicitur *receptum* stipendium non tantum ex integro sed etiam *in propria specie* esse tradendum celebranti. Receptum, inquam, stipendium ; nam qui prior postulat ut missa in certam celebretur intentionem, sicut gratuitam petere potest celebrationem, ita librum vel aliud quidpiam offerre non vetatur.

Verum haec prohibentur : *a*) Accepta eleemosyna a fideli quodam, pacisci cum sacerdote celebrante hoc modo : Dices missam ; tibi, pro stipendio, librum tradam aequipollentis pretii. Huiusmodi pactione minuitur celebrantis libertas.

b) Quamvis magis expedita sit optio eius qui iam celebravit missam et ius habet quaesitum ad eleemosynam in propria specie exigendam, nihilominus, ne novae inveniantur artes fraudandi legem, id fieri nequit frequenter et in subsidium commercii.

Contra vero : *a*) Ipse bibliopola *sibi* per libros obtinere missas ad suam intentionem celebrandas non vetatur ; nulla tunc fit commutatio stipendiorum in libros, sed stipendium tanquam in propria sua specie in libro consistit.

---

[1] Canoniste contemporain, 1904, juillet-août.

b) Privatus quidam vir, *honeste et simpliciter*, in nullius operis subsidium, poterit, *per occasionem*, et nulla utendo coactione, cum sacerdote convenire de alia re pro stipendio libere accipienda.

c) Si sacerdotis creditor, pro debito stipendio, ratam remittat partem de pecunia iam actu sibi a celebrante debita, videtur stipendium in propria tradere specie, modo ne sic indirecte et fraudulenter voluerit alias res stipendiis commutare.

10. Lucrum capere ex collectis missarum eleemosynis iam ante erat prohibitum ; immo, in quibusdam adiunctis, n. 13 decreti commemoratis, punitum excommunicatione S. Pontifici reservata. Ac vetuit S. Congregatio Concilii, ne qui alii committeret missas a se acceptas, etiam faenus retineret ex commutatione pecuniae ortum. Ita sonat responsum 2 novembris 1898. Collectori tamen licet sibi reficere impensas in colligendis vel transmittendis missis factas, v. g. pro vectura litterarum vel pecuniae.

Sed cum scriptores permitterent ut etiam a collectore retineretur modica quaedam merces laboris impensi, quod ipsi S. Alphonso non videbatur improbabile, iam quaeritur utrum necne hodie etiam ista sententia defendi possit ? Ac ratio ista agendi, quam tamen proprie damnare nolumus, nobis videtur omnino a mente praesentis decreti aliena : iam ad aliquam lucri speciem acceditur. Sed si quis collector ex hac quasi arte sibi victum quaerere voluerit, illud putamus repugnare absolutae rationi qua, n. 8 decreti, omne commercii genus vetatur, immo omne studium quaerendi eleemosynas quod alio fine imperetur ac celebrationis propriae vel subditorum.

11. De gravibus poenis quae n. 12 indicuntur, fac observes eas ferri contra eos qui quasdam praesentis decreti sanctiones perfringere *ausi* fuerint : ita ut in eas non incurras nisi deliqueris cum scientia reatus et poenae.

Sed praeterea, gravis oportet ut adsit materia. Quam ut brevi sermone definire conemur, artes quae plectuntur n. 8-11 ad tria revocabimus genera. Prohibentur enim **a**) Conversiones stipendiorum in alias res ; vel **b**) Eorundem imminutiones ; ac denique **c**) Cooperatio ad reprobatas artes bibliopolarum et mercatorum vel similium personarum. De duobus prioribus ut respondeamus, gravem dicemus esse materiam, si vel stipendia commutata, in priore casu, vel, in altero casu, partes detractae quantitatem attingant quae ad grave furtum absolute requiritur. Ratio cur strictius in priore quam in altero casu accipiamus materiam gravem, haec est : cum prohibentur commutationes, delictum afficit commutatam quantitatem totam ; dum quando vetatur stipendii imminutio, ea tantum pars quae male detrahitur ad corpus delicti pertinere videtur. Ratio ipsius traditae regulae desumitur ex analogia. De re enim agitur temporali (stipendium nihil sacrum continet) quae male acquiritur sed *per se* sine alicuius damno iniusto. Quod ad tertium casum, gravis iudicanda est cooperatio qua bibliopolae et mercatores qui has exerceant artes iuvantur in actione sua graviter illicita.

Praeterea, per accidens, si, his artibus, vel unius missae celebratio notabili periculo opponatur, iam ob hanc causam gravis committetur reatus qui, si ceterae condiciones impletae fuerint, gravi censura puniri potest.

20. — S. CONGR. CONCILII

RESPONSUM 21 MAII 1904

De eleemosynis missarum translatis extra dioecesim a regularibus

Causa, dies (21 maii 1904).

Compostellana, Celebrationis missarum, 21 maii 1904. — In decreto *Vigilanti studio* edito ab hac S. Congregatione sub die 25 maii 1893 circa beneficiatos et administratores causarum piarum et alios quomodocumque ad curandam missarum celebrationem adstrictos sequentia disponuntur: « Iidem Eminentissimi Patres, sub gravi obedientiae praecepto decernunt ac mandant, ut in posterum omnes et singuli ubique locorum beneficiati et administratores piarum causarum aut utcumque ad missarum onera implenda obligati, sive ecclesiastici sive laici, in fine cuiuslibet anni missarum onera, quae reliqua sunt, et quibus nondum satisfecerint propriis Ordinariis tradant iuxta modum ab iis definiendum. Ordinarii autem acceptas missarum intentiones cum annexo stipendio primum distribuent inter sacerdotes sibi subiectos qui iis indigere noverint: alias deinde aut S. Sedi, aut aliis Ordinariis committent, aut etiam, si velint, sacerdotibus aliarum dioeceseon, dummodo sibi noti sint, omnique exceptione maiores, et legitima documenta edant inter praefixum congruum tempus quibus de exacta earundem satisfactione constet. »

Memoratur dispositio decreti Vigilanti studio *de Missarum oneribus ultra annum servatis.*

Orator et **Dubium.**

Nunc Eminentissimus Cardinalis Archiepiscopus Compostellanus, sollicitus de bono sui Cleri et gregis sibi commissi, pro interpretatione et applicatione enunciatae dispositionis sequentia proponit dubia diluenda:

I. De Regularium iure.

I. — *An liceat Regularibus in hac Dioecesi commorantibus quascumque missarum eleemosynas colligere et distribuere non solum in suis domibus exsistentibus in hac Dioecesi sed etiam in aliis eiusdem Ordinis extra ipsam, sine notitia nec licentia Ordinarii et cum gravi detrimento Cleri saecularis.*

II. De modo consulendi utilitati dioecesis.

II. — *Quomodo providendum sit, ut in posterum hoc damnum tollatur, et Ordinarius utatur sua iurisdictione erga suos dioecesanos, pro quibus tum ipse tum clerus saecularis laborare tenetur.*

Responsum.

R. Dilata

ANNOTATIO

Ut verisimile est, ideo S. Congregatio responsum distulit, quia nuperrimum decretum de missis manualibus, oratori quaerenti ignotum, vel ipsi satisfacere poterat vel alteram suadere causae propositionem. In sua tamen ad S. Congregationem relatione [1], Secretarius, perpensis rationibus, id unum censuit Episcopo loci concedendum, ut ipsius statuto prohiberentur Regulares, sine ipsius licentia, stipendia a saecularibus recipere earum missarum quae, quia infra annum non sunt celebratae, sunt, ex decreto *Vigilanti studio* tradendae *propriis Ordinariis*, i. e. ubi agitur de

[1] Causa proposita est *Per Summaria precum.*

saecularibus, Episcopo loci. Quod per se patescit ; immo iam satis, etiam silente statuto dioecesano, est decreto *Vigilanti* praescriptum. Quam porro disciplinam intactam linquit novissimum decretum *Ut debita*.

Quocirca arbitramur priori dubio esse ex principiis iuris hoc modo respondendum : « *Per se*, nulla opus est Episcopi licentia ut Regulares eleemosynas Missarum colligant easque, etiam extra dioecesim, fratribus tradant celebrandas. *Per accidens* ea licentia requiritur, immo nec semper sufficiet, si de missis agatur quae ex voluntate auctoris stipendii sunt certo loco vel intra dioecesis fines celebrandae ; requiretur etiam si missae fuerint ex decreto *Vigilanti* tradendae Episcopo loci. »

De altero autem quaesito sic dicemus. Sine iniuria non habetur damnum proprie dictum. Ut speciali consulat dioecesis necessitati, poterit Episcopus pia uti adhortatione, vel, si iuri communi derogare velit, S. Sedis impetrare indultum.

---

21. — CONCORDIA INTER S. SEDEM ET REGNUM HISPANIARUM

INITA 19 IUNII 1904

De Institutis religiosis

Pactio ita, qua Institutorum religiosorum iuridica ratio ordinatur, latino quidem idiomate est etiam conscripta. Verum, donec a Parlamento hispanico rata habeatur, latina conscriptio non vulgabitur, ac pro authentica valet hispanica, cui gallicam subicimus versionem qualis, paucis mutatis, prodiit in QUESTIONS ACTUELLES, *t. 75, p. 156.*

Paciscentes et pacti causa.

Su Santidad [1] el Sumo Pontifice Pío X y S. M. el Rey católico de Espana D. Alfonso XIII, con el fin de aclarar las dudas suscitadas sobre la situación jurídica de las Ordenes religiosas en Espana y la interpretación y alcance que debe darse en esta materia, así á los articulos del Concordato vigente como á los preceptos de la ley de Asociaciones de 30 de junio de 1887 y á las autorizaciones otorgadas á las Ordenes y casas religiosas existentes y resoluciones dictadas por diferentes Gobiernos sobre este particular, han resuelto celebrar un convenio, á cuyo efecto han nombrado sus plenipotenciarios, á saber :

---

[1] Versio gallica. — S. S. le Souverain Pontife Pie X et S. M. le roi catholique d'Espagne D. Alphonse XIII, afin d'éclaircir les doutes qui se sont élevés sur la situation juridique des Ordres religieux en Espagne et dans l'interprétation et la portée qu'il faut donner, en cette matière, soit aux articles du Concordat en vigueur, soit aux prescriptions de la loi sur les associations du 30 juin 1887 et aux autorisations accordées aux Ordres et aux maisons religieuses existant, ainsi qu'aux décisions prises par différents gouvernements sur cette question particulière, ont résolu de conclure un accord et ont nommé à cet effet pour leurs plénipotentiaires, savoir :

S. S. le Souverain Pontife :

» Su Santidad el Sumo Pontifice, á su excelencia monsenor Arístides Rinaldini, Arzobispo de Heráclea, gran cruz de la Real y distinguida Orden de Carlos III y de Leopoldo de Bélgica, Nuncio apostólico en el reino de Espana, etc. etc.; y S. M. el Rey católico de Espana al Excmo. Sr. D. Faustino Rodríguez San Pedro, gran cruz de la Real y distinguida Orden de Carlos III, de la de Santiago y la Espada de Portugal, senador vitalicio del reino, su Ministro de Estado, etc., etc., quienes después de haber canjeado sus plenos poderes, hallados en buena y debida forma, han convenido en los articulos siguientes:

» 1º Las Ordenes y Congregaciones religiosas existentes en Espana en la fecha de la ratificación del presente convenio y que hayan cumplido antes de ella con las formalidades establecidas en la Real orden circular de 9 de abril de 1902, gozarán de la personalidad jurídica de que hoy están en posesión, se considerarán comprendidas en la excepción establecida en el párrafo primero del art. 2º de la ley de 30 de junio de 1887 y se regirán por sus reglas y disciplina propia y por las disposiciones de este mismo convenio.

1º Instituta quae exsistiunt pergunt posse possidere bona.

» 2º Las Ordenes y Congregaciones religiosas no tendrán derecho á subvención ni auxilio alguno del presupuesto del Estado, y estarán sometidas, en cuanto á su régimen canónico, á los diocesanos y Prelados propios, según las reglas de sus estatutos y las disposiciones del Derecho canónico y de la disciplina eclesiástica vigentes, y en cuanto á sus relaciones con el poder civil, á las leyes generales del reino.

2º Nulla percipiunt subsidia publica. Suo utuntur regimine canonico; atque in sua cum civili potestate consuetudine, generalibus regni legibus. Difficultates omnes componentur amice.

» En caso de discordancia, la Santa Sede y el Gobierno de S. M. se entenderán amigablemente para allanar las difficultades que pudieran surgir.

S Exc. Mgr Aristide Rinaldini, archevêque d'Héraclée, grand-croix de l'Ordre royal de Charles III et de Léopold de Belgique, nonce apostolique dans le royaume d'Espagne, etc. etc:

S. M. le roi catholique d'Espagne:

S. Exc. D. Faustino Rodriguez Sampedro, grand-croix de l'Ordre royal de Charles III, etc., sénateur à vie du royaume, ministre d'Etat, etc, etc:

Ceux-ci, après avoir échangé leurs pleins pouvoirs, qui ont été trouvés en bonne et due forme, ont arrêté les articles suivants:

» 1º Les Ordres et Congrégations religieuses existant en Espagne à la date de la ratification du présent accord et qui ont rempli avant cette date les formalités établies en l'Ordonnance circulaire royale du 9 avril 1902 jouiront de la personnalité juridique qu'ils possèdent actuellement; ils se considéreront comme compris dans l'exception établie au paragraphe 1er de l'article 2 de la loi du 30 juin 1887 et se gouverneront suivant leurs règles et leur discipline propre et suivant les dispositions de ce même accord.

» 2º Les Ordres et Congrégations religieuses n'auront droit à aucune subvention ni secours du budget de l'Etat; ils seront soumis, en ce qui concerne leur régime canonique, à leurs Ordinaires et prélats particuliers, suivant les règles de leurs statuts et les dispositions du droit canonique et de la discipline ecclésiastique en vigueur, et, en ce qui concerne leurs relations avec le pouvoir civil, aux lois générales du royaume.

En cas de désaccord, le Saint Siège et le gouvernement de Sa Majesté s'entendront amiablement pour aplanir les difficultés qui pourront surgir.

3º Communia solvent tributa.

» 3º Las casas ó conventos de las citodas Ordenes y Congregaciones religiosas estarán sujetas á los impuestos del país por sus bienes ó por las profesiones é industrias que ejerzan, en condiciones de igualdad respecto de las demás personas jurídicas ó súbditos españoles, y no serán objeto de ninguna tributación ó exención especial.

4º Novae domus non erigentur sine consensu Episcopi loci et regis.

» 4º Se mantendrán las casas y conventos que á la fecha de la ratificación de este convenio tengan establecidas las Ordenes y Congregaciones religiosas citadas en el art. 1º ; pero no podrán abrirse ni establecerse ninguna otra, en la que se haga vida común, sin previo consentimiento del Prelado diocesano y sin autorización dictada por Real orden. Estas autorizaciones se publicarán necesariamente en la *Gaceta de Madrid*.

5º Parvi supprimuntur conventus quibusdam exceptis.

» 5º Las casas ó conventos de las Ordenes y Congregaciones religiosas en que haya menos de 12 individuos que hagan vida común se suprimirán, agregándose los religiosos ó religiosas á otros conventos ó casas de la misma Orden, y quedando los edificios y propiedades en que se hallasen establecidos los que se supriman, á la libre disposición de los superiores. Se exceptúan del anterior precepto las Comunidades religiosas que no hacen vida conventual ó que, en virtud de su instituto, se dedican á obras de beneficencia, enseñanza, caridad y asistencia á los enfermos, á los ancianos, á los pobres y abandonados, como también las casas de procura y los sanatorios que pudieran tener las diferentes Ordenes y Congregaciones en algunos lugares especiales. El presente artículo tendrá fuerza ejecutiva transcurridos que sean seis meses de la publicación de este convenio en la *Gaceta de Madrid*.

» 3º Les maisons ou couvents des dits Ordres et Congrégations religieuses seront sujets aux impôts du pays pour leurs biens ou pour les professions et industries qu'ils exercent, dans les conditions d'égalité avec les autres personnes juridiques ou sujets espagnols, et ne seront l'objet d'aucune taxation ou exemption spéciale.

» 4º Seront maintenus les maisons et couvents qui à la date de la ratification de cet accord seront des établissements des Ordres et Congrégations religieuses visés à l'article 1er; mais on n'en pourra ouvrir ni établir aucun autre où se mène la vie commune sans le consentement préalable de l'évêque diocésain et sans une autorisation accordée par ordonnance royale. Ces autorisations seront obligatoirement plubliées dans la *Gaceta de Madrid*.

» 5º Les maisons ou couvents des Ordres et Congrégations religieuses dans lesquels il y a moins de douze personnes menant la vie commune seront supprimés ; leurs religieux ou religieuses s'agrégeront à d'autres couvents ou maisons du même Ordre et mettront les établissements et propriétés dans lesquels ils étaient installés lors de leur suppression à la libre disposition de leurs supérieurs. Sont exceptées de l'obligation précédente les communautés religieuses où ne se mène pas la vie conventuelle, ou qui, en vertu de leur règle se consacrent à des œuvres de bienfaisance, à l'enseignement, à la charité et à l'assistance des malades, des vieillards, des pauvres et des abandonnés; comme aussi les maisons de procure et les sanatoria que peuvent tenir les différents Ordres et Congrégations dans des endroits spéciaux. Le présent article aura force exécutoire six mois après la publication de cet accord dans la *Gaceta de Madrid*.

» 6º No se podrà establecer en Espana ninguna Orden ó Congregación nueva sin que esté autorizada por Su Santidad y sin previo acuerdo del Gobierno con la Santa Sede, consignado el Real decreto publicado en la *Gaceta de Madrid*.

6º De sede a novo Instituto capienda in Hispania, S. Sedes cum regno conveniet.

» 7º La Orden de los Padres Escolapios continuará en las mismas condiciones, derechos y beneficios que hoy disfrutan.

7º Intacta manent Patrum scholarum piarum iura.

» 8º Las Asociaciones para fines religiosos cuyos individuos no estén unidos por vinculos de profesión religiosa ni hagan vida común, y, por tanto, no tengan el carácter de Orden ó Congregación religiosa, se enteinde que, sin perjuicio de la autoridad que corresponde á los Obispos en la dirección del régimen espiritual y religioso de las mismas, se regirán por la ley general de Asociaciones y los principios del Derecho común, sin limitación alguna para el presente y para lo porvenir, debiendo inscribirse en el Registro especial á que se refiere el art. 7º de la mencionada ley de Asociaciones de 3o de junio de 1887 y cumplir los demás preceptos de la misma.

8º Quae sodalicia pia religiosam Congregationem non constituunt iuri communi sunt obnoxia.

» 9º Los extranjeros no podrán constituir en Espana Ordenes y Congregaciones religiosas de las mencionadas en el art. 1º sin haberse naturalizado previamente en el reino con arreglo à la ley comùn. Los religiosos que conservando su condición legal de extranjeros ingresen ó residan en algún convento ó casa religiosa existente en Epana, seguirán sujetos á todas las disposiciones del Derecho común vigente para los súbditos extranjeros.

9º De religiosis extraneis.

» 10º En el Ministerio de Gracia y Justicia se abrirá un registro especial, en el que se inscribirán las Ordenes y las Congregaciones

10º Apud Ministrum qui Gratiis et Iustitiae

» 6º Il ne pourra s'établir en Espagne aucun Ordre nouveau ou Congrégation nouvelle sans l'autorisation de Sa Sainteté et sans un accord préalable du gouvernement avec le Saint-Siège, consigné dans un décret royal publié dans la *Gaceta de Madrid*.

» 7º L'Ordre des Pères des écoles pies continuera à exister dans les mêmes conditions, avec les mêmes droits et bénéfices dont il jouit actuellement.

» 8º Quant aux associations constituées dans un but religieux dont les membres ne sont pas unis par les liens de la profession religieuse et n'ont pas la vie commune et qui, par conséquent, n'ont pas le caractère d'Ordre ou de Congrégation religieuse, il est entendu que, sans préjudice de l'autorité qui appartient aux évêques dans leur direction spirituelle et religieuse, elles seront régies par la loi générale des associations et les principes du droit commun, sans aucune restriction ni pour le présent ni pour l'avenir. Elles devront se faire inscrire sur le registre spécial dont il est fait mention en l'article 7 de la dite loi des associations du 3o juin 1887 et accomplir les autres prescriptions de la même loi.

» 9º Les étrangers ne pourront établir en Espagne les Ordres et Congrégations religieuses visés dans l'article 1er, sans s'être fait préalablement naturaliser dans le royaume conformément à la loi commune. Les religieux qui, tout en conservant leur condition légale d'étranger, entreront ou résideront dans quelque couvent ou maison religieuse existant en Espagne seront sonmis à toutes les dispositions du droit commun en vigueur relativement aux sujets étrangers.

» 10º Au ministère de la Justice, il sera ouvert un registre spécial sur lequel seront inscrits les Ordres et Congrégations religieuses auxquels se

praeficitur servandae tabulae.

religiosas á que se refiere esta concesión y las que, por acuerdo de ambas potestades, se constituyan en lo sucesivo.

11° Quomodo providendum sit exsequendae partioni.

» 11° El Ministerio de Gracia y Justicia, de acuerdo con el Consejo de Ministros y en concordia con la Santa Sede, dictará las medidas reglamentarias y aclaratorias que pudiera necesitar la ejecución del presente convenio en lo relativo á las Ordenes y Congregaciones religiosas establecidas, ó que se establezcan por acuerdo de las dos potestades.

12° Mox faciendae ratihabitiones.

» 12° El canje de las ratificaciones del presente convenio se verificará en Madrid lo antes que fuere posible.

Dies (19 iunii 1904).

» Madrid, 19 de junio de 1904. »

---

22. — ERRATUM (Cf. n. 9).

Addebantur hoc loco quaedam verba quae, in exscribendo responso 11 nov. 1903 (p. 22) omissa fuerant.

In praesenti editione, loco suo restituta sunt.

---

rapporte cette convention et ceux qui, conformément à un accord entre les deux puissances, se constitueront dans l'avenir.

» 11° Le ministère de la Justice, d'accord avec le Conseil des ministres et aussi avec le Saint-Siège, édictera les mesures réglementaires et d'éclaircissement que pourra nécessiter l'exécution du présent accord relativement aux Ordres et Congregations religieuses établies ou qui s'établiront avec l'assentiment commun des deux puissances.

» 12° L'échange des ratifications du présent d'accord se fera à Madrid aussitôt que possible.

En foi de quoi les plénipotentiaires respectifs ont signé le présent accord et l'ont validé de leur sceau.

Madrid, le 19 juin 1904.

(*L. S.*) † A. Rinaldini,
archevêque d'Héraclée, nonce apostolique.
(*L. S.*) Faustino Rodriguez Sampedro, *ministre d'Etat.*

SUPPLEMENTA

SUPPLEMENTUM QUINTUM

DE IUSTA DIMISSIONIS RATIONE IN ORDINIBUS RELIGIOSIS

Quaestionis occasio et argumentum. — 1. Necessitate permotus temporum, quae omnino requirunt ut qui cooptantur in regulares sint viri probatissimi, de quibus nec inconstantia sit pertimescenda nec aliqua scandali ratio, Pius IX, per duo decreta, *Neminem latet*, 19 martii 1857, et *Ad Universalis*, 7 februarii 1862 [1], in omnes virorum religiones disciplinam induxit votorum simplicium cuius haec est summa :

a) Peracto novitiatu, qui eam adepti sunt aetatem qua prius sollemniter profiteri poterant, vota non possunt emittere nisi simplicia quamvis perpetua.

b) Per tres minimum annos in hac simplici professione permanere debent, ita ut invalida sit sollemnis professio, nisi spatio trium annorum, mathematice completo, vota simplicia fuerint praeposita.

Copia tamen facta est Praeposito generali atque etiam provinciali professionem sollemnem, ex iustis et rationabilibus causis, differendi, non iis tamen qui 25 annos sint nati.

c) Ut infra tres annos fieri possit sollemnis professio, vel ut ultra tres annos procrastinetur iis qui 25 annorum aetatem compleverint, opus est S. Sedis indulto.

d) Absoluto simplicis professionis legitimo spatio, religiosi admittendi sunt ad sollemnem professionem, « si digni reperiantur » [2]. Cuius rei iudicium pertinet ad Superiorem generalem vel eius delegatum, ita ut capitulum non habeat nisi votum consultativum.

---

[1] Cfr. nostra *Monumenta et Supplementa*, n. 53 et 54.

[2] Decretum *Neminem latet*, n. 4.

e) Donec sollemniter fuerint professi, possunt a Superiore generali cum suo Consilio (facta quadam subdelegandi potestate, praesertim pro locis dissitis) dimitti ab Instituto religioso. Ad quam dimissionem decernendam, nec processus requiritur nec iudicii forma ; Superiores tamen « procedere debent summa caritate, prudentia, et ex iustis et rationabilibus causis, quacumque humana affectione remota, secus eorum conscientia graviter onerata remaneat » [1].

Dimissione autem tolluntur vota, quasi huic condicioni tacite obnoxia.

2. Recens autem, 3 maii 1902, decreto *Perpensis*, Leo XIII professionis simplicis legem traduxit ad Moniales, nisi quod dilatio professionis sollemnis committitur Ordinario vel Superiori generali seu provinciali (si agitur de monasteriis exemptis), et dimissio S. Sedi reservatur [2].

Itaque in Ordinibus religiosis, cum ad finem vergit simplicis professionis spatium, cogitur capitulum unde simpliciter professi excluduntur, in quo, secretis suffragiis, de admittendis ad sollemnem professionem sententiam dicunt cui vis inest voti consultativi. Hoc excepto, Superior generalis cum suo Consilio, pro sua conscientia et arbitrio, addita, si visum fuerit, nova informatione, causam dirimit.

Hinc, subdifficilis oritur quaestio de legitima dimissionis ratione, sive causam spectes requisitam, sive modum quo adesse et constare debet. Quod argumentum aliquatenus versare nobis est propositum.

Observanda principia. — Ipsis responsis praestituenda videntur pauca quaedam principia ad meliorem rei intellectum.

1. Dimissio nullam continet votorum irritationem, vel dispensationem seu commutationem, sed, si legitime sit facta, adimplet, in Ordinibus regularibus, resolutoriam votorum condicionem. Dispensatio enim votorum substantialium religionis est S. Sedi prorsus reservata.

Per dimissionem, communi religionis et Instituti bono consulitur, non autem, saltem directe, privatae religiosi

---

[1] Decretum *Sanctissimus*, 12 iunii 1858, n. IV et V.
[2] Decretum *Perpensis*, n. IV et XII. Cfr. *Monumenta* nostra n. 64.

utilitati. In ea itaque decernenda, istud est considerandum quid ad commune Instituti bonum sit necessarium vel expediens, non autem quae privatae rationes religioso opportunam facere possint votorum relaxationem. Rationos istae fundare possunt dispensationem, non autem dimissionem, nisi, ut facile fit, ex ipsa privata causa pro ipso Instituto argui queat [1].

2. Simpliciter professus non est iam novicius, qui sine iniuria et libere religionem deserere possit et libere ab ea dimitti ; sed, ex accepta sui traditione, in religiosum cooptatus Institutum, ius habet manendi, et faciendi, suo tempore, sollemnem professionem, nisi iusta inciderit dimissionis causa; atque etiam erga Deum, tam ipse quam Institutum, obligantur ad sufficientem adhibendam diligentiam ne talis nascatur causa.

Simul tamen professio simplex rationem quandam induit ulterioris probationis, per quam simpliciter professi dignos se demonstrare debent qui sine incommodo et periculo asciscantur inter sollemniter professos.

In pensanda igitur iusta dimissionis causa, componi debet ratio status iam acquisiti, cum hac probationis ratione.

3. Causa porro requiritur ad aliquem dimittendum quae sit gravis. Ita decretum *Perpensis*, n. XII, et per se constat. Grave quidpiam est obligationem tollere peculiaris famulatus divini ; grave quidpiam hominem a statu perfectionis in communem detrudere ; grave eum periculis saeculi, post religionis securitatem, opponere ; grave eundem, sublimi abiecta spe, obligare ad aliam, post plures annos, tentandam condicionem. Talis itaque sit causa oportet, ut detrimenta ista humana et quasi divina compenset.

Nihilo minus gravis causa dimissionis non dicit necessario gravem culpam in persona dimittenda, nec omnis gravis culpa gravem praebet dimissionis rationem. Praeterea, in aestimanda causa, ratio haberi potest, immo debet, tum temporum quae, ut nostra sunt, maiorem quandoque postulant severitatem, tum Ordinis et Instituti: generis vitae et ministeriorum.

---

[1] In priore tomo, n. **332**, dicebamus graviorem requiri causam ad dimissionem quam ad dispensationem. Dicendum potius fuit respectus esse dispares.

Quae causa requiratur et sufficiat. — I. Ut prius respondeamus ex *auctoritate*, SUAREZ, agens de scholaribus Societatis Iesu, quorum iuridica ratio, quamvis ad ius speciale pertineat, satis tamen similis videtur ut argumentum analogiae fundare queat, de his, inquam, agens SUAREZ gravem exigit causam [1], quam dicit, moraliter loquendo, semper pendere ex voluntate ipsiusmet religiosi [2]. « Affectus ad religionem, ita ipse [3], praeter affectum caritatis ad proximum inclinat ad conservanda eius membra, nec permittit aliquod ex illis abscindere, nisi ubi ad salutem totius corporis necessarium est. » Addit tamen saepe « expedire aliquem dimittere, non solum propter vitia incorrigibilia [4], quae fere sola potest esse ratio dimittendi professum, sed etiam propter difficilem naturam, vel non satis aptam aut fidam, ut ei ministeria Societatis committantur et alias similes causas. »

Particularia autem haec affert exempla, ex Constitutionibus, parte 2, c. 2 : « Si iudicaretur quis damnum allaturus malo vitae exemplo, si inquietum se ostendat, si verbis aut actibus offendiculum aliis praebeat, si non possit se componere ad vitam ducendam sub oboedientia, iuxta modum procedendi Societatis, eo quod nequeat iudicium suum refringere, si denique in affectibus et vitiis quae divinam offendunt maiestatem corrigi non possit, etiam si publica non sint. In quibus omnibus et quibuscumque similibus, regula in priore loco designata in n. 10 servanda est ; scilicet defectum hunc talem esse debere, ut, eo spectato, Superior prudenter iudicet Deo gratum non esse talem personam in Societate admittere aut retinere. »

SANCHEZ autem his verbis : « Si frequenter regulas ad nullam culpam obligantes transgrediatur, ut si nollet orare temporibus praescriptis, ingredereturque omnium cubicula, et similia efficeret », exempla affert causarum quae, quamvis ex se culpas veniales non excedant, sufficere tamen possint ad legitimam dimissionem [5].

---

[1] *De Religione*, tr. 10, l. 3, c. 2, n. IX.
[2] Ibidem, n. IV.
[3] Ibidem, n. XI fine.
[4] Ibidem, n. VI. Regulariter tamen, ut postea videbimus, oportet ut aliquo modo sint incorrigibiles qui post vota perpetua inviti ab Ordine dimittantur. Cfr. Suarez ibidem, l. 10, c. 14, n. IX.
[5] *In decalogum*, l. 6, c. 9, n. 69.

Benedictus autem XIV, loquens de Societate, rem ita complectitur [1] : « Dimissionis causa plerumque ex eo desumitur, quod religiosus minime valeat inceptum curriculum laudabiliter persequi, et ad Societatis institutum vitam exigere. »

II. Ex allatis auctoritatibus, et ipsa causa cur inducta sit ista simplicis professionis disciplina, haec regula generalis statui potest : Iuste dimittitur qui prudenter iudicatur futurus esse notabili incommodo cuius onus non iudicatur fuisse ab Instituto assumptum in admittendo candidato ad priora facienda vota.

Haec ipsa regula iam fere continetur his verbis quae in ambobus decretis *Neminem latet* et *Ad universalis* leguntur : « Ne quis admittatur qui saeculi contagione pollutus, vel verae vocationis expers et suscepti Instituti paeniteat, et gravem sodalibus molestiam afferat cum disciplinae perturbatione et regularis observantiae discrimine. »

III. Quod ut particularibus casibus illustremus :

1. Causae per se *insufficientes* sunt :

a) Infirmitas suborta post professionem [2]. Periculum enim valetudinis simul cum onere alendi subditum in se suscepisse Institutum non est ambigendum, ne omnium perseverantia in incerto sit posita.

b) Infirmitas quae ante vota satis erat nota, nisi religiosus Institutum fraudaverit iusta maioris meriti seu virtutis spe, qua defectus virium videbatur compensandus [3].

c) Affirmatio religiosi se non habere vel amisisse animum vocationemque ad vitam religiosam [4]. Haec enim causa Institutum religiosum per se minime afficit. Quare locus potius hic est dispensationi, quae reservatur S. Sedi, nisi, quod facile fiet, subiectum ita dispositum prospiciatur fore Instituto et sociis gravamini non levi. Ita C. de Lugo, in casu simili, *Resp. mor.* l. 4, d. 3, n. 7.

d) Mutuus religionis et religiosi consensus. Habetur enim ad Deum obligatio quae tali consensu auferri nequit [5].

---

1 *De Synodo*, l. XIII, c. XI, n. 17.
2 Decretum *Sanctissimus*, n. V.
3 Ita ipse Suarez, op. cit. l. 3, c. 9, n. XI.
4 Resp. S. C. Episc. et Regul. 19 nov. 1886.
5 Suarez, op. cit., tr. 10, l. 3, c. 9, n. XV.

2. *Sufficientes* autem causae indicari possunt :

a) Quaecumque peccata periculum faciunt scandali, infamiae, vel non permittunt ut reo propria Instituti ministeria tuto committantur. Huc spectant verba decretorum : « Ne quis admittatur qui saeculi contagione pollutus ».

b) Animus impatiens oboedientiae : hinc enim regularis disciplina in discrimen adducitur.

c) Qui modo dicendi vel agendi videntur seminaturi discordias vel caritatem turbaturi. « Necesse est, sic decretum *Neminem latet*, religiosos ipsos viros artissimo caritatis vinculo inter se esse coniunctos. »

d) Talis desidia seu pigritia qua quis ineptum se reddat ad Instituti opera exercenda.

Atque haec quidem sinunt religiosum dimittere *invitum*. Nihilne autem potest ipsius religiosi *consensus ?*

Consensus, qui per se sufficiens causa esse nequit, aliquando imperfectam causam complere potest, idque bifariam : **a)** Quatenus facilitas consentiendi animum prodit parum ad religiosam vitam propensum : cuius animi dispositionis sane in aestimanda causa ratio haberi potest. **b)** Quatenus tollit obstaculum iuris acquisiti a religioso. Fieri enim potest ut per se melius foret, et Deo gratum, quempiam dimitti, nisi dimissio iustitiae adversaretur. Iam vero, voluntaria iuris cessione Superior permittitur, neglecto religiosi respectu, unice Instituti consulere bono. Casus erit, v. gr. infirmitatis contractae post vota, vel quae, cum vota fiebant, erat perspecta. Quem casum non putamus excludi verbis declarationis *Sanctissimus*, quibus dicitur nemo dimitti posse ob infirmitatem quae votis sit posterior. Saepius etiam fit ut quamvis, in iuris rigore, dimitti possit religiosus v. gr. qui bonae quidem voluntatis, ineptus tamen demonstratur ministeriis Instituti, aequitas huiusmodi severitati repugnet, nisi ipse religiosus consentiat. Cfr. de vi consensus, C. DE LUGO *Resp. mor.* l. 4, d. 3, n. 5.

4. Denique, ad sedandos scrupulos, iuvat a SUAREZ hanc mutuari normam [1] : Si Praelatus bona fide procedat, et, facta morali diligentia ac debita consultatione, iudicet expedire talem personam liberam dimittere, et in

[1] Suarez, op. cit. tr. 10, l. 3, c. 9, n. XIX.

tali casu recte uti posse potestate sibi a Pontificibus concessa, non est dubitandum de valore actus.... Immo addo.... quod licet post dimissionem intellegatur causam non fuisse tam gravem quanta existimata fuerat, et aliquam deceptionem intervenisse : si tamen bona fide res acta est, et non temere, sed prudenti modo, et, ut ita dicam, secundum allegata et probata, id satis esse ut dimissio teneat, nec postea esse scrupulum ex alterutra parte admittendum, quicquid denuo innotescat. Quia et id sufficit, ut illa dimissio dicatur legitima, et secundum iudicium prudentis viri, quod solum in bullis pontificiis postulatur. » Quod probat etiam C. DE LUGO, *Responsa moralia*, l. 4, d. 3, n. 5.

Quomodo oportet ut causa innotescat. — 1. Iusta causa ita constare debet, ut prudenti formidini nullus sit locus. Sin minus, iniuste deturbaveris aliquem legitimo quem possidet statu. Huc spectat sapiens SUAREZ consilium, ne facile credatur unius vel alterius denunciationi [1].

2. Debet ea constare via qua Superiori fas est bono Instituti immediate prospicere. Itaque : **a)** Prorsus in hunc finem inutilis est notitia hausta ex confessione, ut nimis patescit. **b)** Inutilis etiam est confessio religiosi facta in secreta et paterna consultatione qualis est conscientiae ratio. Huiusmodi enim manifestatio, ad solum subditi bonum immediate ordinata, tale gravamen imponere non sinit. Idque de usu directo vel indirecto aeque valet. Gravis igitur iniuriae reus fuerit Superior qui ex tali manifestatione ansam sumat quaerendi praetextum et quasi occasionem expulsionis. Sane, si subditus rogetur, permittere ipse potest ut ob iustam causam dimittatur. Verum hic ab errore caveas. Iuvenum enim et personarum quae parum in theologia versantur talis consensus aliqua ignorantia vel metu facile vitiatur. Quare is, non alius, sufficit consensus quem *sine coactione* dat subditus *probe sui iuris gnarus*. **c)** Nec in eundem finem uti potest Superior delatione quam alter ipsi fecerit ut patri, i. e. ut subditum corrigat, non ut in quemcumque viderit magis expedire adhibeat usum. Verum hic potest Superior exigere ut maior sibi fiat copia utendi

---

1 *De Religione*, tr. X, l. 10, c. 14, n. X.
2 Ibidem n. IX.

re narrata, si magna et urgens ratio boni communis eiectionem postulet, vel si frustranea adhibita sit diligentia ad obtinendam emendationem. Cfr. Suarez, *De Religione*, tr. X, l. 10, c. 14, n. X.

De monitione facienda. — 1. Oportet regulariter ut ante dimissionem prius tentetur correctio religiosi. Quare semel et iterum est admonendus ut sese emendet, nisi tale sit delictum ut statim sit religiosus dimittendus, sive ad praecavendam religionis infamiam, sive quia, perspecta propensione, spes emendationis non ita affulget ut tali personae unquam fidi possit [1]. Exemplo sit culpa carnalis cum complice, saltem si tunc innotescit cum satis certa emendatio nondum intercessit.

2. Verum monitiones excipere potest emendatio *vera*, mere *apparens* ex fraude, vel *suspecta* inconstantiae. De qua nova dubitatione ita videtur breviter dicendum. Emendatio quae ex indole personae et adiunctis videtur ficta, omnino neglegi potest, ita ut nihil valeat ad suffragium mutandum. Si vero mere suspecta sit inconstantiae, remedium consistit in professionis sollemnis maiore dilatione, sive eam decernere queat Superior, sive a S. Sede sit impetranda. In hunc effectum videtur communicandum cum S. Sede consultativum Capituli suffragium.

Quod si dilatio imponi nequeat, restat ut incommoda et mutuae Instituti et religiosi rationes pensentur, et hinc prudenter statuatur quid, omnibus libratis, videatur magis ad divinum conferre honorem. In qua re observari potest, cum S. Congregatione Episcoporum et Regularium, eum qui post plures annos nondum se ostenderit probatum, exiguam spem offerre emendationis.

N. B. Ipsa disquisitio facta satis probat quantum ad commune bonum et privatam etiam utilitatem referat, si ante priora vota diligens fiat personarum exploratio, et iusta severitate arceantur qui non satis sint probati; quantum etiam oporteat ut de suis defectibus religiosi tempestive admoneantur.

---

[1] Suarez, *De Religione*, tr. X, l. 10, c. 14, n. IX.

SUPPLEMENTUM SEXTUM

DE IURIDICIS EFFECTIBUS VOTORUM TEMPORARIORUM

Ratio scribendi. — In praesenti disciplina Institutorum votorum simplicium, communiter requiritur ut perpetuis votis temporaria praeponantur. Quorum legitimum spatium est recentioribus normis ita definitum : « Tria praedicta vota (paupertatis, castitatis et oboedientiae) emittantur *ad annum* per periodum trium annorum minimum, et sex annorum ut maxime (art. 103). Post tres annos votorum annalium fieri potest, si Instituto placet, alia professio triennalis : ita prorsus ut universa periodus votorum temporaneorum extendatur ad sex annos maximum (art. 104). »

Verum de *iuridico* statu in quo ponant voventem, de mutua voventis et Instituti habitudine, parce adhuc est scriptum. Plures tamen, per eorum votorum occasionem, nascuntur quaestiones quae animum sive Superiorum sive subditorum non leviter anxium facere solent. Quocirca visum est argumentum istud aliquantum versare et explicare.

Votorum temporariorum finis. — Age porro, ut ab intentione legis sumamus initium, ideo inducta sunt ista vota temporaria, ut maiore consilii maturitate perpetua fierent vota, et candidati magis probati ad ea admitterentur. Similis itaque est eorum ratio et ratio professionis simplicis qua, in Ordinibus regularibus, praeparatur professio sollemnis. Utraque ulteriorem quandam continet probationem. Illud tamen interest inter utramque, quod simplici sua professione, alumnus Ordinis regularis perfecte se tradit divino famulatui in Instituto suo, et minor tantum est Instituti obligatio ; dum temporaria vota aequalem sinunt esse obligationem Instituti et alumni. Absoluto enim votorum spatio, alumnus Instituto iam nulla iuridica obligatione *per se* devincitur.

Ordine autem vota ista considerabimus prius in *vovente*, deinde in *Instituto ;* ut denique de vi *decreti Auctis Admodum*, quod ad eos qui sacro ordine sint insigniti, paucis disseramus.

Votorum consideratio in vovente. — 1. Ut iam scripsimus in tomo 1°, n. **325**, vota, quamvis temporaria, requirunt in vovente animum per se perpetuae commorationis in Instituto. Religiosa enim Instituta per se non constant hospitibus, sed personis quae in perpetuum cupiunt servire Deo : neque ad primam probationem admitteretur qui in certum tempus dumtaxat permanere vellet. Quare per se non possunt fieri vota temporaria animo postea digrediendi ab Instituto, sed huiusmodi intentio debet per se Superiori manifestari.

Seclusa tamen stipulatione formali, reatus est aestimandus ex onere et incommodo quod inde passura videtur communitas. Et qui mere dubius haeret de sua perseverantia, temporaria vota experiri potest : huiusmodi enim facultas est eorum naturae apprime consentanea.

2. Quod ad *paupertatis* disciplinam, ex recentibus normis, dominium radicale nequit per actus inter vivos ante vota perpetua abdicari. — Dum vota temporaria durant, alumnus obligationes simplicis voti paupertatis participat [1]. — Per intervalla inter vota et eorum renovationem, plenam recuperat libertatem disponendi de suis bonis, sive per actus inter vivos sive per testamentum, modo ne ius tertii acquisitum laedat [2].

3. Elapso spatio temporariis votis definito, ut quaestionem conscientiae hic omittamus, perfecta linquitur in foro externo optio vel discedendi vel faciendi vota perpetua. Nullatenus autem postulare potest religiosus ut sine votis maneat in Congregatione. Id enim rationi Instituti religiosi eiusque communi bono maxime refragatur. Quare id existimamus Instituto formaliter iniuriosum.

Votorum temporariorum consideratio in Instituto. — 1. De *facultate dimittendi.* Fieri potest ut Constitutiones probatae nullam dent Instituto facultatem dimittendi alumnum votis astrictum. Fieri etiam potest ut tribuant facultatem ita dimittendi ut simul solvantur vota. Institutis autem quae reguntur recentibus normis competit facultas dimittendi professos votorum temporariorum.

---

[1] Has explicavimus tum tomo 1, n. **250**, tum, tomo 2, n. **68** sq. p. 142 sq. vel (151) ss. ed. 4.

[2] Notabilis tamen imminutio patrimonii, ante vota perpetua, si minus paupertati, prudentiae saltem et menti S. Sedis repugnarit.

Haec nullam postulat actionem iudicialem, et exercetur per Superiorem Instituti, ob graves causas, approbatas a maiore parte suffragiorum Consilii generalis. Sed dimissio ista non tollit vota. Quare exspectanda praeterea est dispensatio S. Sedis, quam ipse religiosus, vel eius nomine Superior a S. Congregatione impetrabit.

Dimissio autem facta *sine iusta causa* ipsam laedit iustitiam, si dimissus tenebatur votis. Quid autem elapso votorum spatio? Res ambigi potest. Nonne, dum candidatum recipit, videtur Institutum tacite promittere futurum ut alumnum servet nisi ipse proprio facto se probaverit indignum? Ac tale quid expressa Instituti lege sane sanciri potest. Nisi tamen ita formaliter fuerit cautum, neganda est *iustitiae* obligatio. Per se enim non videtur Institutum maiore teneri obligatione quam ipse subditus, praesertim cum in Ordine religioso minus sit Instituti debitum quam simpliciter professi. Iam vero subditus nulla tenetur obligatione manendi religiosus, elapso spatio votorum temporariorum. Ergo nulla tenetur ipsum Institutum obligatione religiosum servandi. Itaque, sic dicemus:

a) Dimissio alumni, elapso spatio votorum temporariorum, si fiat sine iusta causa, aequitati, non autem iustitiae repugnat. Querela tamen extra-iudicialis ad S. Sedem semper deferri potest.

b) Iusta causa ab alumni culpa proficisci potest, vel etiam sine reatu oriri: utputa si Instituto facultates desint alendi subditos, v. g. ob dispersionem.

c) Hinc quaeres utrum de his professis valeat regula sancita de simpliciter professis Ordinum religiosorum, quod dimitti nequeunt inviti ob morbum qui post vota inciderit?

Et iure quidem positivo aequa ista dispositio ferri potest. Ita in recentioribus normis, art. 199, legimus, professam votorum simplicium non debere dimitti, si infirmitatem contraxerit in Instituto post emissa vota. Per se tamen non videtur Institutum tale onus in se stricte suscepisse erga alumnum qui liberam servat discedendi optionem.

d) Quid iuris de religioso qui, elapso maximo spatio votis temporariis praefinito, nec ita se probaverit dignum qui tuto ad perpetuo professos accenseatur, nec ita induignm qui videatur expellendus?

Integrum est Instituto, et per se ad officium spectat

Superiorum, religiosum istum dimittere. Temporariorum enim votorum spatium constitutum est tamquam ulterior quaedam probatio, per quam alumnus ad perpetuam professionem se aptum probare debet. Nisi intra fines praestitutos se ostenderit dignum, non est ad perpetua vota admittendus magis quam novicius ad prima. Consonant ceterum verba normarum recentium : « Elapso tempore votorum temporariorum in Constitutionibus praefinito, soror admittenda est ad vota perpetua, *si digna est ; si secus, ab Instituto dimittatur.* »

Potest tamen etiam Superior cum religioso convenire de impetrando a S. Sede novo temporariorum votorum spatio. [1]

De religioso in sacris. — 1. Decreto *Auctis admodum*, statuitur, n. V, « Alumnos votorum simplicium temporalium qui quovis professionis vinculo iam forent soluti, ob elapsum tempus quo vota ab ipsis fuerint nuncupata, e claustris exire non posse donec Episcopum benevolum receptorem invenerint et de ecclesiastico patrimonio sibi providerint ; secus suspensi maneant ab exercitio susceptorum ordinum. »

De quo canone istud in primis occurrit observandum, quod ad usum maxime spectare potest, sufficere mansionem in claustris quam vocabimus formalem. Id est, sicut Instituta religiosa, pro varia eorum ratione et lege, non prohibentur religiosis suis committere ministeria exteriora, ipsisque permittere ut per aliquod tempus maneant extra claustra, ita poterunt erga huiusmodi alumnos uti ista facultate, ut per aliquod tempus versentur extra conventum, manendo tamen sub oboedientia Superioris regularis.

2. Vi istius decreti, nec alumnus Institutum deserere, nec Institutum ipsi congruum hospitium negare potest

---

[1] Supplex libellus ab ipso religioso ita conscribi potest : « X. professus votorum temporariorum in Congregatione... ad pedes S. V. provolutus, annuentibus Superioribus, humiliter petit gratiam qua possit ad *annum* vota temporaria iterare.

Et Deus, etc. »

Haec autem fere est Indulti formula :

Vigore specialium facultatum a SSmo Domino Nostro concessarum, Sacra Congregatio Emorum ac Revmorum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, benigne remisit Illmo ac Revmo Episcopo.... ut petitam facultatem iuxta preces, pro suo arbitrio et prudentia concedat, non ultra tamen annum.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Romae...

antequam Episcopum reppererit qui vere eum in suum cooptaverit clerum, et antequam, praeterea, ea quam diximus ratione (t. 1°. n. **337** et **338**), sibi patrimonium constituerit. Nulla rursus tenetur subditus obligatione emittendi vota perpetua in Instituto.

Hinc fasne ipsi erit sine votis et quasi sine cura commodo frui hospitio ? Minime gentium. Ipsa naturali honestate vetamur imponere Instituto onus alimentorum postquam foedus quo cum ipso iungebamur conservare noluimus. Excusandi quidem sumus, si copia nobis defuerit satisfaciendi ecclesiasticae legi qua ad deserendam domum prius habere Episcopum et patrimonium iubemur. Sed, ut haec excusatio nobis prosit, sufficiens diligentia est adhibenda de mediis. Quocirca alumnus in sacris, nisi perpetua facere vota maluerit, Episcopum benevolum receptorem et patrimonium sedulo quaerere debet.

Quid autem si curam istam detrectaverit, vel ostenderit se Episcopi et votorum aeque incuriosum ?

Huiusmodi agendi ratione videtur nobis contineri gravis et externa culpa, in qua si quis obstinate perseveraverit, ut incorrigibilis, servata forma decreri *Auctis admodum*, poterit expelli. Quod si Institutum facultate careat alumnos dimittendi, causa erit ad S. Sedem deferenda.

Immo, quem Institutum iudicet perpetuis votis non esse dignum, potest eum obligare ad sedulo quaerendum Episcopum. Quod ni fecerit, qui a votis perpetuis arcetur fit iterum reus culpae quae, nostra sententia, actionem expulsionis fundare possit.

3. Interea autem, quasi in verum alumnum, servat Institutum in huiusmodi personam omnem suam potestatem et iurisdictionem, idque vi legis ecclesiasticae, quae dum ipsum manere cogit, tacite confirmat eius in foro externo condicionem. Ipse etiam ex lege ecclesiastica omnes exteriores vitae religiosae obligationes servabit. Una perit obligatio votorum coram Deo.

Hac ratione explicamus quomodo possit Institutum causam expulsionis iudicare alicuius qui nullis iam tenetur votis.

N. B. Si alumnus ad Institutum Missionariorum pertinuerit, fueritque titulo missionis ordinatus, prohi-

bebitur, inconsulta S. Sede, missionem suam deserere. Quare in propria missione erit ab Episcopo seu Vicario Apostolico recipiendus, vel obtinenda erit S. Sedis dispensatio.

SUPPLEMENTUM SEPTIMUM

DE MODO QUO IUBILAEUM, HOC ANNO IN HONOREM IMMACULATAE VIRGINIS CONCESSUM, COMMUNICATUR CUM RELIGIOSIS

De iubilaeo quod encyclicis litteris *Ad diem illum*, 2 februarii 1904, est pia regnantis Pontificis munificentia universo orbi concessum, generalem scribere expositionem ad nostrum quidem propositum minime attinet ; illud tamen operae pretium esse videtur, ut regulas quibus in religiosos cadit aliquantisper enucleemus.

I. De condicionibus

Principium. — *Per se*, iisdem condicionibus est a religiosis et monialibus satisfaciendum, quae imponuntur saecularibus ut indulgentiam istam lucrari possint.

Si quae tamen condiciones, ob communem Instituti vel specialem alicuius religiosi seu monialis rationem, religiosis sint imperviae, eae a legitimis confessariis poterunt in singulorum paenitentium gratiam commutari.

Corollaria. — Debebunt itaque religiosi, non minus quam saeculares,

1. Iubilaei leges explere intra *spatium temporis* ab Ordinariis locorum praefinitum.

2. *Ter* easdem *visitare ecclesias* quae a fidelibus sunt visitandae, ibique preces fundere, ex parte saltem vocales, ad intentionem S. Pontificis. Satis est, si moram fecerint per tempus insumendum ut quinquies dicantur Pater et Ave.

Visitationes oportet ut sint distincto in ecclesiam ingressu separatae, quamvis una die, immo una occasione omnes fieri possint.

3. *Ieiunare*, eaque die *abstinere omni cibo non esuriali*. In diem ieiunii eligi potest dies quo iam est ieiunandum,

si tamen simul, v. gr. vi indulti, permittantur lacticinia. Ut aliis dicamus verbis, oportet ut aliqua saltem parte opus istud iam non sit praescriptum. Quare, si alicubi, ut Mechliniae, Episcopus usum lacticiniorum concesserit etiam ieiunantibus in ordine ad lucrandum iubilaeum, vel non est hac facultate utendum, vel eligenda dies qua, ex communi Ecclesiae lege, non sit ieiunandum.

Observes cum minores viginti uno annis, tum senes hoc ieiunio per se astringi, nisi legitime opus ipsis commutetur in aliud.

4. *Peccata confiteri* et *sacra refici dape.*

Eadem confessio nequit ad indulgentiam iubilaei et ad alias indulgentias lucrandas esse utilis. Quare suadendum est ut fiat confessio distincta ab hebdomadaria. Cum tamen, ad lucrandas indulgentias plenarias, confessio stricte hebdomadaria non requiratur, sed satis sit eius confessionis habere *consuetudinem*, certum ex omissione non videtur futurum detrimentum. Indulgentiae tamen istius hebdomadae aliquatenus videbuntur dubiae. Cfr. LEHMKUHL, II, 538; GÉNICOT, II, 405.

5. Esse in *statu gratiae* cum ultimum completur opus.

II. De Privilegiis

Notanda. — Prius quam singula attingamus privilegia, haec sunt recolenda: **a)** Indulgentia iubilaei semel tantum offertur consequenda. **b)** Hac comparata, iam nullus est privilegio locus, etiam si causa utendi postmodum tantum oriatur. **c)** Donec, perfecto ultimo opere, iubilaeum sis lucratus, licet, cum intentione lucrandi iubilaeum, pluries uti privilegiis. **d)** In utente privilegio, intentio lucrandi iubilaeum requiritur. Quod si postea mentem mutaverit, inconstantia ista valori obtentae gratiae non obstabit. Iam de singulis privilegiis pauca.

1. **Electio confessarii.** — a) Religiosi stricte vel late dicti liberam habent optionem confessarii inter approbatos ab Ordinariis locorum; et praeterea, si exempti et clericalis Instituti, inter approbatos a Praelato proprio.

b) Quae tamen moniales, stricte vel late dictae, ex lege universali Ecclesiae vel statuto dioecesano facultatem habere non solent confitendi nisi uni confessario qui, ab Episcopo designatus, ad earum accedit domici-

lium, confessarium eligere non possunt nisi *inter approbatos pro monialibus*.

Exceptio ista est hoc modo intellegenda: **a)** Eligi potest confessarius qui pro uno tantum monasterio, eiusdem tamen dioecesis, sit approbatus. Non requiritur ut generaliorem habeat facultatem pro monialibus. **b)** Eligi potest etiam is confessarius qui pro monialibus fuit approbatus, quamvis actu iam non sit, dummodo ne fuerit formaliter revocata approbatio et actu sit approbatus ad audiendos fideles. Cfr. declarat: BENEDICTI XIV, *Celebrationem*, 749, n. 11; BASTIEN, De iubilaeo, p. 133; BESSON, REV. THÉOL. FRANÇ. 1904, p. 240. **c)** Si vero moniales non sint claustratae, possunt in quibusdam casibus, in Ecclesiis publicis saltem valide apud quemlibet confessarium confiteri. Iidem tunc confessarii erunt pro iubilaeo competentes.

2. **Absolutio a censuris et casibus reservatis.** — Facultas protenditur ad *omnes* casus, sive intra sive extra Institutum reservatos, cum censura vel sine ea, cuicumque personae et a quacumque fuerint reservati, si dempseris crimen absolutionis complicis, vel calumniosam accusationem sollicitationis, et censuras quae iudicis sententia sunt nominatim latae vel declaratae.

Absolutio ista non prodest nisi in foro interno. Danda est servatis servandis et iniuncta salutari paenitentia.

3. **Dispensatio ab irregularitate.** — Haec facultas non habetur nisi de irregularitate *occulta*, quae propter censurae violationem sit contracta.

4. **Commutatio votorum.** — Excipitur votum castitatis perpetuae, absolute emissum; votum ingrediendi religionem, stricte talem; et votum a tertio acceptatum. Quare, ex tali facultate, commutari non possunt vota quae pars sunt professionis religiosae, etiam temporariae. — Facultas, in actu confessionis exercenda, non est nisi commutandi; quare surrogandum est opus fere aequivalens, et iusta requiritur causa.

5. **Commutatio ipsorum operum ad lucrandum iubilaeum necessariorum.** — Ad hoc requiritur ut praescripta opera moraliter fieri nequeant a persona de qua agitur. Sine scrupulo tamen est agendum; nec, si bona fide res transigatur, videtur de valore esse serio dubitandum. Tutius res componitur in sacramento.

SUPPLEMENTUM OCTAVUM

DE CANONICA MONASTERII POSSESSIONE

Quaestionis occasio et argumentum. — 1. Cum, in altero volumine nostri tractatus *De religiosis*, de variis disputaremus dubiis iuridicis quae religiosam paupertatem respiciebant, in quaestionem incidimus, non levis profecto momenti, de canonica ratione qua possideantur conventus. Placuit tunc nihil de ista quaestione definite pronuntiare. Quare, p. 33, in parergo 2ae edit., conscriptam a P. V. De Buck de hac re lucubrationem doctorum oculis mere subicere satis habuimus.

Ad hoc consilium adducebamur non tantum intrinseca rei gravitate, sed vel maxime quia deserenda nobis videbatur plerorumque hodiernorum scriptorum auctoritas, quod sane non fit prudenter nisi caute et bene perpensis rationibus.

2. Age vero, quaestionis nodum his arbitramur comprehendere posse verbis : Estne, in iure canonico, inter personas *physicas* et *morales* seu iuridicas admittenda distinctio ita intellecta, ut persona moralis sit ens quoddam ficticium, seu arte factum, a personis physicis etiam collective sumptis discernendum, in quo vera quaedam iura, utputa dominii, ut in vero ac proprio subiecto inesse possint ; an contra, hoc nomine mere designentur personae physicae sub certo respectu et simul consideratae ?

Moderni porro iuris civilis vel canonici interpretes, satis diu, a saec. XVIII exeunte, in hac re vix visi sunt haerere, et personas agnovere morales seu civiles, ita ut iam plura coeperint earum distinguere genera, cum veras a fictis discernerent, aliarumque originem repeterent a natura, aliarum vero a positiva legislatoris humani voluntate. Naturalem enim dicunt personalitatem Status et Ecclesiae : dum personalitas collegii sit iuris positivi.

Huic tamen sententiae repugnabat, in laudata lucubratione, P. V. De Buck ; repugnavit etiam optimus Belgii iurisconsultus, minister iustitiae, D. Van den

HEUVEL [1], et contraria iam increbrescit sententia inter eos qui rationes ad trutinam revocare voluerint. Cfr. v. g. egregium de personis moralibus opus D. DE VAREILLES-SOMMIÈRES, qui Insulis in Gallia est iuris professor [2]. Quam negantem conclusionem, post maturam deliberationem, et nos amplexati sumus, quamquam et argumentis et positiva possessionis explicatione a praedictis scriptoribus non nihil differimus. De argumento autem isto satis fuse disseruimus in altera nostrarum *Quaestionum iustitiae* editione [3]. Nec ipsa disputatio videtur hic repetenda. Satis nobis fuerit placita nostra clare et distincte hic proferre.

Vitanda nominis deceptio. — In primis animadvertas, variis verbis et sententiis, quae in iure etiam canonico occurrunt, rem ipsam minime effici vel attingi; ut cum bona dicuntur ad ecclesiam vel ad monasterium pertinere. Utile enim fuit, immo necessarium, personarum vel rerum universitates uno communi designare vocabulo. Sic etiam dicere solemus fluvium, gregem, bibliothecam, nec tamen distinctum a praesentibus aquis, vel ovibus, vel libris, adesse putamus fluvium, gregem, bibliothecam. Res itaque huc demum spectat, quid praecise veniat nomine *ecclesiae*, *monasterii*, quid his vocibus supponatur, fictum quoddam rationis ens, an contra, sicut nostram iam insinuando mentem dicebamus tom. 2, p. 69 [3], veram fidelium vel religiosorum communionem, in uno loco aut regione consistentem; vel, si malueris, omnes unius parochiae, dioecesis, vel domus seu Instituti fideles vel religiosos, id est, personas physicas simul sumptas et ut certo foedere coniunctas.

Haec tamen nominis et rei confusio, errandi ansam praebuisse videtur. Namque ex male intellectis quibusdam iuris romani vocibus, decepti egregii iurisconsulti, potissimum VON SAVIGNY, alios deceperunt, ita ut errorem pene fecerint communem.

Re vera tamen, in romano iure, *corpus habere* (i. e. societatem inire) aliis licebat, aliis non nisi ex Principis

---

[1] In aureo suo libello, *La liberté d'association et la personnalité civile*. Ipse tamen aperte declarat se quaestione canonica prorsus abstinere. Sed argumenta quae ex rei natura depromit aeque quadrant in Ecclesiam et in Statum.

[2] *Les personnes morales*. Scriptor modo defunctus est.

[3] *Quaestiones de Iustitia*, quaest. XIV, p. 674 et ss.

auctoritate ; sed, hac venia facta, nihil praeterea requirebatur ut socii communes haberent possessiones ; nullum exstat vestigium concessionis qua societas praecise permitteretur possidere bona, seu, ut hodie dicerent, erigeretur in personam moralem, et morale quoddam fingeretur iurium subiectum. Quod magis est, error iste doctrinalis, qui ab exeunte saec. XVIII initium sumpsit, leges non infecit nisi recentissimas. Ita plures leges Belgii et Galliae specialis argumenti, quae tamen errorem potius supponunt quam necessario continent ; ita Codex civilis imperii Germanici, qui et ipse tamen verae doctrinae non aperte repugnat ; ita lex in Gallia lata contra religiosas congregationes, quae, ut rogabatur a Waldeck-Rousseau [1], falsitatem ex professo continuisset ; ita maxime Codices Portugalliae et Hispaniae [2]. Quare etiam in Concordia inita inter S. Sedem et Hispaniarum regnum [3], habentur verba de civili personalitate. Faxit Deus, ut, dum iurisperiti ad saniora revocantur consilia, ipsae leges de falsa ista via declinent !

Vera proponitur doctrina. — Veritas [4] itaque sic se habet :

1. In iure canonico, non secus atque in romano, bona a physicis personis semper possidentur ; sed alia possidentur separatim, alia in communi.

2. Per se, excepto speciali iure Fratrum Minorum, religiosi voto paupertatis, etiam sollemni, non prohibentur bona in communi possidere.

3. Bona igitur quae dicuntur esse monasterii, ad religiosos qui actu sunt ad istud monasterium [5] ascripti, tamquam ad veros eorum dominos re vera pertinent.

Ipsa in monasterium cooptatio est ipsis pro titulo acquisitionis ; et, simili tacita pactione, dominium suo discessu amittunt, fere sicut in societatibus suppetiarum mutuarum *(secours mutuels)* societatis emolumenta ingressu comparantur et amittuntur egressu e cœtu. In veris tamen dominis non videntur ponendi novicii, utpote qui precario tantum titulo versentur in monasterio.

---

1 In lata lege haec pars est omissa.

2 Cfr. de Vareilles-Sommières. *Les personnes morales*, n. 429-457.

3 Cfr. hic supra p. 52.

4 Satis expressa affirmatione nos uti posse arbitramur, cum denique tandem antiquorum redintegremus sapientiora placita.

5 Qua voce vel domus vel provincia, pro varia Instituti ratione significari potest. Cfr. t. 2, p. 69 (vel (72) ed. 4), art. 2.

Corollaria. — 1. Contra itaque ac dicendum est de auctoritate in personas, cuius primum subiectum non est communitas [1], sed quae a Deo, partim ut auctore naturae, partim ut auctore Ecclesiae magis immediate proficiscitur, ius dominii in bona revera est in religiosis simul sumptis, et ab administratoribus exercetur ut a veris eorum delegatis, legitime ad normam Constitutionum deputandis.

2. Sine ulla fraude vel dissimulatione, religiosi affirmare possunt se esse veros rerum monasterii dominos, vero animo domini praeditos.

3. Non est tamen haec communis religiosorum possessio cum qualibet indivisa plurium possessione confundenda. *Actu* quidem nulla est distinctio. Verum, quando bonum quoddam in communi a privatis personis possidetur, **a)** Hae solent inter se fructus dividere et separatim possidere ; quod religiosos non licet ; **b)** Communio ista est accidentalis, seu in nullum intentum finem communem directa : cedit tantum in singulare plurium bonum. Quocirca instabilis est, et, statim ac dissolvitur, dividuntur bona.

Haec quidem videntur silentio praetermissa in lucubratione P. V. De Buck ; sicut etiam in vitium vertit iuris romani quod mere interpretum errori est imputandum.

4. *Per se*, i. e. si mere ad hanc religiosorum possessionem attendas, possint religiosi de rebus monasterii communi suo consensu disponere. Sed facultas haec circumscribitur ipsa lege qua bona ista fuere recepta. Donatores enim vel alii possessionis auctores bona ista non abdicarunt nisi quatenus a novis possessoribus certo fini deputarentur. Quare, relicto isto fine, bona fuerint de se donatoribus vel eorum heredibus restituenda. Heredes tamen, post multos annos saepe fuerint incerti. Et tunc, novo rei incertae titulo, possent ipsi religiosi res istas usucapere, nisi prudens incidisset legislatoris ecclesiastici provisio, qua, bono consulens communi, ad se revocavit dispositionem bonorum quae communi fini cui deputabantur non iam inserviunt.

N. B. Hinc etiam apparet quomodo sanis principiis

---

[1] Cfr. nostras *Quaestiones de Iustitia*, n. 559.

conformior sit haec civilis iuris prudentia, qua bona quae civili lege prohibentur pio fini addici, heredibus testatoris assignantur, quam alter forensis usus quo, neglecta condicione a testatore imposita, extraneorum permittuntur usucapioni. Id enim a testatoris voluntate est per se magis alienum.

Vera personae moralis ratio. — Personae moralis intentionalis ratio mere debetur imagini quae ultro oritur ex certo bonorum regimine quod quorundam coetuum naturae est consentaneum. Porro regimen his fere constat notis : **a)** Administrandis rebus communibus plerique abstinent ; **b)** Commune tantum patrimonium obligare possunt administratores ; **c)** Bona communiter possessa iugiter a possessionibus singulorum (v. g. religiosorum votorum simplicium) distinguuntur ; **d)** Sociorum discessu coetus non dissolvitur, sed continuo novorum sociorum accessu conservatur. Ob haec et similia, coetus isti imaginem referunt personae, quae, ex ipso regimine orta, posterior est effectibus quos illi ascribebant adversarii.

Propria vis indulti concessi Belgio, 31 iulii 1878. (Cfr. t. 2 ; p. 77.) — His perpensis, Indultum a Leone XIII Belgii regularibus concessum huc demum spectabit : **a)** Ut religiosis, etiam professis, separatam permittat, accedente Superiorum venia, bonorum suorum possessionem ; **b)** Ut, quatenus adiuncta istud postulent, possint ipsa monasteria in separatam religiosorum quorundam possessionem venire.

MONUMENTA

23. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

DECRETUM 7 IUNII 1899

De Episcopo proprio ordinandorum religiosorum

Occasio dubii ex facultate facta Congregationibus concedendi litteras dimissoriales.

Cum, peculiari S. Sedis indulto, superioribus generalibus recentiorum Congregationum in quibus vota dumtaxat simplicia nuncupantur, impertiri soleat, ad certum tempus, facultas concedendi suis subditis litteras dimissoriales ad ordines suscipiendos, ea tamen condicione, ut easdem litteras dirigant ad Episcopum dioecesis intra cuius limites pia domus ordinandi reperitur, nisi hic afuerit aut ordinationem non sit habiturus, nova quaedam exorta est quaestio, quae ab Emo et Rmo S. R. E. Cardinali F. M. B. Richard, Archiepiscopo Parisiensi, huic S. Congregationi Ep. et Reg. neg. et consult. praepositae, nuper subiecta fuit.

Species facti: plures sodales studiis operam dant in seminario Parisiensi.

Quaerebatur ad quemnam Episcopum essent dimittendi.

Exposuit nempe praelaudatus Archiepiscopus, non raro contingere ut huiusmodi Congregationum seu Institutorum sodales, ubi primam votorum professionem emiserint, quin certae Instituti domui inscribantur, ad seminarium Parisiense a suis superioribus, studiorum causa, mittantur, ibique per unum aut plures annos commorentur, vitam communiter ducentes cum ceteris eiusdem seminarii alumnis. Adiciebat autem quaesitum exinde esse, ad quemnam Episcopum, pro ordinatione huiusmodi sodalium, respectivi superiores generales mittere teneantur litteras dimissoriales, magnamque hac de re obortam esse contentionem, aliis alia sentientibus; quare enixe postulabat ut auctoritate huius S. Congr. decerneretur quid in praefatis casibus servandum sit.

Casus singularitas demonstratur.

Porro manifestum est tam legem veterem pro Regularibus votorum sollemnium, ad rem, latam, quam recentes S. Sedis concessiones illud uti certum praesumpsisse, quod quilibet religiosus seu Instituti alumnus alicui semper monasterio seu domui sit addictus : quod quidem, iuxta exposita, reapse non obtigit.

Decretum S. Congregationis.

Itaque eadem S. Congr., universa rei ratione mature perpensa, decernendum censuit litteras dimissoriales, in casibus de quibus supra, dirigendas esse ad Episcopum dioecesos in cuius seminario praefati alumni studiis dant operam, dummodo tamen seu postquam ipsi saltem per integrum annum ibidem commorati fuerint ; servata in reliquis forma ac tenore indulti respective concessi.

Approbatio Pontificis.

Facta autem de praemissis relatione SS. D. N. Leoni D. Prov. PP. XIII in audientia habita ab infrascripto cardinali, die 30 maii 1889, Sanctitas Sua sententiam Sacrae Congr. probare dignata est.

eamque uti legem ab omnibus, ad quos spectat, servari iussit, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, ex Secretaria memoratae S. Congr., die 7 iunii 1899. *Dies (7 iun. 1899).*

S. Card. VANNUTELLI, *Praef.*

ANNOTATIONES

1. Accurate est facti species consideranda. Ut hodie pleraque religiosa virorum Instituta conduntur, eorum alumni stabilem non sortiuntur locum nisi in Instituti provincia, minime autem in singulis domibus, quas facillime, ad Superioris arbitrium, mutare solent. Quare, ex ipsis studiis perficiendis, aeque firmiter ne dicam firmius, cuipiam domui addicuntur atque ob alius muneris demandatam curam. Qui ergo studiorum causa aliquam sui Instituti domum incolunt, in ea religiosis sodalibus prorsus sufficiens nanciscuntur domicilium ordinationis.

Verum de his agitur religiosis qui in *saeculari* Parisiensis Archiepiscopi seminario studiis dant operam, et simul nulli sui Instituti domui sunt coniuncti seu ascripti. De his ratio erat dubitandi, quia, secluso privilegio, Religiosi suos dimittere nequeunt nisi ad Ordinarium conventus. Nec seminarium loco conventus esse potest, nec ordinandi, in casu, ad aliquem pertinebant conventum.

2. Hos itaque contemplans, Sacra Congregatio statuit dimissoriales litteras dirigendas esse ad Episcopum dioeceseos in cuius seminario praefati alumni studiis dant operam, postquam tamen ibi per integrum annum commorati fuerint.

3. Observes porro regulam statui generaliorem, quae in omnia valeat seminaria, quamvis postulatio non fuerit facta nisi de Parisiensi seminario.

4. Hinc quaeres de iis sodalibus qui, dum in alieno seminario vel religiosa domo studiis incumbunt, simul ad definitam sui Instituti domum pertinere pergunt.

Satis constat eosdem ab Ordinario sui conventus ordinari posse, nec ad Episcopum seminarii dimitti iam *debere*. An autem possint? Id negat scriptor REVUE THÉOLOGIQUE FRANÇAISE, 1904, p. 584. Nobis tamen aliter videtur respondendum. Minime enim in iure repugnat, ut habeat aliquis plures Episcopos a quibus possit ordinari; puta Episcopum originis et domicilii. Praesenti rursus decreto, formae generalis, domicilium ordinationis per annum commorationis in seminario religiosis sodalibus constituitur. Iis qui ad nullam religiosam domum actu pertinent ius istud est simul necessarii usus. Quid autem impedit quin iure isto utantur etiam ii quibus copia sit consueti domicilii? Dum iis qui aliud non habent domicilium praecipitur ordinatio facienda ab Episcopo seminarii, decretum non vetat quin alii eiusdem domicilii beneficio utantur.

5. Immo nec repugnamus, quin ipsi *regularium* alumni, in iisdem adiunctis, eodem domicilio ordinationis, ex Superiorum venia, uti possint. Perfecta enim videtur causarum paritas, nec apparet cur, in hac re, severiore regantur iure quam alumni Institutorum votorum simplicium,

N. B. De iis tantum Institutis fit sermo quae privilegium habent concedendi litteras dimissorias alumnis suis. Cfr. nostrum t. 1, *De Religiosis*, n. 483.

24. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 1 MARTII 1904

De reditu Fratris Minoris in pristinum Missionum collegium

Oratores. Non nulli Superiores Collegiis Missionum in America Seraphico Fratrum Minorum Ordini commissarum praefecti, ad Sanctitatis Tuae pedes humillime provoluti, sequentia exponunt:

Regimen describitur de lege qua in collegium Missionum reverti possint qui illud dereliquerint. Apostolicae Litterae in forma Brevis quibus Summus Pontifex Pius IX, sub die 12 iunii anno 1877, missiones minoriticas in America exsistentes voluit esse regendas, sub titulo « *De Missionariis in Collegio admittendis et dimittendis* » num. LXI permittunt Religiosis qui in aliquo collegio professionem religiosam tamquam eiusdem filii emiserunt, ut post decennium ab eorum sollemni professione vel ordinatione sacerdotali transactum, prouti respective de laicis vel clericis sermo habeatur, possint, servata Constitutionum Generalium forma, ad aliud Missionum Collegium vel ad aliam Instituti Seraphici Provinciam transmeare. In numero autem LXIV ipsius Apostolicae Bullae edicitur, ut nemo qui Collegium Missionum quacumque ex causa et quandocumque dereliquerit, valeat ad Collegium redire, nisi, perrogata Patrum Discretorum Collegii sententia, duas saltem ex tribus suffragiorum partibus orator sibi favorabiles reportaverit.

Difficultas interpretationis orta ex novissimis constitutionibus. Nihilo minus, cum novissimae (antiquioribus hac in re consonae) Constitutiones Generales Fratrum Minorum, ab Apostolica Sede iam die 15 maii anno 1897 approbatae, sub cap. II. paragr. XII num. 83, inhibeat Religiosis agendam in aliena Provincia incorporationem, nisi vel expressa Ministri Generalis facultate muniantur, vel biennium saltem in nova eiusmodi Provincia transegerint; hinc graviores a multis difficultates excitantur super filiis Collegiorum qui, etsi alibi moram trahant, nihilo minus ante biennium expletum sive ante definitivam in alieno Collegio seu Provincia incorporationem, reverti ad Collegium, cuius adhuc secundum generales Ordinis leges sunt filii, aliquando postularent. Itaque humillimi oratores enixe Sanctitatem Tuam rogant, ut, omnium concordiae efficacius hac in re obtinendae, sequentia iisdem resolvere dubia dignetur:

Hinc **dubium:**

De vi legis; quosnam respiciat. I. Utrum suffragia a Patribus Discretis Collegii unice sint ferenda pro eiusdem filiis qui iam *definitive* in alio Missionum Collegio sive in alia Provincia incorporati, ad suum Collegium reverti petant: an etiam pro filiis ad suum redire Collegium exoptantibus, qui, licet in alieno Collegio seu Provincia moram traxerint, nondum tamen *definitivam* illic ascriptionem impetrarunt?

II. Et quatenus affirmative detur ad utramque prioris dubii partem responsio: Si Religiosus, reditum implorans, duas favorabiles ex tribus suffragiorum partibus non rettulerit, cuinam Collegio vel Provinciae tunc ascriptus esse censeatur? Et Deus, etc.

Responsum. Sacra Congregatio Eminentissimorum et Reverendissimorum Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalium negotiis et consultatio-

nibus Episcoporum et Regularium praeposita, attentis expositis, super praemissis dubiis respondendum censuit, prout respondet:

Ad I. *Affirmative ad primam partem; negative ad secundam.*

Ad II. *Provisum in I.*

Datum Romae, e Secretaria eiusdem Sacrae Congregationis, hac die 1 martii 1904. *Dies (1 martii 1904).*

D. Card. FERRATA, *Praef.*
Ph. Giustini, Secret.

---

25. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

LITTERAE ENCYCLICAE 19 APRIL 1904 [1]

Commissio biblica gradus regularibus conferre potest

Il S. Padre, desiderando che i membri del Clero Regolare i quali abbiano coltivato gli studi biblici, possano anche essi conseguire i gradi accademici che la Commissione Biblica è autorizzata a conferire in virtù delle lettere Apostoliche di quest' anno, si è benignato disporre che la speciale facoltà di cui abbisognano gli alunni di Ordini religiosi per conseguire gradi accademici, sia accordata dalla S. C. dei Vescovi e Regolari per ciò che riguarda gli studi biblici, *in modo abituale*, e non solo per modo di atto nei singoli casi, come determinano gli statuti dei vari Ordini religiosi, per le altre classi di gradi accademici. *Ex voto Pontificis, habitualis fit Regularibus venia consequendi hos gradus.*

Nel participare alla P. V. tale disposizione Pontificia, le auguro dal Signore ogni bene.

19 aprile 1904. *Dies (19 aprilis 1904).*

D. Card. FERRATA, *Praef.*
Ph. Giustini, Secret.

---

[1] Id est, latine: B. Pater, cupiens ut etiam Regularium Clerici qui scripturisticis studiis operam dederint gradus academicos consequi possint quos Litteris apostolicis huius anni Commissio scripturistica conferre permittitur, disponere dignatus est ut specialis facultas qua, ad consequendos academicos gradus, alumni regulares opus habent, ipsis a S. C. Episcoporum et Regularium *habituali modo* concedatur, quod attinet ad studia scripturistica, nec tantum peculiari actu in singulis casibus quem de aliis graduum academicorum generibus postulant variorum Ordinum religiosorum statuta.

Quam pontificiam dispositionem dum cum Paternitate Vestra communico, ipsi a Domino quaelibet bona exopto.

---

26. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 11 MAII 1904

De visitatione canonica et exemptione Regularium

Orator. Guardianus fratrum Minorum in Dioecesi Sancti Hippolyti commorantium atque pertinentium ad regularem provinciam Sancti Bernardini in Austria, praevio sacrorum Pedum Tuorum osculo, humillime exponit :

Species facti. Ordinarius, ob annexam paroeciam, examinare vult libros Missarum manualium. Ordinariatus praefatae Dioeceseos, secus atque in Vindobonensi ecclesiastica provincia ad quam Episcopatus Sancti Hippolyti spectat, immo et contra morem in illa dioecesi hucusque pacifice retentum, a Religiosis minoritis in Conventu ipsius civitatis degentibus exigit, ut exhibeantur sibi libri Missas manuales Coenobii continentes, atque subsecutam earundem applicationem, hocque ratione paroeciae quam illic fratres Ordinis Minorum Monasterio annexam habent. Attamen, cum de re agatur paroeciam et iurisdictionem Episcopi nullimode respicienti, neque sermo fuerit de applicanda Missa pro populo aliisve oneribus parochialibus explendis ; ipse Guardianus, non Ordinario Dioecesano, sed Regularibus Praelatis, rationem de Missis manualibus debet, ad normam Apostolicarum Constitutionum atque generalium Ordinis legum, suo tempore exhibere.

Contra ipsum arguitur. Hoc autem loco Constitutionibus Apostolicae Sedis et Seraphici Instituti omissis, quae vigilantiam super Missarum monialium celebratione Regularium Praelatis committunt, ideoque hanc sollicitudinem ab Ordinario locorum avocasse probantur ; sufficiat hic auctoritatem clarissimi viri Angeli Lucidi, qui cum aliis auctoribus et canonistis in opere « *De Visitatione sacrorum Liminum* » Romae anno 1866, ita ad rem loquitur in Vol. II. Cap. IV. Append. III. num. 95. XI. agens de iis in quibus Regulares exempti nullatenus Episcopis subduntur, ait : « Non possunt (Episcopi) eos « (Regulares) compellere ad exhibendos libros sacristiae, in quibus « annotantur celebrationes Missarum, ut inde constare possit de « integra satisfactione obligationis debitae ex Legato pio ; ex « Decreto laudatae Congregationis (Concilii) in Urbinaten. 10 mar« tii 1663 ad cap. 18, Trident. sess. 21, lib. 23. decr. p. 456. »

Supplex libellus. Itaque humillimus orator, pacem cum omnibus maximeque cum Ordinariatu loci integram servare cupiens, neque Ordinis iuribus quae Apostolicae Sedis sunt iura volens aut potens afferre nocumentum ; enixe Sanctitatem Tuam rogat, ut significet Episcopo nullam sibi vindicare posse inspectionem super Missarum monialium implemento, cum Apostolica Sedes ordinavit hanc vigilantiam Praesulibus Regularium exemptorum unice competere. Et Deus etc.

Rescriptum. Sacra Congregatio E^morum^ et R^morum^ S. R. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, omnibus mature perpensis quoad dubium propositum a P. Superiore Conventus Fratrum Minorum in civitate S. Hippolyti exsistentis, responderi mandavit, prout sequitur :

« *Scribatur Ordinario ad mentem.* Mens est, quod exemptio a iurisdictione episcopali Fratribus Minoribus S. Francisci competens extenditur etiam ad Missas manuales ; ideoque Episcopus in visitatione canonica nullam sibi vindicare potest inspectionem librorum Missarum manualium in paroecia Fratrum Minorum in casu. »

Die 11 maii 1904.

Dies (11 maii 1904).

D. Card. Ferrata, *Praef.*
Ph. Giustini, Secret.

---

27. — S. CONGR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

DECISIO 13 MAII 1904

De dimissione ob infirmitatem

Species facti.

Iuvenis [1] quidam, nomine Petrus Salmon, postquam in abbatia Solesmensi Ord. S. Benedicti, a° 1899 in professos votorum simplicium erat cooptatus, novembri mense 1901 est ab Ordine dimissus ob infirmam valetudinem (« neurastheniam ») qua moraliter ita erat affectus, ut futurae dementiae subesset periculum.

Ipse tamen noluit in suam dimissionem consentire, remque ad Sacram detulit Congregationem, affirmans se velle vivere et mori in Ordine cui se votis astrinxerat. Superiores obiciebant morbum quem ingressu in religionem antiquiorem praedicabant, ne attingi viderentur declaratione 12 iunii 1858, secundum quam : « Nemo ex causa infirmitatis *post professionem votorum simplicium superveniente* dimitti poterit [2]. » Quare etiam, instante Rev^mo Abbate Ordinis Primate, quo magis dubia removerentur, postulata simul est memoratae declarationis interpretatio, duplexque propositum dubium huius tenoris :

Proposita dubia.

1. De legis interpretatione.

I. An et cuinam latiori interpretationi subiciendus est art. v declarationum 12 iunii 1858 : « Nemo autem ex causa infirmitatis post professionem votorum simplicium superveniente dimitti poterit. »

2. De causa particulari.

II. An decretum quo iuvenis Salmon, votorum simplicium professus, ab Ordine Benedictino est dimissus, sustinetur in casu.

Sacra vero Congregatio Episcoporum et Regularium, in generalibus comitiis die 13 maii 1904 habitis, causam ita diremit.

Decisio.

Ad I. Non proposita.

Ad II. In casu solam infirmitatem non esse causam sufficientem dimissionis.

Annotationes

1. In hac causa, quae arte cohaeret nostro supplemento quinto (supra, p. 57 et ss.), sit pro prima annotatione votum istud quo

---

[1] Excepta ipsa sententia, quae italicis typis est proposita, narratio ista est privato nostro calamo conscripta, sumpto argumento ex Monitore ecclesiastico, 1904, p. 201.

[2] Cfr. nostrum t. 2 *De Religiosis*, p. 354, (vel 178, ed. 4) n. 61, v.

P. Palmieri, S. I. tamquam S. Congregationis consultor, dissolvebat dubium prius, de quo S. Congregatio sententiam dicere noluit. Illud autem, paucis demptis, ex italico idiomate ita reddere esse operae pretium videtur, praesertim cum disserat de casu « neurastheniae » ; quod maxime ad usum facere potest. Mutandae legis nullam video rationem. Lex definite dicit : « Nemo ex causa infir-« mitatis post professionem votorum simplicium superveniente « dimitti poterit. » In lege non fit sermo nisi de infirmitate quae post simplicium votorum professionem inciderit : si qua tempore prior fuerit, Superiores solutas sinit habere manus. Inhaerendo verbis legis, si morbus, ante professionem exsistens, dumtaxat post professionem detegatur, donec vere dici possit eundem professioni supervenisse, facultas huiusmodi aegrotos dimittendi a Superioribus non abiudicatur... Aequabili tamen Superiorum prudentiae hoc committitur, ut ex peritorum et timoratorum medicorum iudicio certiores fiant infirmitatis iam ante vota affuisse dispositionem, non remotam tantum, ob quam omnes filii Evae dimitti queant, sed etiam proximam.

Hoc iam omisso, quaestio morbos respicit qui post vota simplicia incidant. Et de duobus potissimum movetur : de *phtisi* et *neurasthenia*. De phtisi mihi videtur a ratione alienum quempiam ob hanc causam dimittere invitum. « Non est addenda afflictio afflicto.» Dein verisimile est morbum esse ex religiosis exercitationibus et paenitentiis contractum, nec talis aegrotus est communitati incommodus, cum soleat in valetudinario pacate agere dies.

Maior nascitur difficultas ex neurasthenia, qui morbus, hodie tam late disseminatus, cum aliquem corripuerit atque evaserit habitualis, eundem ad plura religionis munera facit inhabilem, et saepe non modicam affert communitati perturbationem. Qui neurasthenia laborat id ferre nequit ut diu ac noctu serie successiva actionum definitarum (quae sint hae nec aliae esse permittantur) imperetur ; libertate ipsi opus est et dominio suorum actuum. Gradu tamen inter se differunt huiusmodi aegroti, cum alii aliis magis isto morbo teneantur, et sint qui se continere queant utilemque, quamvis aegroti, communitati navare operam. Hinc nec generali licet uti principio : Qui a medico iudicatus sit « neurasthenicus » ab Ordine vel invitus dimitti potest.

Quid autem si neurasthenia fuerit plena, si aegrotus ad omnia fere religionis officia evadat ineptus, et suis insaniis fiat iis quibuscum vitam degit molestus ? Observemus in primis argui hic non posse ex inutilitate quae ab indole, defectu iudicii vel intellectus sit profecta : huiusmodi enim defectus sunt certissime ipsis votis anteriores, et de ipsis liberam servant Superiores facultatem iudicandi utrum necne his affecti religiosi sint in Ordine servandi. Haec, contra, infirmitas iam supponitur post professionem orta.

Observenus deinde legem istam esse in gratiam religiosi misere aegrotantis directe latam. Quocirca si ipse annuerit atque in suam dimissionem consenserit, cum sufficiens praesto sit causa, a Superioribus dimitti poterit. Quid autem si obstinate noluerit e religione discedere ?

Ac fieri potest, quod etiam est observandum, ut optimas ipse habeat nolendi rationes, ut si, extra monasterium, ipsi non suppetant congrua alimenta. Atque etiam hoc praetermisso :

Istud denique est quarto observandum. Vel tanta non est neura-

sthenia quae religiosum ab omni Ordinis officio arceat et magnum gignat communitati incommodum : quo in casu, non est cur invitum dimittas, sed lex prorsus viget ; vel ingens invaluit neurasthenia, ita ut aegrotus, prorsus factus inutilis, pacifice aliis convivere nequeat : quo in casu ipse plerumque vel prior postulabit digrediendi licentiam, vel oblata saltem libenter utetur. Raro itaque incidet casus quo aegrotus huiusmodi obstinate perseverare voluerit.

Age porro, propter extraordinarios casus, leges non mutantur ; satis est ut occurrenti necessitati per dispensationem prospiciatur. Ceterum, religiosus dimissionem non recusabit nisi quia sibi videatur, ex laudata lege, ius competere manendi. Cum autem sic duo de iure certant, subditus, inquam, et Superior, expedit ut causa alieno committatur arbitrio, i. e. huius S. Congregationis.

Dixerim itaque : in huiusmodi casu recurrant Superiores ad hanc S. Congregationem. Cui recursui ista etiam suberit utilitas, quod S. Congregatio opportune definire poterit an et quaenam alimenta Superior dimisso religioso praestare debeat.

Quare respondendum censeo :

« Legem, prout lata est, immutatam permanere ; si quando autem casus occurrat in quo Superioribus videatur talis esse exorta infirmitas ut professus etiam invitus sit dimittendus, recurrendum esse ad hanc S. Congregationem. »

2. Iuvat etiam, ad doctrinam de dimissione simpliciter professi illustrandam, ambo haec referre decreta, quae in Monumentis nostris sunt omissa :

A. *Responsum S. C. Episc. et Regul. 19 nov. 1886* [1].

Non numquam evenit, ut simpliciter professus dimissionem suam petat, asserens se non habere vel amisisse animum vocationemque ad vitam religiosam. Quaeritur nunc, utrum haec ipsius assertio, pertinaciter retenta, etiamsi alia causa dimissionis non subversetur, ratio sufficiens iusta eaque rationabilis causa censeri possit eum in finem ut simplici voto obstrictus ex Ordine dimitti queat ?

R. Negative, cum vota simplicia de quibus agitur ex parte voventis sint perpetua, eorumque dispensatio sit reservata Summo Pontifici.

B. *Responsum S. Congregationis super statu Regularium, 15 dec. 1893* [2].

An iusta sit et rationabilis causa idem motivum quod fuisset sufficiens ad novitium a professione arcendum, uti a non nullis gravitate et dignitate praestantibus tenetur, v. g. aptitudinis defectus ad Ordinis officia quamvis minora et respective communia obeunda, sicut praedicationis aut confessionis vel etiam ineptitudo ad obligationes proprii status adimplendas, sive id oriatur ex animi levitate, vel iudicii defectu, ita ut ob huiusmodi causas a Superioribus immediatis recognitas et pro certo affirmatas, professus votorum simplicium potius oneri et perturbationi quam utilitati et aedificationi futurus esset propriae Religioni (exclusa semper infirmitate post professionem superventa, ob quam professus dimitti nequit) ?

---

[1] Nouv. Rev. Théol. t. 21 (1889), p. 245, ex Acta Ordinis Minorum, apr. 1889.

[2] Nouv. Rev. théol. t. 26 (1894), p. 167. Mendose in voto P. Palmieri apposita est dies 15 septembris 1875.

R. Non esse interloquendum, cum agatur de re ab Apostolica Sede commissa iudicio et conscientiae Superiorum.

3. Illud denique addemus: cum de involuntariis agitur causis dimissionis, et non de positive dando virtutis argumento, religioso simpliciter professo favere praesumptionem et possessionem. Quare ut ob infirmitatem dimitti queat requisitarum condicionum afferenda est probatio.

---

28. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 14 IUNII 1904

De magistri noviciorum habilitate ad examinandos novicios

Orator. Prior Maioris Carthusiae ac Minister Generalis Ordinis Carthusiensis, ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus, sequentium dubiorum solutionem humiliter postulat:

Dubia.

Potestne Mag. Nov. examinare ad professionem vel ad habitum.

I. Utrum Magister Noviciorum munere Examinatoris, iuxta Decretum « Regulari Disciplinae, » fungi valeat, etiam pro admissione ad professionem et quando agitur de suis Noviciis.

Quatenus negative;

II. Utrum saltem officium hoc exercere possit pro receptione ad habitum, immo, si agatur de Noviciis, quorum curam non habet, pro admissione ad professionem. Et Deus etc.

Sacra Congregatio Em^orum^ et Rm^orum^ S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, omnibus mature perpensis, proposito dubio respondendum censuit, prout respondet:

Responsa.

« Ad I. *Negative;* ad II. *Affirmative.* »

Dies (14 iunii 1904). Romae, 14 iunii 1904.

D. Card. Ferrata, *Praef.*
Ph. Giustini, Secret.

Annotatio

Decretum *Regulari Disciplinae*, a° 1848 a Pio IX latum, Italiam tantum cum adiacentibus insulis afficere ex ipsis decreti verbis satis constat.

---

29. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 5 AUGUSTI 1904

De extraordinariis confessariis monialium

Orator. P. D. Maurus Serafini, abbas generalis Congregationis Cassinensis a primaeva observantia Ordinis S. Benedicti, ad pedes S. T.

provolutus, humiliter proponit dubium prout sequitur circa decretum quod incipit *Quemadmodum*, datum die 17 decembris 1890 de confessariis monialium.

Dubii occasio ex opinione quorundam Superiorum.

Licet die 17 augusti 1891, S. Congregatio Episcoporum et Regularium responderit ad 2 : « Superiorem teneri subditi precibus semper indulgere, quamvis plane videat necessitatem esse fictam, et vel scrupulis vel alio mentis defectu ut veram ab ipso petente apprehensam » ; insuper ad 3 : « Religiosam petentem eligere posse inter diversos ab Ordinario deputatos, qui sibi munus confessarii impleat », nihilo minus non nullae sanctimonialium vel sororum religiosarum Superiores adhuc contendunt sibi licere, decisis non obstantibus, sorori petenti confessarium, quem prae ceteris mavult, denegare ex motivis, uti aiunt, extrinsecis.

Dubium *de facultate negandi Confessarium.*

Quaeritur utrum, saltem ob motiva huius generis, Superiorissa licite possit Confessarium ex deputatis a sorore electum ipsi denegare?

Et Deus, etc.

Responsum.

Dies (5 aug. 1904).

Et S. Congregatio negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, omnibus sedulo perpensis, die 5 augusti 1904 respondit : *Negative ;* sed si adsint rationes vere graves, Superiorissa eas subiciat Ordinario, cuius iudicio standum erit.

D. Card. FERRATA, *Praef.*
Philippus Giustini, Secretarius.

ANNOTATIO

Quamvis, e plurium sententia, Superior postulationem volentis peculiari Confessario confiteri abnuere posset et deberet si causa non iusta et fori externi subditum movere videretur (Cfr. nostrum t. 1, n. **473**), maluit tamen S. Congregatio, ad amputandas fraudes et deceptiones, rem permittere Ordinario diiudicandam. Quo suo responso simul tacite permittit ut Superior mandando Confessario tum supersedeat, donec Ordinarius statuerit. Patet autem Ordinarium esse incunctanter de re monendum.

---

30. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (1892, 1903, 1904)

RESPONSA DE CALENDARIO A REGULARIBUS IN MISSA OBSERVANDO

A. *Responsum*[1] *17 iul. 1892.*

Orator.

R^mus D. Alfredus Leclerc, Sacerdos et Praepositus Generalis Congregationis Fratrum S. Vincentii a Paulo, Sacrae Rituum Congregationi humillime exposuit non nullis in locis a Sacerdotibus suae Religiosae Congregationis sacras functiones peragi Missasque ut plurimum celebrari in Oratoriis piarum Sororum seu Religiosa-

---

[1] Responsa ista, quamvis memorata in novissimo rescripto 29 iul. 1904, relata non sunt in *Decreta authentica*.

rum, quae proprium Calendarium non habent. Hinc eidem Sacrae Rituum Congregationi sequens dubium una cum postulato exhibuit; nimirum:

Dubia.

« I. Utrum, in casu, Missae debeant esse conformes Calendario Congregationis Fratrum S. Vincentii a Paulo; an Calendario dioecesano? Et quatenus negative ad primam partem;

Petitio privilegii.

« II. Orator suppliciter efflagitat privilegium, quo omnes sacerdotes suae Congregationis in dictis Oratoriis Missam celebrare valeant iuxta proprium Calendarium, ut ex identitate Missae cum Officio maior in celebrante pietas foveatur.

Responsa.

« Sacra porro Rituum Congregatio, referente Secretario re mature perpensa, rescribendum censuit:

« Ad dubium: « Negative ad primam partem; affirmative ad secundam. » Ad postulatum « negative. »

B. *Responsum 20 nov. 1903.*

R. P. Thaddaeus Hermans, calendarista Provinciae Angliae Fratrum Minorum, de consensu sui R^mi Procuratoris generalis, a S. R. C. solutionem sequentium dubiorum humillime postulavit, nempe:

. . . . . .

IX Sunt quaedam in Anglia ecclesiae Missionum quae conventum Monialium S. Clarae annexum habent quarum chorus, modo consueto, vel per crates, cum ecclesia communicat. Num istae ecclesiae, quod ad missae celebrationem, habendae sint tamquam ecclesiae Monialium, ita ut inibi missae legi debeant Officio earum conformes?

. . . . . .

Resp. Ad IX. *Negative.*

C. *Responsum 29 iulii 1904, ad VI.*

Cfr. infra n. **32**,A, ad VI.

---

31. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (11 iun. 1904)

RESPONSA DE EXPOSITIONE SANCTISSIMI INTER MISSAM

Ord. FF. Minor. Prov. Portugalliae

Orator.

Reverendus Pater Dominicus Consalves Sanchez, Seraphicae Provinciae Portugalliae olim Minister Provincialis et Calendarista, ut in functionibus ecclesiasticis omnia ex ordine procedant iuxta Sanctae Romanae Ecclesiae praescripta, hisque adversantes consuetudines tamquam abusus omnino tollantur, de consensu sui Reverendissimi Procuratoris Generalis, sequentia Dubia Sacrorum Rituum Congregationi humillime proposuit, nimirum:

Dubia.

Memorantur frequentes expositiones inter Missam, et

I. Mos invaluit pluribus in Ecclesiis, etiam in Capellis ubi Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum non asservatur, frequenter Festa Domini, Beatae Mariae vel Sanctorum celebrandi cum eiusdem Sanctissimi publica expositione in ostensorio etiam perdu-

rante Missae celebratione ad maiorem sollemnitatem, praehabita Ordinarii licentia, quae semper concedi solet. Saepe vero contingit quod in Capellis, ubi Sanctissimum non asservatur, pyxis non adsit; ideoque sacra Hostia pridie consecranda, in quadam tabernaculi specie inter corporalia asservetur, ibique deinde reponatur, ut sequenti die in Missa celebranda consumetur. Quaeritur, an huiusmodi usus saltem tolerari possint?

modus quo servetur S. Hostia.

Et quatenus affirmative ad primum et ad primam partem:

II. An praedicta expositio Sanctissimi in Ostensorio adhuc fieri possit ante Missam sollemnem celebrandam, in qua Communio puerorum vel aliorum fidelium sollemniter ministranda sit?

Quid per Missam in qua fiat communio?

. . . . . .

Responsa.

Et Sacra Rituum Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis Liturgicae, omnibusque mature perpensis, rescribendum censuit:

Ad I.

Ad I. Quod ad primam partem, id passim ne fiat, et cum venia Ordinarii in singulis casibus obtenta. Quod ad alteram partem nempe quod deficiente pyxide, sacra Hostia inter corporalia asservetur, huiusmodi abusus est omnino eliminandus.

Ad II.

Ad II. Non licere.

. . . . . .

Atque ita rescripsit, die 11 iunii 1904.

S. Card. Cretoni, *Praefectus.*

D. Panici, Archiep. Laodicen., Secret.

Annotationes

1. Quaeres in primis quae causa subsit cur Missis coram exposito Sanctissimo celebratis satis parum faveat S. Rituum Congregatio. Atque hae videntur a nobis afferri posse. Cum ad idem altare exponitur Sanctissimum in quo sacerdos litatur, a sacrificali actione, quae simplici expositioni Venerabilis longe praestat, fidelium mentes aliquatenus avocantur ut magis in puram intendant adorationem quam in participationem sacrificii infiniti valoris. Addas, per magnam Sacrificii partem ipsum Christum iam in eodem altari sisti praesentem. Exterior quidem expositionis apparatus devotionem fovere potest; quare nec absoluta indicitur prohibitio. Sed, quia consueta vilescunt, sapienter sancit S. Congregatio ne id passim fiat.

2. Ex ipso responso tria sunt de quibus pauca sunt dicenda: *Ne passim fiat*; atque hoc spectat frequentiam. — *Ne fiat sine venia Ordinarii in singulis casibus obtenta;* quod spectat modum. *Ne fiat inter missam in qua communio sollemniter ministretur;* quae est quaedam exceptio.

3. *De frequentia.* Praesenti responso, frequentia vitanda dicitur in expositione quae fiat *coram populo.* Atque in hac re S. Congregatio principium edidit, die 11 maii 1878 (*Decr. auth.* n. 3448), ubi ad 1 respondit, de missis celebratis coram Sanctissimo Sacramento publice exposito in Ecclesiis ubi non desunt alia altaria: « Non licere sine necessitate, vel gravi causa, vel ex speciali indulto. » Sed si ageretur de expositione quae fieret in sacellis religiosarum communitatum, verisimile est aliud futurum fuisse responsum. Interrogata enim ab Episcopo Presmilien. Latinorum, qui anceps

haerebat de frequentibus expositionibus in ostensorio quae in domibus sororum multis fiebant anni diebus vel per totam diem vel saltem post missam et vesperas, S. Rituum Congregatio « rem prudenti arbitrio Ordinarii remisit, ut, remotis cuiuslibet abusus occasionibus, eiusmodi expositiones saepe fiant ubi Ipsemet concedere velit. » (Cfr. *Decr. auth.* n. 3703.)

De ipsa ceterum expositione coram populo dixit retineri etiam posse consuetudinem exponendi Sanctissimum Sacramentum et coram eo missam celebrandi (occasione novemdialis) in qua fit post evangelium praedicatio verbi Dei et in qua populus frequens accedit ad sacram synaxim, dummodo apponeretur velamen ante Sanctissimum dum haberetur contio. (*Decr. auth.* n. 3728, die 10 maii 1890.)

Nec in iudicio de re ferendo omittenda est regionis consideratio. In Belgio, v. g. ob avitam populi devotionem erga Sanctissimum Sacramentum, ipse Innocentius XI pluries per annum Regularibus dioecesis Mechliniensis publicam permisit Sanctissimi expositionem. Cfr. nostrum t. I. *De Religiosis*, n. **510**.

4. *De venia Ordinarii*. a) Quamvis venia haec dicatur in *singulis casibus* obtinenda, non exigitur ut totiens quotiens distincto postuletur actu, sed verbis satisfit, et ita fert usus, si v. g. Episcopus catalogum expositionum semel approbaverit, ita ut in *singulos casus* cadat ipsius licentia.

b) Responsum loquitur de his quae per se requiruntur, nec, nostra sententia, reprobat *consuetudinem* qua Episcopus concesserit licentiam generalem *semper revocabilem ;* i. e. definitionem tacite permiserit prudenti Regularium iudicio. Namque, saltem quod ad expositiones fieri solitas, ipsa S. Congr. Episcoporum et Regularium hanc suasit formam consensus. Cfr. Bizzari, *collectanea* et ipsum responsum S. Rituum Congr. 3 aprilis 1821, n. 2615 ad 4.

Notum est, contra ius Episcopi ordinandi, etiam apud Regulares, publicas Sanctissimi expositiones praescribi non posse. Cfr. nostrum t. I. n. **510**.

5. *De communione inter missam* coram exposito Sanctissimo Sacramento celebratam. Ubi plura sunt altaria, S. Rituum Cong. non semel iussit s. communionem dispensari extra altare expositionis. Ita 11 maii 1878, ad 1. (*Decr. auth.* n. 3448), 18 maii 1878, ad 3. (n. 3449); 13 septembris 1879, ad 1. (n. 3505).

Atque dum id praescripsit, S. Congregatio sollemnem communionis dispensationem a minus sollemni nullatenus distinxit. Quare, in praesenti causa, responsum ad II, *non licere*, minime ex oratoris verbis « sollemniter ministranda » pendere videtur.

Ceterum, sollemnitas ista non alia videtur intellegi posse nisi quae ex exteriore quodam apparatu manarit, utputa cum ministratur communio quae *generalis* dicitur.

32. — S. RITUUM CONGREGAT. (29 iulii et 5 aug. 1904)

RESPONSA DE VARIIS DUBIIS LITURGICIS

A. *Varia dubia de Missa et Officio.* (*Cfr. etiam* n. **43.**)

Ord. FF. Minor. Prov. Anglicae. — Reverendus P. Taddeus Hermans, Kalendarista Provinciae Anglicae Ordinis Fratrum Minorum, de consensu sui Procuratoris Generalis solutionem sequentium dubiorum a Sacrorum Rituum Congregatione humillime postulavit, nimirum: *Orator.* **Dubia.**

. . . . . .

III. Utrum Regulares in Anglia et alibi commorantes in recolendo anniversario Ecclesiae Cathedralis, uti limites Civitatis intellegere debeant etiam suburbii Civitatis hodiernae; an potius eos restringere fines ad primitivam Civitatem seu burgum, quandoque sat exiguum, ubi Ecclesia Cathedralis aedificata fuerat? *Quid veniat* civitatis *nomine.*

. . . . . .

VI. Utrum Sacerdotes Regulares celebrantes in Oratorio interno sororum cuiuspiam modernae Congregationis et fidelibus minime patenti, Missam iuxta Kalendarium sui Ordinis debeant celebrare: an potius iuxta Ordines dioeceseos, in qua sorores huiusmodi Kalendarium proprium ex privilegio vel usu legitimo non habentes moram trahunt? *De calendario in oratorio Sororum.*

VII. Utrum in die Rogationum, Commemorationis Omnium Fidelium Defunctorum, et quando ex praecepto rubricarum peculiarium Breviarii Romano-Seraphici, Officium Defunctorum in Choro persolvitur, Missa conventualis de Rogationibus cum Processione coniunctis aut respective de requie debeat celebrari: an potius de duplici vel semiduplici occurrente in Ecclesiis Monialium Officium Divinum habentibus, si una tantum Missa celebretur? *De unica Missa in ecclesiis monialium, certis diebus.*

VIII. Num Ordinarius praecipere possit, ut sacerdotes tam saeculares quam Regulares in Missis lectis tertium cereum accendant in Canone apud eam dioecesim, ubi sicuti in universa regione mos illum accendendi in oblivionem ac desuetudinem iam dudum abierit? *De tertio cereo in canone Missae.*

X. Cum anniversaria late sumpta ex Decreto SS. RR. Congr. diei 2 decembris 1891 n. 2753 sint ea quae semel in anno a Communitatibus fieri solent: num Ritus duplex sit retinendus pro Officio generalissimo Omnium Defunctorum Ordinis Seraphici et pro Anniversario Omnium Parentum nostrorum; utque in aliis tribus anniversariis sic vocatis in Ordine celebrari solitis, Ritus semiduplex sit assignandus, tresque orationes in Vesperis et Laudibus ac Missa recitandae? *De Ritu communium anniversariorum.*

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, audito voto Commissionis Liturgicae, omnibusque sedulo perpensis rescribendum censuit: **Responsa.**

. . . . . .

Ad III. « *Affirmative ad primam partem*; *negative ad secundam.* » *Ad III.*

Ad VI. « *Negative ad primam partem*; *affirmative ad secundam iuxta decretum* 3927 Parisien. seu Congregationis Fratrum S. Vincentii a Paulo 17 iulii 1892 ad 1.[1] » *Ad VI.*

---

[1] Cfr. hic supra, n. **30.**

Ad VII. Ad VII. « *Affirmative ad primam partem* ; *negative ad secundam.* »

Ad VIII. Ad VIII. « *Affirmative ex rubrica generali Missalis tit. XX, et accedente auctoritate Ordinarii, non obstat decretum* 4029, « *Postulationis dubiorum* », 9 *iunii* 1899 ad 2 »[1].

Ad X. Ad. X. « *Affirmative ad primam partem, et, quod ad secundam, die anniversaria fieri posse sub ritu duplici.* »

Dies (29 iulii 1904). Atque ita rescripsit, die 29 iulii 1904.

S. Card. Cretoni, *S. R. C., Praef.*
D. Panici, Archiep. Laodicen, Secret.

Annotatio

Responsio ad VIII dubium mira iudicari possit, cum solutio exemptioni Regularium videatur contraria. Verum iam dudum, teste Fagnani [2], S. Congregatio Concilii, nixa decreto Tridentini Concilii, c. un. s. XXII, *De observandis et vitandis in celebratione missarum*, existimavit esse a Regularibus praestanda quaecumque ab Ordinariis Locorum de observandis et vitandis in missarum celebratione statuerentur.

B. *De translatione festorum.*

Orator, proposita concessione transferendi festa B. V. M. **quaerit** *Ord. Carmelitar. Excalceator.* — Hodiernus R^mus^ Procúrator Generalis Carmelitarum Discalceatorum, Sacrorum Rituum Congregationi humillime exposuit, quod per Litteras Apostolicas in forma Brevis Pii PP. VI ad Episcopum Paphensem, Vicarium Apostolicum Wratislaviensem, datas die 19 Aprilis 1788, concessa fuit toti regioni Borussiae facultas, « Ut sollemnia Assumptionis et Nativitatis Beatae Mariae Virginis festa (quae omnino retinenda sunt) transferantur in Dominicam diem infra Octavam, ita ut ea ipsa die officia et missae, tamquam illa festa suo loco mota non fuerint, celebrentur, facta in officio et missa commemoratione Dominicae, ipsoque etiam translato in antecedentem sabbati diem ieiunio. » Cum vero a quibusdam dubitetur, num huic legi subdantur Regulares qui proprii respective Ordinis sequuntur Calendarium, et iuxta illud officia Sanctorum ordinata habent, ideo idem Orator, duplicis sequentis dubii solutionem enixe expostulavit, nimirum :

De vi concessionis quod ad Regulares. I. Num Regulares qui proprio gaudent Calendario teneantur lege translationis festorum Assumptionis et Nativitatis B. Mariae Virginis in Regno Borussiae ?

II. Et quatenus negative : Num possint tamen praedictae legi se conformare ?

Responsum. Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis Liturgicae, reque mature perpensa, rescribendum censuit :

Ad I. *Affirmative, uti mos est.*

Ad II. *Provisum in primo.*

Dies (5 aug. 1904). Atque ita rescripsit, die 5 augusti 1904.

S. Card. Cretoni, *Praefectus.*
D. Panici, Archiep. Laodicen., Secret.

---

[1] Haec erant decreti verba. « II. Utrum alia consuetudo servari possit non accendendi tertium cereum in Missis lectis a consecratione ad consummationem ? R. Ad II. « Affirmative. »

[2] In 1 Decret. t. 31, *De Officio Iudicis Ordinarii*, c. *Grave*, 19, n. 46.

33. — PII IX SEU S. C. SUPER STATU REGULARIUM

RESPONSUM 20 AUGUSTI-1 SEPT. 1875

De voce activa professorum votorum simplicium

Orator. Fr. Bernardinus a Portu Romatino, Minister Generalis Ordinis Minorum, ad pedes S. V. humillime provolutus, postulat declarationem ad sequens dubium circa iura quae professis votorum simplicium competunt.

Memorantur duae declarationes 1858. Ad n. VI. declarationum super votis simplicibus a S. C. super Statu Regularium die 12 iunii 1858 editarum, decernitur, quod *professi dictorum votorum simplicium participes erunt omnium gratiarum et privilegiorum quibus professi votorum sollemnium in memorato Ordine legitime utuntur, fruuntur et gaudent.*

Ad n. VIII. autem additur : *Anni professionis qui in dicto Ordine requiruntur ut quis voce activa et passiva gaudeat, et ad officia admitti possit, a die emissionis votorum simplicium computentur ; et professi votorum simplicium suffragium habeant in actis capitularibus sui conventus, quatenus et prout habent sollemniter professi.*

Cum igitur concessio in favorem professorum votorum simplicium generice sit expressa, ex declarationibus relatis ius etiam suffragandi in noviciorum votationibus videretur praedictis professis competere.

Et responsum 7 februarii 1862. Verum, post relatas declarationes, ad dubium a R^mo^ Magistro Generali Ord. Praedicatorum propositum : « *Cum ex praefati Decreti tenore* (num. 8) *professi votorum simplicium suffragium habeant in actis capitularibus sui Conventus, quatenus et prout habent sollemniter professi ; quaeritur, an inter huiusmodi actus capitulares recenseantur etiam actus receptionis ad votorum sollemnium professionem* ; » — eadem S. Congregatio, sub die 7 februarii 1862, respondit : *Negative.*

Unde occasio dubitandi de receptione ad vota simplicia. Animadvertens itaque Orator a privilegiis concessis professis votorum simplicium, vi huiusce postremae declarationis, exclusos nominatim fuisse *actus receptionis ad votorum sollemnium professionem* ; et perpendens, quod votationes noviciorum inter huiusmodi actus, saltem indirecte, videntur recensendae ; ut ex animo suorum subditorum omnis ambiguitas quod ad hoc tollatur, suppliciter petit a S. V., ut dignetur declarare : An in his verbis *Actus receptionis ad votorum sollemnium professionem*, recensitae intellegantur votationes noviciorum pro admissione ad professionem votorum simplicium.

Dubium.

Dies audientiae SS^mi^. Ex audientia SS^mi^ habita a me infrascripto Secretario S. Congregationis super Statu Regularium, sub die 20 augusti 1875, Sanctitas Sua, audita relatione super dubio proposito a P. Ministro Generali Ordinis Minoritici : An videlicet, ad effectum dubii sub die 7 februarii 1862 a S. C. Super Statu Regularium, super declaratione data die 12 iunii 1858, et sub numero VIII positi, inter actus receptionis ad votorum sollemnium professionem, recensitus intellegatur actus ferendi suffragium pro admissione ad professionem

Responsum. votorum simplicium, ita ut ab eo excludantur ipsi professi votorum simplicium ; Responderi mandavit : *Affirmative.*

Dies (1 sept. 1875). Romae, datum ex Secretaria S. C. super Statu Regularium hac die 1 septembris 1875.

S. Archiep. Seleucien., Secretarius.

---

34. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 20 MAII 1904

De eodem argumento

Orator, propositis statutis carthusiensibus, **Petit** Prior Carthusiae ac Minister Generalis Ordinis Carthusiensis, ad pedes Sanctitatis Vestrae humiliter provolutus, exponit quod iuxta statuta praefati Ordinis, monachi, saltem ad subdiaconatum promoti, statim ac professionem emiserint, voce gaudent pro receptione eorum qui in Ordinem admitti postulant. Sed quia, ex terminis declarationum a S. Congregatione super Statu Regularium die 12 iunii 1858 editarum, professi votorum simplicium suffragium habent in actis Capitularibus sui conventus quatenus et prout sunt sollemniter professi, sequitur in re tanti momenti voce gaudere etiam simpliciter professos, ex quo haud levia oriri incommoda exploratum est.

Ut simpliciter professi suffragio careant in receptionibus. Proinde enixe petit orator ut, non obstantibus praedictis declarationibus et quibuscumque contrariis, professi votorum sollemnium soli vocem habeant pro qualibet receptione aut admissione in Ordinem. — Et Deus, etc.

Decretum. Sacra Congregatio E^morum ac R^morum S. R. E. Cardinalium, negotiis et consultationibus Ep^orum et Reg^arium praeposita, perpensis omnibus, decernendum esse censuit, prout praesentium tenore decernit, professos votorum simplicium, quamvis in subdiaconatus ordine constitutos, vocem non habere pro qualibet receptione. Eadem tamen S. C. omnes et singulas receptiones aut admissiones ad Ordinem hucusque peractas, in quibus contigerit etiam professos votorum simplicium in subdiaconatus ordine constitutos suffragium tulisse, ratas habet atque confirmat.

Suffragio carent. Sanantur praeterita.

Dies (20 maii 1904). Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregationis, hac die 20 maii 1904.

D. Card. Ferrata, *Praefectus.*
Philippus Giustini, Secretarius.

Annotationes ad utrumque decretum modo allatum

1. Bina hic simul proposuimus responsa, quia argumentum idem perficiunt atque illustrant. Post decretum *Sanctissimus*, a Pio IX seu S. C. super Statu Regularium, 12 iuni 1858, de votis simplicibus Ordinum religiosorum editum [1], necessaria fuit specialis declara-

---

[1] Decretum habetur inter *Monumenta* nostra, n. **61**, p. 354, eiusque sanctiones, huc spectantes, memorantur in supplici libello prioris responsi, 1 septembris 1875.

tio 7 feb. 1862, quae vere decreto *Sanctissimus* derogabat, ne professi votorum simplicium in admissione ad vota sollemnia partem haberent [1]. Quare etiam responsum est formali Pii IX iussione ad omnes Ordines translatum.

Contra vero, responsum 20 aug.- 1 sept. 1875 videtur potius merae declarationis indolem praeferre. Quaerebatur etenim utrum necne, eo quod non possent suffragio suo *sollemniter* professos admittere aut reicere, simul prohiberentur simpliciter professi de idoneitate ad simplicem professionem, qua sollemnis praeparatur, ferre sententiam. Atque utriusque casus ratio est a S. Pontifice declarata similis.

2. Hinc, quia, iure communi regularium virorum, postulantes per actum capitularem ad noviciatum admittuntur, quae ipsa admissio viam iam remote parat ad professionem, dubitare licuit num possent etiam in his capitulis simpliciter professi suffragium ferre. Orator, nihilo minus, istud non suspicatus, mere formalem petiit eorum exclusionem. Sed S. Congregatio, dum decrevit « *professos votorum simplicium... vocem non habere pro qualibet receptione, simul ratas habuit et confirmavit hactenus factas admissiones in quibus simpliciter professi tulissent suffragium.* » Qua ratihabitione simul novam de hac re instantiam amputavit et videtur ius potius *declarasse* quam statuisse [2].

3. Quod si ita res se habent, etiam in reliquis Ordinibus satius erit simpliciter professos his suffragiis prohibere. Atque is praesentis decreti usus sane permittitur. Verum si aliter fiat, S. Congregationem admissiones nihilo minus esse ratas habituram ex ipso decreti exemplo colligere fas est.

---

35. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESCRIPTUM 10 MART. 1902

De Ursulinis in unum corpus collegii cogendis

Compendium instantiae factae.

Cum communitates Ursulinarum, quae hactenus sui fuerant iuris, invitatae essent ad unum admittendum caput sub quo, reformatis Constitutionibus, unum efficerent Institutum religiosum, pluresque id ultro recepissent, aliae tamen pristinum regimen retinere maluerunt. Hinc localis quaedam Superiorissa domus repugnantis consociationi anxia esse coepit an forte S. Sedis voluntati obsisteret deberetque suas moniales cogere ad se aliis coniungendas. Verum S. C. Episcoporum et Regularium iussit eam esse bono animo, cum nullum latum esset praeceptum. In qua specie facti, cum liceat S. Sedis fortem simul ac suavem spectare spiritum, adducti sumus ut breve hic proponeremus

---

[1] Cfr. *Monumenta* nostra, n. **63**, p. 357, vel ipsum supplicem libellum 1875.

[2] Similis sententiae est scriptor Rev. Théol. Franç. 1904, p. 653. 654.

rescriptum, quod, quamvis ante duos fere annos sit latum, recens tantum est vulgatum.

Responsum. S. Congr. Emorum ac Revmorum S. C. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, super praemissis rescribendum censuit prout rescribit :

Negative, sed integram hac de re manere libertatem uniuscuiusque communitatis ad normam litterarum die 21 iulii 1899.

Dies (10 martii 1902). Romae, 10 martii 1902.

Fr. Hieronymus Card. Gotti, *Praef.*
A. Budini, Subsecretarius.

---

36. — S. D. N. Pii P. X

ORACULUM 7 SEPT. 1903

Facultates definiens S. Rituum Congregationis

Ex his facultatibus quas, ut ex conclusione patet, S. Pontifex voluit, salva ipsius venia, immutari vel augeri numquam posse, has excerpere placuit quae magis ad Religiosos respiciunt. Omnes habentur in Revue Théol. Franç., 1905, p. 27 ss.

Ex Facultatibus extraordinariis

10. Benedicendi novum Abbatem die feriali.
23. Chori parvi aperiendi in ecclesiis et oratoriis.
25. Dedicationis Anniversarium una eademque die ab omnibus ecclesiis alicuius Dioeceseos, Ordinis, Congregationis, etc. celebrandi.
33. Calendaria particularia concedendi, reformandi, etc.
34. Missae Conventualis legendae vel non.
39. Missam celebrandi in interiore clausurae sacello.
44. Missam celebrandi feria V in cena Domini pro communitate, cum Communione paschali.
47. Officii recitationem anticipandi ante secundam horam pomeridianam pro aliquo ecclesiastico.
56. Rocheto utendi *pro Episcopo Regulari.*
58. Sanctissimum Eucharistiae sacramentum asservandi ad tempus in Oratorio privato Communitatum et Sanctimonialium.
62. Erigendi alia oratoria, praeter principale, in domibus religiosis, iuxta decretum 4007, *Nivernen.*

Ex Facultatibus ordinariis

26. Dispensandi a recitanda IX lectione Officii simplificati, pro Monialibus.
27. Dispensandi quamcumque ecclesiasticam communitatem instantem ab adiunctis Officio feriali, nempe a Psalmis Paenitentialibus et Gradualibus, necnon ab Officio parvo B. Mariae Virginis et Defunctorum.
31. Functiones hebdomadae maioris peragendi in Oratoriis Sanctimonialium, Religiosorum, etc.

32. Functiones supradictas et similes celebrandi, adhibito Memoriali Benedicti XIII, in ecclesiis et oratoriis, praesertim Sanctimonialium, Religiosorum, etc.
35. Matutini privatam recitationem anticipandi.
39. Missas proprias celebrandi in Triduo.
50. Missam de Requie lectam ad nuntium mortis.
57. Officii divini recitandi et Missae peragendae iuxta Calendarium propriae Religionis, *pro Regularibus qui eiusdem Religionis habitu iusta de causa dimisso, in statu saeculari versantur*; usque dum residentiali Beneficio non provideantur.
65. Oratoria privata erigendi in Coemeteriis tum ad familias tum ad Communitates spectantia.
67. Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum asservandi sub consuetis clausulis in ecclesiis non parochialibus, oratoriis publicis et semipublicis.
68. Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum asservandi cum dispensatione a cotidiana Missae celebratione, iuxta praxim.
76. Privatam Matutini cum Laudibus recitationem anticipandi pridie ab hora prima post meridiem, cum aliqua rationabili causa.

---

37. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 2 IULII 1904

De valida duorum Fratrum cooptatione in consiliarios

Orator. Victor Bourdenne, Superior Generalis Presbyterorum a Sacratissimo Corde Iesu a Betharram, ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus, humiliter petit solutionem casus sequentis, qui nuper in Collegio Sancti Ioseph in civitate Bonearensi, Americae meridionalis, occurrit:

Species facti. Renovata est iuxta Instituti Constitutiones, huius Collegii Administratio, Superior scilicet et locale capitulum ex quattuor Consiliariis constans. In quo Consiliariorum numero duo fratres carnales beneficio suffragiorum simul admissi sunt.

Ex duobus maior natu in primo scrutinio paene unanimi omnium consensu electus est cum duobus aliis Patribus. Minor vero, postquam in tribus aliis scrutiniis ne medietatem quidem votorum tulit, tandem in quinto, quod est ultimum, maioris eligentium partis suffragia obtinuit.

Difficultates motae. Cum autem illa duorum fratrum in Capitulo de quo agitur praesentia legibus civilibus et Sacris Canonibus adversari videatur, ut ex Constitutione *Exponi nobis* Urbani Papae VIII liquet, et tamen de hoc Constitutiones nostrae sileant, potius habui ad Beatitudinem Vestram querelas hac occasione exortas deferre et pro solutione recurrere, suppliciter postulando: 1. Quid summae Vestrae auctoritati decernere in casu libeat; 2. An prohibitio Constitutionis *Exponi nobis* applicanda sit in similibus consanguineorum in gradu haud remotiore electionibus, sive pro Capitulo cuiusque domus, sive pro Capitulo Generali totius Instituti, si forte

Dubia.

obvenerint, puta si avunculus et nepos, si duo consobrini simul ad idem Capitulum Consiliariorum electi fuerint. — Et Deus...

Responsa Et Sacra Congregatio Emorum ac Revmorum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, attentis expositis, super praemissis dubiis respondendum censuit :

Ad I. Ad I. *Electionem esse validam in casu.*

Ad II. Ad II. *Negative in omnibus.*

Datum Romae e Secretaria eiusdem S. Congregationis die 2 iulii 1904.

D. Card. Ferrata, *Praef.*
Philippus Giustini, Secret.

Annotatio

Parum idoneus nobis videtur iste interrogandi modus, quo ex C. *Exponi nobis* [1], Urbani VIII (17 nov. 1634) et legibus civilibus quaerebatur argumentum. Quid enim huc attinet lex civilis, et quid, in causa *Congregationis religiosae*, Constitutio quae, propria Fratrum Minorum Italiae et Hispaniae, ne quidem ius commune continet Ordinum regularium, nedum in Instituta votorum simplicium cadere possit! Quodpiam robur accessisset ad argumentum, si orator, nixus incommodis quae ex istis electionibus oriri possunt, iura civilia et Fratrum Minorum mere tamquam exempla receptae persuasionis incommodorum appellasset. Quamquam nec tunc mutari debuit responsum.

Altero quaesito neglegebatur illud quod probe est tenendum : huiusmodi inhabilitates et causas electionum invalidarum esse stricte interpretandas. Quocirca id quod de fratribus erat statutum nullo pacto in alios consanguineos transferre licebat, ut sapienter pronuntiavit S. Congregatio.

---

38. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 12 OCTOBRIS 1904

De disciplina monialium simpliciter professarum

Orator. Confessarius ordinarius Clarissarum Cortonae, ad pedes S. V. provolutus, humiliter exponit :

Proponitur usus monialium. Ex antiquo usu, Moniales a S. Clara nuncupatae solebant Cortonae hanc servare normam quod ad Novicias. Puellae per annum probatae ad triennalem noviciatum admittebantur, deinde alio anno cum Monialibus Professis commorabantur et postremo sollemnia vota emittebant. Nunc vero, ad mentem Decreti S. Congr. Episcop. et Regul. diei 3 maii 1902 [2], Noviciae puellae emittere debent vota simplicia antequam sollemnem faciant professionem.

---

[1] Cfr. Bullarium Luxemburgense, t. 5, p. 269.
[2] Cfr. nostra *Monumenta*, n. **64**, p. 359.

Hinc quaeritur:

Dubium.

De regimine simpliciter professarum.

Durante triennio votorum simplicium, debentne Puellae manere in ambitu et sub disciplina Noviciatus, sicut verae Noviciae, an vivere in Communitate, sicut aliae Moniales, sub exclusiva dependentia Superiorissae Monasterii? Si responsum ad 2um erit negativum, humilis orator expostulat, *quid et quomodo sit agendum?*

Et Deus etc.

Responsum.

Sacra Congregatio Emorum et Revmorum S. R. E. Cardinalium Negotiis et Consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita expositio dubio respondendum censuit prout respondet:

Ad I partem. Ad. I. partem *Negative.*

Ad II partem. Ad. II. partem *Affirmative.*

Dies (12 oct. 1904). Romae, 12 octobris 1904.

A. Card. Agliardi.
P. Giustini, Secret.

---

39. — RESPONSA VARIA

De Confessariorum penuria apud religiosos

Ratio scribendi.

Operae pretium videtur varias hic coniungere responsiones quibus mens ostendatur S. Sedis de sacramentali iurisdictione ad absolvendos religiosos et regulares.

Responsum de Congr. exempta.

I. *Responsum S. Congr. Episcoporum et Regularium 23 sept. 1881 de Congregatione* exempta *Presbyterorum Missionis, seu Lazaristarum.*

« Absque licentia Superioris membrum Congregationis confessionem sacramentalem valide non peragit apud sacerdotem externum approbatum, *dum facile habere possit sacerdotem Confessarium etiam in Congregatione.* »

Responsum de Regularibus.

II. *Responsum S. Paenitentiariae, 14 maii 1902*[1].

« Ad I. Si Superior domus aliique confessarii tam diu absint saltem per unum diem ut grave sit religioso paenitenti toto eo tempore carere absolutione sacramentali, is licite et valide absolvitur ab extraneo confessario idoneo, h. e. approbato. »

Responsum de Instituto votorum simplicium.

III. *Responsum R. et U. Inquisitionis*[2].

Edito decreto S. R. et U. Inquisitionis 1899[3], quo monebantur in Urbe Religiosarum Communitatum, Seminariorum et Collegiorum Superiores, ne, excepto aliquo raro casu, suorum alumnorum in eadem domo manentium Sacramentales Confessiones exciperent, interrogata est S. R. et U. Inquisitio ab aliquo Superiore utrum saltem si quando, ut in missionibus vel domibus inchoatis, unus tantum vel duo sacerdotes forent in domo, quorum alter esset

---

1 Affertur totum inter *Monumenta*, n. **234**, p. 642. Agitur de Regularibus.

2 Afferimus ex Ami du clergé, 15 mart. 1903, sed dolendum quod nos latent dies et cetera quaesita.

3 Cfr. *Monumenta*, n. **232**, p. 638.

Superior, possent ambo confratrum et alumnorum Confessiones excipere, haec respondit:

« Standum decreto (1899); et in casu quo praeter Superiorem aut Superiores nullus adsit in domo Confessarius, omnis sacerdos iurisdictionem ab episcopo habens, idoneus reputandus est ad Sacramentales confessiones excipiendas. »

ANNOTATIO

Observes itaque, quod S. Paenitentiaria declarabat de *Regularibus* si quando abessent Superior et Confessarii, id statuit S. Officium de alumnis Congregationis religiosae etiam si soli Confessarii abessent. Atque eius responsum perfecte quadrat ad declarationem S. C. Episcoporum et Regularium, 23 sept. 1883.

Verbo plurali *Superiores* intelleguntur, praeter caput totius domus, alii qui, veluti *minister* domus, ceteris praeesse solent.

---

40 — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

IUDICIA IN CAUSIS CONTENTIOSIS

Summatim relata

Causa. I. **Matritensis**. *Crediti.* (Cfr. CANONISTE CONTEMPORAIN, 1904, p. 610 ss.)

Matriti, anno 1847, cum cuiusdam communitatis monialium a S. Clara duae tantum superessent moniales, Superior Provincialis Ordinis Fratrum Minorum communitatem istam coniunxit alteri, cui prioris traderentur bona. Inter haec bona reperiebatur summa pecuniae civitati Matritensi credita. Hanc, postquam per leges copia facta est, vindicavit suae communitati Abbatissa monasterii quocum unio erat facta. Sed cum ex instructione anni 1867, art. 47. bona communitatum *exstinctarum* addicerentur communi cuipiam arcae operum piorum, Archiepiscopus Matritensis obtinuit ut sibi summa ista adiudicaretur. Causa delata est ad S. C. Episcoporum et Regularium, quae, 12 mart 1904, declaravit summam istam ad moniales, minime vero ad Episcopum pertinere.

Dies (12 mart. 1904).

Annotatio. Cuius solutionis ratio facilis haec est. Ante ipsam instructionem anni 1867, bona communitatis, non simpliciter exstinctae, sed in duabus monialibus subsistentis, ad alteram communitatem quacum legitime facta est consociatio translata erant.

Habes itaque rursus confirmatum principium quod t. 1 n. 94 memoravimus: « Ius collegii bene remanet in uno. »

Causa. II. **Melitensis**. *Confraternitatis.* (Cfr. MONITORE ECCLESIASTICO, 1904, p. 385.)

Anno 1806, Patres Carmelitae *calceati* copiam fecerunt erigendi in ecclesia collegiata loci dicti Birchicara (dioecesis Melitensis) confraternitatem B. M. V. ea tamen lege ut si posthac ipsi, in eodem loco vel alio non distante tribus miliariis, conventum obtinerent,

in ecclesiam conventus transferretur confraternitas : sin minus pro exstincta esset habenda. Et re quidem vera, anno 1892, Carmelitis Calceatis obtigit monasterium in loco dicto S. Giuliano, infra tria miliaria a Birchicara, sed confraternitatis translationem non postularunt. Contra, *Carmelitae excalceati*, qui a° 1896 conventum in ipso loco Birchicara exstruxerant, Episcopum adierunt ut confraternitatem in suam ipsorum transferret ecclesiam. Cui petitioni simul obstiterunt Capitulum collegiatae ecclesiae et communitas PP. Carmelitarum Calceatorum, contra vero eidem esse obtemperandum censuit S. Congregatio Episcoporum et Regularium, 29 iulii 1904, his verbis : « *Attentis omnibus, transferendam esse Confraternitatem ab insigni ecclesia parochiali collegiata ad ecclesiam Patrum Excalceatorum, salvo iure Patrum Calceatorum erigendi in propria ecclesia Confraternitatem.* »

Dies (29 iul. 1904).

Si e stricto iure rem pendas, dixeris confraternitatem fuisse transferendam in ecclesiam Patrum Calceatorum, ut formalis sonabat pactio, salvo iure Patrum Excalceatorum erigendi novam Confraternitatem in propria ecclesia. Verum translatio confraternitatis istius ab uno in alium locum non vacabat incommodis, minusque favebat concordiae et paci in loco dicto Bichircara. Hinc maluit S. Congregatio Ep^orum^ et Regularium, quae solet potius oeconomice quam ad apices iuris dirimere controversias, ex aequo et bono confraternitatem in eodem loco relinquere, facta translatione ad eiusdem loci Carmelitas.

Annotatio.

III. **Savonen.** *Funerum.* (Cfr. Monitore, 1904, p. 387.)

Causa.

Savonae, Antonius quidam Osilia, quamvis honesto loco natus nec opibus destitutus, testamento suo praescripserat ut corpus suum exsequias haberet humillimas, ac sine pompa deferretur in ecclesiam D. N. dictae a Consolatione, quae est ecclesia regularis, ut inde, recepta sacerdotis absolutione, statim in coemeterio humaretur. Voluere tamen heredes ut in eadem ecclesia sollemne fieret funus. Huius quartam funebrem sibi oblatam declinavit proprius defuncti parochus, cum suum existimaret laesum ius funerandi, quippe cui per aliquam sepulturae electionem non esset derogatum. Usus enim cum esset Savonae deferendi pauperum cadavera in ecclesiam D. N. a Consolatione, non longe a coemeterio distantem, ut ibi commodius quam in parochiali ecclesia absolutionem reciperent, contendebat parochus defunctum Antonium mere voluisse pauperes imitari non autem sepulturam sibi eligere.

Verum, plures praesumptiones videntur ad testamentum accessisse ; et, die 29 iulii 1904, S. C. respondit, electam fuisse sepulturam, nec iura parochialia fuisse violata.

Dies (29 iul. 1904).

Per huius causae accasionem, cuius peculiarem rationem neglegimus, duo putamus esse utiliter memoranda.

1. Quamvis possit testator aliam deputare ecclesiam sepulturae, aliam exsequiis celebrandis, nisi istud constet, ad ecclesiam tumulantem pertinet ius persolvendi officium funebre, servata parocho portione canonica. — Moulart, *De sepultura et exsequiis*, p. 231.

Annotationes.

2. Si officium funebre ab heredibus legitime iubetur celebrari separatum a sepultura, liberam habent tunc ecclesiae optionem, ac de emolumentis talis functionis, quippe quae non sit exsequialis, nihil sibi parochus vindicare potest. Cfr. responsum S. Congr. Rit. 13 maii 1879. (Cfr. *Monumenta* nostra, n. **268**, p. 707.)

SUPPLEMENTA

SUPPLEMENTUM NONUM

CANONICAE SANCTIONES DE MISSARUM ONERIBUS APUD RELIGIOSOS

ARTICULUS I. Introductio

Quaestionis opportunitas. — Non levem a pluribus saeculis adhibuit curam atque diligentiam S. Sedes ad coercendos perversos usus et scandala quibus temere suscepta aut male adimpleta missarum onera, ex cupiditate, desidia, et levitate hominum, facilem praebent occasionem, praesertim cum per speciem pietatis vel communis utilitatis suspectae artes fere honestari videntur. Quare, tam peculiari Religiosorum iure, quam universalioris legis articulis, plura sunt Religiosis eorumque Superioribus praescripta quae nuperrimo decreto *Ut debita* partim sunt confirmata, partim declarata et magis accurate definita. Quocirca, ne plura iura quae sunt concordanda cuipiam negotium facessant, et ut quaedam iam nata vel futura dubia pro humilibus viribus solvere possimus, visum est ad religiosorum usum ac commoditatem uno quasi conspectu proponere quae, ex prudenti variarum legum collatione, ipsis in hac re sunt vel praestanda vel vitanda.

Observanda decreta sunt :

1. Celebris Constitutio *Nuper a Congregatione*, 23 decembris 1697 ab Innocentio XII edita, qua etiam decreta S. Congregationis Concilii, iubente Urbano VIII, 21 iun. 1625 lata, in specifica forma confirmantur et renovantur [1].

---

[1] Constitutio habentur inter nostra *Monumenta*, ed. 2 et 4, n. **206** ; eamque afferemus servatis numericis divisionibus quas ibi proposuimus.

2. Constitutio *Apostolicae Sedis*, 12 octobris 1869, § 2, n. 12.

3. Decretum S. Congr. Concilii, *Vigilanti studio*, 25 maii 1893, quo etiam referuntur superiora responsa anni 1874 [1].

4. Decretum *Ut debita*, eiusdem Congregationis, quod in his periodicis foliis dedimus, et paucis annotationibus declaravimus, n. **19**, p. 44 et ss. [2].

Summa capita quae proponere paramus attinent ad :

1. *Prudentem onerum missarum susceptionem*,
2. *Vetitam ipsorum reductionem*,
3. *Accuratam eorum exsecutionem*,
4. *Diligentem eorum consignationem et pecuniarum custodiam vel collationem*,
5. *Cautam eorum translationem*,
6. *Rationes reddendas*,
7. *Sanctiones et poenas*,
8. *Vetitam quarundam legum interpretationem*,
9. *Praescriptam lectionem vel communicationem*,
10. *Legum vim et extensionem*.

ARTICULUS II. Canonicarum sanctionum summaria propositio

I. *De prudenti onerum susceptione*

1. *Perpetua onera* suscipere nequeunt « saeculares quidem sine Episcopi vel eius generalis Vicarii, regulares vero sine Generalis vel Provincialis consensu et licentia, in scriptis et gratis concedenda » (C. *Nuper*, n. 8) ; nec venia est concedenda antequam, perspectis prius susceptis oneribus, Praelati noverint haec et nova quae accesserint a sacerdotibus expleri posse, et relictos reditus esse, pro regionum moribus, obligationibus congruentes. (C. *Nuper*, n. 9.)

Onera *perpetua* non ea tantum sunt quae stricte in perpetuum sunt imposita, sed etiam quae, spatii diuturnitate perpetuis sunt aequiperanda ; quod spatium 50 annis putamus definiri posse. Assimulatio ista oneris perpetui et diuturni postulatur tum rationabili legis intellectu tum verbis eiusdem n. 8, ubi, praeter manuales, non distinguuntur nisi missae quarum onus dicitur perpetuum ;

---

[1] Decretum inter *Monumenta* nostra exstat, ed. 4, n. **208**bis.

[2] Decretum cum variis declarationibus habetur inter *Monumenta*, ed. 4, n. **209**bis et ss.

demum praefatione decreti *Ut debita*, ubi valde diuturna fundatio dicitur esse pro perpetua habenda. Confirmamur auctoritate R. D. Many, *De Missa*, n. 61.

2. *Manuales missae* suscipi nequeunt, nec positis in ecclesia capsulis peti, nisi ab iis qui pares fuerint oneribus omnibus ferendis, id est qui *probabiliter* possint missas omnes, per se vel per *subditos* sacerdotes, congruo tempore celebrare. Nec concursu qui fit in celebriores ecclesias lex ista tollitur. (C. *Nuper*, n. 51.)

Congruum illud spatium in primis est quodcumque formali tribuentium eleemosynam voluntate definitur, etiamsi longius vel brevius fuerit quam quod celebrandis missis praestituit generalis regula. (Cfr. de longiore tempore, C. *Nuper*, n. 48 ; de longiore et breviore, decr. *Ut debita*, n. 3.) Omissa hac formali voluntate, onera missarum manualium antea assumi vetabantur nisi antiquis et novis satisfieri poterat *infra modicum tempus*, quod, saltem pro communitate, intellegebatur *infra mensem*. (C. *Nuper*, n. 47. Decl. S. Congr. Conc. [1] in Fragurien. 19 dec. 1630 ; in Messanen. 19 mart. 1639 ; in Regularium, 19 iulii 1655, apud Pallottini, v° Missa, § 2, n. 3.) Nunc vero stari potest normis decreti *Ut debita*, de quibus supra p. 58, n. 4.

3. Ne incaute missae vel perpetuae vel manuales suscipiantur dicendae, praescribitur forma tabellarum et librorum de quibus infra, n. IV.

II. *De missarum reductione*

1. Ex C. Tridentino, s. 24, c. 4 *De Reformatione*, Episcopi in dioecesana synodo, et Abbates ac Generales Ordinum in generalibus capitulis facultatem habuerunt onera reducendi missarum, ut omnibus missis congrua maneret retributio [2]. Huic Tridentinae sanctioni, quae Episcopis mere pristinum conservabat ius, noluit Urbanus VIII vel Innocentius XII aperte derogare, sed prohibuit (C. *Nuper*, n. 4) ne hac facultate uterentur quod ad onera « post C. Tridentinum imposita aut in limine fundationis [3] », quorum causa ad se revocavit S. Sedes.

---

[1] Ante istas declarationes fuere scriptores qui *breve tempus* acciperent duos vel tres annos ! Cfr. Schmalzgrueber, l. 3, t. 41, n. 139.

[2] Cfr. Schmalzgrueber l. 3, t. 41, n. 144 et ss.

[3] Id est, non ex dispositione testatoris vel benefactoris extra fundationem, sed in ipsa beneficii constitutione. Hoc enim casu, accedit vis pactionis mutuae. Integrum erat promissario duriores pactionis leges respuere ; et contra aequitatem foret, post factam pactionem, statim ab eius condicionibus recedere. Quare, ne quidem ex C. Tridentino, videtur talis reductio permissa. Cfr. Schmalzgrueber, h. l. n. 153.

Nihilo minus, a) Si ex mutua paciscentium stipulatione debentur missae, nulla quidem via directa sternitur ad obtinendam reductionem, cum nec S. Sedes soleat indultis suis ius tollere acquisitum. Verum Episcopus, partes agendo *iudicis*, ad instantiam instituti vel ecclesiae cui, labente tempore, contractus factus fuerit damnosus, pactionem ad aequalitatem revocare et sic indirecte onus missarum deminuere potest [1]. Atque observes, plerumque, in hac re, esse etiam a regularibus Episcopum adeundum, secundum illud : « Actor sequitur forum rei. » Reus enim fere non erit nisi saecularis.

b) Si, sine possidentium culpa, reditus ex parte perierint, re ipsa videtur ipsa obligatio partim perire, sicut cessaret tota, si res missarum onere gravata, ex toto periret. Adeundus tamen videtur Episcopus, qui arbitrium gerat boni viri, ad casum et causam aestimandam [2].

c) Si fundationis auctor aequam reductionem permiserit diserte, hac fundationis lege procul dubio uti licebit. Quod si mere fundum vel summam reliquerit, non definiendo missarum numerum, is numerus est ab Ordinario [3] statuendus pro more loci vel provinciae (*Nuper* 38 et 39), poteritque, imminutis reditibus, rata parte deminui, sicut erit augendus, si fructus pluribus missis aequum praebeant stipendium. Tunc enim relicta est obligatio dicendi missas quae ad redituum copiam aptentur.

d) Conceduntur quandoque indulta generalia, vi quorum licet Episcopis facere onerum reductionem.

e) Ipsa consuetudo, saltem decennalis, cum decretis derogare possit, Praelato regulari permittere poterit ut facultate utatur Tridentina, et Episcopo ut iura sua servet antetridentina. (Cfr. SCHMALZGRUEBER, l. c. n. 155.)

---

1 Cfr. MANY, *De Missa*, n. 75.

2 Cfr. SCHMALZGRUEBER, l. c. n. 146 ; C. D'ANNIBALE, t. 3, n. 75. Sunt tamen, praesertim ex moralistis, qui sententiam Episcopi non exigunt.

3 Ordinarii ii sunt quotquot, ex n. 8 C. *Nuper*, perpetua onera permittere debent. Definitio enim ista videtur inter adiuncta concedendae facultatis ; atque ipsis S. Congr. responsis confirmamur. In his enim, ad II (C. *Nuper*, n. 39), numerum missarum praescribere dicitur *Ordinarius*, secundum morem civitatis vel provinciae ; dum ad V (C. *Nuper*, n. 42), eleemosyna dicitur praescribenda ab *Episcopo*, quando legatis missis testator nullam praescripsit. Notum est etiam a Regularibus standum esse taxa missae si quam voluerit Episcopus imponere. Cfr. MANY, *De Missa*, n. 45. 46.

N. B. Reductiones a S. Sede non conceduntur nisi ex rationabili causa ; et gratiae non parum obstat si *malitiosa* et *irrationabilis* spes moverit ad omittendas missas. (C. *Nuper*, n. 59.) Malitiosam dico et irrationabilem : non eam itaque quam bona excusaverit fides ; vel quae, quasi licentiam praesumendo, iam onera praestiterit ad normam iusti sperati Indulti.

2. In genus quoddam reductionis recidit, si celebranti non integram solvas eleemosynam, vel merces tradas pro numerata pecunia. De his artibus infra, n. V.

III. *De onerum exsecutione*

1. Gravissimis verbis praecipitur et inculcatur accurata celebratio tot missarum quot fuerint susceptae vel praescriptae, etiam si minus congrua accepta sit eleemosyna. Revocantur indulta contraria ; nec potest simul satisfieri obligationi beneficii et manualis missae. (C. *Nuper*, 5, 6, 19-23, 39-43, 65, 66.)

Huc referenda est necessitas, salva contraria auctoris stipendii voluntate, dicendi missas infra annum, tamquam spatium maximum etiam multis missis concessum. (Decr. *Ut debita*, n. 2, 3 ; cfr. nostram declarationem, n. 4, c. ; p. 48.)

Quare, si qui ultra annum (civilem, si missa erat dicenda ex fundatione, vel naturalem spatii 365 aut 366 dierum, si missa manualis) oneribus satisfacere distulerint, stipendia istarum missarum *propriis* tradere iubetur Ordinariis, qui modum faciendae traditionis, quantum opus fuerit, definire debent. (Decreta *Vigilanti studio*, et *Ut debita* n. 4.)

Ordinarii distinguuntur, in hac re, dioecesani et non dioecesani [1]. Hi sunt Praelati saltem provinciales Regularium et Religiosorum exemptorum ; atque Abbates monasterii sui iuris ; dum Religiosi non exempti, sunt, in hac re, dioecesano Episcopo obnoxii [2].

IV. *De onerum consignatione et pecuniarum collocatione*

Diligens onerum consignatio. — 1. Rectores, Superiores et ministri quarumlibet ecclesiarum, cum saecularium tum regularium, seu illarum capitula, conficere et

---

[1] Arguimus ex ipso decreto *Ut debita*, quod n. 4, 5, 6, loquitur de Ordinario proprio, dum n. 7 agit de Ordinariis dioecesanis.

[2] Arguimus ex C. *Conditae*, n. 5, 9, 11. Sic etiam Boudinhon. Canoniste, 1904, p. 502.

in loco magis patenti et obvio (qualis est sacristia) proponere debent *tabellam onerum perpetuorum vel temporalium* [1] ; ac, si aliis praeterea suscipiendis oneribus sint impares, illud in ipsa tabella exprimere. (C. *Nuper*, n. 60.)

Onerum nomine veniunt hic missae *fundatae*. Atque ex ipsis legis verbis, quae diriguntur ad *ecclesiarum* rectores vel ministros, addita ratione, ne onera supra vires temere suscipiantur, intellegendae sunt missae quae, ut verba imitemur decreti *Ut debita*, in initio [2], in certa ecclesia sunt constitutae, ita ut *per se* ibi missae istae sint celebrandae. Quare non est proponenda huiusmoni tabella pro missis quarum monasterium potius curare debet celebrationem quam eandem in ecclesia sua praestare, id est, si monasterium, instar familiae cuius gravetur patrimonium, mere obligatur ad quotannis competentem tribuendam eleemosynam missarum quae ubivis a quolibet sacerdote celebrari queant [3]. Maxime tamen commendandae sunt cautelae, ne susceptarum obligationum memoria pereat.

2. Praeter *onerum* tabellam, liber habendus est in quo *manuales missae* quae a fidelibus traduntur ex ordine cum sua eleemosyna recenseantur. Ita decr. *Ut debita*, in fine, quo sic partim temperatur obligatio C. *Nuper*, n. 61. Hac enim Constitutione etiam in librum referendae erant fundatae missae.

3. Requiruntur insuper libri in quibus dictorum onerum (fundationum) et manualium missarum *satisfactio signetur*. (Decr. *Ut debita*, in fine.)

Quamvis libri videantur requiri distincti, id tamen non arbitramur substantiale, dummodo omnia diligenter notentur et signentur.

4. Praeterea, iubet C. *Nuper*, n. 61, quotquot rationem reddere vel exigere debent, curare ut annuae rationes de oneribus, eleemosynis et satisfactionibus, in iisdem libris referantur.

N. B. Haec rursus intellegenda sunt de eleemosynis commissis ecclesiae vel monasterio, seu ecclesiae quas rector seu minister *qua talis* acceperit, non autem qua privatus sacerdos, qui sibi personalem contraxerit obligationem cui etiam clam et ubivis satisfacere queat.

Diligens pecuniarum collocatio. — 1. Ex C. *Nuper*, n. 8, « pecuniae vel alia mobilia quae ab ecclesiis, etc. monasteriis.... locis omnibus tam saecularibus quam

---

1 Ex decr. *Ut debita* in fine, tabella exigi non videtur nisi onerum perpetuorum, vel quasi talium.

2 Missae in nulla ecclesia constitutae eodem decreto dicuntur esse manuales.

3 Rursus modum loquendi imitamur decreti *Ut debita*, in praefatione.

regularibus, cum onere perpetuo missarum celebrandarum atque illorum personis in futurum simpliciter acquirenda, statim deponi debent penes aedem sacram vel personam fide ac facultatibus idoneam », ut quam primum in bonis immobilibus et fructiferis collocentur, cum expressa et individua annexi oneris mentione. Perinde tractandum est pretium obtentum ex alienatis his bonis ex apostolica licentia.

Ob mutata rerum adiuncta, plerumque alius erit suadendus pecuniae collocandae modus, qui profecto erit permissus, cum melius ad legis finem aptetur. Satis itaque erit, si meliore quo poterit modo, fructibus ferendis et securitati consulatur « capitalis ».

2. Regularibus praeterea praecipitur ut quaelibet missarum eleemosynae in capsa peculiari reponantur sub duabus clavibus, quarum una penes Superiorem localem, altera penes religiosum a capitulo conventuali deputandum retineatur : de quibus eleemosynis et celebratione est menstrua ratio exigenda et reddenda coram patribus discretis seu consiliariis. (C. *Nuper*, n. 62.)

Obligatione habendae capsae istius, iam dudum dispensati sunt Fratres Minores, ob peculiarem ipsorum paupertatis rationem [1] ; estque satis verisimile eam etiam in pluribus religionibus esse consuetudine abrogatam.

Inculcat tamen dispositio ista utilem omnibus, etiam saecularibus, agendi rationem, id est, seponendi celebrandarum missarum pecuniam, nec de ea disponendi, antequam obligationi sit satisfactum.

V. *De missarum translatione*

Quatenus liceat vel non transferre missas. — 1. Distinguenda est in primis *onerum* translatio et translatio *missarum* ex onere dicendarum.

Fundatae missae nequeunt ab ecclesia in qua sunt constitutae transferri absolute, nisi ex auctoritate S. Sedis. Episcopus onera transferre nequit ab uno in alium locum nisi **a**) In ecclesia designata missae impediantur impedimento iuris vel facti. Quare, ubi diruta fuerit ecclesia sine restaurationis spe, perpetua translatio ab ipso C. Tridentino committitur Episcopo facienda, sess. XXI, c. 7 *De Reformatione ;* **b**) Facultatem fecerit fundator ; **c**) Obtentum sit apostolicum indultum, quod etiam ut ceterarum ecclesiarum paupertati consulatur, quibusdam tamen servatis legibus, interdum conceditur.

[1] Cfr. Reiffenstuel, l. 5, t. 3, n. 213, fine.

(Cfr. exemplum, ACTA S. SEDIS, t. 27, p. 480.) Si vero transferatur ipsa ecclesia vel monasterium, simul transferentur onera, vel in pristino manebunt loco, prout fundator personas vel locum potissimum respexerit [1].

Manuales etiam missae nequeunt per se dici extra locum celebrationi electum nisi ex consensu auctoris stipendii : quod sub gravi vel levi tenet peccato, prout gravis vel levis ratio fuerit eligendi locum [2]. Temporales mutationes potest, ob iustam causam, permittere Episcopus.

Quod ad *personales* missarum eleemosynas, seu quae, ex auctoris voluntate, nulli certo loco sunt addictae, ipsae *missae* ab eleemosynas possidentibus *per se* transmitti possunt [3], idque etiam extra dioecesim. (Decr. *Ut debita*, n. 5. Cfr. nostram declarationem, n. 7, p. 49 ; et p. 52). Verum ipso missarum onere te levare non potes, nisi *proprio* Ordinario vel S. Sedi missas commiseris. Quamvis enim alii cuilibet sacerdoti eleemosynas tribueris, casum etiam fortuitum praestare debes ; nec finem habet obligatio, donec celebratae missae fidem sis assecutus. (Decr. *Ut debita*, n. 6.)

De hac sanctione haec sunt observanda. a) Si absque ullius culpa stipendia perierint apud ipsos sacerdotes qui ea receperint, graves scriptores (aliis tamen repugnantibus) ipsorum existimant obligationem cessare, saltem si missarum pecuniae satis a reliquo patrimonio manserint distinctae. Secundum hanc benigniorem sententiam, si sacerdos A. stipendium a fideli quopiam oblatum tradiderit sacerdoti B. apud quem fuerit furto sublatum, B. missam celebrare non debebit ; de suo autem supplere debebit sacerdos A. ex praesente decreto. Nec nimis est istud mirandum. Sicut fidelis offerens suo periculo elegit industriam sacerdotis A. is rursus, suo, non autem fidelis periculo, potuit sacerdotem B. eligere et pecuniam transferre in locum a fideli minime electum.

b) Decreto *Ut debita* necessitas exigendae fidei de celebrata missa sacerdotibus eleemosynas transferentibus directe non imponitur ; dum, in decreto *Vigilanti studio*, cum venia fit Ordinariis acceptas

---

[1] Cfr. SCHMALZGRUEBER, l. 3, t. 41, n. 133.

[2] Cfr. MANY. *De Missa*, n. 65.

[3] Cfr. tamen infra, p. 110, n. 3. In ÉTUDES, doctam scripsit R. D. CHOUPIN decreti *Ut debita* interpretationem, in qua, p. 117 (1905) contendit translationem extra dioecesim statutis synodalibus prohiberi posse. Verum positiva Episcopi potestas quae, etiam seclusa consuetudine, valeat ad istud praecipiendum, fuerit positive demonstranda. Nec satis est afferre exemplum unius concilii particularis cuius decretum est toleratum Romae, in coetu Congr. Concilii. Addas lege approbati concilii non clare definiri quaenam missae non possint extra dioecesim tradi celebrandae.

missas committendi sacerdotibus etiam aliarum dioeceseum directe lex apponitur: « dummodo sibi noti sint omnique exceptione maiores, et *legitima documenta edant* inter praefixum congruum tempus quibus de exacta eorundem satisfactione constet ». Decreto *Ut debita*, hoc unum edicitur: Qui missas tradit alteri dicendas, suo agit periculo, et tacite spondet missas celebratum iri. Hinc nascitur naturalis obligatio curandi ut congruo tempore ab alio celebrentur; et securitas, per se, sine data celebrationis fide non habebitur. Sed si, pro nota sacerdotis diligentia, ex ipso eius silentio certus esse possis de missis debite celebratis, nihil ultra est tibi faciendum. Verum, ob multa pericula errandi, non potest satis commendari usus exigendi fidem. Decretum tamen ipsum non dicit: Sacerdotes obligari ad exigendam fidem, sed obligatione teneri usque dum « fidem non sint assecuti ». Atque hac ratione intellegenda est 8ª nostra annotatio, p. 49.

c) Ex ipso decreto *Ut debita*, Ordinarii qui missas committant sacerdotibus non subditis, seu alienis, et ipsi obligati manent donec fidem exegerint. Quid autem si missas suis commiserint subditis, vel si ipsi [1] missas tradant aliis Ordinariis? Iura tacent; reicimur itaque ad naturalem iustitiam. Ac nostra quidem sententia, ex quo tibi concreditas missas sine positivo tribuentis assensu alii tradideris celebrandas, fortuito etiam casu teneris. Verum erunt qui benignius respondebunt, a quorum sententia probabilitatem abiudicare nolumus. Ita videtur, saltem de translatione ad Ordinarios, sentire Boudinhon, Canoniste contemporain, p. 463, 1904. Sed profecto requiritur ut ei personae transferatur obligatio quae omni vacet suspicione, seu quae, ut dicitur, sit omni exceptione maior.

2. Prohibetur tamen omnis translatio quae turpe sapiat mercimonium vel eius inducat periculum. Qua ratione, id explicavimus supra, p. 49 n. 9. 10.

3. Inhibetur etiam quominus missae studiose colligantur ad eas aliis non subditis tradendas, ob quemcumque finem agatur, nisi cum positivo assensu offerentium eleemosynas fiat earum translatio. Cfr. decr. *Ut debita*, et nostras declarationes, p. 48, n. 5; et 50, n. 10.

N. B. De translatione cfrda. etiam sunt decretum **Recenti,** 22 maii 1907 (infra, **215**), responsa 9 sept. 1907 (infra **242**) et instr. 15 iul. 1908 (**281**).

Quomodo facienda sit translatio. — 1. Per se sunt ita missae transferendae aliis, ut hi ex celebratione ius habeant ad missarum eleemosynas recipiendas *totas* et *in propria specie*. Prorsus tamen ultro ac liberaliter aliquid de stipendio remittere poterit celebrans, vel etiam aliam rem pro stipendio acceptare, ut monuimus,

---

[1] Ipsi, inquam, Ordinarii; namque, ex art. 6, *sacerdotes* non videntur se obligatione levare posse, nisi missas tradendo vel S. Sedi, vel Ordinario *proprio*.

p. 49. 50, n. 9. Cfr. C. D'ANNIBALE, t. 3, n. 190. 191.

Ecclesiae tamen vel loco pio qui careat reditibus unde sufficiat impendiis celebrandarum missarum, licet a missarum ibi celebratarum eleemosynis impendia ista detrahere, dummodo tot celebrentur missae quot ab offerentibus eleemosynas fuerint praescriptae (C. *Nuper*, 7. 44.)

Indulto apostolico opus est, et quidem novo, ut possis ex eleemosynis missarum, decori atque ornamento ecclesiae consulere. (Decr. *Ut debita*, n. 11. 14.)

Observes non dici loci « ubi celebretur », sed loci *ubi sit beneficium*, ne quaerendo loca ubi minore pretio consueverunt missae taxari, indirecte tibi eleemosynae retineas partem.

VI. *Rationes reddendae et exigendae*

1. Tamquam communis saecularium et regularium obligatio praescribitur *annua ratio*, in libris missarum consignanda, quam ecclesiarum ministri Superioribus suis reddere debent.

2. Debent Ordinarii quilibet sollicite cavere ut a personis et in ecclesiis sibi subditis missae qua par est fide et diligentia celebrentur, atque etiam ex officio et inquirendo exsecutioni decretorum de missis prospicere. Ita C. *Nuper*, n. 65, 66, qua sollicitudo ista Superioribus regularibus non tantum localibus, sed provincialibus et generalibus diserte imponitur. Etiam decreto *Vigilanti studio* contrarios abusus Ordinarii saeculares et regulares in visitatione coercere iubentur ; plena etiam decreti *Ut debita* exsecutio ipsorum sollertiae committitur, ita ut nominatim curent ut praescriptae tabellae et libri in ecclesiis habeantur.

3. Praeterea de eleemosynis deponendis in capsa peculiari et de missarum celebratione est a ministris ecclesiarum *regularium menstrua* superiori ratio reddenda coram domestico consilio.

Ubi capsae usus fuerit obsoletus, ratio reddetur de eleemosynis receptis et de celebratione.

4. In *provincialibus* capitulis seu congregationibus, Superiores locales attestationem seu fidem ab omnibus sacerdotibus suae domus subscriptam et iuratam exhibere debent, qua testentur, tempore eorum regiminis, omnibus et singulis perpetuis vel manualibus missarum oneribus esse ita satisfactum, ut saltem nullum supersit quod intra breve tempus non possit impleri. (C. *Nuper*, n. 67.)

Obligatio ista, cuius minus aperta est vis et significatio, videtur paucis esse exponenda.

a) Cum provincialia respiciat capitula, lex *praeterire* videtur *eas religiones* quae huiusmodi capitulis carent, ut monachales, quae perpetuos habent superiores abbates.

b) *Res testanda* est adimpletio, *moraliter integra*, onerum missarum ; idque, ut decretum est communiter intellectum, quatenus satisfactio dependet a singulis *religiosis* et quatenus dependet a *Superiore*. Ut aliis utamur verbis :

Dum iuratam hanc subscribunt fidem, singuli religiosi tacite iurant se missas ad praescriptas intentiones re vera celebrasse, nec in hac re esse mentitos ;

Et simul confirmant communitatem praestitisse quod debebat.

c) *De modo* quo id constare debet ut iuramentum emitti possit. Propriae fidelitatis testis erit sua cuique conscientia. Quid autem de fidelitate communi et Superioris ? Observes, in Const, *Nuper*, nullum fieri Superioribus praeceptum suppeditandi subditis plenae investigationis media ; quae media, ceterum, ne ipsis quidem sunt pervia, cum fictae celebrationes cognosci nequeant. Simul tamen aliae eiusdem decreti dispositiones, eae praecipue quae sunt de tabellis et libris, iam satis per se commodam omnibus faciunt rationabilem indagationem. Observes denique, eo minus a singulis exquisitam postulari diligentiam quo plures fidem dare debent. Quare fides est tacitae condicioni obnoxia, *quantum sciam*. Atque, ut eam tuto dare possint, satis erit ut de praetermissis oneribus nulla fama sit in monasterio vel suspicio positiva, et libri sacristiae videantur diligenter conscripti. Quid autem si libros in sacristia inspiciendi singulis non detur copia ? Fieri potest ut positiva occultatio infidelitatis iniciat suspicionem, quae tunc erit diluenda antequam fides subscribatur, ita saltem ut suspicionis causa in formula indicetur. Si vero id ferat usus, nec ullus inde sit suspicioni locus, videntur nobis religiosi iuramentum dare posse *quantum sciant*. Hac duplici movemur ratione. a) Opportunitate non caret tale iuramentum, quo propria singulorum demonstretur fidelitas, et simul constet nullum in monasterio rumorem serpere infidelitatis. b) Nullam Innocentius XII iniunxit specialem sacerdotibus diligentiam, nec ius tribuit exigendi rationes. Itaque, cum nulla est contraria suspicio, videtur ea tantum requiri diligentia, quae onere investigandi fere careat.

d) Quid est *breve tempus* intra quod omnibus oneribus satisfieri possit ita ut affirmari possit moraliter integra adimpletio ?

Est profecto omne tempus implendis oneribus utile ex Decr. *Ut debita*. Tunc enim nullum omissum est officium. Sed etiam si quaedam mora fuerit in quibusdam oneribus implendis, dummodo infra mensem omnia praestari queant, existimamus fidem non esse negandam Superiori.

N. B. De iurata ista attestatione plura refert Reiffenstuel, l. 5, t. 8, n. 214.

5. In fine regiminis debent Provinciales, Vicarii et Visitatores provinciarum seu congregationum, Generali « in forma probante ostendere » se in hac parte munere suo esse functos. (C. *Nuper*, n. 68.)

VII. *Sanctiones et Poenae*

I. **Peccatum.** — Leges de celebratione Missarum non sunt mere poenales. Obligant itaque ipsam conscientiam, et quidem *per se graviter*, quamvis parvae materiae excusationem non excludant. De reatu isto aliquid diximus, in PERIOD. supra n. 11, p. 50.

II. **Nullitas.** — 1. Nullae sunt reductiones onerum factae contra decreta de celebratione missarum. (C. *Nuper*, 4.)

2. Aliae positivae nullitatis sanctiones in decretis non leguntur. Quare irriti non erunt alii actus vel pactiones, nisi quatenus iniustitiae labe sint infecta. Porro a) Iniuste omittuntur missae indebite reductae quod ad numerum vel qualitatem; b) Iniuste a *non sacerdote* retinetur pars stipendii traditi pro celebratione missarum; c) Iniuste *post celebrationem* negatur sacerdoti eleemosyna integra et in propria specie, ad quam ius habet; d) Iniuste, *ante celebrationem*, nisi liberalis fuerit facta remissio, sacerdoti non promittitur talis eleemosyna quae ipsi, pro suae regionis more, fuerit congrua.

Sed, contra, valent onera suscepta sine Ordinarii licentia. Ordinario tamen competit quoddam ius rescindendi actum, saltem si causa accesserit laesionis, vel ecclesia non iam possit omnibus satisfacere oneribus. Cfr. MANY, *De Missa*, n. 63, fine.

III. **Restitutio.** — Si missae indebite fuerint omissae, praeter gravem reatum, induci restitutionem, formaliter definitur C^e^. *Nuper*, n. 5.

De hac restitutione, fac advertas, ad eam plene faciendam requiri ut vel suppleatur missa, vel sic reddatur eleemosyna ut stipendii auctor possit dicendae missae consulere. Facta enim pactione de missa, a sacerdote vel accipiente eleemosynam debetur non eleemosyna vel aliquid eleemosynae aequivalens, sed spirituale subsidium actionis sacrificalis. Haec itaque est praestanda vel compensanda. Quare non satis fuerit stipendium occulte restituere.

Restituendum praeterea erit, quotiens damnosa fuerit commissa iniustitia.

IV. **Censurae latae sententiae.** — 1. C^e^. *Nuper* plura sanciuntur interdicta quae C^e^. *Apostolicae Sedis*, De censuris latae sententiae, sunt abrogatae.

2. Qui rei vel complices fuerint turpis mercimonii descripti decreto *Vigilanti studio*, si sacerdotes, sunt

ipso facto obnoxii suspensioni a divinis quae S. Sedi reservatur ; si clerici, praeter eandem suspensionem, qua eodem modo afficiuntur, inhabiles fiunt ad superiores gradus ; si laici, obstringuntur excommunicatione latae sententiae quae est a iure Episcopis reservata. (Decr. *Vigilanti studio.*)

3. Etiam committuntur poenae modo enumeratae ab iis qui *ausi sint* (Cfr. dicta p. 50, n. 11) sanctiones violare n. 8, 9, 10, 11 Decr. *Ut debita* contentas, quibus turpis mercimonii avertuntur pericula, vel prohibetur ne, sine novo indulto, pars stipendii retineatur ad consulendum decori et ornamento ecclesiae. Decr. *Ut debita,* n. 12.

4. C^e. *Apostolicae Sedis,* 52, n. 12, feriuntur excommunicatione S. Pontifici simpliciter reservata, quotquot, ad lucrum captandum, eleemosynas colligunt maioris pretii easque faciunt celebrare in locis (iisdem vel aliis), ubi missarum stipendia minoris pretii esse solent.

V. **Aliae poenae latae sententiae.** — C^e *Nuper* poenae plures feruntur contra regulares, quae poenae sunt omnes S. Sedi reservatae. Sunt autem sequentes :

a) Regulares onera perpetua admittentes sine Generalis vel Provincialis licentia, ipso facto et absque declaratione, incurrunt in privationem omnium officiorum, inhabilitatem ad alia officia de cetero obtinenda, atque in privationem vocisque activae et passivae. (C. *Nuper*, n. 8 & 49.)

b) Superioribus localibus omittentibus (vel ita differentibus ut gravis sit transgressio legis) praescriptam C^e. *Nuper* legis lectionem, ipso facto indicitur privatio officii et vocis activae et passivae. (C. *Nuper*, n. 12 & 64.)

c) Qui ex munere debitam tabellae et librorum praefatorum curam neglexerint, et Superiores ecclesiarum qui rationem non exegerint vel non caverint ut praepositi libris et tabellae muneri suo satisfaciant, ipso facto, absque alia declaratione, voce activa et passiva, « gradibus et officiis privati sint et intellegantur, necnon ad huiusmodi gradus et officia obtinenda similiter inhabilitentur et inhabilitati sint ». (C. *Nuper*, n. 63.)

d) Ante exhibitam iuratam fidem de qua supra, nullam habent *locales Superiores* vocem activam et passivam in capitulis vel congregationibus provincialibus.

VI. **Poenae ferendae sententiae.** — 1. Ob culpam

neglectarum obligationum in hac re, omnes Superiores regulares, etiam generales, incurrunt in poenam privationis vocis activae et passivae, ac graduum et officiorum, necnon inhabilitatis ad ea. (C. *Nuper*, n. 66, 67.)

2. Provinciales, Vicarii, Visitatores provinciarum, nisi in fine regiminis probaverint se muneri suo in hac re satisfecisse, ad vocem activam et passivam in capitulis generalibus nullatenus sunt admittendi.

3. Ob delictum de quo n. V, c., saeculares incurrunt in poenam suspensionis. (C. *Nuper*, n. 63.)

4. Rectores locorum piorum et operum piorum et ii quibus cura competit tabellarum, etc. in ecclesiis quae ad ordines regulares non pertinent, rationes exigere vel reddere debent « sub poenis arbitrio, et in subsidium excommunicationis ». (C. *Nuper*, n. 69.)

VIII. *Vetita quarundam legum interpretatio*

Numeris 13 et 70, vetat C. *Nuper* ne fiant suorum decretorum interpretationes. Huiusmodi clausulis non prohibetur simplex verborum expositio, sed tale interpretandi genus quo, contra simplicem verborum significationem, quaeruntur excusationes et derogationes.

IX. *Praescripta lectio vel communicatio*

1. Decreta quae C^e^ *Nuper* continentur debent in sacristia ecclesiarum saecularium retineri *publice exposita*. (C. *Nuper*, n. 64.)

2. Bis in anno, in mensa publica, est a regularibus facienda lectio decretorum eiusdem Constitutionis. (C. *Nuper*, n. 12 et 64.)

3. Ordinarii *saeculares et regulares* debent decretum *Vigilanti studio* diligenter notum facere et in visitatione contrarios coercere abusus. (Decr. *Vigilanti studio*.)

X. *Legum vis et extensio*

1. Decretis *Vigilanti studio* et *Ut debita* tenentur omnia *Instituta clericorum*, ita tamen ut nomine *Ordinariorum* non veniant nisi Praelati Regularium vel Instituti exempti. Instituta non exempta debent in his rebus subesse Ordinario dioecesano. Arguimus ex C. *Conditae*, 2 parte, n. 5, 9, 11, et ex principio generali,

quod in obligationibus communibus clericorum Instituta non exempta parere debeant Episcopo, cum Congregationes clericales votorum simplicium existimentur esse de corpore *clericorum saecularium* [1].

2. C. *Nuper* omnes obligat *Ordines regulares*, etiam eos qui non solent onera missarum recipere. Ita est responsum in declarationibus, n. 35, quod ad decretum de numero religiosorum in singulis conventibus recipiendo.

Sed oportet ut condiciones adsint quae decretis supponuntur. Quare, si non ipsa domus regularis, sed quidam tantum religiosi, ob peculiares causas, stipendia missarum accipiant, eae tantum partes decretorum de eleemosynis sunt applicandae quae cadunt in simplices sacerdotes et eorum superiores.

3. *Instituta votorum simplicium*, cum exempta tum non exempta, proprias regularium obligationes non participant. Quare C^e. *Nuper* non obligantur nisi ut sacerdotes vel clerici saeculares. Illud tamen interest inter exemptas et non exemptas Congregationes, quod exemptae Congregationes uti possunt Superioribus suis tamquam Ordinariis, dum non exemptae pro Ordinario habent Episcopum dioecesanum.

Hinc, a) Omnia Instituta afficiuntur prohibitione reducendi missas et praecepto celebrandi tot missas quot fuerint praescriptae.

b) Ad acceptanda onera perpetua, Instituta non exempta opus habent licentia Episcopi vel Vicarii generalis.

c) Publica decretorum lectione et poenis Regularium non tenentur Instituta votorum simplicium.

N. B. 1. Quamvis Superiores Congregationis non sint proprie Praelati Regulares, evidens tamen causae paritas demonstrat ipsos etiam posse *subditis* accipere et quaerere eleemosynas, ut de Praelatis Regularibus statuit decretum *Ut debita* n. 1.

2. Si quando, ex eleemosynas offerentium consensu, missas acceperis aliis sacerdotibus transferendas, re vera hi primum *per se* obligationem contrahunt missas celebrandi. Quocirca, si ex designatione personarum quibus missae sint a te tradendae, vel alia ratione perspiciatur te non esse nisi mandatarium ad missas mittendas, nec ipsam celebrationem esse tuae fidei commissam, facta translatione mandato tuo es functus, nec ulla praeterea teneris tu obligatione.

3. Re vera, de missis quas Ordinarii suis subditis committant celebrandas, decreto *Ut debita* nihil novum edicitur.

---

[1] Cfr. causam a S. C. Ep. et Reg. diremptam die 16 sept. 1864, apud BIZZARRI, *Collectanea*, p. 796, ed. 1.

SUPPLEMENTUM DECIMUM

DE VARIIS DUBIIS

I. *De speciali iure paupertatis quo utuntur Religiosi Belgii et Hollandiae.*

Quaestionis occasio. — Quamvis de vi Indulti a Leone XIII Regularibus Belgii concessi iam dixerimus in supplemento sexto, t. 2, p. 77 et ss. vel (78) ss. ed. 4 et in duodecimo, p. 180 et ss., vel (188) ss. rei momentum et cotidianus usus id habent ut novae oriantur dubitationes de quibus hic breviter dicere nobis in animo est.

De Superioris potestate. — Quaeritur utrum necne possit Superior religiosos prohibere ne quidpiam sibi, excluso monasterio, acquirant religiosi, praeter hereditates et legata vel dona consanguineorum.

Respondemus id non tantum fieri posse, verum etiam esse laudabile. Ideo enim est indultum concessum ut civili religiosorum prospiciatur incolumitati, minime autem ut perdatur vita communis, cui tantopere favet S. Sedes. Iam vero multis privatis possessionibus de hac derogari quis non videt ? Quare, cum non liceat religiosis Belgii vel Hollandiae quidpiam acquirere nisi dependenter a Superioribus, merito negantur licentiae quae religiosae vitae et paupertatis spiritui sint contrariae.

De efficacia prohibitionis. — Quaeritur num dispositio facta a religiosis non dependenter a Superioribus sit mere prohibita an etiam invalida ?

Respondemus, prohibitiones Superiorum vel licentiae defectum valori actuum non obstare. Memorato enim Indulto aufertur absolute inhabilitas regularium ; dein, quod ad usum, obnoxii dicuntur suis Superioribus. Sed actus personae habilis per se valet, nisi pronuntietur eius nullitas.

II. *De litteris testimonialibus petendis ante ingressum in Institutum religiosum.*

Perspicua iuris sanctione prohibentur Superiores religiosi quempiam ad habitum admittere, antequam litteras obtinuerit testimoniales Ordinariorum cum originis tum locorum omnium in quibus postulans, 15 annos natus,

ultra annum moratus fuerit. Cfr. nostrum *De Religiosis*, t. 1, n. 166 et ss.

Hinc occurrebat quaestio, utrum annus commorationis intellegendus esset *continuus*, an etiam *interpolatus*. Ac sufficere interpolatum, respondimus in eodem opere, p. 102, nota 1, sententiam imitati scriptorum libelli periodici MONITORE.

Recens autem, 25 iunii 1904, prodiit responsio S. Congregationis Concilii de litteris testimonialibus requisitis ad *ordinationem*, qua pronuntiavit : « Ordinarium non teneri sub poena suspensionis ad testimoniales exquirendas, nisi agatur de *trimestri vel semestri moraliter continuis*, salvo iure Episcopi inquirendi super idoneitate promovendi et testimoniales exigendi pro minore vel discontinua commoratione, aut exigendi iuramentum suppletorium, si in Domino necessarium censuerit [1]. »

Iam vero, cum in iure canonico litterae testimoniales severius postulentur pro ordinationibus quam pro religiosi habitus susceptione, arbitramur nos eo responso uti posse, ut supra memoratam sententiam emolliamus, et negemus litteras iure positivo requiri, si per spatia tantum separata candidatus annum in dioecesi una compleverit.

Observes tamen non esse opus anno *physice* continuo, sed qui *moraliter* sit talis. Quare sic dicemus : a) Cum litterae non exigantur nisi candidatus *ultra annum* in eadem versatus sit dioecesi, oportet ut re vera ibi fuerit per 365 dies plenos, ita ut etiam anni bisextilis habenda sit ratio quam ante explicavimus. (Cfr. supra, p. 3).

b) Commoratio per istud tempus debet fuisse moraliter continua. Morali continuitati non obstant pauci dies, vel etiam hebdomadae quibus extra dioecesim sit versatus. Immo si animus fuerit revertendi, ne maius quidem spatium obstabit. Sic, si quis per ferias soleat abesse, redire autem tempore scholarum, tempus ante ferias moraliter continuabitur cum tempore ferias consequente. Et quotiens candidatus in vulgari aestimatione dicere debeat, « per integrum anni spatium moraliter in tali versatus sum dioecesi », totiens erunt litterae testimoniales ab illius dioecesis Ordinario postulandae.

---

[1] ACTA S. SEDIS, t. 37 (1904-1905), p. 380.

III. *Qua formula petatur et obtineatur prorogatio votorum temporariorum ultra legitimum spatium,* habes in hoc exemplo :

Beatissime Pater,

Petitio.

N... Soror Instituti....., obtenta Superiorum venia, Sanctitatem Vestram humillime rogat quatenus ipsi concedere digneris gratiam emittendi ad annum vota temporaria quamvis tempus legitimum temporariae professionis sit elapsum.

Rescriptum

Et Deus, etc.

in forma commissoria.

Vigore specialium facultatum a SS^mo^ Domino Nostro concessarum, S. Congr. Em^orum^ ac Rev^morum^ S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, benigne remisit E^mo^ Archiepiscopo Mechliniensi, ut petitam facultatem iuxta preces, pro suo arbitrio et prudentia concedat, non ultra tamen annum.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Romae, 29 iulii 1904.

D. Card. FERRATA, *Praef.*
Ph. Giustini, Secret.

MONUMENTA

41 — S. RITUUM CONGREGATIONIS

INSTRUCTIO 24 IULII 1899 ET PRIVILEGIA

De triduana vel octiduana celebratione beatificationis vel canonizationis

I. *Instructio 24 iulii 1899.*

Triduana sollemnia, quid sint et qua ratione celebranda.

Haec triduana sollemnia consistunt in cultu et honoribus Altarium prima vice per tres dies continuos novo alicui Beato tribuendis. Huiusmodi cultus caerimoniae praecipuae *stricte liturgicae* sint oportet, quae nimirum Missam sollemnem et etiam, si commode fieri possit, Vesperas sollemnes complectantur. Permittuntur autem praeter illas et aliae functiones ecclesiasticae, uti preces quaedam cum interposita Oratione Dominica et Angelica salutatione, Litaniae Lauretanae, necnon, praevio tamen consensu Ordinarii, sollemnis Benedictio cum Sanctissimo Eucharistiae Sacramento.

De oratione panegyrica.

Oratio panegyrica fiat inter *Missarum sollemnia* post cantatum Evangelium, quae in casu habebitur velut Homilia ; vel etiam sive ante sive post Vesperas recitari poterit. Tertia vero die non omittatur cantus sollemnis *Te Deum*, cum oratione solita *pro gratiarum actione*.

Praescripta gratiarum actio.

Instructio est servanda in octavariis.

Haec dispositio, quae pariter in Octavariis sollemnibus occasione alicuius Canonizationis servanda est, a Sanctissimo Domino Nostro Leone Papa XIII in audientia diei 24 iulii 1899 approbata fuit.

Approbatio pontificia.

Dies (24 iulii 1899).

Datum ex Secretaria S. Rituum Congregationis, die 24 iulii 1899.

C. Card. MAZZELLA, *Praef.*
D. Panici, S. R. C. Secret.

II. *Privilegia quae in triduo vel octiduo sollemniter celebrando intra annum a Beatificatione vel Canonizatione per Rescriptum Sacrae Rituum Congregationis a summo Pontifice concedi solent* [1].

Missarum qualitas.

I. In sollemniis, sive triduanis pro recenter Beatificatis, sive octiduanis pro recenter Canonizatis, quae celebrari permittuntur, Missae omnes, sive sollemnes sive privatae, inter Votivas recensendae sunt. Ob peculiarem vero celebritatem, Sanctitas Sua indulget,

[1] Qua die haec privilegiorum forma sit a S. Rituum Congregatione probata, nobis non constat ; attamen ACTA APOSTOLICAE SEDIS I, 429 recens addunt : Ita reperitur in actis et regestis S. Rituum Congr. die 16 dec. 1902 D. *Panici*, *Arch. Laodic. Secret.*

Ritus.

ut omnes ac singulae dicantur cum *Gloria* et *Credo*; semper autem habebunt Evangelium S. Ioannis in fine, iuxta Rubricas. Missa tamen sollemnis dicatur cum unica Oratione: reliquae vero privatae cum omnibus commemorationibus occurrentibus, sed Collectis exclusis.

Dies impeditae. Quisnam ritus tunc servandus.

II. Missam sollemnem impediunt tantum duplicia primae classis, eiusdemque classis Dominicae, nec non feriae, vigiliae et octavae privilegiatae, quae praefata duplicia excludunt. Missas vero privatas impediunt etiam Duplicia secundae classis, et eiusdem classis Dominicae. In his autem casibus impedimenti, Missae dicendae sunt de occurrente festo, vel Dominica, aliisve diebus ut supra privilegiatis, prouti ritus diei postulat. In Duplicibus tamen primae classis addatur Orationi diei unica commemoratio de Beato vel Sancto sub unica conclusione: in duplicibus autem secundae classis Orationi de die, sub sua distincta conclusione, addantur in privatis Missis, praeter Orationem de Beato vel Sancto, omnes quas ritus exigit commemorationes occurrentes, Collectis, ut supra, exclusis. Similiter in reliquis privilegiatis diebus Missae sint iuxta ritum diei, commemoratione de Beato vel Sancto semper suo loco addita. Quod Praefationem spectat, serventur Rubricae.

Ne omittatur Missa conventualis vel parochialis.

III. In Ecclesiis ubi adest onus celebrandi Missam Conventualem vel Parochialem cum applicatione pro populo, eiusmodi Missa de occurrente Officio numquam omittenda erit.

Hora canenda ante Pontificalia Missarum ad thronum.

IV. Si Pontificalia Missarum ad thronum fiant, haud Tertia canenda erit, Episcopo paramenta sumente, sed Hora Nona: quae tamen Hora minor de Beato vel Sancto semper erit, substitui nihilo minus eidem Horae de die pro satisfactione non poterit.

Quae Vesperae permittantur.

V. Quamvis Missae omnes, vel privatae tantum, impediri possint, semper nihilo minus secundas Vesperas de Beato vel Sancto sollemniores facere licebit absque ulla commemoratione: quae tamen cum votivi rationem induant, pro satisfactione inservire non poterunt.

Aliae functiones permissae.

VI. Aliae functiones ecclesiasticae, praeter recensitas, de Ordinarii consensu, semper habere locum poterunt, uti Homilia inter Missarum sollemnia, vel vespere Oratio panegyrica, analogae ad Beatum vel Sanctum fundendae preces, Litaniae lauretanae, et maxime sollemnis cum Venerabili Benedictio. Postremo vero Tridui vel Octidui die Hymnus *Te Deum* cum *Tantum ergo* et Orationibus de SS^mo^ Sacramento ac pro gratiarum actione, sub unica conclusione, sollemniter decantandus, numquam omittetur.

Non omittendus hymnus Te Deum, *etc.*

Indulgentiae.

VII. Ad venerationem autem et pietatem in novensiles Beatos vel Sanctos impensius fovendam, Sanctitas Sua, thesauros Ecclesiae aperiens, omnibus et singulis utriusque sexus christifidelibus qui vere paenitentes, confessi ac sacra synaxi refecti, ecclesias vel oratoria publica, in quibus praedicta triduana vel octiduana sollemnia peragentur, visitaverint, ibique iuxta mentem eiusdem Sanctitatis Suae per aliquod temporis spatium pias ad Deum preces fuderint, indulgentiam plenariam in forma Ecclesiae consueta, semel lucrandam, applicabilem quoque animabus igne piaculari detentis, benigne concedit: iis vero qui corde saltem contrito, durante tempore enuntiato, ipsas ecclesias vel oratoria publica inviserint, atque in iis uti supra oraverint, indulgentiam partialem centum dierum semel uno quoque die acquirendam, applicabilem pari modo animabus in purgatorio exsistentibus, indulget.

42. — S. CONCR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM [1] *29 NOV. 1902*

De abdicandis reditibus bonorum ante simplicem professionem

Dies (21 nov. 1902). **Dubium.** Die 21 novembris anni 1902, S. Congr. Egiscoporum et Regularium, proposito dubio : « Se possa un religioso, prima della professione, disporre che i frutti del suo capitale accumulino al capitale stesso, » respondendum censuit : [2]

Responsum. *Negative.*

Ita reperitur in fasciculo supplicum libellorum quod asservatur in archivio S. Congr. Episcoporum et Regularium.

In cuius fidem, etc.

Communicatio. Datum Romae, ex eadem Secretaria, hac die, 29 novembris 1902.

Philippus Giustini, Secretarius.

ANNOTATIONES

1. Ratio istius responsionis, quae contraria est solutioni quam dedimus, t. 1, n. **246**, 3, videtur ad omnes pertinere quotquot faciunt simplicem professionem, nisi a probatis Constitutionibus aliud edicatur. Ipsa tamen responsio unica adhuc est, nec ita constat eius concordia cum facultate generali quam *Normae* 28 iun. 1901, faciunt art. 115, 118, disponendi de bonorum usu et fructu eo modo quem religiosi praetulerint.

2. Quod ad vim decreti : **a**) Non prohibet quin ex reditibus solvantur omnia impendia necessaria vel utilia ad patrimonium servandum integrum ; **b**) Nec vetat, quin in finem pium novicius velit per aliquot annos servari reditus, donec, v. g. perficiatur summa quaedam isti fini sufficiens ; **c**) Cum simplici paupertatis voto radicale servetur dominium, contraria dispositio, quamquam illicita, non tamen fuerit invalida ; **d**) Tam generalem putant esse contrariam multorum religiosorum persuasionem scriptores REVUE THÉOLOGIQUE FRANÇAISE, ut nondum ausi fuerint ob sic editam declarationem rem religiosis stricte imponere. Cfr. p. 396, t. 9 (1904). **e**) Quod si ex Instituti *consuetudine*, a decem saltem annis recepta, ista fructuum conservatio non videatur repugnare disciplinae paupertatis ut est, silentibus Constitutionibus, intellecta, huiusmodi consuetudinem hac responsione tolli vel improbari non arbitramur.

---

[1] MONITORE ECCLESIASTICO, t. 16 (1904), p. 252.

[2] Id est latine : Potestne religiosus, ante professionem suam (simplicem) statuere ut patrimonii sui fructus ipsis bonis accrescant.

43. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (29 iulii 1904)

DE VARIIS DUBIIS SPECTANTIBUS SACROS RITUS APUD REGULARES

Ordinis Fratrum Minorum Prov. Angliae [1]

Decretum istud ex parte iam relatum est supra n. **32**. *Omissas quasdam partes hic supplendas esse duximus.*

I. Num in Festis, non autem infra octavam et in die octava, partes Officiorum propriae debeant, in casu impedimenti, loco illarum poni quae vel de communi accipiuntur vel sunt iam in iisdem Officiis recitatae, ita nempe ut in Festo S. Antonii Patavini Vesperis carente, Antiphonae in hisce vesperis propriae ponendae sint in secundis vesperis, omissis antiphonis quae secus ex laudibus forent repetendae ?

I. De recitandis partibus Officii proprii totius quam communibus.

II. Num restitui debeant ac servari non nullae rubricae peculiares in corpore Breviarii Romano-Seraphici per Summum Pontificem Pium VI approbati insertae, atque in postremis editionibus privato nomine expunctae, uti nempe rubrica quae lectiones octavam et nonam in casu impedimenti iungendas praecipiebat ?

II. De restituendis suppressis quibusdam rubricis.

. . . . . .

IV. Utrum in festo B. Marci de Montegallo Conf. 1 Ordinis, qui septuagesimo aetatis suae anno vitam explevit, aliorumque Confessorum post aetatem quadraginta annorum vitae excedentium, intra quadragesimale tempus legendae sint in primo Nocturno lectiones — *Iustus* — de Communi primo loco, an potius lectiones — *Beatus Vir* — de Communi secundo loco ?

IV. De lectionibus primi Nocturni Confessoris, accommodandis aetati Sancti.

V. Anno proxime insequenti, nempe 1905, cum redigatur ad instar simplicis ob excessum dominicae privilegiatae et carentiam diei liberae, Festum Translationis Almae Domus Lauretanae, ideoque Octava Immaculatae Conceptionis per se suspensa remaneat, quaeritur : utrum conclusio hymnorum per annum communis debeat in Officio adhiberi, atque ad missam sumi Praefatio SSmae Trinitatis ; an potius conclusio hymnorum ut in festis B. M. V. per annum et ad missam Praefatio — *Et te in Festivitate* — esse debeant ; perinde ac si Translatio Almae Domus integrum officium ac missam obtineret ?

V. De doxologia et Praefatione B. M. V.

. . . . . .

IX. Utrum in functione vespertina officiator et assistens genuflexionem utroque genu cum profunda inclinatione capitis agere debeant ex. gr. antequam assistens, collocata Hostia in Ostensorio, eam in throno collocet, vel priusquam celebrans accepto velo humerali et conscenso suppedaneo Ostensorium pro impertienda Benedictione apprehendat ; an potius in hisce aliisque casibus simplicem genuflexionem cum unico genu debeant praestare ?

IX. De Genuflexione ante vel post benedictionem SSmi.

. . . . . .

Ad I. *Affirmative.*

Ad I.

Ad II. Ad II. *Affirmative, quia privato nomine nihil expungi potest, quod auctoritate S. Sedis ordinatum est.*

. . . . . .

Ad IV. *Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.*

Ad V. *Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.*

. . . . . .

Ad IX. *Negative ad primam partem ; affirmative ad secundam.*

. . . . . .

S. Card. Cretoni, *Praef.*

D. Panici, Archiep. Laodicen., Secret.

---

44. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (11 nov. 1904)

RESP. DE PRIVILEGIO CONFRATERN. SS. SACRAMENTI [2]

Goana

Orator. **Dubia.**

Hodiernus Rmus Dnus Antonius Sebastianus Valente, Archiepiscopus Goanus, Patriarcha Indiarum Orientalium, a Sacrorum Rituum Congregatione sequentium dubiorum solutionem reverenter expetivit, nimirum :

Vis privilegii praecedentiae.

I. An ex eo quod Confraternitati Sanctissimi Sacramenti competit loci praecedentia in processionibus eucharisticis, eidem etiam prae ceteris confraternitatibus ius adsit sustinendi hastas baldachini sub quo Venerabilis Eucharistia deducitur, necnon portandi ad utrumque baldachini latus lucernas elatas ?

Mos contrarius.

II. Et quatenus affirmative, an ab Ordinario mos permitti possit, cuius vi aliae confraternitates in titularis sui festo processionem cum venerabili Eucharistia peragentes consuevere hastas baldachini et utrimque lucernas elatas portare, data de cetero loci praecedentia Confraternitati sanctissimi Sacramenti ?

Responsa.

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisita sententia Commissionis Liturgicae, reque accurate perpensa, rescribendum censuit :

Ad I. Ad I. *Affirmative.*

Ad II. Ad II. *Negative.*

Dies (11 nov. 1905). Atque ita rescripsit, die 11 novembris 1904.

A. Card. Tripepi, *Pro-Praef.*

D. Panici, Archiep. Laodicen. Secret.

---

[1] In 1 Decret. t. 31. *De Officio Iudiciis Ordinarii*, c. *Grave*, 19, n. 46.

[2] Acta S. Sedis, t. 37 (1904-1905), p. 341. Privilegium memoravimus, t. I. *De Religiosis*, n. **556** et **558**.

45. — S. CONGR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM 12 NOV. 1904

De consuetudine temperante legem clausurae [1]

Summa supplicis libelli.

Responso 24 aprilis 1903, quod dedimus supra, p. 15, S. Congr. certis legibus permisit consuetudinem dioecesis Zamorensis, secundum quam sacerdotes plures clausuram monialium ingredi solebant ad funus honestandum defunctarum monialium. Hinc quaesitum est ab Italiae Episcopo utrum responso isto uti posset ad permittendum usum similem Ursulinarum in pago Cannobio, praesertim cum sorores difficile possent corpora defunctarum in publicam deferre ecclesiam. Cui quaesito his verbis respondit S. Congregatio:

Responsum.

« S. Congr. Emorum ac Revmorum S. R. E. Cardinalium Negotiis et Consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, perpensis omnibus in casu concurrentibus, proposito dubio respondendum censuit, prout respondet: *Enuntiatam consuetudinem tolerari posse.*

Dies (12 nov. 1904).

Romae, 12 novembris 1904.

A. Card. Ferrata, *Praef.*
Philippus Giustini, Secretarius.

---

46. — S. CONGR. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSA [2] 25 NOV. 1904

De admissione ad professionem et dimissione ab Ordine

Memorantur Constitutiones Ordinis.

In Constitutionibus Ordinis SSmae Trinitatis Redemptionis captivorum, cap. 42, par. 6, *De approbationibus noviciorum*, n. 2 et 3, legitur:

« In anno approbationis Novicii ter proponantur Capitulo conventuali, ut iudicet an, attentis eorum vita et moribus, digni sint ut ad professionem admittantur... Post quartum mensem a receptione habitus proponantur prima vice Novicii dicto Capitulo, secunda post octavum, tertia post decimum mensem. Ut Novicius censeatur approbatus, debet habere maiorem partem suffragiorum secretorum; quod si eam non habuerit, statim habitu spolietur, et modeste dimittatur. At semel approbatus a Capitulo, habitu non spolietur, nisi de consensu ipsius Capituli conventualis; vel saltem consentientibus et convenientibus Ministro et Magistro et Patre Generali vel Provinciali ».

---

1 Acta S. Sedis, t. 37 (1904-1905), p. 441.
2 Acta S. Sedis, t. 37 (1904-1905), p. 443.

Usus hodiernus. Usque modo observata fuit haec constitutio tamquam non opposita Decreto Pii PP. IX diei 25 ianuarii 1848 exordiente *Regulari disciplinae*. Nunc vero cum exortum sit dubium, humillimus infrascriptus orator quaerit:

Dubia. *De legitimitate usus.* I. Utrum supradicta constitutio eidem Decreto opponatur? Et quatenus affirmative:

II. Utrum ad dimittendos extra Ordinem Novicios ante decimum mensem a receptione habitus sufficiat consensus Ministri domus noviciatus et Noviciorum Magistri, an insuper requiratur assensus Patris Generalis vel Provincialis?

Responsa. Sacra Congregatio Emorum et Revmorum S. R. E. Cardinalium Negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, omnibus mature perpensis, propositis dubiis respondendum esse censuit, prout respondet:

Ad I. Ad I. *Affirmative.*

Ad II. Ad II. *Standum esse Decreto* Regulari disciplinae, *diei 25 ianuarii 1848.*

Dies (25 nov. 1905). Romae, 25 novembris 1904.

D. Card. Ferrata, *Praef.*
Philippus Giustini, Secret.

Annotationes

1. In primis observandum est omnem istam questionem non attinere nisi ad Italiam et insulas adiacentes, ad quas regiones vis decreti *Regulari Disciplinae* [1] est conceptis verbis contracta.

2. Legenti generalem istam S. Congregationis responsionem, statim occurrit quaestio quid in Constitutionibus *Ordinis SS. Trinitatis* de noviciorum approbatione et dimissione decreto *Regulari Disciplinae* definite repugnet. Istud in responso S. Congregationis tacetur, nec rem versant periodicae canonici iuris ephemerides, si unam demas Revue théologique française, p. 226 sqq. Hanc porro quaestionem pro viribus ordinatim solvere nobis in animo est, ita ut, indicatis prius punctis quae desiderentur vel sint mutanda, subiungamus dein alia quae servari posse videantur. Itaque:

a) *Quae desiderentur in usibus Ordinis SS. Trinitatis*, ut decreto *Regulari disciplinae* fiat satis.

α) Personalis exploratio voluntatis novicii, duobus ante professionem [2] mensibus facienda a Provinciali vel ab eius delegato; dein secreta de novicio interrogatio tum magistri noviciorum, tum Religiosorum, etiam conversorum monasterii; et conventus capitularis cui idem Provincialis vel delegatus praesit, et in quo de novicii admissione ad professionem per secreta suffragia sententia feratur. Cfr. n. III 2ae partis decreti.

---

[1] Decretum reperitur inter *Monumenta* nostra, n. **34**; et n. **35** adduntur declarationes.

[2] Professionem intellegas simplicem, quae ante sollemnem est facienda. In ordine enim ad simplicem professionem est observandum decretum *Regulari disciplinae*. Cfr. decl. 19 martii 1857, 5°, inter *Monumenta* nostra, n. **34**.

β) Relatio actorum capituli a Provinciali tribus saltem examinatoribus provincialibus communicanda. Quinam sint isti examinatores, habes ex decreti priore parte, n. II et IV. Examinatores isti una cum Provinciali et magistro noviciorum convenire debent; in quo coetu, facto prius ab omnibus iuramento « se, quacumque humana affectione postposita, fideliter munus exsecuturos », excipitur de novicio relatio magistri noviciorum, quam is, si impeditus fuerit, iuratam et a se signatam mittere potest; et per secreta suffragia Provincialis et examinatorum suffragia definitur utrum necne novicius iis dotibus sit praeditus quae religiosa professione exigantur. Cfr. n. IV 2ae partis eiusdem decreti.

γ) Relatio istius scrutinii, si novicio faverit, facienda a Provinciali ad Generalem, et huic libera relicta facultas novicium, non quidem admittendi si reiectus fuerit, sed dimittendi approbatum, si ita in Domino ipsi videatur. Cfr. n. V, ibidem.

b) *Quae servari posse videantur.* Initium dicendi sumimus ab articulo VII 2 partis decreti *Regulari disciplinae :* « Si quid ulterius exigant Constitutiones et regulae alicuius Ordinis et Instituti in admittendis noviciis ad professionem, id servandum erit in ea dumtaxat parte quae tenori huius decreti minime contraria sit. » Hinc, ita dicimus :

α) Servari possunt tres conventus capitulares, de quibus in supplici libello, et duo priores quidem ea forma quae hactenus est usurpata. Tertius tamen, ne, post decimum mensem, parum utiliter bis de eadem re congregetur capitulum, aptari debet ad formam modo sub littera a) indicatam.

β) Ex Constitutionibus Ordinis SS. Trinitatis, suffragiis capituli conventualis haec vis inest, ut dimittendus sit novicius qui in eodem fuerit reprobatus. Quaeritur itaque num dispositio ista servari possit. Quod negant scriptores Revue théologique française, hac fulti ratione, quod rei arbitrium ex decreto *Regulari disciplinae* scrutinio provinciali committatur. Nos potius in affirmantem propendemus sententiam. Decretum enim *Regulari disciplinae* non eo fine est conditum ut novicium protegat contra dimissionem, sed ut Ordinem a parum idoneis tueatur sociis « ut ii tantum recipiantur qui, superna vocatione ducti, morum honestate ceterisque dotibus praediti religionem ingrediuntur cupientes Deo inservire, etc. [1] » Maiorem ergo severitatem saepe memorato decreto minime adversari arbitramur, sed oportet ut ius repellendi novicium servetur etiam scrutinio provinciali et Superiori Generali Ordinis.

γ) Simili ratione solvendam ducimus alteram quaestionem ab oratoribus S. Congregationi propositam, cui haec mere respondit servandum esse decretum *Regulari disciplinae*. Etenim, cum hoc decreto de dimissione novicii ante decimum noviciatus mensem nihil edicatur, suus cuique Ordini usus permittitur, modo nullum afferatur praeiudicium iuri expellendi novicium quod, post decimum mensem, est examinatoribus provincialibus et Superiori Generali concessum.

---

[1] Decretum, in praefatione.

47. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (14 dec. 1904)

RESCRIPTA DE TITULARIBUS ABBATIAE EXSTINCTAE [1]

Dubiorum

Dubia *De functionibus pontificalibus.*

Expostulatum est a Sacra Rituum Congregatione :

I. An Ecclesiastici, quibus a quacumque potestate etiam regia titulus conferatur alicuius Abbatiae vel Praepositurae iam pridem destructae, aut penitus exstinctae, functiones pontificales celebrare possint ?

De insignibus.

II. An saltem iidem Abbates vel Praepositi titulares, insignia quibus utuntur Abbates mitrati, sive pontificalium usum habentes, uti sunt crux pectoralis, mitra et baculus, gestare umquam possint ?

De benedictione.

III. An iidem, qua tales, benedictionem ullam recipere possint, et praesertim illam quae invenitur in Pontificali Romano ?

Responsum.

Et sacra eadem Congregatio, in Ordinariis Comitiis die 29 novembris hoc labente anno ad Vaticanum coactis, exquisita prius sententia Commissionis Liturgicae, re maturo examine perpensa, rescribendum censuit :

Negative in omnibus.

Atque ita rescripsit.

Dies (14 dec. 1904).

Die 14 decembris 1904.

A. Card. Tripepi, *Pro-Praefectus.*
D. Panici, Archiep. Laodicen. Secret.

Annotatio

Solet S. Sedes Praelatos quorundam Ordinum monasticorum titulo Abbatum decorare, concessis insignibus et externis honoribus cum benedictione. De iis hic non agitur, verum de alio genere quod aliquo modo imitatur genus Episcoporum titularium, cum titulum ferant exstinctae Abbatiae, sicut Episcopi titulares ab ecclesia quae est in potestate infidelium seu haereticorum mutuantur, Abbates de quibus hic est sermo a potestate civili vel a qualitate beneficii nomen accipiunt. Aliter respondendum foret si potestate pontificia quispiam Abbas titularis exstinctae cuiusdam Abbatiae renuntiaretur.

---

48. — S. CONGREGATIONIS CONCILII

RESPONSA 19 DEC. 1904 ET 27 FEBR. 1905

De Decreto « Ut debita », 11 maii 1904

N. B. Decreti *De Observandis et vitandis in missarum manualium satisfactione* (supra, p. 44) is est usus idque momentum, ut fieri non potuerit quin S. Congregationi plures subicerentur dubi-

---

[1] Acta S. Sedis, t. 37 (1904-1905), p. 389.

tationes et libelli supplices. Porro hic visum est casus, quatenus nobis innotuerunt, una simul proponere, et deinde, in annotationibus apponi solitis, ex istis responsis mutuari lumen ad ipsum decretum magis magisque illustrandum.

I. *Rescriptum* [1] *19 decembris 1904 ad Episcopum Aliphanum* [2].

Orator. **Dubia.**

Episcopus Aliphanus humiliter petit solutionem sequentium dubiorum, quae sese referunt ad decretum *Ut debita*, editum a S. Congregatione Concilii die 11 maii 1904.

De qualitate missarum.

I. An missae quae ex onere perpetuo inhaerent ecclesiae, monasterio, confraternitatibus, aut locis piis quibuscumque, sed in nulla Ecclesia sunt constitutae ita ut a quolibet sacerdote pro administratorum arbitrio ubivis applicari possint, accenseri debeant inter fundatas vel potius inter manuales ad effectum decreti ?

De exsecutione per alios extra Ecclesiam fundationis.

II. An Sacerdotes quibus a rectoribus seu administratoribus ecclesiarum committitur satisfactio unius aut plurium legatorum missarum, in Ecclesia fundatorum, possint pro suo arbitrio committere earum missarum celebrationem aliis sacerdotibus cum minori eleemosyna, etiam extra Ecclesiam propriam.

De missis cappellaniarum.

III. An sacerdotes fruentes cappellaniis fundatis, sive ecclesiasticis sive laicalibus, possint aliis sacerdotibus missas suarum cappellaniarum celebrandas committere statuta eleemosyna pro suo arbitrio ?

De potestate Episcopi ferendi censuras.

IV. An episcopus possit sub censuris latae sententiae compellere sacerdotes, beneficiatos et administratores locorum piorum in fine cuiuslibet anni ad sibi tradendas missas quibus infra annum non satisfecerint, et sub iisdem poenis illis prohibere ne mittant extra dioecesim ?

Dies (19 dec. 1904).

Die 19 decembris 1904.

Responsa,

Sacra Congregatio Concilii Tridentini Interpres praedictis dubiis ita respondendum censuit :

Ad I. Ad I. Habendas esse ad instar manualium.

Ad II. Ad II. Non posse.

Ad III. Ad III. Negative et servandas esse dispositiones articuli XI decreti.

Ad IV. Ad IV. Contra transgressores articuli IV citati decreti Episcopum procedere posse in particulari, servatis de iure servandis, etiam cum censuris.

VINCENTIUS Card. Episc. Praenestin. *Praef.*
C. De Lai, Secret.

II. *Responsa in Bredan.* [3] *27 febr. 1905.*

Dubia.

1. Usus cedendi cumulative partem stipendiorum pinguiorum in iustam compensationem.

« 1° In dioecesi vicarii in domo parochi tamquam eius familiares degunt, communi utentes victu. Parochis pro vicarii victu et servitio salarium modicum ex ecclesiae reditibus solvitur, quod ferendis his expensis impar est. Unde consuetudine introductum est, ut pro victu et servitio vicarii parochis in cumulo cedant fructus missarum pinguiorum, et vicariis tribuatur stipendium ordinarium missae lectae, unius floreni. In hoc casu stipendii ordinarii augmentum solvitur parocho pro victu et servitio, ita tamen ut ex stipendiis pinguioribus non plus retineatur quam honesta compensatio postulat.

---

1 ACTA S. SEDIS, t. 37 (1904-1905), p. 521.

2 In Italia.

3 In Hollandia. Causam afferimus ex ANAL. ECCLESIASTICA, 1905, p. 70 ss.

2. Usus retinendi partem stipendiorum missarum quae alio loco celebrantur.

« 2° Ad providendum honestae suae sustentationi, parochi in pluribus dioecesis locis missas non in determinata ecclesia fundatas, anniversaria necnon alias missas manuales quae per annum a fidelibus offeruntur quaeque parochi eorumve vicarii celebrare nequeunt, e suggestu publicant et alibi celebrari curant, retenta sibi parte stipendii pro administratione et publicatione. Ita, v. g., pro missis quae ad S. Congregationem quovis mense mittuntur ad f. 0,60 a fidelibus saepe offertur stipendium unius floreni. Quoad missas fundatas et anniversaria, quae per annum offeruntur, haec praxis fere communis est ac populo haud raro nota. Quoad alias missas manuales hic usus solummodo viget in parochiis ubi cum consensu Ordinarii e suggestu publicatum est partem stipendii, nisi fideles obstent, retentum iri pro sustentatione parochi, missasque aliis sacerdotibus dicendas traditum iri.

3. Usus celebrandi missas ad intentionem parochi, in compensationem.

« 3° Una alterave adest parochia, ubi vicarii omnes fere missas ad intentionem parochi celebrare debent, qui eis praestet victum et servitium, dum ipsi ex aerario ecclesiae determinatam obtinent pensionem. »

Responsa.

Responsum est : Attentis omnibus,

Ad I et ad III. Consuetudinem sustineri.

Ad II. Non sustineri et ad mentem.

III. *Rescriptum* [1] *27 febr. 1905 ad Episcopum S. Deodati* [2].

Orator.

Episcopus S. Deodati ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus humillime exponit :

Dubia.

I. Mos cedendi eleemosynas pro alimentis apud parochum.

I. Mos invaluit in sua dioecesi ut Vicarii apud parochos in domo Curiali degentes pensionem non argento exsolvant, sed missae suae cotidianae, sive lectae, sive cantatae eleemosynam parocho dimittant. Quaeritur utrum mos ille licite possit retineri.

II. De concessa binantibus parte stipendii.

II. Vigore plurium Indultorum idem Episcopus Orator concedere potest sacerdotibus suae dioecesis facultatem recipiendi eleemosynam vel pro secunda missa, vel pro missis dierum festorum in Gallia suppressorum, dummodo supradicta eleemosyna pro suae dioecesis operibus piis applicetur. Porro, vestigiis trium suorum antecessorum inhaerens, idem Orator Episcopus concessit sacerdotibus, ut quaecumque sit eleemosynae quantitas, ad Cancellariam Episcopalem non mittatur nisi eleemosyna synodalis, id est lib. 1,50. Quaeritur an haec Episcopi concessio sit legitima.

Dies (27 febr. 1905).

Die 27 februarii 1905

Responsa.

S. Congregatio Conciiii Tridentini Interpres propositis dubiis ita respondendum censuit :

Ad I.

Ad I. *Affirmative*, dummodo et quousque excessus in modo aut alius abusus non oriatur super quo Ordinarii erit vigilare.

Ad II.

Ad II. *Negative.*

VINCENTIUS Card. E. Praenest., *Praefectus.*
Caietanius De Lai, Secretarius.

---

[1] ACTA S. SEDIS, t. 37 (1904-905), p. 524.
[2] In Gallia.

IV. *Rescriptum* [1] *27 febr. 1905 ad Episcopum Leopolien.* [2]

Orator.

Archiepiscopus Leopoliensis Ruthenorum, relate ad Decretum S. Concilii diei 11 maii 1904 quoad missas manuales, humiliter petit solutionem sequentium dubiorum.

Dubia.

I. De legitimo celebrationis tempore.

I. An iuxta art. 2 termini persolutionis statui possint :

usque ad	10	missas	1	mensis
»	20	»	2	mensium
»	40	»	3	»
»	60	»	4	»
»	80	»	5	»
»	100	»	6	»

et ita porro pro quibuslibet 20 missis unum mensem addendo.

II. De modo intellegendi terminos.

II. An hi termini intellegantur seorsum quoad quemlibet stipendium offerentem, vel etiam intellegi possint cumulative quoad omnes aliqua occasione v. g. in aliqua sollemnitate offerentes ; ita ut si tunc stipendia offeruntur a 100 oblatoribus, a quolibet pro una missa, omnes hae missae in termino sex mensium persolvi debeant.

III. De missis quae Ordinariis fuerint commissae.

III. An in casu art. 7 pro sacerdotibus qui ab Ordinario stipendia accipiunt, termini currant non a die quo primarii offerentes stipendia dederunt, sed ex concessione Apostolicae Sedis a die quo Ordinarius ipsis stipendia tribuit.

IV. De eodem argumento.

IV. An ista stipendia, etsi primario a pluribus offerentibus data, tamen in casu art. 7 tamquam ab uno scilicet Ordinario oblata censenda sint.

V. De eodem argumento.

V. An liceat Ordinario omnibus his missis communem generalem intentionem (ad intentionem dantium) praescribere, etsi a primariis offerentibus speciales intentiones praescriptae fuissent.

Dies (27 febr. 1905).

Die 27 februarii 1905

Responsa.

S. Congregatio Concilii Tridentini Interpres propositis dubiis ita respondendum censuit :

Ad I.

Ad I. Rem relinqui discreto iudicio et conscientiae sacerdotum iuxta Decretum et regulas a probatis Doctoribus traditas.

Ad II.

Ad II. *Affirmative,* ad primam partem ; *negative* ad secundam, dummodo aliter non constet de voluntate oblatorum.

Ad III.

Ad III. *Affirmative*, id est obligationem incipere a die quo sacerdotes missas celebrandas ab Ordinario recipiunt.

Ad IV.

Ad IV. Episcopus curet ut quatenus fieri possit missae, a pluribus receptae, a pluribus sacerdotibus tempore debito satisfiant.

Ad V.

Ad V. Sufficere ut sacerdotes celebrent iuxta mentem Ordinarii ; qui tamen intentionem pro singulis offerentibns efformare debet iuxta regulas a probatis theologiae moralis auctoribus traditas. Melius tamen esse si patefiant sacerdotibus intentiones praescriptae.

† Vincentius Card. Ep. Praenest., *Praefectus.*

C. De Lai, Secretarius.

---

[1] Acta S. Sedis, t. 37 (1904-1905), p. 525.

[2] In Austriaco imperio.

V. *Rescriptum* [1] *27 febr. 1905 ad Congregationem Spiritus Sancti.*

Orator. Superior Generalis Congregationis a Spiritu Sancto humiliter postulat :

Dubia.

I. Quinam veniant nomine Ordinariorum.

I. An ad art. 7 Decreti *De Observandis*, diei 11 maii 1904, sub nomine Ordinariorum veniant quoque Praelati Regulares pro suis respectivis subditis ?

II. De missis quae aliis traduntur Ordinariis.

II. An Episcopi dioecesani et Praelati Regulares, qui aliis Episcopis seu Praelatis Regularibus missas cum sua eleemosyna celebrandas tradiderint, ab omni obligatione coram Deo et Ecclesia relevati conseantur ; an potius obligatione teneantur usque dum peractae celebrationis fidem sint assecuti.

Dies (27 febr. 1905). Die 27 februarii 1905

Responsa. S. Congregatio Concilii Tridentini Interpres propositis dubiis ita respondendum censuit :

Ad I. Ad I. *Affirmative.*

Ad II. Ad II. *Affirmative* ad primam partem ; *negative* ad secundam.

† Vincentius Card. Ep. Praenest., *Praefectus.*

Caietanus De Lai, Secretarius.

VI. *Rescriptum* [2] *27 febr. ad Societatem SS. Salvatoris* [3].

Orator. Pater Pancratius Pfeiffer, Procurator Generalis Societatis Divini Salvatoris, ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus humillime exponit.

Pristinis propositis Indultis quibus fruebatur Soc. SS. Salvatoris, Societas Divini Salvatoris quotannis magnum numerum recipit S. Missarum quibus ipsa per suos sacerdotes persolvendis impar esse solet. Hucusque Societas fruebatur privilegio quo obligationibus missarum persolvendarum, exceptis missis urgentibus, infra sex menses satisfacere posset ; quas vero per suos sacerdotes celebrare non poterat, eas tradere sibi liceret S. C. Visitationis Apostolicae cum stipendio reducto unius libellae, tradita quarta parte harum missarum cum stipendiis suis integris. Cum Societas, quae indiget quam maxime auxilio amicorum et benefactorum, missas per litteras plerumque oblatas sine gravi incommodo et damno refutare nequeat, humilis Orator enixe supplicat :

Gratias *novas petit.*

I. De acceptandis missis.

I. Ut praefata Societas etiam in posterum quasvis missas accipere possit, etiam si praevideat futurum esse ut per suos sacerdotes eas celebrare nequeat.

II. De legitimo celebrationis tempore.

II. Ut obligationibus S. Missarum infra tres menses satisfacere possit, exceptis urgentibus et iis quas accepit statim persolvendas.

III. De obligatione celebrationis.

III. Ut attestatio missarum acceptarum, licet nondum persolutarum, a Societate scripto data, Societatem ipsam ab omni obligatione coram Deo et Ecclesia relevet.

IV. De retinenda parte eleemosynae.

IV. Denique supplicat idem humilis Orator ut Societas S. Missarum partem aliquam, a Sancta Sede statuendam, in utilitatem Collegii Mariani Romani eiusdem Societatis retinere possit.

---

[1] Acta S. Sedis, t. 37 (1904-1905), p. 526.
[2] Acta S. Sedis, t. 37 (1904-1905), p. 522.
[3] Est Congregatio religiosa.

Die 27 februarii 1905

Dies (27 febr. 1905).

S. Congregatio Concilii Tridentini Interpres, vigore facultatum a SS^mo^ D^no^ Nostro Pio PP. X sibi tributarum, propositis dubiis ita respondendum censuit : **Responsa.**

Ad I. *Affirmative*, vetita tamen studiosa collectione, ita nempe ut accipere possit missas sponte oblatas, minime vero ab Episcopis aut sacerdotibus quaerere. *Ad I.*

Ad II. Pro gratia iuxta petita. *Ad II.*

Ad III. Pro missis S. Sedi, Episcopis dioecesanis aut Superioribus Generalibus Ordinum seu Congregationum Religiosarum datis, *affirmative*. Pro missis privatis Sacerdotibus commissis, *negative*, et servetur dispositio Decreti *De Observandis*. *Ad III.*

Ad IV. Pro gratia retinendi duas pro singulis centenis. *Ad IV.*

Praesentibus ad quinquennium valituris.

Vincentius Card. Ep. Praenest., *Praefectus.*
Caietanus De Lai, Secretarius.

Annotationes

Separatim ponemus declarationes et concessas gratias. Et prius quidem de declarationibus.

I. Declarationes

1. *Observatio de modo quo decretum citatur.* Leges et generalia S. Sedis decreta ex primo vel primis eorum verbis allegare consuevimus. Hinc, sicut sermo fit de decretis *Quemadmodum*, — *Auctis admodum*, — *Vigilanti studio*, etc. praesens decretum designandum fuit verbis *Ut debita*, unde exordium sumit. Nihilo minus, interdum, et semel quidem ab ipsa S. Congregatione, appellatur primis verbis ipsius tituli, *De Observandis*. Quod nobis videtur esse indicio, ipsum titulum ad authenticum pertinere decretum. Porro titulus iste, quem supra, p. 44, dare omisimus, is est : *De observandis et evitandis in missarum manualium satisfactione.*

2. *De missarum qualitate.* Suntne, ad effectum decreti, manuales an fundatae, missae quae in nulla ecclesia sunt constitutae, quarum tamen perpetuum onus patrimonium afficit ecclesiae, monasterii vel loci alicuius pii ? Id quaesivit episcopus Aliphanus, et ratio dubitandi poterat haec esse, quod in decreto sermo quidem fiebat de missis quarum perpetuum onus onerat *privatum* patrimonium, nullus autem de missis quae simul in nulla ecclesia sunt constitutae et *ecclesiasticum* onerant patrimonium. Verum similem esse utriusque generis rationem non videbatur ambigendum. Quare utramque ad manuales missas ascripsit S. Congregatio. Quo responso confirmatur prima ex nostris annotationibus, data p. 47.

3. *De tempore utili vel legitimo*, non una est facta interrogatio.

a) Ex norma et exemplis propositis in ipso decreto, n. 2°, tempus implendae obligationi concessum accuratius definire voluit archiepiscopus Leopoliensis, atque hinc inventas regulas approbandas misit ad sacram Congregationem. Haec vero rem istam sapienter prudentiae et conscientiae permisit sacerdotum. Ut enim diximus

p. 48, varia sunt perpendenda adiuncta quae vix possunt generalibus comprehendi regulis; nec nimio rigore mathematico est rei facienda aestimatio.

Ut de ipsis regulis, supra descriptis, dicamus, videntur *per se* teneri posse quales proponebat dictus archiepiscopus, atque indicationi S. Sedis satis respondere, nisi quod severius ponuntur 10 missae esse intra mensem celebrandae. Nostras indicationes conferas, p. 48, n. 4. Hanc porro normam statuit R. P. Ferreres [1] : « Quicumque numerus missarum eidem sacerdoti ab eodem committatur dicendus, trium dierum spatium celebrandis singulis binis missis conceditur, ultra mensem qui primae dicendae missae deputatur. »

b) Quaesitum deinde est de modo quo tempus istud sit computandum. Atque, ex responsis, haec constant :

α) *Singulorum* qui missas rogaverint est habendus respectus ; nec possunt coniunctim sumi, ad ampliandum spatium, stipendia a pluribus oblata, sive in variis occasionibus, quod satis per se patet, sive etiam in una eademque occasione (Resp. ad archiep. Leopoliensem, ad 2). In posteriore tamen casu, facilius ex benigna offerentium intentione, ut si, v. gr. communi egerint consensu, maior erui poterit facultas.

β) Quas missas sacerdotes ab Ordinariis dioecesanis acceperint celebrandas, possunt, ad computandum tempus, considerare quasi ipsi Ordinarii sint stipendii auctores. Hi tamen debebunt pro viribus satagere ut missae intra definitum *lege* spatium celebrentur, nec ipsi possunt eum missarum numerum quaerere et accipere cui intra definitum lege temporis spatium per se vel per subditos sacerdotes satisfacere nequeant (Decreti art. 1). Excipe missas a subditis sibi traditas ut exuberantes, secundum n. 5 decreti.

In responso, sermo fit de episcopo, sed res videtur transferri posse ad praelatos regulares, secundum responsum datum ad S. C. Spiritus, si tamen contigerit ipsos in iisdem versari adiunctis.

Minime autem, contra atque existimat Rev. théol. fr. nota p. 273, regula ista valet in missas acceptas a *sacerdote* qui nequeat intra legitimum spatium suscepta onera *per se* exsequi.

In hunc enim finem facultas omnibus fit transferendi eleemosynas, ut missae possint congruo tempore celebrari, non autem ut transferendo missas in alium possint viri neglegentes veluti privilegium concedere maioris dilationis. Debent itaque sacerdotes qui oneribus implendis impares sint, vel proprio Ordinario tradere missas, vel quaerere sacerdotem qui missas celebrare queat tempore quod lege definitur et ab oblata a fidelibus eleemosyna initium sumit.

Immo, quominus de sacerdotibus qui missas a se acceptas aliis committunt celebrandas perinde dicas ac de Ordinariis, duplex nobis obstare videtur ratio. Ordinarii, non autem privati sacerdotes, quasi ex officio recipiunt exuberantes missas, quae numero tot esse possunt ut, perspecta etiam coniunctae eleemosynae exiguitate, omnino aequum sit ipsis faciliores imponere leges curandae tempestivae celebrationis. Praeterea, ex ipso decreto *Ut debita*, perspi-

[1] Lo que debe hacerse, etc. (Commentarium canon-mor. decreti *Ut debita*) n. 23. (Matriti 1905.)

citur S. Sedes conscientia et prudentia Ordinariorum magis fidere quam quorumlibet sacerdotum. Sic tradendo missas aliis Ordinariis, Ordinarii iam omni obligatione solvuntur, non autem si easdem extraneis commiserint sacerdotibus celebrandas.

4. Per eandem occasionem, quaesitum est de modo quo missas celebrantes intentionem suam concipere deberent, ubi sic missae plures ab Ordinariis committerentur aliis dicendae. Atque aliis, iam ante datis, responsis inhaerens, S. Sedes :

a) Hortatur ut intentiones sacerdotibus celebraturis *distincte* manifestentur : hac ratione iuvatur celebrantis devotio, qui facilius movebitur ad precem fundendam particularem, variis intentionibus aptatam ; et plenius satisfit votis offerentium stipendia.

b) Istud tamen non praecipitur ; stricte enim satis est, si sacerdotes ad mentem celebrent Ordinarii, is autem intentionem suam concipiat secundum regulas a probatis traditas scriptoribus. Regulae istae huc fere redeunt. In partiendis stipendiis, poterit coniunctam cuique intentionem distinguere ex libris quibus omnes inscribi debuerunt ; vel, si id fieri difficile queat, numerum inter plures dividere ita ut velit missas celebrari eo ordine quem praevalens quarundam ius postulaverit ; quod si absit alia ratio iura distinguendi, saltem eo ordine quo fuerint oblata stipendia [1].

5. *De sanctione episcopali, addenda decreto « Vigilanti. »* Potest Episcopus etiam censuris compellere administratores piarum causarum, etc. ut observent obligationem tradendi proprio Ordinario missas quae in fine anni fuerint reliquae, et prohibere ne eas mittant extra dioecesim, quatenus id repugnet decreto *Vigilanti* quod est n. 4. decreti *Ut debita* confirmatum. Cfr. Responsa ad episcopum Aliphan. ad IV.

6. *Quinam sint Ordinarii et a quibusnam sit exigenda fides.* Ut est C[i] S. Spiritus responsum, etiam in art. 7 decreti *De observandis* qui incipit : *Ordinarii dioecesani*, nomine Ordinariorum veniunt etiam Praelati regulares. Quo porro spectet ista declaratio, statim additur, in eodem rescripto, ad 2. Confirmando enim opinionem quam probabilem diximus esse, p. 110, c., Congregatio respondit, Ordinarios qui aliis Ordinariis tradiderint stipendia, ipsa hac ratione omni levari onere. Quod si regulares Praelati nomine veniunt Ordinariorum, consequens est Episcopos vel Praelatos regulares non iam de celebratione sollicitos esse debere, statim ac missas aliis Episcopis dioecesanis vel Praelatis regularibus tradiderint.

Per se non sunt Praelati nisi qui, Ordinibus vel Institutis exemptis praefecti, ecclesiastica pollent iurisdictione. Sed in hoc decreto, ex art. 1, vox videtur latius sumi posse de quolibet vero Superiore Instituti etiam non exempti [2]. Quod hic valere arbitramur.

---

[1] Ratio concipiendi intentionem satis fuse proponitur apud Revue théologique française, p. 275-27.

[2] Missae tamen quae in fine anni tradendae sunt *Ordinariis propriis* (Decr. *Vigilanti*) tradi nequeunt nisi Praelatis Ordinis religiosi proprie dicti, vel Instituti plene exempti. Alumni Congregationis religiosae non plene exemptae easdem Ordinario loci tradere debent. Sic etiam Rev. théol. fr. p. 266. 267 ; appellans etiam relatorem causae *Compostellanae*, de qua superius, p. 51.

Dum Rev. Théol. Franç. vim responsi ad Cong. S. Spiritus in prima

7. *De vetita commutatione in alias res.* Gravior et difficilior quaestio videtur proposita esse ab episcopo Bredanensi et ab Episcopo S. Deodati. Quaerebatur etenim, utrum necne, pro victu apud parochum recepto, possent vicarii, ibi hospitio recepti, facta pactione, cedere vel cotidianas missarum eleemosynas vel ratam partem stipendiorum pinguiorum. Ac prima specie videntur tales pactiones repugnare verbis n. 9 decreti, quo absolute iubetur ut stipendium integrum et in propria specie tradatur celebranti. Sed si consideres, eo, ex art. 6, spectare legis dispositionem, ut omne de missarum eleemosynis supprimatur mercimonii genus, et absoluta verba n. 9 poni ut consectaria numeri proxime superioris (« Iuxta ea quae in superiore articulo constituta sunt ») concludes id non prohiberi, sicubi omne absit mercimonii genus. Omne vero, in allegata specie abesse, apparet:

a) Ex qualitate parochi, qui negotiari prohibetur, et nulla pro hospitibus quaerit eleemosynas ut eos hospitio recipiat; b) Eo quod nulla fit collectio stipendiorum, nec spe stipendiorum alliciuntur vicarii ad talem conventionem admittendam.

Quare S. Congregatio sapienter respondit consuetudinem istam sustineri posse. Et iam ante similis pactio permissa erat a S. Congregatione, in Trevirensi, 11 maii 1888.

De eadem responsione illud praeterea observandum est, eam vi cuiuspiam consuetudinis nullatenus inniti. Namque, ut apparet ex supplici libello, consuetudo non erat centenaria vel privilegiata. Sed verbis decreti « Contrariis quibuslibet non obstantibus, » consuetudines particulares non privilegiatae sunt suppressae.

Res itaque ipsa videtur legi non repugnare. Quocirca, in similibus causis, illa responsione prudenter uti licebit ut ipse in sua relatione innuit Congregationis secretarius. Atque ad haec duo est potissimum attendendum: Ut studiosa vitetur stipendiorum collectio, neque ad obtinenda stipendia sacerdotes ad pactionem ineundam adducantur. Quare, si hospes quidam velit, conquisitis prius stipendiis, efficere ut sacerdotes apud se hospitentur, id fuerit prorsus a decreti dispositionibus alienum; contra autem poterunt sacerdotes sic pro victu cuilibet cedere partem stipendiorum quae ipsos sibi conquisituros esse sperent.

8. *De non retinenda parte stipendii missarum quas aliis tradas celebrandas.* Duplex est exceptionis forma S. Congregationi proposita.

a) In Bredanensi dioecesi, missae parochis commissae et ab iis alio transmissae, in ecclesia nihilo minus e suggestu populo nuntiari consueverunt. Pro qua nuntiatione et ipsa rei administratione partem stipendii retinebant, eamque non exiguam, cum pro uno floreno (fr. 2,12) retinerent 40 cent. (90 cent.)

---

refundit verba n. 7, « *Ordinarii dioecesani*, » observabis eiusdem usum praecipuum a nobis referri in verba postremae partes istius articuli: *aliis Ordinariis*. Etenim ob regimen paupertatis, raro fiet ut regulares propriis Praelatis exuberantes missas tradere debeant; sed hoc rescire magni intererat, utrum necne, tradendo missas Superioribus regularibus, Episcopi et alii Ordinarii obligatione sua levarentur.

b) In dioecesi S. Deodati, ubi, ex privilegio pontificio, episcopi permittere possunt ut pro missa binationis accipiatur stipendium, operi pio applicandum, ipsi sacerdotibus celebrantibus cedere solent quicquid ultra fr. 1,50, pro missarum eleemosyna receperint.

Age vero, utramque formam improbavit S. Congregatio. Et merito quidem. Ex iam diu recepta iurisprudentia, et art. 11° decreti *Ut debita*, prorsus prohibetur quominus de oblata eleemosina quicquam detrahatur; et severius etiam obstat S. Sedis vetitum, quominus ex missis binationis privatum percipiant emolumentum sacerdotes.

Praeterea, ut observat ipse Congregationis secretarius, pars a parochis Bredanensibus retenta, nimia est ut laborem nuntiationis compensare videatur. Quae tamen nuntiatio, contra atque idem opinatur, nec otiosa nec inutilis est, cum per eam defunctorum memoria populo commendetur, eaque familiae defuncti sit acceptissima.

Verum, cum episcopus Bredanensis, ad parochos excusandos, necessitatem argueret prospiciendi honestae eorum sustentationi, S. Congregatio negativam responsionem temperavit verbis, *Ad mentem*, quibus, ut verisimile est, meliorem indicavit modum eidem fini consulendi, v. g. per pontificiam concessionem. Contra, usum dioecesis S. Deodati simpliciter abolevit.

9. Denique, de missis cappellaniarum, mere confirmavit claram decreti dispositionem, secundum quam, beneficiati, si missas aliis tribuant celebrandas, non ad arbitrium suum eleemosynam aestimare possint, sed eam dare debeant quam definiat synodalis taxa loci ubi est beneficium.

II. Indulta

Iuvat etiam paucis recolere gratias hactenus concessas, ut hinc quid, iustam ob causam, a S. Sedis benignitate sperari possit innotescat. Itaque,

1. Ne ob piam quidem causam, permisit S. Congregatio, ut missae conquirerentur ultra earum numerum quas Ordinarii per se vel per subditos tempore debito celebrari possent; concessit tantum ut sponte oblatae admitterentur. (Responsum ad Soc. SS. Salvatoris.)

2. Eidem Societati aliquantisper fines dilatavit legitimi spatii celebrationi concessi, ita ut, exceptis missis quarum causa urgeret, et quae statim ex promissione essent persolvendae, aliae possent intra tres menses dici.

3. Noluit S. Congregatio eandem Societatem eximere cura de missis quas privatis committeret sacerdotibus celebrandas; immo, eam dixit obligatione non solutam nisi per translationem factam ad Superiores generales Ordinum vel Congregationum religiosarum, vel ad Ordinarios dioecesanos. Attamen, dicta Societas uti poterit alia declaratione, qua omnes Praelati regulares Ordinariis dioecesanis assimilantur.

4. Permisit denique ut, ad pios fines, retinerentur 2 % ex missarum stipendiis.

49. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (27 ian. et 3 febr. 1905)

RESPONSA DE CALENDARIO ECCLESIAE

De Ecclesiis quae concreditae sunt Regularibus.

I. **Ratisbonensis**, 27 ian. 1905.

Plures in dioecesi Ratisbonensi exsistunt ecclesiae tum parochiales vel annexae, tum tales, quae a fidelibus peregrinationis causa pio animo frequentari solent, quae, licet in possessionem Regularium haudquaquam transierint et a iurisdictione Ordinarii minime exemptae sint, ab Episcopo tamen Sacerdotibus Regularibus ad tempus concreditae sunt, ut hi in iisdem functiones sacras peragant et fidelium curae per Verbi divini praeconium et administrationem sacramentorum ex officio deserviant.

Quaeritur. Hinc expostulatum est a Sacra Rituum Congregatione:

Quodnam sit earum Calendarium. Utrum in praedictis ecclesiis etiam Episcopus et parochus parochiae saecularis eiusque vicarius atque beneficiatus propter beneficium ecclesiae canonice ascriptus in dicenda Missa se directorio Regularium accommodare teneantur?

Responsum. Et sacra Rituum Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, audita sententia commissionis Liturgicae reque mature perpensa, respondendum censuit: *Affirmative* iuxta Decreta n. 3862 *Urbis et Orbis* 9 decembris 1895, et n. 4051 Urbis 15 decembris 1899 ad II.

Dies (27 ian. 1905). Atque ita rescripsit et declaravit. Die 27 ianuarii 1905.

A. Card. Tripepi, *Pro-Praefectus.*

† *D. Panici, Archiep. Laodicen., Secretarius*

II. **Ordinis S. Benedicti**, 3 februarii 1905.

Orator. Hodiernus caerimoniarum magister in monasterio Ordinis S. Benedicti ad S. Stephanum, Augustae Vindelicorum in Bavaria, ut omnia rite fiant, de consensu sui R^mi^ Abbatis, a Sacra Rituum Congregatione sequentis dubii solutionem humillime expetivit. nimirum:

Dubium. In ecclesia S. Stephani, quae ante erectionem monasterii fuit ecclesia parochialis, ex pia dispositione et fundatione ultimi parochi, sacerdos saecularis, qui est etiam beneficiatus vicinae ecclesiae S. Galli, Missam celebrare, fidelium confessiones excipere, aliasque sacras functiones peragere debet. Cum vero ecclesia S. Stephani aliquot abhinc annis in possessionem monasterii legitime venerit, quaeritur: An praedictus sacerdos beneficiatus in celebrando sacrosancto Missae sacrificio suum calendarium, nempe dioecesanum sequi debeat, vel calendarium monasterii?

De calendario ecclesiae possessae a monasterio.

Responsum. Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, attentis expositis una cum exquisita informatione R^mi^ D^mi^ Episcopi Augustan. Vindelicorum et suffragio Commissionis Liturgicae, proposito dubio respondendum censuit:

Negative ad primam partem; *affirmative ad secundam*, iuxta Decreta n. 3862, *Urbis et Orbis*, 9 decembris 1895, n. 4051, *Urbis*, 15 decembris 1899, ad II, et *Ratisbonen.*, 27 ianuarii 1905.

Dies (3 febr. 1905). Atque ita rescripsit. Die 3 februarii 1905.

A. Card. Tripepi, *Pro-Praef.*

D. Panici, Archiep. Laodicen., Secret.

ANNOTATIO

Decreta ista explicare omittimus, cum nobis propositum sit de ecclesiis regularium diserte disserere in nostris *Monumenta et Supplementa periodica*.

50. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

IUDICIA IN CAUSIS CONTENTIOSIS

Summatim relata

I. **Parisien.** *Exemptionis.*

Causae istius, quae ad forum paenitentiale attinet, argumentum ita in ACTA S. SEDIS, t. 37, p. 513 describitur.

Causa.

Species facti. Pluribus abhinc annis, in Congregatione missionariorum S. Vincentii a Paulo agitabatur quaestio, num ipsorum Institutum, votorum dumtaxat simplicium, quod ad approbationem confessariorum pro alumnis internis, a iurisdictione Ordinariorum exemptum esset. Anno 1878, Revmus P. Fiat, Superior Generalis, H. S. C. sequens dubium proposuit : « Utrum presbyteri Congnis missionis, a Visitatore in unaquaque domo designati ad audiendas confessiones suorum confratrum, iurisdictionem accipiant immediate a Superioribus vi exemptionis ab Ordinariis, Brevibus Apostolicis concessae ; vel necesse sit ut approbati sint ab Ordinario iuxta praescriptionem Regularum et fere omnium Italorum Missionariorum sententiam ». Et S. C. die 23 sept. 1881 reformato dubio ex officio : Utrum membrum Congnis Missionis possit, absque licentia Superioris, confessionem sacramentalem valide peragere apud sacerdotem externum approbatum, dum facile habere posset confessarium etiam in Congregatione [1], respondere censuit : « Negative ».

Memoratur pristinum responsum.

Haec autem sententia pluribus eiusdem Sodalitatis presbyteris minime arrisit, qui, contendentes H. S. C. quaestionem generalem dirimere noluisse, beneficium novae audientiae petierunt et tandem obtinuerunt, reproposita controversia sub infrascriptis dubiis.

Dubia.

Dubia. I. Se debba confermarsi o revocari la decisione della S. C. dei VV. e RR. del 23 settembre 1881 vel caso [2]. Et quatenus *negative* ad primum, et *affirmative* ad secundum :

II. Se la dipendenza dei Missionari dalla giuridizione degli Ordinari si estenda anche ad altre materie di foro interno [3].

Dies (11 dec. 1903).

Resolutio. Et S. Congr. EE. RR., re mature discussa, die 11 decembris 1903 rescripsit :

---

1 Responsio affertur superius, p. 99, n. **39**.

2 Quod ita latine reddimus : Debetne confirmari an rescindi causae definitio quae a S. C. Episcoporum et Regularium dii 23 septembris 1881 est facta.

3 Utrum necne, etiam in aliis rebus fori interni, Missionarii iurisdictioni subsint Ordinariorum.

Sententia. Ad I et II. Ad mentem. Mens est quod alumni Congregationis Missionis valide confiteri possint penes quemlibet confessarium ab Ordinario loci approbatum, facto ad cautelam verbo cum SS^mo.

Facta de his Sanctissimo Domino Nostro Pio Papae X per infrascriptum Cardinalem S. Congregationis Episcoporum et Regularium Praefectum relatione, Sanctitas Sua relationem Sacrae eiusdem Congregationis ratam habuit et confirmavit, die 24 decembris labentis anni 1903.

Annotationes. 1. Allata potissimum sunt in causa : a) Bulla *Salvatoris Nostri*, Urbani VIII, 12 ian. 1632 : « Quo vero ad Missiones tantum, etiam Ordinariis locorum.... subesse debeant (socii), adeo ut in reliquis dictus Superior generalis in omnes domos.... et personas omnimodam superioritatem et auctoritatem habeat. » b) Breve *Ex commissa*, Alexandri VII, 22 sept. 1655 : « Statuentes ut dicta Congregatio Missionis exempta sit a subiectione locorum Ordinariorum, excepto quod.... subsint ipsis Ordinariis tantum quod ad Missiones et ea quae illas concernunt, utque dicta Congregatio... sit de corpore cleri saecularis, » c) Breve *Exponi nobis*, Benedicti XIII, 17 febr. 1725, quo ex actis Urbani VIII et Alexandri VII agnoscitur Superioribus Congregationis Missionis facultas concedendi litteras dimissorias ad Ordines. d) Regulae communes Instituti : « Sicut non licet ulli ex Nostris, nisi ab Ordinario sit approbatus, confessiones tam nostrorum quam externorum audire... »

2. Perpensis argumentis quae in utramque partem sunt allata, videtur S. Congregatio in definiendo iure haesisse dubia. Verum, cum hodie satis animo inclinet in maiorem dandam optionem eligendi confessarium, validas declaravit confessiones quas sodales istius Instituti peragerent apud confessarios a solo Ordinario loci approbatos. Quod profecto magis congruit cum qualitate *Presbyterorum saecularium* [1], quam S. Vincentius a Paulo suis alumnis vindicavit. Ad cautelam tamen S. Congregatio de re verbum fecit cum Sanctissimo.

Hoc respondendi modo satis in medio relinquitur alterum causae quaesitum, num responsum ad alias res fori interni sit transferendum. Apparet tamen S. Congregationem ad affirmantes partes potius accedere.

Causa. II. **Ventimilien.** *Iuris associandi cadavera.*

Innixi statuto synodali et allegata a se consuetudine, capitulum et parochus ecclesiae collegiatae loci dicti *S. Remo* contendebant PP. Capuccinis dicti loci non licere, etsi invitatis ab heredibus, parochum in funere ducendo comitari, nisi simul invitarentur aliquot canonici et clerici civitatis. Die 19 novembris 1904, proposito dubio « *An PP. Cappucini possint associare cadavera absque interventu canonicorum Collegiatae et cleri parochialis, quando seorsim ab heredibus defuncti invitantur in casu* ; » respondit S. Congregatio, *Affirmative.*

Dies (19 nov. 1904).

Sententia *Annotatio.* Quo responso mere confirmatur certum heredum ius quoscumque voluerint eligendi religiosos et clericos qui funus sua praesentia honestent [2]. Huic iuri non poterat derogare lex synodalis, saltem quod attinet ad religiosos exemptos ; contraria autem consuetudo non videtur esse argumentis probata.

---

[1] Cfr. noster scil. *tomus*, vel *numerus*. *De Religiosis* t. 1, n. 56.

[2] Cfr. plura responsa S. Congregationis et scriptores canonicos.

III. **Tusculana.** *Exemptionis ac iurium* [1]. **Causa.**

Causa ita paucis verbis reperitur descripta in Acta S. Sedis.

In oppido *Monte Compatri* nuncupato, Tusculanae dioecesis, Carmelitae Excalceati, praeter coenobium et ecclesiam S. Silvestri, habent extra claustra publicum Oratorium, ubi prodigiosa imago sub titulo *B. M. V. del Castagno* recolitur, quae in non nullis sollemnitatibus ad loci paroeciam transferri et publicae fidelium venerationi exponi solet. Hac in re duplex exorta est quaestio. Prima agitatur inter Curiam dioecesanam et Carmelitas, qui contendunt Oratorium de Castaneo esse ipsorum proprium, immo et exemptum ab Ordinarii dioecesani iurisdictione, ideoque pro dictae iconis translatione, etiam temporanea, consensum Religiosorum requiri. Altera movetur a locali parocho adversus eosdem Carmelitas, quippe qui, eius inimicis nimium indulgentes, tum sollemne funus cuiusdam filiae in die tertia a morte, persolutis dumtaxat iustis funebribus in coemeterio absque exsequiali Missa, celebrarunt, tum in festo S. Antonii Abbatis sollemnem quorundam animalium benedictionem publice peregerunt.

Hinc dubia proposita, quae in eodem libello periodico sic latine redduntur : **Dubia.**

I. An constet de proprietate Capellae seu Oratorii B. V. de Castaneo favore Fratrum Carmelitarum Excalceatorum Conventus S. Silvestri ad Tusculum. — Et quatenus affirmative : *II. Utrum dictum Oratorium dicendum sit exemptum a iurisdictione seu visitatione Emi Episcopi Tusculani favore pariter dictorum Fratrum Carmelitarum Discalceatorum, necne. III. An Emus Episcopus dioecesanus, sine consensu praedictorum Fratrum Carmelitarum Excalceatorum, transferre possit vel licentiam dare alio transferendi, ex. gr. in parochiam Montis Compatrum, etiam ad breve tempus Imaginem B. V. de Castaneo in dicto Oratorio exstantem. IV. Num in iure et in facto approbanda sit vel non agendi ratio Revmi P. Prioris coenobii S. Silvestri prope Montem Compatrum quod ad celebrationem Missae exsequialis in casu. V. Num in iure et in facto approbandus sit vel non agendi modus eiusdem Revmi P. Prioris quoad benedictionem animalium in festo S. Antonii Abbatis in casu.*

S. C. EE. et RR. omnibus ad trutinam revocatis, die 13 maii 1904, respondendum censuit : *Dies (13 maii 1904).*

Ad I. Reformato dubio hoc modo : *Num constet Capellam seu Oratorium B. V. de Castanea a Fratribus Carmelitanis Excalceatis Conventus S. Silvestri Tusculani legitime possideri;* **Sententia.**

Affirmative.

Ad II. *Negative ad primam partem; Affirmative ad secundam.*

Ad III. *Negative.*

Ad IV et V. *Quod ad ius, affirmative et ad mentem; mens est quod P. Prior Conventus S. Silvestri in similibus casibus prudentius se gerat.*

1. Dubium primum reformatum est a S. Congregatione, non quod ecclesias existimaverit esse (ut videtur arguere scriptor Acta S. Sedis, p. 585, n. 1°) in solo Dei dominio, sed quia deese vide- *Annotationes.*

[1] Acta S. Sedis, t. 37, p. 575-385.

bantur argumenta demonstrandi dominii, ita ut causa debuerit ex possessione dirimi.

2. Responsio ad alterum dubium huic innititur rationi, quod ecclesiae a monasterio separatae religiosorum exemptionem non participant (cfr. n. **365**, t. 1, *De religiosis*[1]), ita saltem ut ecclesiae istae possint ab Ordinario visitari canonice.

3. Tertio autem responso sapienter docet S. Congregatio ius visitandi ecclesiam non confundi posse cum iure exigendi a religiosis quae videantur bona vel utilia episcopo, et disponendi de rebus ecclesiae quasi ecclesia fuerit saecularis.

4. Quarto denique responso, a) Confirmatur quod scripsimus supra, p. 101, in fine, liberam esse ecclesiae optionem ad peragenda funera separata a sepultura, quamvis iure suo prudenter uti debeant Superiores religiosi, et a laedenda caritate cavere.

b) Sollemnem animalium benedictionem in festo S. Antonii abbatis ad iura parochialia minime pertinere.

IV. **Caietana**[1]. *Iurisdictionis.*

Causa. Cum Archiepiscopus Caietanus sacerdoti Augusto L., alumno Congregationis Pretiosissimi Sanguinis interdixisset ne extra propriae Congregationis ecclesias sacris operaretur, eundemque a confessionibus audiendis suspendisset, is ad S. C. Ep. et Reg. recurrit, sibi obiecta crimina negans. Arguebatur porro, quod aes fecisset alienum et in municipalibus discidiis habuisset partem.

Dubium. Age vero, simul disputabatur de iure sacerdotis ad non exemptam congregationem pertinentis. Quaerebatur enim utrum necne posset Episcopus sua dioecesi pellere religiosum ex ista dioecesi oriundum, et cooptatum in Congregationem quae facultate careat concedendi suis litteras dimissorias ad ordines recipiendos: Quocirca dubium erat his fere verbis[2] propositum: *An Sacerdos Augustus L. esset, in casu, restituendus in pristino statu quem in dioecesi Caietana habuerat.* Verum, die 27 ian. 1905, S. Cong. reformato prius dubio, ita ut mere quaereretur utrum necne confirmandum esset decretum Archiepiscopi respondit, ***Negative et amplius.***

Dies (27 ian. 1905).

Sententia.

Annotatio. Causam istam ideo duximus referendam, quia sunt qui velint ex ea argumenta haurire de iure religiosorum. Ita, v. g. CANONISTE CONTEMPORAIN, p. 412, 413. Verum frustraneo conatu id fieri arbitramur. Plures enim rationes esse potuerunt ob quas episcopale decretum iudicatum sit infirmandum, atque ea vel maxime quod ipsa criminia probarentur falso obiecta. Addas ex ipso reformato dubio apparere voluntatem vitandi quaestiones iuridicas.

V. **Utinensis**[3]. *Iurium et exemptionis.*

Causa. Ecclesia quaedam S. Antonio dicata in oppido Gemonensi, dioecesis Utinensis, ad FF. Min. Conventuales prius pertinuit. Ab iis, in turbis exeuntis saeci XVIII in potestatem transiit municipii, evasitque « succursalis » ecclesiae paroecialis. Anno demue 1845, est FF. Minoribus, una cum monasterio, tradita a municipio, facta pactione, ut ob quamcumque causam regulares loco cedere cogerentur, simul omne amitterent ius, quod sic ad municipium

---

[1] Gaëte.
[2] His, inquam, ferme verbis, namque ea reddimus ex italico sermone.
[3] Udine.

rediret. Et re quidem vera, a° 1867 discesserunt FF. Minores. Cura tamen ecclesiae est a municipio commissa quibusdam religiosis, quorum Superior parochum prohibere voluit ne, sicut ab a° 1845 fieri consueverat, ecclesiam istam adiret celebraturus S. Antonii festum et SS. Rosarii sollemnitatem.

Dubium. Hinc lis mota apud S. C. Ep. et Reg. quae, de iure parochi interrogata, die 27 ian. 1905 respondit: « Quod ad sacras functiones in diebus festis S. Antonii et Sacratissimi Rosarii, excluso quocumque alio onere, servetur solitum, et ad mentem. » Mens autem fuit ut, ad amputandas controversias, ab Archiepiscopo et P. Provinciali ex *aequo et bono* conficeretur catalogus functionum quae parocho permitterentur.

Dies (27 ian. 1905).

Sententia.

Annotatio. Quo respondendi modo S. Congr. animum rursus manifestavit quo oeconomicas solutiones iuridicis anteponere consuevit.

---

51. — S. CONG. SUPER NEGOTIIS ECCL. EXTRAORDINARIIS

RESCRIPTA [1] *(EX AUD. SS^mi) 17 FEBR. ET 24 NOV. 1903*

Gratiis foventia missiones Ord. S. Benedicti in Belgio, Germania et Hollandia

A. *Rescriptum 17 febr. 1903.*

Orator, Petitio. Dom Gottard Heigl, Bénédictin de la Congrégation Cassinienne de la primitive observance, Abbé Visiteur de la Province de Belgique, prosterné aux pieds de Votre Sainteté, la supplie humblement de daigner accorder à ceux de ses religieux qui donnent les Missions les mêmes faveurs et privilèges qui furent accordés aux Pères Dominicains pour l'Allemagne et la Belgique. — Que Dieu, etc.

Ex Audientia SS^mi, die 17 februarii 1903

Dies (17 feb. 1903).

Rescriptum. SS^mus Dominus Noster Leo divina Providentia PP. XIII, referente infrascripto S. Congregationis Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis praepositae Secretario, oratoris precibus benigne annuens sequentes spirituales gratias concedere dignatus est:

1. Indulgentia pro iis qui missiones frequentant et iradunt. 1. Indulgentiam plenariam ab omnibus et singulis utriusque sexus Christi fidelibus lucrandam, qui sacris Missionibus quas praedicti Religiosi O. S. B. in Belgii dioecesibus peragent interfuerint, et saltem dimidiam partem sacrarum contionum adierint; dummodo vere paenitentes, sacramentaliter confessi et sacra Communione refecti aliquam ecclesiam visitaverint, ibique iuxta mentem Sanctitatis Suae devotas preces Deo effuderint; quam quidem plenariam indulgentiam idem SS^mus Dominus etiam ipsis religiosis Missiones habentibus benigne est impertitus.

2. Benedictio apostolica. 2. Facultatem iisdem religiosis impertiendi in fine Missionum benedictionem Apostolicam cum indulgentia plenaria pro fidelibus

---

[1] Canoniste contemporain, mense iunio 1905, p. 429-431.

qui Benedictioni astiterint, sacris Missionibus saltem quinquies interfuerint, et sacramenta confessionis et Communionis ut supra receperint, et Deum iuxta mentem SS^mi Patris oraverint; adhibita pro benedictione Crucifixi imagine, servatisque praescriptionibus Const. Benedicti XIV quae incipit *Exemplis Praedecessorum*.

3 et 4. Cruces missionum cum coniunctis indulgentiis.

3. Erigendi et benedicendi, de consensu Ordinariorum, in fine Missionum Cruces ferreas vel ligneas, iisdemque applicandi: *a*) Indulgentiam tercentorum dierum pro omnibus fidelibus qui earum erectioni devote interfuerint; *b*) Indulgentiam quinque annorum totidemque quadragenarum semel in die pro omnibus qui corde saltem contrito coram praedictis crucibus ter *Pater*, *Ave* et *Gloria Patri* recitaverint in memoriam trium horarum Agoniae D. N. I. C., et unum iuxta mentem S. S.; *c*) Indulgentiam septem annorum septemque quadragenarum recitantibus, ut supra, coram crucibus, septem *Ave Maria* in honorem septem Dolorum B. M. V.

4. Plenariam indulgentiam, adimpletis condicionibus ab Ecclesia praescriptis, pro omnibus fidelibus in die anniversaria erectionis Crucis Missionis, aut, si hic dies est ferialis, Dominica sequenti, necnon in festo Inventionis et Exaltationis S. Crucis, aut Dominica sequenti ut supra.

Indulgentiae applicabiles.

Huiusmodi vero indulgentias applicabiles animabus Purgatorii eadem Sanctitas Sua misericorditer in Domino est impertitus.

Commutatio in gratiam puerorum et infirmorum.

Denique SS^mus Dominus potestatem fecit iisdem religiosis commutandi in confessione sacramentali sacram communionem in aliud pium opus pro pueris qui nondum ad illam sunt admissi, et contionibus assistentiam pro infirmis.

Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae e Secretaria eiusdem S. Congregationis, die, mense et anno praedictis.

Petrus, Archiep. Caesaren., Secret.

B. *Rescriptum 24 nov. 1903*

Orator, **Petitio**

Dom Gottard Heigl, Bénédictin de la Congrégation Cassinienne de la primitive observance, Abbé Visiteur de la Province de Belgique, prosterné aux pieds de Votre Sainteté, la supplie humblement de daigner étendre aux Religieux Bénédictins qui donnent les Missions en Hollande et en Allemagne les mêmes privilèges accordés par rescrit du 17 février 1903 aux Bénédictins Missionnaires en Belgique. — Que Dieu, etc.

Dies (24 nov. 1903).

Ex Audientia SS^mi, die 24 novembris 1903

Rescriptum.

SS^mus Dominus Noster Pius divina Providentia PP. X, referente infrascripto S. Congregationis Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis praepositae Secretario, benigne annuit pro gratia iuxta preces in forma et terminis dictae concessionis per Rescriptum diei 17 februarii 1903. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae e Secretaria eiusdem S. C., die, mense et anno praedictis.

Petrus, Archiep. Caesaren., Secret.

52. — S. C. SUPER NEGOTIIS ECCLESIASTICIS EXTRAORDINARIIS

INDULTUM [1] *(EX AUDIENTIA SS^mi) 9 FEBR. 1904*

(Granaten.) **Asservatio Eucharistiae in sacellis Monialium**

Oratrix Petitio.

Superiorissa Generalis Instituti Sororum, vulgo *Mercedarias*, iam definitive a S. Sede approbati, dioecesis Granatensis in Hispania, ad pedes Sanctitatis Vestrae provoluta, suppliciter rogat ut ad spiritualem consolationem Sororum, in omnibus sacellis tam publicis quam privatis dicti Instituti SS^mum Eucharistiae Sacramentum asservari possit. Et Deus, etc.

Ex Audientia SS^mi, die 9 februarii 1904

Dies (9 febr. 1904).

Concessio ad quinquennium, certis legibus pro oratoriis publicis

SS^mus Dominus Noster Pius divina Providentia PP. X, referente infrascripto S. C. Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis praepositae Secretario, benigne indulsit ad quinquennium, ut in Oratoriis publicis Sororum, de quibus in precibus sermo est, de conscientia et prudenti arbitrio Ordinarii loci, asservari possit SS. Eucharistiae Sacramentum, servatis praescriptionibus SS. Rituum Congregationis et dummodo Missae sacrificium pluries in hebdomada in iisdem Oratoriis celebretur.

Pro privatis, res commissa Ordinario loci.

Quod ad Oratoria privata, idem SS^mus Dominus remisit preces Ordinario loci cum facultatibus necessariis et opportunis illis annuendi pro sua conscientia et prudenti arbitrio, dummodo in pia domo saltem tres Sorores commorentur, Missa ter in hebdomada in sacello celebretur, Sacrae Hostiae saepius renoventur, lampas ante Tabernaculum indesinenter lucescat et clavis eiusdem Tabernaculi penes Sacerdotem diligenter custodiatur. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Romae, e Secretaria eiusdem S. Congr., die, mense et anno ut supra.

Petrus, Archiep. Caesaren. Secr.

ANNOTATIONES

1. Legenti indultum patet concessam SS. Eucharistiae asservationem, esse, etiam in oratoriis publicis, aliquo modo auctoritati Episcopi obnoxiam. Inter publica et privata oratoria illud tamen interest, quod asservationem in publicis oratoriis concedit ipse Pontifex ita ut Episcopi arbitrium prohibendos spectet usus imprudentes, dum integrum fecit Episcopo asservationem in privatis oratoriis permittere vel prohibere.

2. Inter impositas leges, observes non iam praecipi ut missa cotidie in oratoriis celebretur, sed satis esse si pluries in hebdomada fiat.

Inculcatur iterum condicio quam indesinenter, nescio an ineffica-

[1] CANONISTE CONTEMPORAIN, 1905, p. 432.

citer, imponit S. Rituum Congregatio [1], id est, clavem Tabernaculi esse penes Sacerdotem custodiendam.

---

53. — S. C. INDULG. ET SS. RELIQU.

RESCRIPTUM [2] *14 DEC. 1904*

Gratiae concessae FF. Min. Capuccinis

Orator. **Petit** *(pro Superioribus vel Religiosis.)*

Pater Generalis Ordinis Minorum Capuccinorum, ad osculum s. Pedis humiliter prostratus, exponit quod, cum iam summarium Indulgentiarum, Facultatum et Indultorum dicto Ordini concessorum, necessariae S. Congregationis Indulgentiarum et SS. Reliquiarum approbationi submiserit, modo Sanctitati Vestrae supplicatur, ut favoribus spiritualibus iam tributis adhuc sequentia benigne addere dignetur facultates atque indulta :

Facultatem erigendi Confratern. Chordigerorum.

I. Facultates. — 1° Superioribus Ordinis, erigendi, praevio Ordinariorum consensu, in propriis ecclesiis cum respectivis Indulgentiis et gratiis spiritualibus, Confraternitates Chordigerorum, in illis locis in quibus non exsistunt conventus aut ecclesiae PP. Conventualium, iuxta normas traditas a Sixto V in Const. *Ex supremae dispositionis*, diei 19 novembris 1585, et a Paulo V in Const. *Super Archiconfraternitate*, diei 11 martii 1607 ;

2° Superioribus legitime impeditis subdelegandi alium Religiosum pro confessionibus approbatum, ad benedicendas Chordas S. Francisci, et impertiendi Chordigeris, semel in anno, benedictionem papalem, scilicet in festo Immaculatae Conceptionis ;

Erigendi cruces, etiam plures, inter missiones.

3° Religiosis, Missiones tradentibus, erigendi Cruces, semper de Ordinarium consensu, ipso Missionum tempore, in loco ubi istae institutae fuerunt, et quidem erigendi etiam plus quam unam in parochiis multum diffusis, per longum earum tractum, ita ut una ab altera saltem unum chilometrum distet ;

Impertiendi benedictionem papalem.

4° Religiosis, impertiendi benedictionem papalem cum annexa indulgentia plenaria in fine Missionum et spiritualium exercitiorum, omnibus fidelibus qui, vere paenitentes et confessi ac S. Communione refecti, eam recipient et ad Summi Pontificis intentionem orabunt, dummodo saltem contionum medietati intervenerint.

Lucrandi facilius certas indulgentias.

II. Indulta. — 1° Lucrandi indulgentiam plenariam pro spiritualibus exercitiis, eadem peragendo per solos tres dies loco decem dierum, uti praescriptum esset.

2° Confitendi, in locis Missionum, semel singulis quindecim diebus ad lucrandas indulgentias in eos incidentes ;

---

[1] De ista custodia hanc habet Gasparri, postquam severa rettulit responsa S. Rituum Congregationis : « De facto in domibus religiosis cum votis simplicibus, clavis tabernaculi, absque speciali apostolico indulto, saepe custoditur a sorore in sacrario, quando scilicet non est sacerdos oratorio addictus. » *De SS. Eucharistia*, t. 2, n. 999.

[2] Canoniste contemporain, (1905), p. 341.

3° Recipiendi privatim, scilicet post sacramentalem confessionem, absolutiones in vigilia festorum quibus affixae sunt, et pro personis legitime impeditis etiam in uno die octavae eorum ; *Recipiendi absolutiones generales.*

4° Benedicendi, tempore Missionum et spiritualium exercitiorum, e suggestu Scapularia, adhibendo formulam in numero plurali, et quin imponantur, et sine obligatione inscribendi in catalogo nomina fidelium qui scapularia recipiunt, eaque respectivis exhibendi Confraternitatibus, uti prescriptum esset. *Benedicendi scapularia e suggestu.*

Quae, etc.

Indultum

SSmus Dominus Noster, Pius PP. X, in audientia habita die 14 decembris 1904, ab infrascripto Cardinali Praefecto S. Congregationis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae, benigne annuit pro gratia in omnibus iuxta preces. Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Brevis expeditione. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Datum Roma ex Secretaria eiusdem S. Congregationis die 14 decembris 1904. *Dies (14 dec. 1904).*

A. Card. TRIPEPI, *Praef.*
(Pro Secretario) *Ios. M. Can. Coselli, Substit.*

---

54. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESCRIPTUM [1] *30 IAN. 1905*

De aggregatione Congregationum Tertiariorum ad Ordinem Fratrum Minorum

Auctis admodum ex utroque sexu Tertiariis in communitate viventibus emittentibusque simplicia vota, qui exemplo et opere optime de re catholica merentur, Apostolica Sedes per Decretum Sacrae Congregationis Indulgentiis et Reliquiis praepositae datum sub die 28 augusti anno 1903 statuit universim, ut Ecclesiae Tertiariorum huiusmodi, dummodo ipsi Ordinibus a quibus nomen et habitum mutuantur, legitime sint aggregati, « *iisdem Indulgentiis gaudeant, quibus Ecclesiae respectivi primi et secundi Ordinis fruuntur* ». *Causa petendi privilegium concessum ecclesiis Tertiariorum, et coniuncta condicio.*

Nihilo minus, sanctione hac generali per Apostolicae Sedis benignitatem edita, plurima inter Fratres ac Sorores Tertii Ordinis Regularis Sancti Patris N. Francisci enascebantur dubia, quae prohibent quominus Seraphici Instituti Sodales eundem Tertium Ordinem Regularem amplexi, assecutam gratiam pacifice obtineant. Neque enim singulae Congregationes colorem lanae naturaliter subnigrae seu fulvae, qui italice dicitur *marrone* in suo ipsarum habitu retinent, prouti servant Fratres Ordinis Minorum ex num. 107 Constitutionum Generalium apostolico munitarum robore ; neque omnes Tertiariorum Regularium Domus Ecclesiam proprie dictam annexam habent, sed passim Capellam sive Oratorium parvum,

---

[1] ACTA S. SEDIS, t. 37 (1905), p. 685.

quae non semper, utpote interna, fidelium commodis patent, atque passim vel Sanctissimae Eucharistiae asservandae venia destituuntur.

Rationes dubitandi.

Perplexitates vero rationabiles equidem videntur, si attendatur : 1° Decretum Sacrae Congregationis consultationibus Episcoporum et Regularium praepositae, die 18 martii 1904 datum [1], quo Monialibus Tertiariis ad Ordinem Sanctissimae Trinitatis de Redemptione Captivorum pertinentibus iniunctum esse dicitur in approbandis earum Constitutionibus, ut colorem habitus in Ordine ipso SS^mae Trinitatis consuetum, qui albus est cum Scapulari cruce rubea ac caerulea insignito, Sorores acciperent loco habitus caeruleo in integrum colore, quem hucusque retinuerant ; et quo, ad effectum Indulgentiarum primi Ordinis assequendarum, permittitur quidem iisdem Sororibus, ut adhibitum eousque colorem in habitu retineant, ne habitus primi Ordinis intuentium oculos percellat, sed sub promissione quod Moniales interius tunicam albam cum Scapulari Ordinis perpetuum gerant.

2° Decretum Sacrae Indulgentiarum Congregationis diei 22 augusti anno 1842 in *Verdunen.* evulgatum, quo declaratur ad implendam Ecclesiae vel Oratorii publici visitationem, in Rescriptis Indulgentiarum requisitam, minime censendum esse publicum Oratorium sive in Monasteriis, sive in Seminariis aut aliis Conventibus canonice dedicatum, ad quod tamen Christiana plebs non soleat accedere.

Hinc orator, eiusque **Petitiones :**

Itaque hodiernus Procurator Generalis, Supremi Fratrum Minorum Moderatoris iussu, ne tot Regulares Tertii Ordinis Fratres ac Sorores, qui bonum Christi odorem verbo et exemplo ubique diffundunt, prohibeantur primo ac secundo Fratrum Minorum ascribi et inde tot Indulgentiarum lucro potiri ; enixe Sanctitatem Tuam rogat, ut in favorem Sodalium Tertio Ordini S. Francisci Regulari ascriptorum viventiumque sub regulis saltem ab Ordinario loci approbatis, qui Fratrum Minorum Ordini petant accenseri, sequentia opportune Indulta dignetur elargiri :

De Dispensatione a colore vestitus ;

I. Ut Fratres ac Sorores Tertii Ordinis Regularis, quamvis colorem habitus in Ordine Fratrum Minorum ultimo praescriptum non assumant, possint eidem Ordini aggregari : hoc etiam attento, quod Fratribus praefati Ordinis, ante probatas anno 1897 per Apostolicam Sedem Constitutiones Generales, nullus *proprie* erat color, quem officialem nuncupant, sed aliae Provinciae alium colorem retinebant ; et quod plura Tertiariorum Tertiariarumque Instituta ante annum illum 1897, aut ab Apostolica Sede aut ab Ordinario loci probata sint cum suis Constitutionibus, ubi diversum atque nunc in Ordine Fratrum Minorum consuetum reperimus colorem cum forma speciali ordinatum, qui nunc absque intuentium admiratione et exorituris inter diversa Instituta contentionibus, mutari amplius minime possit.

Sanatione aggregationum ;

II. Ut aggregationes hucusque factae Sodalium huiusmodi Tertii Ordinis Regularis, quatenus opus sit, in radice sanentur, quin iis condicio imponatur colorem habitus interius deferendi ; prouti nempe plures Tertii Ordinis Franciscani Coetus, vi Constitutionum Apostolico robore pollentium, Ordini Fratrum Minorum iam sunt ascripti, neque iis praeceptum imponebatur colorem habitus, interius umquam gestandi.

---

[1] Cfr. supra, n. **15**, p. 40.

III. Ut deficiente Ecclesia vel Oratorio publico Tertiariorum Domibus annexo, possint interim Fideles lucrari Indulgentias Ecclesiis et Oratoriis publicis primi ac secundi Ordinis Fratrum Minorum concessas, in Oratorio interno ac principali earundem Domorum, quamvis illic Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum non asservetur ; hoc maxime attento quod Oratoria eiusmodi, per Decretum Sacrae Rituum Congregationis *super Oratoriis semipublicis* sub die 23 ianuarii anno 1899 datum atque sub num. **4007** in novissima collectione insertum : « *etsi in loco quodammodo privato vel non absolute publico auctoritate Ordinarii erecta sunt* », inter semipublica accensentur, in quibus « *omnes qui eidem intersunt, praecepto audiendi Sacrum satisfacere valent* », et Sacramenta recipere.

De loco requisito lucrandis indulgentiis.

Et Deus etc.

Vigore specialium facultatum a SS^mo^ Domino Nostro concessarum, Sacra Congregatio EE^morum^ et RR^morum^ S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, attentis expositis, benigne commisit Patri Ministro Generali Ord. Min., ut praevia, quatenus opus sit, sanatione quod ad praeteritum, petitam aggregationem pro suo arbitrio et conscientia concedat, imposita tamen Sodalibus utriusque sexus Congregationum in futurum aggregandarum condicione aliquod distinctivum Ordinis exterius deferendi. Quod ad tertium postulatum, eadem Sacra Congregatio mandavit rescribi : Recurtatur ad S. Congregationem Indulgentiarum. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Rescriptum. *Concedunt petita, excepto tertio de quo adeunda alia Congregatio.*

Romae 30 ianuarii 1905.

Dies (30 ian. 1905).

D. Card. Ferrata, *Praef.*
Philippus Giustini, Secret.

Annotatio

Narrat moderator ephemer. Analecta Ecclesiastica, se ab officialibus S. Congregationis rescivisse in arbitrio esse positum Ministri Generalis Ordinis FF. Minorum ut insigne istud definiret. Gratiam pro qua Orator iussus est aliam adire Congregationem hic inferius subicimus n. **59**, p. 152.

---

55. — S. CONG. INDULGENTIARUM ET SS. RELIQUIARUM

RESPONSUM [1] *1 FEBR. 1905*

Absolutionis generalis ritus et extensio

Fr. Iucundus a Montonio, Ord. Min. Capuccinorum Procurator Generalis, Sacrae Congregationi Indulgentiarum sequentia dubia solvenda proposuit :

Orator **Dubia.**

1. Quaenam sit formula adhibenda ad impertiendam Absolutionem generalem Regularibus modo privato, id est, immediate post sacramentalem Confessionem ?

1. De Formula.

---

[1] Analecta Ecclesiastica, 1905, p. 259.

2. Recipitne absolutionem qui eam propriae communitati impertit.

2. Utrum Superior regularis, aut eius delegatus, cum Absolutionem generalem propriae Communitati impertit, et ipsemet eandem recipiat, an alius Sacerdos ei impertire debeat ?

Responsum.

S. Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita, respondendum censuit :

Ad 1.

Ad 1um. Ad S. Rituum Congregationem.

Ad 2.

Ad 2um. Affirmative ad 1am partem ; Negative ad 2am.

Dies (1 febr. 1905).

Datum Romae e Secret. eiusdem S. Congr. die 1 februarii 1905.

A. Card. Tripepi, Praefectus.

Iosephus M. Can. Coselli, Substitutus.

Annotatio

Formula adhibenda in impertienda absolutione generali post sacramentalem Confessionem est quidem saecularibus definita, minime autem regularibus. Hinc dubium, cuius solutio spectare dicitur ad S. Rituum Congregationem. Haec, ut inferre pronum erat, ad Regulares transtulit usum formulae iam pro saecularibus receptae. Cfr. infra, n. **60**, p. 153, responsum S. Rituum Congregationis.

---

56. — S. CONG. CONCILII

INDULTUM [1] *18 MARTII 1905*

Remunerationem concedens colligenti stipendia missarum

Causa summatim proposita.

In dioecesi Tarraconensi, sacerdos quidam, sub Ordinarii auctoritate, munus exercet colligendi et distribuendi missarum onera. Ex usu retinere permittitur 5 % quo laborem et impendia compenset et improvisa sarciat damna, ut quae ex recepta adulterina moneta oriri possunt. Quod Instituti genus cum dioecesi valde prosit, illud servatum velit Archiepiscopus.

S. Congregationis Indultum.

Cui petitioni respondit S. Congregatio : « *Pro gratia, ad quinquennium, retinendi tria pro centenis, facto verbo cum Sanctissimo.* »

Annotatio

Ex responso isto duo haec constare videntur : 1. Congregatio usum istum ita decreto *Ut debita* repugnare putavit, ut eundem permittere non sit ausa nisi facto verbo cum Sanctissimo.

2. Nimiam iudicavit detrahi partem eleemosynarum ; quare 3 % in locum 5 suffecit.

---

[1] Canoniste contemporain, 1905, p. 405.

57. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (22 mart. 1905)

DE PRIVILEGIO MISSAE VOTIVAE DE IMMACULATA CONCEPTIONE [1]

Ordinis Fratrum Minorum

Orator, studio augendi cultus Virg. Imm.

Cupiens Reverendissimus Pater Frater Bonaventura Marrani, Procurator Generalis Ordinis Minorum, ut cultus erga Immaculatam Deiparae Virginis Conceptionem magis magisque augeatur, atque omnis controversia tollatur circa Missam votivam de eadem Immaculata Conceptione ex Apostolicae Sedis Indulto concessam Franciscalibus Familiis, a Sanctissimo Domino Nostro Pio Papa Decimo humillimis precibus flagitavit:

Petit: *I. Facultatem missae votivae pro Sacerdotibus Tertiariis.*

I. Ut Sacerdotes, etiam saeculares, tertio Ordini Sancti Francisci ascripti, qui Calendario Romano-Seraphico utuntur, quotiens vel in privato Oratorio vel in Ecclesiis trium Ordinum Sancti Francisci Sacrum faciant, singulis per annum Sabbatis Missam votivam de Immaculata Beatae Mariae Virginis Conceptione legere valeant, prouti Alumnis vel Cappellanis trium Ordinum Regularium permittitur; quemadmodum nempe Sacerdotibus tertii Ordinis Praedicatorum [2] conceditur Feria IV et Sabbato per annum, etiam Festo duplici minori ac maiori impeditis, Missam Sanctissimi Rosarii, *Salve Radix,* iisdem in casibus celebrare.

II. Usum privilegii in oratoriis privatis.

II. Ut Sacerdotes e primo ac tertio Ordine Regulari Sancti Francisci Sacrum facturi in Oratoriis privatis extra Coenobium positis, sicuti Calendarium Romano-Seraphicum possunt ac debent adhibere, ita valeant Missam votivam de Immaculata Beatae Mariae Virginis Conceptione celebrare, prouti in Ecclesiis ipsius Ordinis conceditur; ne secus, ac praesertim Religiosi extra Coenobium rem divinam oblaturi, eodem uti privilegio impediantur, ipsis admodum salutari.

Concessio.

Sanctitas porro Sua, referente infrascripto Cardinali Sacrorum Rituum Congregationis Pro-Praefecto, benigne annuere dignata est pro gratia iuxta preces: servatis Rubricis. Contrariis non obstantibus quibuscumque.

Dies (22 mart. 1905).

Die 22 martii 1905.

A. Card. TRIPEPI, *Pro-Praef.*
D. Panici, Archiep. Laodicen. Secret.

ANNOTATIO

Per se, quae missae permittuntur in propriis ecclesiis permittuntur etiam in privatis oratoriis, nisi peculiaris causa demonstret facultatem esse ecclesiis circumscriptam, ut si quid propter astantem populum sit concessum. Aliunde tamen, in privatis oratoriis missa legenda est calendario suo conformis. Hic autem, cum missa votiva concedatur diversa ab officio, missa votiva dicitur calendario minime conformis. Quare gratia petita est ut ad privata oratoria facta concessio ampliaretur.

---

1 CANONISTE CONTEMPORAIN, 1905, p. 420.

2 Cf. Opus *Acta S. Sedis... pro Societate Rosarii...* Lugduni 1890 », ubi ad pag. 71-73 de Missa eiusmodi votiva etiam Tertiariis Sancti Dominici indulta sermo recurrit.

58. — S. C. INDULGENTIARUM ET SS. RELIQUIARUM

RESPONSUM [1] *8 MARTII 1905*

De pluribus Congregationibus Tertii Ordinis saecularis, in una Ecclesia

Orator, Proposito facto.

Minister Provincialis Ordinis Fratrum Minorum, in regulari Provincia Immaculatae Conceptionis apud Rempublicam Brasiliensem commorantium, praevio sacrorum pedum osculo, humillime Sanctitati Tuae exponit, apud unam eandemque Ecclesiam Conventui Fratrum Minorum annexam, et maxime in Dioecesi Curitybensi, exstare quattuor Congregationes, vel plures paucioresve, Tertii Ordinis Saecularis Sancti Francisci, propter diversas Sodalium nationes, ita ut unaquaeque habeat suos ab invicem independentes officiales, proprios coetus, sub proprio Directore spirituali. Inde quaerit :

Quaerit, *An factum probetur ?*

I. — Utrum liceat eiusmodi diversas Congregationes in una eademque Ecclesia, sive in iisdem sive in diversis Ecclesiae Capellis, habere ?

An obtineantur Indulgentiae ?

II. — Utrum sic Indulgentias lucrari valeant Confratres, qui ad diversas eiusmodi pertinent Congregationes ?

Et Deus etc.

Responsum.

Sacra Congregatio Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praeposita declarat. Nihil obstare, quominus Sodalium Tertii Ordinis Saecularis Sancti Francisci Congregationes constituantur, prout exponitur, simulque gaudeant Indulgentiis aliisque spiritualibus gratiis et privilegiis ipsis concessis.

Dies (8 mart. 1905).

Datum Romae ex Secretaria eiusdem Sacrae Congregationis die 8 martii 1905.

(Pro Secretario) *Iosephus M. can. Coselli, Substitutus.*

---

59. — S. C. INDULGENTIARUM ET SS. RELIQUIARUM

RESCRIPTUM [2] *22 MARTII 1905*

De sacellis Religiosorum Tertiariorum

Occasio quaestionis.

Cum per Decretum Sacrae Congregationis Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae, sub die 28 augusti 1903, concessum sit, ut Tertiariorum Ecclesiae iisdem Indulgentiis gaudeant, quibus Ecclesiae respectivi primi et secundi Ordinis fruuntur, quaesitum est ab hac Sacra Congregatione :

---

[1] ANALECTA ECCLESIASTICA, t. 13 (1905), p. 712.
[2] ACTA S. SEDIS, t. 37 (1905), p. 721.

Dubium *de oratoriis semipublicis.*

« Num quando agitur de lucrandis praefatis Indulgentiis sub nomine *Ecclesiae* Tertiariorum veniant non solum Oratoria publica, sed etiam semipublica, in quibus, ex Decreto Sacrae Rituum Congregationis, diei 23 ianuarii 1899, non modo qui sunt de Communitate, sed alii etiam Christi fideles satisfacere queunt diebus festis praecepto audiendi Sacrum? »

Responsum.

Et Sacra Congregatio, audito etiam Consultorum voto, respondendum mandavit:

« Negative: et supplicandum Sanctissimo, ut benigne extendere dignetur etiam ad Oratoria semipublica Tertiariorum privilegium lucrandi Indulgentias, de quibus in casu, sed favore tantum eorundem Tertiarorum ceterarumque personarum cum ipsis in Communitate degentium [1] ».

Confirmatio pontificia.

De quibus facta relatione Sanctissimo Domino Nostro Pio Papae X, in Audientia habita die 22 martii 1905, ab infrascripto Cardinali Praefecto, eadem Sanctitas Sua resolutionem Sacrae Congregationis benigne confirmavit, simulque petitam extensionem concessit.

Dies (22 mart. 1905).

Datum Romae ex Secretaria eiusdem Sacrae Congregationis die 22 martii 1905.

A. Card. Tripepi, *Pro-Praef.*
D. Panici, Archiep. Laodicen., Secret.

---

60. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (22 mart. 1905)

INDULTUM DE FORMULA ABSOLUTIONIS GENERALIS TERTIARIORUM RELIGIOSORUM

Ordinis Minorum Capuccinorum

Orator.

SS^mus Dominus Noster Pius Papa X, clementer deferens humillimis precibus R^mi Patris Procuratoris Generalis Ordinis FF. Minorum Capuccinorum, ab infrascripto Cardinali Sacrorum Rituum Congregationis Pro-Praefecto relatis, benigne indulgere dignatus est, ut in absolutione generali modo privato, id est immediate post sacramentalem absolutionem, Regularibus impertienda, adhiberi valeat formula brevior quae pro Tertiariis Saecularibus concessa fuit. Contrariis non obstantibus quibuscumque. Die 22 martii 1905.

Indultum.

Dies (22 mart. 1905).

A. Card. Tripepi, *Pro-Praefectus,*
N. Panici, Archiep. Laodicen. Secretarius.

---

[1] An. Eccl., p. 213, addunt: Rescriptum tamen istud minime censetur pro Oratoriis semipublicis suffragari, si Ecclesia vel Oratorium publicum Domibus Tertii Ordinis Regularis annexa reperiatur; et his etiam deficientibus, pro uno Oratorio tantum seu principali favet, in quo et solae Tertii Coetus regularis quorumcumque Ordinum Personae vel Alumni et contubernales, ne religiosa umquam disciplina laedatur, Indulgentias Ecclesiarum respectivi I ac II Ordinis proprias valent obtinere *(Ex Actis Ord. Min.)*.

61. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (1 aprilis 1905)

DE FESTO DEDICATIONIS ECCLESIARUM IN GALLIA [1]

Missionariorum Africae

Orator.

Hodiernus Moderator Generalis Societatis Missionariorum Africae (*Pères Blancs*) Sacrorum Rituum Congregationi sequentia dubia circa festum Dedicationis pro opportuna solutione humiliter exposuit, nimirum :

Dubia.

Vis decreti C. Caprara in regionibus postea subiectis Galliae.

I. Utrum obligatio celebrandi festum Dedicationis Ecclesiarum, Dominica post Octavam Omnium Sanctorum, per Decretum Cardinalis Caprara imposita *omnibus Ecclesiis Gallicanis*, extendatur ad omnes regiones decursu temporis Galliae subjectas, v. g. Sahara, Soudan, sine ulla praevia concessione Sanctae Sedis vel expressa declaratione Praelati ecclesiastici, sive ibi sint Ecclesiae consecratae, sive tantum benedictae.

Obligatio persolvendi Officium Dedicationis.

II. Utrum obligatio persolvendi Officium Dedicationis, de qua agitur in decreto n. 3752 *Vicariatus Apostolici Senegambiae* [2] d. d. 28 novembris 1891, pro Missionariis dicti Vicariatus, extendatur etiam ad eos Missionarios qui Calendario proprio gaudent, diverso scilicet a Calendario Vicariatus, vel Dioeceseos.

Quid, cum festum omittatuo in proprio calendario.

III. Et quatenus *Negative*, utrum tamen isti Missionarii in dioecesi ubi festum celebratur commorantes, in Oratorio proprio (semipublico), extra civitatem posito, celebrare debeant sollemnitatem Dedicationis in praefata Dominica, ex eo quod nulla dies pro tali festo in Calendario Societatis designatur.

Rescriptum.

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis Liturgicae, reque sedulo perpensa, rescribendum censuit :

Ad I.

Ad I. *Affirmative, iuxta Decretum Cardinalis Legati Caprara pro reductione festorum d. d. 9 aprilis 1802 et alterum Generale S. R. C. n. 3863* Celebrationis Festorum Patroni loci, Dedicationis ac Tituli Ecclesiae *9 iulii 1894 ad III.*

Ad II.

Ad II. *Affirmative, nisi indultum obtentum fuerit a Sancta Sede celebrandi Anniversarium Dedicationis omnium Ecclesiarum Ordinis sive Societatis die diversa ab illa in qua Clerus saecularis celebrat Dedicationem omnium Ecclesiarum, iuxta Decretum n. 3801* Ordinis Minorum Capuccinorum Provinciae Hollandiae, *22 iunii 1895 ad I, et n. 3925* Ordinis Minorum Capuccinorum *10 iulii 1896 ad V.*

Ad III.

Ad III. *Provisum in praecedenti.*

Dies (1 april. 1905).

Atque ita rescripsit, die 1 aprilis 1905.

A. Card. TRIPEPI, *Pro-Praefectus.*

A. Panici, Archiep. Laodicen. Secretarius.

---

[1] ACTA S. SEDIS, t. 37 (1905), p. 599.

[2] Quamvis in Vicariatu isto duae tantum forent consecratae ecclesiae, respondit S. Congregatio : « Omnes Missionarii tenentur officium Dedicationis persolvere eadem die qua in Gallia festum recolitur Dedicationis omnium ecclesiarum. »

62. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (15 aprilis 1905)

DE MUSICIS INSTRUMENTIS INTER SACRA [1]

Compostellana

Orator. Occasio dubiorum.

Emus et Rmus Dnus Cardinalis Iosephus M. Herrera y de la Iglesia, Archiepiscopus Compostellanus ad Sacram Rituum Congregationem mittens elenchum tum festorum quae in sua ecclesia cathedrali sollemniter celebrantur, cum musica vocali et instrumentali, vulgo *orquestra ;* tum instrumentorum quibus musici utuntur in iisdem sollemnitatibus ; atque insuper interpretationem authenticam habere desiderans super iis quae Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa X in *Motu proprio* super musica sacra statuit, nempe : « Aliquoties, servatis servandis, admitti possunt alia musica instrumenta, sed annuente episcopo, ut Caerimoniale Episcoporum praecipit », eidem Sacrae Congregationi sequentia dubia enodanda reverenter proposuit, videlicet :

Dubia.

I. De usu quorundam instrumentorum.

I. An et in quibus festis permitti possit usus instrumentorum, quae (vulgo *violines, violas, violoncello, contrabajo, flauta, clarinetes, fagots, trompas* [2]) in elencho recensentur ?

II. De usu instrumentorum in Off. et Missa Defunct.

II. An permitti possit usus instrumentorum in Officio et Missa defunctorum ?

III. Quid tunc de « harmonium » ?

III. An proscribendus sit in ecclesiis parochialibus et conventualibus usus organi dicti *harmonium* in Officio et Missa defunctorum ?

Rescriptum.

Sacra porro Rituum Congregatio ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis super Musica et Cantu sacro, rescribendum censuit :

Ad I.

Ad I. Ad primam partem, *Affirmative* ; ad secundum partem, in illis functionibus et temporibus in quibus sonus organi aliorumque instrumentorum non prohibetur a Caerimoniali Episcoporum, a praedicto *Motu proprio* et a Decretis S. R. C., uti in *Pisana*, 20 martii 1903, et in *Compostellana*, 8 ianuarii 1904 super Triduo Maioris Hebdomadae ; verum iuxta prudens Ordinarii arbitrium in singulis casibus cum dispensatione a lege et praxi communi adhibendi in sacris functionibus cantum gregorianum vel musicam polyphonicam aut aliam probatam.

Ad II.

Ad II. In Officio *negative*; in Missa et Absolutione post Missam, prouti in responso ad I et servatis servandis, ita ut sonus organi aliorumque instrumentorum tantum ad sustinendas voces adhibeatur, et sileant instrumenta cum silet cantus, iuxta Caerimoniale Episcoporum, lib. I, cap. 28, n. 13.

Ad III.

Ad III. Provisum in praecedenti.

Dies (15 april. 1905).

Atque ita rescripsit. Die 15 aprilis 1905.

A. Card. TRIPEPI, *Pro-Praef.*

D. Panici Archiep. Laodicen., Secret.

---

[1] ACTA S. SEDIS, t. 37 (1905), p. 663.

[2] Id est, gallice : *violons, violes, violoncelles, contrebasses, flûtes, clarinettes, bassons, trompettes.*

ANNOTATIO

Hoc rescripto clarius apparet quo genere instrumentorum uti liceat accedente venia Ordinarii. Verum, ne id frequentius quam par est contingat, simul monemur in venia ista inesse rationem cuiuspiam dispensationis a lege communi.

---

63. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSUM[1] *5 MAII 1905*

Constitutiones interpretans Missionariorum Filiorum Imm. Cordis B. M. V.

Orator. **Dubia.**

Moderator Generalis Congregationis Missionariorum Filiorum Immaculati Cordis Beatae Mariae Virginis, ad Sanctitatis Vestrae pedes humiliter provolutus, exponit ut sequitur :

I. De capitulo congregato ob vacans Generalis munus.

I. In Constitutionum cap. III, n. 6 haec habentur : « Superioris Generalis electio fiet in Capitulo Generali suffragiorum pluralitate non quidem relativa sed absoluta : hoc autem Capitulum duodecimo quoque anno convocabitur ». Deinde in cap. XXII, n. 37, de iisdem Capitulis Generalibus statuitur : « Duodecimo quoque anno celebrabuntur a Superiore Generali convocata tempore et loco, quae ipsi opportuniora videantur ». In numero vero 39 eiusdem capitis : « Capitulum Generale praeter tempora dicta habebitur... cum ob Directoris Generalis mortem vel destitutionem novus erit eligendus ». Ex horum locorum collatione hoc dubium exsurgit : Capitulum convocatum ad electionem novi Superioris Generalis ob mortem vel destitutionem antecessoris, qui defunctus vel destitutus fuit antequam tempus duodecim annorum ab electione lapsum fuisset, habendumne est ut Capitulum ordinarium, in quo proinde eligi debeant Consiliarii, Minister et Procurator Generales, immo et Secretarius Generalis ; vel potius est extraordinarium, ideoque solus in eo Superior Generalis eligendus usque ad proximum Capitulum Generale ordinarium, in quo eligentur Superior Generalis, eius Consiliarii, Secretarius, Minister et Procurator Generales ?

II. De supplendo Consultore Provinciali.

II. Caput V *de Consultoribus Generalibus*, n. 19 haec statuit : « Cuiuscumque (Consultoris) defectus per alium a Directore et reliquis Consultoribus electum suppleri debebit ; idemque servandum proportionaliter in aliorum Superiorum seu Consultorum defectu ». Ex hoc loco sequens eruitur difficultas : Electio pro supplendo defectu alicuius Consultoris Provincialis competitne Directori Generali cum suis Consiliariis ; vel Superiori Provinciali cum altero Consultore Provinciali ; nam iuxta nostras Constitutiones Superior Provincialis duos tantum habere debet Consiliarios Provinciales ?

---

[1] ANALECTA ECCLESIASTICA, 1905, p. 239.

III. Inter officia Superiori Generali designata in cap. III, n. 8 nostrarum Constitutionum, hoc etiam habetur: « De omnibus, quae ad admissionem Domuum et Collegiorum, et ad Congregationis bonum spectabunt permagnam habere sollicitudinem ». Quaeritur ergo utrum Superioris Generalis officium sit nominare seu eligere prima vice Superiores vel Consultores Collegiorum, Domuum et Residentiarum quae de novo erigantur; vel electio sit muneris Superioris Provincialis cum suo Consilio in cuius Provincia Collegium, domus aut Residentia constituitur?

III. De nominandis Praepositis novarum domorum.

Sacra Congregatio EE^morum ac RR^morum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, perpensis omnibus in casu concernentibus respondendum censuit:

Responsum.

Ad I. *Negative* ad primam partem; *affirmative* ad secundum.

Ad I.

Ad II. *Affirmative* ad primam partem; *negative* ad secundum.

Ad II.

Ad III. *Affirmative* ad primam partem; *negative* ad secundum.

Ad III.

Romae, 5 maii 1905.

Dies (5 maii 1905).

D. Card. Ferrata, *Praef.*
Philippus Giustini, Secretarius.

Annotatio

Responsio ad I Oratoris votis congruere perspicitur. Dubitamus tamen an non futurum sit ut ipse usus vota ista mutet. Cum enim ad personam Generalis attemperandus sit delectus Consiliariorum, etc. non vacare incommodis arbitramur quod Praepositus Generalis, quotiens in locum defuncti eligitur, eodem Consilio quo antecessor eius uti debeat.

---

64. — SS. D. N. PII PP. X

MOTU PROPRIO [1] *8 MAII 1905*

De Ursulinis in unum corpus cogendis

Apostolicae Sedi id semper in votis fuit, ut religiosa Instituta, nominatim ea quae iuventuti imbuendae dant operam, sese mutatis temporum et rerum adiunctis, immutato manente spiritu, congruenter aptare studerent. Quod si opportunum hoc fuit quolibet tempore, aetate hac nostra esse necessarium res ipsae plane demonstrant.

Temporum ratio opportune habenda.

Quamobrem, cum Decessor Noster f. r. Leo XIII compertum perspectumque haberet, Ursulinarum Ordinem, cui vel illud praecipuae laudi vertendum, quod nobile munus instituendi adulescentulas maturrime suscepit, novis rerum necessitatibus non perfecte nec ex omni parte respondere, eo praesertim quod monasteria

Opus congregandi Ursulinas inchoatum a Leone XIII.

---

[1] Acta S. Sedis, t. 37 (1905), p. 679.

quibus coalescit, cum sui quaeque iuris essent, nec se invicem adiuvare et praesidio esse, nec mutua virtutis aemulatione ad meliora et maiora se excitare valerent; idcirco huic rerum condicioni opportuna atque salutaria afferenda censuit remedia. Et re quidem vera a cunctis Ursulinarum domibus, ubique terrarum exsistentibus, litteris die 21 iulii 1899 datis, exquiri mandavit num scilicet Instituto universas domos complectenti habentique sedem principem in Urbe, si quando per auctoritatem S. Sedis exsurgeret, libenter accederent; et cum supra sexaginta ex illis sese id libentissime velle respondissent, idem Pontifex primum pro temporum natura vivae vocis oraculo, die 28 novembris 1900, deinceps per decretum a Sacra Congregatione Episcoporum et Regularium, die 17 iulii 1903 editum, praedictam Unionem approbavit.

Hactenus a se facta memorat Pontifex.

Quod ad Nos attinet, iam a primordiis pontificatus Nostri dicti Instituti Constitutiones, item per decretum a S. Congregatione Episcoporum et Regularium die 14 septembris 1903 datum, ratas habuimus; nec ullam praetermisimus occasionem, singularem, qua illud prosequimur, benevolentiam Nostram testificandi, laetissimo etiam cernentes animo alias atque alias domos paullatim ad illud convenire.

Denuo approbat Constitutiones.

Nunc vero, cum uberes fructus quos Ursulinarum coniunctio peperit per Nos Ipsos perspexerimus, cumque uberiores quos in futurum est paritura prospiciamus: Nos non solum unionem hanc feliciter initam, sed et Constitutiones eidem Instituto datas, auctoritate Nostra iterum plenissime approbamus et confirmamus, illisque perpetuae et inviolabilis Apostolicae firmitatis robur adicimus.

Indulgentiam concedit.

Volentes insuper specialibus favoribus dictum Ursulinarum Institutum augere, omnibus et singulis eiusdem Instituti Sodalibus, redeunte anniversaria die qua Ursulinarum unio ab Apostolica Sede approbata fuit, videlicet die 28 novembris, in perpetuum plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino impertimus. Quam indulgentiam etiam animabus fidelium Purgatorio detentis per modum suffragii applicari posse concedimus.

Instituti optat incrementum; Episcopi suaviter ad consociationem adducant haesitantes Ursulinas.

Ex his sponte elucet quantum Nos optemus, ut Institutum tam fauste inceptum, aucto in dies adhaerentium numero, in maius provehatur, latiusque pateat. Quapropter vehementer adhortamur illas quae adhuc extra Institutum versantur familias, ut sese eidem adsciscere velint. Neque dubitamus quin Venerabiles Fratres Nostri Episcopi in quorum dioecesibus huiusmodi Ursulinarum domus exsistunt, non solum earundem votis obsecundent, verum etiam cunctantes, si quae fuerint, ad optatam consociationem suaviter flectant, persuasum plane habentes, quod dicti Instituti Constitutiones ita sint concinnatae, ut quarumlibet nationum consuetudinibus atque indoli aptissime congruant.

Praecepta divulgatio Litterarum.

Volumus autem ut praesentes Litterae ad singulos, de quibus supra, Episcopos mittantur, eorumque cura in linguam vernaculam ad verbum diligenter versae, in qualibet Ursulinarum domo, speciali ad id indicto conventu, legantur.

Clausula derogans.

Haec ad maius Ursulinarum Instituti bonum atque incrementum edicimus, contrariis quibuscumque non obstantibus.

Dies (8 maii 1905).

Datum Romae, apud S. Petrum, die VIII maii an. MDCCCCV, Pontificatus Nostri secundo.

PIUS PP. X.

ANNOTATIONES

I. De ipso Ursulinarum Instituto pauca quaedam enarrare videtur operae pretium. S. Angela Merici, quae passim effertur ut fundatrix Ursulinarum, nullam quidem instituit congregationem religiosam, sed, auspiciis gloriosae virginis ac martyris S. Ursulae, anno 1535, piam potius constituit consociationem virginum quae operibus caritatis et praecipue instituendis christiane puellis operam daret. Ipsa autem e vita excessit Brixiae, anno 1540, ante impetratam pontificiam Instituti confirmationem, quae a Paulo III est 9 iunii 1544 concessa. Diffundendae huic rationi vivendi plurimum allaboravit S. Carolus Borromaeus, qui etiam a Gregorio XIII obtinuit ut Ursulinae communem agerent vitam. Hinc non tantum per Italiam propagari coeptae sunt, sed in Galliam atque in alias Europae et Americae regiones. Mox etiam pluribus domiciliis indulta sunt vota sollemnia, et constitutae sunt plures Ursulinarum congregationes, genere vivendi aliquantisper dissimiles, quibus tamen hae notae conveniebant communes : quod regula utebantur S. Augustini, substantialia religionis vota habebant, instituendarum puellarum potissimam curam exercebant, et singulas domos sui iuris esse sinebant. De instituendis puellis plures speciale nuncupabant votum.

Ex his Congregationibus potissimae fuerunt Parisiensis, Burdigalensis ac Lugdunensis, quae a Paulo V sunt ordine approbatae 13 iunii 1612, 5 februarii 1618, et 23 maii 1619.

Gallica exeuntis saec. XVIII perturbatione dispersae sunt multae Ursulinae. Sedata tamen tempestate, plures restitutae sunt communitates variisque uti coeperunt legibus ac vestitu, ita tamen ut a primario Ursulinarum fine minime recederent. Sic fit ut in Germania sollemnia servarint vota, quae in Belgio et in Gallia simplicia tantum esse possunt. In Gallia plures stricta (non omissa crate) utuntur clausura ; dum in Belgio, contra, contentae sunt partiali ista clausura quae, in nostris partibus, fini huius disciplinae prorsus sufficere, ex ipsa diuturna experientia comprobatur. Hic etiam, quo facilius possint caritatis exercere opus, aliquanto minus contemplationi vacant quam in Gallia et in Italia.

Porro potissimus Ursulinarum in Belgio auctor fuit piae memoriae sacerdos Lambertz, parochus pagi Thildonck (propre Lovanium in Brabantica provincia). Is, iam anno 1831, a congregatione Burdigalensi mutuatus est leges, quae deinde, ex Episcoporum auctoritate, ad nostras regiones sunt perfecte accommodatae ; atque in sua paroecia domum condidit quae et ipsa est florentissima et multorum conservatoriorum est in Belgio et in Anglia alma parens. A paucis vero annis sunt inter domos quae in Belgio habentur binae conflatae societates, quarum altera, dioecesis Mechliniensis (cui adhaerent etiam domus quaedam Angliae), omnes ferme illius dioecesis domos complectitur, altera Ursulinas congregat Leodiensis dioecesis. Sui tamen iuris manent singula conservatoria ; sed huc spectant coniunctionis commoda, ut in communi domo (saltem per priorem probationis annum) instituantur noviciae, utque facilius possint, ob iustas causas, ab una in aliam domum migrare Ursulinae. Addas magis ordinatam rationem tuendi disciplinae fervorem.

Exemplum istud videtur movisse Superiorissam quandam mona-

sterii Blesensis (cui nomen Mater a S. Iuliana), quae recreandi languentem domum Calvensem et Romanam assumpserat munus, ut simili foedere domos non nullas e Gallia et Italia coniungeret.

Subinde vero maioris moliminis initum est consilium, variasque Ursulinarum congregationes vel domos in magnum collegii corpus cogere meditatus est Leo XIII, ita tamen ut sufficiens singulis domibus permitteretur autonomia. Cetera in ipso Motu Proprio referuntur. Constitutiones de quibus sermo ibi fit sunt ad tres annos probatae.

II. Supra, n. **35**, p. 95 responsum dedimus 10 martii 1902, quo plena relicta erat optio admittendi vel declinandi Unionem. Nunc autem omnium in unum corpus congregationem se vehementer optare non dissimulat Summus Pontifex. Votum tamen istud, cui nemo sane maximam auctoritatem detrectabit, cum praecepto confundi nequit. Adiuncta enim esse possunt, in quibus ex ipsius Pontificis mente, impediatur voti exsecutio. Quod in praesenti causa iam contigit. Ne enim universalis ista congregatio, sub capite extraneo, a Gubernio civili aegre feratur, Ursulinae Germaniae ad novum Ordinem non ascribentur.

Septima enim iunii 1905, Episcopi Borussiae, congregati Fuldae, litteras scripserunt ad S. Pontificem in quibus propositam Unionem minus sibi placere declarant « tamquam publicis patriae legibus contrariam, et ad adiuncta Germaniae minus quadrantem. Simul S. Pontificem rogabant ut sua auctoritate alteram probaret Ursulinarum Societatem cuius constitutiones, a Superiorissa Oenipontana conscriptae, illius regionis legibus et adiunctis melius congruerent.

Has litteras ab E^mo^ Card. Kopp ceterisque Borussiae episcopis obsignatas excepit responsum Card. Secretarii Status, datum 13 iunii 1905, in quo declarat numquam SS^mum^ Dominum eius fuisse animi ut societatem domorum Germaniae cum Romano domilio commendaret, sed ut Unionem hanc foveret quantum fieri posset nec inexsuperabiles obstarent difficultates.

Iuvabit ipsa E^mi^ Secretarii Status exscribere verba.

Bezüglich der Vorstellung wegen der Ursulinerinnen hat Seine Heiligkeit erklärt, es sei niemals seine Absicht gewesen, die Vereinigung der in Deutschland bestehenden Klöster mit dem in Rom gegründeten Hause anzubefehlen, sondern dieses nur zu empfehlen soweit es möglich sei oder auch wenn sich nicht unüberwindliche Schwierigkeiten dazwischen stellen.

Inzwischen ist die erwähnte Vorstellung an die heilige Kongregation der Bischöfe und gleichzeitig diese wohlwollende Willensmeinung Seiner Heiligkeit zur Kenntnis zu bringen.

(gez.) R. Card. Merry del Val.

III. Quam superiore numero II scripsimus declarationem motus proprii 8 maii 1905 confirmarunt plura acta recentiora, quae hic commemorari iuvabit. Etenim :

1. Idem C. Kopp, cum alteris litteris, 6 augusti 1905, iterum de ista Unione S. Sedem interrogasset, missum 13 aug. a Cardinali Secretario Status responsum accepit « nullam in motu proprio contineri iussionem. Esse itaque Ursulinarum familiis integrum de hac re libere decernere quid ipsis videatur. Quam normam

proponi posse etiam aliis, qui a C. Kopp SSmi Domini mentem resciscere cupierint. »

Quocirca C. Kopp omnes quorum intererat certiores fecit, esse in Ursulinarum arbitrio positum ut Unioni romanae darent vel declinarent nomen.

2. Sed et similes indicationes datae sunt eiusdem Cardinalis Secretarii Status litteris 12 aug. ad Episcopum Waterfordiensem, in Hibernia, qui 7 aug. ipsum adierat consultum.

3. Die etiam 13 septembris 1905, Card. Secretarius Status pari prorsus modo rescripsit Cardinali Goossens, Archiepiscopo Mechliniensi in Belgio, votum Motus proprii non esse loco praecepti habendum, solutamque Ursulinis servari optionem.

4. Neque aliter aperuit mentem suam Pontifex Episcopo Ruremondensi in Hollandia. Is tamen, litteris suis 8 mensis huiusce octobris, simul addidit, Sanctissimo Domino opportunum, ne dicatur necessarium, videri, si Ursulinarum constituatur dioecesana vel regionalis Congregatio ; idque tamquam formaliter expressam Pontificis voluntatem communicari posse.

IV. Quae causa cum hoc modo dirempta videatur, restat ut in ipso Motu Proprio 8 maii 1905 memorata acta hic subiciamus, id est, litteras 21 iulii 1899, quas referemus ut gallice erant conscriptae, et decretum S. C. Episc. et Reg. 17 iulii 1903. Quod statim praestamus in proximo articulo.

---

65. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

LITTERAE 21 IULII 1899 ET DECRETUM 17 IULII 1903

De Ursulinis in unum corpus cogendis

A. *Litterae 21 iul. 1899.*

Éminence [1] Révérendissime et Très Vénéré Seigneur,

Munus et nobilitas Instituti Ursulinarum.

Parmi les Instituts Religieux auxquels a été confiée, avec l'approbation du Siège Apostolique et sous la surveillance des Evêques, la noble tâche d'élever les jeunes filles dans la piété et dans la science, se distingue non moins par son ancienneté que par ses vertus et ses mérites, l'Ordre des Religieuses, dites de Ste Ursule.

Desideratur domorum consociatio. Cur.

Bien qu'unis par la charité, les Couvents des Ursulines ne sont pas rattachés entre eux par le lien d'une véritable association ; il s'ensuit qu'assez souvent certaines de ces Communautés se trouvent impuissantes à atteindre facilement le but qu'elles se sont proposé, parce qu'elles ne sont pas suffisamment pourvues des moyens nécessaires à cette fin, et qu'il n'y a pas d'espoir pour elles de les obtenir des autres Communautés du même Institut, attendu qu'elles sont séparées les unes des autres et sans aucun lien qui les unisse.

---

[1] A Son Éminence le Cardinal Goossens, Archevêque de Malines. Hoc enim exscribimus litterarum exemplum.

Hinc vota quorundam Antistitum, et ratio agendi huius S. Congregationis.

Dans le but d'obvier à ces inconvénients et à ces difficultés, cette Sacrée Congrégation des Évêques et Réguliers a cru devoir, l'année dernière, accueillir avec bienveillance les demandes de quelques Évêques tendant à amener une certaine union entre les Communautés des Ursulines ; et en conséquence, par son Décret du 8 octobre 1898, elle a statué que toutes les fois que des Communautés Religieuses Ursulines, établies dans les différentes parties de la Chrétienté, demanderaient à se réunir en congrégations particulières, on ferait volontiers droit à leurs prières et à leurs désirs.

Recens quaedam Domus perfectam Instituti unitatem postularunt.

Tout récemment, quelques Communautés d'Ursulines, établies même dans des pays différents, ont écrit à Rome en vue d'obtenir que l'Institut tout entier des Ursulines fût réuni en un seul corps, à la manière des Congrégations qui ont pris naissance ce siècle-ci et ont été approuvées par le Siège Apostolique.

Videndum prius quid adiuncta suadeant.

Assurément, il n'est pas dans les usages du S. Siège de changer à la légère ce qui a été établi régulièrement et consacré par un long laps de temps, à moins que les changements que l'on demande ne semblent être plus en rapport avec les nouvelles circonstances des temps et ne soient de nature à faire atteindre d'une manière plus avantageuse et plus efficace le but proposé.

Hinc interrogantur Ordinarii et Ursulinae.

Aussi, avant de décider quoi que ce soit relativement à la question qui lui est soumise, la Sacrée Congrégation estime qu'il est très opportun de connaître à cet égard l'avis des Ordinaires des lieux et celui des Religieuses elles-mêmes.

Votre Éminence voudra donc bien examiner cette question avec le plus grand soin, et faire connaître son sentiment à cette Sacrée Congrégation, après avoir préalablement sondé les dispositions de ces mêmes Religieuses.

Et comme il importe que les Religieuses manifestent en toute liberté ce qu'elles pensent à se sujet, il est bon qu'on leur accorde un temps convenable, pour peser devant Dieu toute cette affaire, et qu'ensuite chacune d'elles exprime son avis par vote absolument secret.

Qua ratione unitas ista sit concipienda.

Les Religieuses doivent bien comprendre les trois points suivants :

1° L'union dont il est question a uniquement pour effet d'établir de commun accord ce qui est jugé propre et nécessaire au gouvernement de l'Institut tout entier, en conservant, autant que possible, à chaque Communauté, les lois, constitutions et usages qui la régissent légitimement.

2° La forme de cette union pourrait être établie comme suit : *a*) La Supérieure Générale, élue pour un temps déterminé par des déléguées (une de chaque Communauté), aurait sa résidence à Rome avec son Conseil Général qui serait élu également par les mêmes déléguées ; *b*) L'Institut tout entier serait divisé en différentes Provinces, qui auraient chacune à leur tête une Supérieure Provinciale avec son Conseil particulier.

3° On se servira partout de la même formule de profession religieuse, comprenant les trois vœux d'obéissance, de pauvreté et de chasteté, sans y faire aucune mention d'un quatrième vœu, de celui de se consacrer à l'éducation des jeunes filles, qui est émis actuellement par quelques Communautés. Ce dernier vœu est évidemment compris dans le vœu d'obéissance émis d'après la teneur des Constitutions de l'Institut.

Telles sont les communications que Notre Très Saint Père le Pape Léon XIII m'a chargé de faire à Votre Eminence, dont je baise très humblement la main.

Salutatio.

Rome, 21 juillet 1899.

Dies (21 iul. 1899).

De Votre Éminence

le très humble et très dévoué serviteur,

S. Card. VANNUTELLI, *Préfet.*

A. Panici, Secrétaire.

B. *Decretum 17 iulii 1903.*

Narrantur instantiae factae et superiora acta S. Congregationis.

Anno 1899 decurrente, ex plerisque Ursulinarum Familiis in diversis etiam regionibus commorantibus transmissae fuerunt litterae, ad hoc ut universus Ordo ad unius corporis compaginem redigeretur, ad formam Institutorum, quae hoc saeculo exorta et ab Apostolica Sede approbata fuerunt. Verumtamen haec Sacra Congregatio Episcoporum et Regularium antequam quicquam hoc super negotio contitueret, peropportunum censuit cognoscere quid locorum Ordinarii quidque Moniales ipsae ad rem sentirent. Quapropter per litteras diei 21 iulii 1899, E^mus^ Cardinalis huius Sacrae Congregationis Praefectus, de mandato SS^mi^ Domini Leonis Papae XIII, a cunctis Episcopis, in quorum dioecesibus exstabant Monasteria Ursulinarum requisivit, ut hac de re sententiam suam Sacrae Congregationi panderent, exploratis in antecessum earundem Religiosarum animis. Iam vero, ex datis responsis constat 70 monasteria, annuentibus etiam Ordinariis, rei propositae libenter adhaesisse. Quorum monasteriorum Superiorissae sub finem anni insequentis ad comitia generalia, in hanc Almam Urbem rite advocatae, normas sanctioni S. Sedis subiciendas, iuxta quas Ursulinarum Institutum constitui ac regi deberet, fere unanimiter per summa capita, statuerunt. Re quidem vera 62 ex dictis Superiorissis a Summo Pontifice, per supplicem libellum diei 21 novembris 1900 humillime expetierunt, ut Institutum, iuxta citatas normas, approbare, ipsasque cum suis monasteriis, quorum elenchus in calce prostat, eidem ascribere dignaretur. Has preces Summus Pontifex, benigne excipiens, Unionem Ursulinarum, prout in comitiis generalibus discussa et statuta fuerat, sancire dignatus est.

Interrogati Ordinarii et Ursulinae quid responderint.

A congregatis Superiorissis statuta confecta.

Petita approbatio statutorum.

Concessa, 21 novembris 1901, vivae vocis oraculo.

Verum huiusmodi sanctionem solo vivae vocis oraculo E^mo^ eiusdem Sacrae Congregationis Cardinali Praefecto significavit in Audientia diei 28 novembris 1900, ab eodem E^mo^ habita, in aliud opportunius tempus decreto formali reservato. Porro, cum Sanctitas Sua, iteratis Priorissae Generalis et sui Consilii precibus benigne annuens, nuperrimis hisce diebus mandaverit, ut Unionis verbotenus, uti supra approbatae, formale Decretum ederetur, haec Sacra Congregatio Episcoporum et Regularium eiusdem Sanctitatis Suae mandatis, eo quo par est obsequio, morem gerens, eandem Ursulinarum Unionem, sub regimine Priorissae Generalis per praesens formale decretum ratam habet atque confirmat, et quae a praefata die 28 novembris 1900 a Priorissa Generali cum suo Consilio rite gesta atque constituta sunt in pleno firmitatis robore permanere declarat.

Editur nunc formale approbationis decretum.

Datum Romae ex Secretaria memoratae Sacrae Congregationis Episcoporum et Regularium die 17 iulii 1903.

Dies (17 iul. 1903).

D. Card. FERRATA, *Praef.*

Ph. Giustini, Secret.

66. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (29 nov. 1901 et 24 ian. 1902)

RESPONSA DE OFFICIO ET MISSA DE REQUIE APUD REGULARES

Ordinis Carmelitarum Excalceatorum

A. *Responsum 29 nov. 1901.*

Orator. Adm. Rev. P. Provincialis Carmelitarum Discalceatorum Provinciae Navarrensis, in Hispania, ad quietem et tranquillitatem suorum Religiosorum procurandam et ad omnem dubietatem de medio tollendam, de consensu sui R^mi Procuratoris Generalis, Sacrorum Rituum Congregationi sequens dubium pro opportuna solutione humillime exposuit, nimirum : An liceat in Ecclesiis Regularium, permittente ritu, Officia et Missas de Requie celebrari diebus 3, 7 et 30 a depositione, iuxta Rubricas Missalis Romani ?

Dubium *de Officio ac Missa die 3, 7, 30.*

Et Sacra eadem Congregatio, referente subscripto Secretario, exquisito etiam voto Commissionis Liturgicae, proposito dubio respondendum esse censuit : « Detur Decretum *3494, Ordinis Minorum Conventualium S. Francisci* [1] diei 13 maii 1879, ad 1um ». Atque ita rescripsit.

Responsum.

Dies (29 nov. 1901). Die 29 novembris 1901.

D. Card. FERRATA, *Praef.*
D. Panici, Archiep. Laodicen. Secret.

B. *Responsum 24 ian. 1902.*

Orator. Adm. Rev. P. Provincialis Carmelitarum Discalceatorum Provinciae Navarrae, in Hispania, accepto responso per Decretum Sacrorum Rituum Congregationis datum die 29 novembris 1901 super Officiis et Missis de Requie permissis in Ecclesiis Regularium diebus 3, 7 et 30 a depositione, iteratis precibus eandem S. Congregationem pro sequentis dubii declaratione humillime exoravit, nimirum : An praefatum responsum seu iudicium extendi possit etiam ad dies anniversarios ?

Dubium *de anniversariis.*

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, audito etiam voto Commissionis Liturgicae, rescribendum censuit : « *Affirmative*, ex identitate rationis, iuxta Decretum generale *3753*, datum die 12 decembris 1891 [2] ». Atque ita rescripsit.

Responsum.

Dies (24 ian. 1902). Die 24 ianuarii 1902.

D. Card. FERRATA, *Praef.*
D. Panici, Archiep. Laodicen. Secret.

---

[1] Cfr, *De Religiosis*, II, *Monumenta et Supplementa* [2], n, **208**. p. 707.

[2] In decreto isto aequiperantur anniversaria et officia dierum 3, 7 et 30, etiam quod ad dies quibus fieri permittuntur : i. e. fieri possunt etiam in diebus quibus celebratur festum ritus 2ª classe inferioris, seclusis tamen quibusdam octavis vel diebus privilegiatis.

67. — S. RITUUM CONGREGATIONIS (11 decembr. 1903 et 12 maii 1905)

RESPONSA LITURGICA

Congr. Eremitarum Camaldulensium Montis Coronae

A. *Responsa 11 decembris 1903.*

Calendarista Congregationis Eremitarum Camaldulensium Montis Coronae, de consensu sui Superioris, a Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum solutionem humillime expetivit, nimirum : *Orator.*

I. An in illis Ordinibus regularibus, in quibus sub aliquo titulo colitur Deipara Virgo tamquam Patrona, debeat fieri in suffragiis sanctorum commemoratio de eadem veluti de Patrona, cum consueta antiphona *Sancta Maria succurre miseris*, etc. etiamsi eiusdem officium parvum in Choro recitatum fuerit ? **Dubia.** *I. Commemoratio B. M. V. inter suffragia.*

. . . . . .

III. An ritu monastico, occurrente festo S. Thomae Cantuarien. Episc. Mart., die 29 decembris, in Dominica, in primo nocturno legendae sint Lectiones *A Mileto* de Communi, vel potius *Initium Epistolae ad Romanos*. *III. Ritus monasticus in festo S. Thomae Cantuarensis.*

IV. An in Ecclesiis Congregationis Eremitarum Camaldulensium Montis Coronae, in processione feriae VI in Parasceve, cantandus sit hymnus *Vexilla* iuxta ritum monasticum, vel romanum ? *IV. Hymnus* Vexilla *in Parasceve.*

. . . . . .

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, audito etiam voto Commissionis Liturgicae, rescribendum censuit : **Responsa.**

Ad I. Negative iuxta Decretum nº 4043, circa commemorationes agendas ad Laudes et Vesperas in suffragiis sanctorum, 27 iunii 1899, ad II. *Ad I.*

. . . . . .

Ad III. Affirmative ad primam partem. Negative ad secundam. *Ad III.*

Ad IV. Iuxta consuetudinem. *Ad IV.*

. . . . . .

Atque ita rescripsit. Die 11 decembris 1903. *Dies (11 dec. 1903).*

S. Card. Cretoni, *S. R. C. Praef.*

D. Panici, Archiep. Laodicen. Secret.

B. *Responsa* [1] *12 maii 1905.*

Calendarista Congregationis Eremitarum Camaldulensium, de consensu sui Superioris Generalis, a Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum solutionem humillime expetivit, nimirum : *Orator.*

I. Cum per Decretum Generale, d. d. 13 novembris 1899, **Dubia.** *Lectiones S. Bedae.*

---

[1] Acta S. Sedis, t. 38 (1905), 103.

festum S. Bedae Venerabilis ad Ecclesiam universalem extensum fuerit, quaeritur : an utentes Breviario Monastico debeant recitare Lectiones pro universali Ecclesia per dictum Decretum approbatas, vel potius illas iam pridem pro Ordine Sancti Benedicti concessas ?

Oratio S. Michaelis.

II. In Missa S. Michaëlis Archangeli, Patroni Congregationis Eremitarum Camaldulensium, approbata per Decretum 22 iulii 1809, duae habentur Orationes, quarum prima propria dicenda est ubi Sanctus Michaël est Titularis Ecclesiae vel Altaris, altera de Communi dicenda praescribitur, ubi Sanctus Michaël Titulus Ecclesiae vel Altaris non est. Quaeritur, utrum praedicta Oratio propria in locis, in quibus Sanctus Michaël est Titularis, dicenda quoque sit in Officio, in Suffragiis autem altera de Communi ?

Commemoratio B. Mariae inter suffragia.

III. Iuxta De Herdt (Ed. X, an. 1902, vol. 2, n. 368), qui citat Guyetum et Cavalieri, commemoratio S. Mariae non fit inter Suffragia, quando dicitur eius Officium parvum (iuxta Rubricas, tit. 25, n. 4), sive coniungatur Officio diei, sive separatim recitetur : sive ex devotione tantum, sive ex obligatione dicatur. Cum vero ex Constitutionibus Congregationis Eremitarum Camaldulensium dictum Officium parvum B. M. V., diebus in quibus Choro non dicitur, cotidie privatim ab unoquoque persolvatur, a supradicta doctrina perpetua omissio commemorationis eiusdem B. M. V. in Suffragiis sequeretur ; hinc quaeritur, an commemoratio B. M. V. inter Suffragia, quando dicitur eius Officium parvum, omittenda sit tam in Choro quam extra Chorum, sive dictum Officium parvum coniungatur Officio diei, sive separatim aut privatim recitetur, tam diebus quibus in Choro persolvitur, quam illis quibus in eodem omittitur ?

Lectiones S. Thomae Cantuarensis.

IV. An lectiones *A Mileto*, quae leguntur in festo S. Thomae Episc. Mart. considerandae sint tamquam propriae, vel solummodo propositae ex defectu Lectionum de Scriptura ? Cum, in ritu monastico, Officium infra Octavam Nativitatis duobus constet Nocturnis et tribus Lectionibus de Homilia in Evangelium, ideo, occurrente S. Thoma in Dominica, si dicantur Lectiones *A Mileto*, tunc feria II non haberet locum initium Epistolae ad Romanos, ut in ritu Romano, sed reponendum erit in festo S. Silvestri. E contra si Lectiones *A Mileto* uti propriae non sint considerandae pro S. Thoma, tunc in ritu monastico dicerentur de Scriptura in praedicta Dominica.

Hymni Officii Passionis.

V. An hymni in Officio Commemorationis Passionis D. N. I. C. et in Officio votivo Passionis D. N. I. C., deficientibus propriis Vesperis, sint transponendi, et quid sit faciendum in defectu tam primarum quam secundarum Vesperarum ?

Hymnus Vexilla *in Parasceve.*

VI. An in Ecclesiis Congregationis Camaldulensis in processione feriae VI in Parasceve, cantandus sit hymnus *Vexilla* prouti in Breviaro Monastico, vel ut in Breviario Romano : Missale enim Monasticum nil dicit.

Aspersio Praelatorum.

VII. Praelati omnes praedictae Congregationis ex consuetudine diverso ritu asperguntur, h. e. non a superiori parte ad inferiorem uti reliqui, sed contrario a parte inferiori ad superiorem. Quaeritur, utrum eiusmodi ritus servari possit ?

Benedictio a quo petenda inter Officium.

VIII. Iuxta consuetudines eiusdem Congregationis, quando Prior hebdomadarii munus subest, Sacerdos illi proximior Homiliae Lectiones legit ; non enim decet Praelatum a subdito benedici, quod tamen in Superiore non Praelato nequaquam militat. Si ergo

Prior Lectiones quoque ex necessitate aliave de causa legit, an alius pro eo debeat benedictionem petere et ipsemet Lectiones recitaturus benedictionem dare, vel dictus Prior debeat petere benedictionem cum *Iube, domne*, et sibi ipsi illam impertire, aut potius debeat petere benedictionem cum *Iube, domne*, et illi debeat dignior Sacerdos de Choro more solito benedictionem impertire ?

Responsa.

Sacra porro Rituum Congregatio, referente subscripto Secretario, exquisito etiam voto Commissionis Liturgicae, omnibus perpensis rescribendum censuit :

Ad I. Ad I. « Sumantur in casu Lectiones pro universali Ecclesia concessae ».

Ad II. Ad II. « Adhibeatur in omnibus Ecclesiis Congregationis Oratio prima ac Patroni seu titularis propria, tam in Officio quam in Suffragio : mutato sic Orationis fine : *ut ipsius omniumque Angelorum memoriam colentes in terris, eorum quoque precibus adiuvemur in caelis* ».

Ad III. Ad III. « Affirmative in omnibus, iuxta Rubricas Generales Breviarii, tit. 35, n. 4, et *Decretum Generale*, n. 4043, circa Commemorationes agendas ad Laudes et Vesperas in Suffragiis Sanctorum 27 iunii 1899 ad III ».

Ad IV. Ad IV. « Initium Epistolae ad Romanos dicatur in casu die 31 Decembris in festo S. Sivestri ».

Ad V. Ad V. « Affirmative in officio tam festivo quam votivo ; et si Officium utrisque Vesperis careat, ad Matutinum dicatur hymnus *Maerentes*, omisso hymno *Aspice* utpote minoris momenti, iuxta Decretum *Congregationis Eremitarum Camald.*, 11 decembris 1903, ad II, pro hymnis S. Mariae Magdalenae ».

Ad VI. Ad VI. « Attentis expositis, *Affirmative* ad primam partem, *Negative* ad secundam ».

Ad VII. Ad VII. « *Negative*, et ipsi praelati aspergantur iuxta ritum in universa Ecclesia receptum ».

Ad VIII. Ad VIII. « Seclusa Rubrica peculiari per Apostolicam Sedem confirmata, Praelati Episcopo inferiores benedictionem a digniore persona exspectent per verba *Iube, domne*, eaque accepta, Lectiones per se legant, prouti ex Decreto n. 1108, *Putignani*, *Nullius*, 15 februarii 1659, ordinatur ».

Dies (12 maii 1905). Atque ita rescripsit, die 12 maii 1905.

A. Card. TRIPEPI, *Pro Praef.*

D. Panici, Archiep. Laodicen. Secret.

ANNOTATIO

Bini isti supplices libelli si inter se comparentur, perspicitur altero libello rursus petita esse quae a° 1905, eodemque modo quo iam ante, 1903, esse soluta.

68. — SS. D. N. PII. PP. X

MOTU PROPRIO 25 APRILIS 1904 ET LITTERAE 22 MAII 1904 AD ABBATEM SOLESMENSEM

De instruenda editione vaticana librorum liturgicorum iuxta melodias gregorianas [1]

Memoratis actis Superioribus, Pontifex narrat suum propositum edendi libros liturgicos cum cantu gregoriano.

A. *Motu proprio, 25 aprilis 1904.*

Col nostro *Motu proprio* del 22 novembre 1903 (*cfr. hic supra, p. 23*) e col susseguente Decreto, pubblicato per nostro ordine dalla congregazione dei Sacri Riti l'8 gennaio 1904, abbiamo restituito alla Chiesa Romana l'antico suo canto gregoriano, quel canto che essa ha ereditato dai padri, che ha custodita gelosamente nei suoi codici liturgici, e che gli studi più recenti hanno assai felicemente ricondotto alla sua primitiva purezza.

A fine però di compiere, come è conveniente, l'opera incominciata, e di fornire alla nostra Chiesa Romana ed alle Chiese tutte del medesimo rito il testo comune delle melodie liturgiche gregoriane, abbiamo decretato d'imprendere coi tipi della Nostra Tipografia Vaticana la pubblicazione dei libri liturgici contenenti il canto della sacrosanta Chiesa Romana da Noi restituito.

Quod ut prospere cedat, haec statuuntur.

E perchè ogni cosa proceda con piena intelligenza di tutti coloro che sono o saranno chiamati da Noi ad offerire il tributo dei loro studii ad un' opera di tanta importanza, e il lavoro proceda con la debita diligenza ed alacrità, stabiliamo le norme seguenti :

Fontes erunt antiquissimi codices, ha-

a) Le melodie della Chiesa, così dette gregoriane, saranno ristabilite nella loro integrità e purezza secondo la fede dei codici più antichi, così però che si tenga particolare conto eziandio della

---

[1] Haec ex MONITORE ECCLESIASTICO, t. 16 (1904), p. 128 exscripsimus. Gallicam autem translationem mutuamur a REVUE THEOLOGIQUE FRANÇAISE, t. 9 (1904), p. 321.

Par Notre *Motu proprio* du 22 novembre 1903 et par le décret subséquent publié, sur Notre ordre, par la Congrégation des Rites sacrés, le 8 janvier 1904, Nous avons restitué à l'Église romaine son antique chant grégorien, ce chant qu'elle a hérité des pères, qu'elle a jalousement conservé dans ses manuscrits liturgiques et que de récentes études ont très heureusement ramené à sa pureté primitive. Cependant, pour compléter, comme il convient, l'œuvre commencée, et pour fournir à Notre Église romaine et à toutes les églises du même rite le texte commun des mélodies liturgiques grégoriennes, Nous avons décidé d'entreprendre avec les presses de Notre Typographie Vaticane la publication de livres liturgiques contenant le chant de la Sainte Église romaine, par Nous restitué.

Et afin que ce dessein s'exécute avec la pleine intelligence de tous ceux qui sont ou qui seront appelés par Nous à fournir le tribut de leurs soins à une œuvre si importante, et que le travail s'accomplisse avec la diligence et l'ardeur requises, Nous établissons les règles suivantes :

a) Les mélodies de l'Église, dites grégoriennes, seront rétablies dans leur intégrité et dans leur pureté, en conformité avec les manuscrits les plus anciens, mais aussi en tenant particulièrement compte de la légi-

legittima tradizione, contenuta nei codici lungo i secoli, e dell'uso pratico della odierna liturgia.

bita ratione traditionis et usus.

b) Per la speciale Nostra predilezione verso l'Ordine di S. Benedetto, riconoscendo l'opera prestata dai monaci benedettini nella restaurazione delle genuine melodie della Chiesa Romana, particolarmente poi da quelli della Congregazione di Franciae del Monastero di Solesmes, vogliamo che per questa edizione, la redazione delle parti che contengono il canto, sia affidata in modo particolare ai monaci della Congregazione di Francia ed al Monastero di Solesmes.

Partes quae cantum continent Galliae Benedictinis, praecipue Solesmensibus, peculiariter committuntur.

c) I lavori cosi preparati saranno sottomessi all'esame ed alla revisione della speciale commissione romana, da noi recentemente a questo fine istituita. Essa ha l'obbligo del segreto giurato per tutto ciò che riguarda la compilazione dei testi ed il corso della stampa ; il quale obbligo dovra estendersi anche alle altre persone fuori della Commissione, che fossero chiamate a prestare al medesimo fine l'opera loro. Dovrà inoltre procedere nel suo esame con la massima diligenza, non permettendo che nulla sia pubblicato, di cui non si possa dare ragione conveniente e sufficiente, e, nei casi dubbii, chiedendo il parere di altre persone, fuori della Commissione et della Redazione, che siano riconosciute valenti in questo genere di studii e capaci di pronunciare un giudizio autorevole. Che se nella revisione delle melodie occorressero difficoltà per ragione del testo liturgico, la Commissione dovrà consultare l'altra Commissione storicoliturgica, già precedentemente instituita presso la Nostra Congregazione dei Sacri Riti, in guisa che ambedue procedano concordi in quelle parti dei libri che formano oggetto ad ambedue comune.

Provincia commissionis liturgicae.

Imponitur secretum iuratum.

In re communi consulenda commissio historico-liturgica.

---

time tradition, contenue au cours des siècles dans les manuscrits, et de l'usage pratique de la liturgie actuelle.

b) Guidé par Notre spéciale prédilection envers l'Ordre de saint Benoît et reconnaissant la part qui revient aux moines Bénédictins dans la restauration des véritables mélodies de l'Église romaine, particulièrement à ceux de la Congrégation de France et du monastère de Solesmes, Nous voulons que pour cette édition, la rédaction des parties qui contiennent le chant soit, d'une façon spéciale, confiée aux moines de la Congrégation de France et au monastère de Solesmes.

c) Les travaux ainsi préparés seront soumis à l'examen et à la revision de la Commission romaine spéciale, récemment instituée par Nous dans ce but. Elle est tenue au secret juré pour tout ce qui concerne la compilation des textes et l'impression en cours ; l'obligation s'étendra aux autres personnes qui, ne faisant point partie de la Commission, seront appelées à participer à ses travaux. En outre, la Commission devra, dans son examen, procéder avec la plus grande diligence, ne permettant pas que rien soit publié dont on ne puisse donner une raison convenable et suffisante. Dans les cas douteux, on demandera l'avis de personnes choisies en dehors des commissaires et des rédacteurs, et reconnues habiles dans ce genre d'études et capables de rendre un jugement autorisé. Si dans la revision des mélodies se rencontrent des difficultés au sujet du texte liturgique, la Commission devra consulter l'autre Commission historico-liturgique, précédemment établie près de la Congrégation des Rites, de sorte que toutes deux procèdent d'accord dans les parties des livres qui forment pour l'une et l'autre l'objet de leur commun travail.

Quatenus in posterum licebit liturgicos approbare libros.

d) L'approvazione da darsi da Noi e dalla nostra Congregazione dei Sacri Riti ai libri di canto così composti e pubblicati sarà di tal natura, che a niuno sarà più lecito di approvare libri liturgici, se questi, eziandio nelle parti che contengono il canto, o non siano del tutto conformi all'edizione pubblicata dalla Tipografia Vaticana sotto i Nostri auspici, o per lo meno, a giudizio della Commissione, non siano per tal modo conformi, che le varianti introdotte si dimostrino provenire dall'autorità di altri buoni codici gregoriani.

Vindicata sibi proprietate editionis Vaticanae, S. Sedes aliis copiam faciet eam imitandi.

e) La proprietà letteraria dell'edizione Vaticana è riservata alla Santa Sede. Agli editori e tipografi di ogni nazione, che ne faranno dimanda e che sotto determinate condizioni offriranno sicura guarentigia di saper ben condurre il lovoro, accorderemo la grazia di poterla riprodurre liberamente come loro meglia aggrada, di farne estratti e di spargerne ovunque le copie.

Speratus fructus.

Così con l'aiuto di Dio, confidiamo di potere restituire alla Chiesa l'unità del suo canto tradizionale in modo rispondente alla scienza, alla storia, all'arte è alla dignità del culto liturgico, per quanto almeno consentono gli studi odierni e riservando a Noi ed ai Nostri successori la facoltà di altrimenti disporre.

Dies (25 april. 1904).

Dato in Roma presso S. Pietro, il 25 aprile 1904, festa di S. Marco Evangelista, del Nostro Pontificato l'anno primo.

Pius PP. X.

B. *Litterae 22 maii 1904.*

Studia Guéranger et coenobii Solesmensis a decessoribus laudata

Dilecte fili [1], salutem et apostolicam benedictionem. Ex quo tempore praeclarae vir memoriae Prosper Guéranger, primus decessor tuus, cum sese ad sacrae liturgiae scientiam totum contulisset, vestra studio suo excitavit inflammavitque studia, nobilitatum nemo ignorat coenobii Solesmensis nomen maxime ob datam

---

d) L'approbation que recevront de Nous et de la Congrégation des Rites les livres de chant ainsi composés et publiés sera telle que personne n'aura plus le droit d'approuver des livres liturgiques qui, même dans les parties consacrées au chant, ne seraient pas absolument conformes à l'édition publiée, sous nos auspices, par la Typographie Vaticane, ou du moins contiendraient des variantes qui, au jugement de la Commission, ne seraient pas démontrées provenir de l'autorité de bons manuscrits grégoriens.

e) La propriété littéraire de l'édition vaticane est réservée au Saint-Siège. Aux éditeurs et aux imprimeurs de toute nation qui en feront la demande et qui, sous des conditions déterminées, offriront de réelles garanties de la bonne exécution du travail, Nous accorderons le droit de la reproduire librement, au mieux qu'il leur plaira, d'en faire des extraits, et d'en répandre partout les exemplaires.

De la sorte, avec l'aide de Dieu, nous avons confiance de pouvoir rendre à l'Église l'unité de son chant traditionnel, comme le veulent la science, l'histoire, l'art et la dignité du culte liturgique, du moins dans la mesure que permet l'état actuel des études, et en Nous réservant ainsi qu'à Nos successeurs la faculté de prendre d'autres dispositions.

Donné à Rome, près Saint-Pierre. le 25 avril 1904, fête de Saint Marc l'Évangéliste, la Première année de Notre Pontificat.

PIE X, PAPE.

[1] *Paulus Delatte,* O. S. B. Congregationis Gallicae Antistes, Abbas Solesmensis.

laudat ipse Pontifex.

solertissime operam redintegrandae in gregorianis concentibus veteris disciplinae. Huiusmodi inceptum, laboriosum aeque ac frugiferum, vobis urgentibus, non defuere ab Apostolica Sede, nec sane poterant, testimonia laudis. Illud enim plus semel Leo XIII fel. rec., nominatim anno MDCCCCI scriptis ad te litteris probavit ; proxime autem mense februario editos vestris curis rituales de cantu libros Sacrum Concilium Ritibus praepositum et ratos habuit et late iam usu receptos libenter agnovit. Nos vero, qui mature officii Nostri duxerimus esse hoc aggredi ex auctoritate opus, id est gregorianos modos ad rationem restituere antiquitus traditam, permagni vestros in hoc genere labores facere, saepe alias professi, novissime ostendimus. Namque in sollemnibus caerimoniis, quibus ad magni Gregorii cineres saecularem eius natalem celebravimus, cum vellemus instaurandi cantus gregoriani tamquam consecrare initia, ipsos Solesmenses concentus adhiberi ad exemplum iussimus. Nunc autem peculiaris Nobis est causa cur, praeter hanc tantam in vobis sollertiam, deditissimum Romano Pontifici animum dilaudemus. Etenim cogitantibus Nobis Vaticanam decernere liturgicorum concentuum editionem, quae auspiciis adornata Nostris ubique usurpanda foret ac vestram in hoc propositum navitatem advocantibus, periucundae a te, dilecte fili, allatae sunt mense martio litterae, quae vos non modo promptos paratosque nuntiarent esse ad elaborandum in re qua cuperemus, sed, eiusdem rei gratia, velle admodum vulgatos iam vestrarum vigiliarum fructus Nobis concedere. Facile enimvero est intellegere, quanto vobis steterit, istud amoris et obsequii praebere specimen, quamque gratum propterea Nobis acciderit. Itaque, quo meritam pro singulari beneficio referremus gratiam, cum subinde authenticam, quam dicimus, editionem delectis viris curandam *Motu proprio* commisimus, simul Congregationis istius, cui praesides, potissimeque familiae Solesmensis has voluimus esse partes, universam, quae exstet, veterum de hac re monumentorum segetem more institutoque suo explorare, indeque elaboratam digestamque editionis huius materiam ministrare iis quos designavimus, probandam. De quo mandato vobis munere, operoso quidem sed perhonorifico, tametsi iam acceperas, libenter Nos ipsi te facimus, dilecte fili, certiorem, ad quem cura summa, ut illud sodales exsequantur tui, pertinet. Novimus quantopere Apostolicam Sedem Ecclesiamque diligas, divini cultus decori studeas, sanctae monasticae vitae instituta custodias. Harum porro exercitatio virtutum, sicut dedit vobis usque adhuc, ita dabit de reliquo felicem doctorum laborum exitum : siquidem non inepte cadit in vos alumnos quod de patre legifero Gregorius praedicavit : *nullo modo aliter docere potuit quam vixit.* Ceterum vobis, ad rem perficiendam concreditam, confidimus fore ut opportuna abunde suppetant studiorum adiumenta, maximeque vetustos codices conquirentibus ne quid obstet : non defutura, quod caput est, divina quae enixe precamur auxilia, certum habemus. Quorum auspicem itemque benevolentiae Nostrae singularis testem tibi, dilecte fili, tuisque sodalibus Apostolicam benedictionem amantissime in Domino impertimus.

Propriamque existimationem demonstrat ex usurpato concentu Solesmensi in saeculari natali S. Gregorii.

Oblatum ab abbate Solesmensi editionis suae donum S. Sedi gratus accipit.

Hinc in paranda editione authentica commissae partes Congregationi Galliae et familiae Solesmensi.

Praedicatur Solesmensium fervor religiosus.

Optatur successus.

Benedictio

Datum Romae apud S. Petrum, die XXII maii, festo Pentecostes, an. MDCCCCIV, Pontificatus Nostri anno primo.

Dies (22 maii 1904).

Pius PP. X.

69. — EMINENTISSIMI CARDINALIS SECRETARII STATUS

LITTERAE AD R. D. POTHIER. 24 IUN. 1905

De eodem argumento [1]

Expeditior faciendа est liturgici operis compositio.

Dal lavoro preparatorio della Commissione Pontificia per l'edizione Vaticana dei Libri Liturgici Gregoriani vengono posti in rilievo i molteplici vantaggi che offre una semplificazione nell' opera di compilazione, onde rendere più proficui i risultati ottenuti finora dalla iniziata riforma del Canto Gregoriano.

Hinc editio Vaticana, Solesmensi 1895 innitetur. Hanc corriget R. D. Pothier.

Il Santo Padre adunque, dopo avere nuovamente rivolto ai Monaci Benedettini, specialmente a quelli della Congregazione di Francia e del monastero di Solesmes le dovute lodi per l'opera illuminata e proficua prestata dai medesimi nella riforma delle sacre melodie della Chiesa, si è benignamente compiaciuto di decidere che la pubblicanda edizione Vaticana sia basata sull' edizione benedettina pubblicata a Solesmes nel 1895, riconoscenda per tal modo il giusto valore di quella intrapresa riforma. Alla P. V. poi, come presidente della Commissione Pontificia, il Santo Padre affida il delicato incarico di rivedere e correggere l' edizione in parola, ed in questo lavoro Ella si farà coadiuvare dai diversi membri della Commissione, valendosi all' uopo dei preziosi studî paleografici eseguiti sotto la sapiente direzione del R^mo^ Abate di Solesmes. Ed affinchè l'importante lavoro proceda maggiormente alacre e concorde, la Santità Sua si riserva di fare appello ai vari componenti la Commissione perchè questi più direttamente applichino l' opera

---

[1] Haec ex MONITORE, t. 17 (1905), p. 213, exscribimus, addita translatione gallica ex REV. TH. FR., t. 10 (1905), p. 582.

Les travaux préparatoires de la commission pontificale pour l'édition vaticane de livres liturgiques grégoriens ont mis en évidence les avantages multiples d'une simplification dans l'œuvre de rédaction, qui permettra de profiter davantage des résultats obtenus jusqu'ici par les initiateurs de la restauration grégorienne.

C'est pourquoi, après avoir adressé de nouveau aux moines bénédictins, spécialement à ceux de la congrégation de France et du monastère de Solesmes, des louanges méritées pour le concours intelligent et fructueux qu'ils ont prêté à la restauration des mélodies de l'Église, le Saint-Père a daigné décider, dans sa haute bienveillance, que l'édition vaticane à publier serait basée sur l'édition bénédictine éditée à Solesmes en 1895 ; il reconnaît ainsi la valeur incontestable de cette œuvre de restauration si bien entreprise. Et c'est à Votre Paternité, en sa qualité de président de la commission pontificale, que le Saint-Père confie la mission délicate de reviser et corriger l'édition en question ; et dans ce travail elle se fera aider des divers membres de la commission, utilisant aussi, autant que besoin, les précieuses études paléographiques poursuivies sous la sage direction du révérendissime abbé de Solesmes. Pour que cet important travail marche avec plus de promptitude et d'ensemble, Sa Sainteté se réserve de faire appel aux divers membres de la commission, pour une

del loro studio a quei libri liturgici, la cui riforma melodica è ancora meno inoltrata.

A garantire poi l'attuazione di tali disposizioni, il Santo Padre si è ulteriormente degnato di stabilire quanto qui appresso Le notifico a nome della prelodata Santità Sua :

1) La Santa Sede prenderà sotto la sua autorevole e suprema protezione l'edizione speciale dei libri liturgici che raccommanda come tipica, lasciando per altro il campo libero agli studii dei competenti nella disciplina Gregoriana.

2) Per evitare qualsiasi monopolio, sia di dirito che di fatto, l'edizione Vaticana tipica potrà essere liberatamente riprodotta dagli editori, purchè osservino le condizioni fissate nel *Motu Proprio* del 25 aprile 1904.

3) I Membri ed i Consultori della Commissione si presteranno di buon grado per agevolare il compito del Presidente, col concorso dei loro lumi e della loro scienza, e saranno a disposizione della Santa Sede per eseguire gli altri lavori affini e per esaminare le pubblicazioni da approvarsi dalla S. Congregazione dei Riti.

4) Onde salvaguardare alla Santa Sede, al presente ed in avvenire, i suoi indiscutibili diritti sul canto sacro, parte integrante del patrimonio della Chiesa Cattolica, l' alta direzione dell' opera, sia per la composizione dei libri liturgici, sia per l'approvazione da darsi alle varie pubblicazioni liturgiche, specialemente ai proprii Uffici nuovi, viene affidata all' E^mo^ Cardinale Prefetto della S. Congregazione dei Riti, che si concerterà col Presidente della Commissione per le opportune disposizioni e misure : e queste saranno poi attuate d'accordo col sottoscritto Cardinale Segretario di Stato.

Quare haec statuuntur.

1. Typica editio praesidio fruetur S. Sedis ; sed nullatenus impediuntur privata aliorum studia.

2. Editoribus venia fit imitandi editionem Vaticanam.

3. Commissionis liturgicae socii vel adiutores Praesidi vel S. Sedi prompto animo operam praestent.

4. S. Sedis iuribus prospicitur in conscribendis vel approbandis operibus liturgicis.

---

collaboration plus directe aux livres liturgiques dont la restauration mélodique est moins avancée.

Pour mieux assurer l'exécution de ces dispositions, le Saint-Père à daigné prendre les décisions suivantes, dont je vous fais part au nom de Sa Sainteté :

1° Le Saint-Siège prendra sous son autorité et sa haute protection l'édition spéciale des livres liturgiques qu'elle recommande comme typique, laissant par ailleurs le champ libre aux études des savants grégorianistes.

2° Pour éviter toute espèce de monopole, de droit ou de fait, l'édition vaticane typique pourra être librement reproduite par les éditeurs, sous les conditions prévues par le *Motu Proprio* du 25 avril 1904].

3° Les membres et les consulteurs de la commission prêteront au président, pour faciliter sa tâche, le concours bienveillant de leurs lumières et de leur science. Ils seront aussi à la disposition du Saint-Siège pour les autres travaux analogues, et pour examiner les publications qui doivent être soumises à l'approbation de la Sacrée Congrégation des Rites.

4° Pour sauvegarder, dans le présent et l'avenir, les droits indiscutables du Saint-Siège sur le chant sacré, partie intégrante du patrimoine de l'Église catholique, la haute direction, soit pour la composition des livres liturgiques, soit pour l'approbation à donner aux diverses publications liturgiques, en particulier aux propres et aux offices nouveaux, est confiée à l'Éminentissime cardinal préfet de la S. Congrégation des Rites, qui s'entendra avec le président de la commission pour les dispositions et mesures convenables ; celles-ci seront exécutées d'accord avec le cardinal secrétaire d'État, soussigné.

5. Quomodo cautum sit iuri dominii S. Sedis.

5) I diritti di proprietà della Santa Sede, cioè, la stampa per la Santa Sede medesima e per gli editori da essa già autorizzati a riprodurre l'edizione Vaticana, sono garantiti dal carattere della pubblicazione, dalla fisionomia propria della edizione stessa e dalla formale rinuncia generosamente emessa in favore della Santa Sede dal Padre Abate di Solesmes e dalla P. V. di tutti i risultati già pubblicati dei loro precedenti lavori.

6. His litteris acta superiora in tuto ponuntur.

6) Queste disposizioni, e specialmente la base della edizione Vaticana, cioè l'edizione fatta a Solesmes nel 1895, serviranno a tutelare la lettera e lo spirito degli anteriori documenti Pontifici, compreso il Breve indirizzato al Padre Abate di Solesmes il 22 maggio 1904, e ad addivenire alla migliore soluzione scientifica e pratica.

Adhortatio et salutatio.

Nel portare a conoscenza della Paternità Vostra queste disposizioni del Santo Padre, ben sicuro che Ella, nel suo solerte zelo, rivolgerà tutte le sue dilligenti cure alla completa attuazione delle medesime disposizioni, mi giovo dell' incontro per confermarmi colla più distinta stima

Della P. V. Revma,

Roma, 24 giugno 1905.

Affmo nel Signore

R. Card. Merry del Val.

---

70. S. RITUUM CONGREGATONIS (11 aug. 1905)

DECRETUM [1] *SEU INSTRUCTIONES*

De editione et approbatione librorum cantum liturgicum gregorianum continentium

Occasio decreti eius-

Cum Sanctissimus Dominus Noster Pius divina Providentia Papa X suis litteris Motu Proprio datis sub die XXV aprilis anni

---

5° Les droits de propriété du Saint-Siège, c'est-à-dire ceux qui concernent les travaux d'impression entrepris par le Saint-Siège lui-même et par les éditeurs déjà autorisés par lui à reproduire l'édition vaticane, sont garantis par le caractère de la publication, par la physionomie personnelle de l'édition elle-même, et par la renonciation formelle généreusement faite par le Père abbé de Solesmes et Votre Paternité de tous les résultats, déjà publiés, de leurs précédents travaux.

6° Ces dispositions et spécialement la base de l'édition vaticane, c'est-à-dire l'édition faite à Solesmes en 1895, auront l'avantage de sauvegarder la lettre et l'esprit des documents pontificaux antérieurs, y compris le Bref adressé au Père abbé de Solesmes, le 22 mai 1904, et à réaliser la meilleure solution scientifique et pratique.

En portant à la connaissance de Votre Paternité ces dispositions prises par le Saint-Père, et bien assuré que dans son zèle et sa sollicitude, elle consacrera ses soins les plus diligents à exécuter parfaitement ces mêmes dispositions, je profite de l'occasion pour me dire de nouveau, avec les sentiments de l'estime la plus distinguée, de Votre Paternité révérendissime, le très affectionné dans le Seigneur,

R. card Merry del Val.

Rome, 24 juin 1905.

[1] Cfr. Acta S. Sedis, t. 38, p. 114.

MCMIV[1] disposuerit, ut editores cantum gregorianum a Se restitutum typis mandare possint iuxta Vaticanam editionem, opportunum huic Sacrae Rituum Congregationi visum est non nullas instructiones seu leges evulgare a praedictis editoribus observandas, quandocumque novam aliquam impressionem cantus liturgici parare voluerint. Hae autem leges, in audientia diei VII vertentis augusti ab eodem SS^mo Domino nostro admissae et approbatae, sunt quae sequuntur:

que pontificia approbatio.

I. Editores seu typographi cuiuscumque loci vel regionis, qui gregorianas melodias in Vaticana editione contentas imprimere voluerint, sive aequali forma sive grandiori vel minori, sive omnes, sive aliquas tantum, ab eadem Sede Apostolica prius facultatem obtinere curabunt.

I. Facultas apostolica est obtinenda.

II. Ab unoquoque ex editoribus qui huiusmodi pontificiam facultatem obtinuerint, haec erunt diligentissime attendenda:

II. Observanda in forma, ordine, ac dispositione notarum et cantus.

a) Forma notularum aliorumque gregoriani cantus signorum ea debet servari quam maiores instituerunt et editio Vaticana adamussim exhibet.

b) Nihil praesertim mutari potest in ordine quo eaedem notulae pro variis sonorum intervallis sibi succedunt.

c) Neque pariter in modo quo ipsae notulae pro diversis neumarum, ut aiunt, formulis copulantur.

d) Absolutissima quoque verborum sacri textus relatio ad notulas cantus observetur, ita ut unaquaeque syllaba notulae vel notulis suis penitus subiaceat.

III. Editione parata ac confecta, nefas erit ipsam evulgare et in sacris functionibus adhibere cuique, nisi eam Ordinarius loci declaratione munierit, qua de eius concordantia constet cum editione typica Vaticana.

III. Fides de concordantia cum typica editione, necessaria ad usus liturgicos.

IV. Ordinarius vero declarationem huiusmodi non concedat, nisi prius censores in cantu gregoriano periti, collatione facta diligentissime, in scriptis, onerata conscientia, testentur novam editionem cum Vaticana omnino concordare.

IV. Quomodo haec danda sit ab Ordinariis.

V. Illis officii liturgici partibus quae cantus diversos pro diversitate diei vel festivitatis admittunt, ut v. g. hymni et Ordinarium Missae, melodiae possunt adaptari quae in editione typica non reperiantur, et a Sacra Rituum Congregatione approbari, servatis debitis condicionibus, iis maxime quae in § *d)* Motus Proprii XXV aprilis MCMIV apponuntur. Minime vero tonorum seu cantuum huiusmodi varietates admittantur in ceteris partibus, v. g. in Antiphonis et Responsoriis sive Officii sive Missae.

V. Quae varietates addi possint.

VI. Si autem agatur de Officiis propriis alicuius ecclesiae vel Ordinis regularis Romanum ritum sectantis, aut de Officiis noviter concessis, gregorianae eorum cantilenae, a viris peritis restitutae vel concinnatae item Sacrae Rituum Congregationis approbationi subiciantur; qua obtenta, Ordinarius loci certior factus, ut supra, de concordantia cum originalibus a S. C. recognitis, declarationem requisitam concedet.

VI. Quid de Officiis propriis ecclesiae vel Ordinis.

---

[1] Cfr. *supra*, p. 168.

VII. Tolerari potest notatio musicalis moderna, certis tamen legibus.

VII. Tolerari potest quod cantus gregorianus notulis musicalibus modernis edatur, dummodo periculum sedulo amoveatur, quominus ordo notularum ac neumarum quomodocumque deturbetur. Ordinarius itaque pro hisce editionibus in commodum fidelium approbationem suam concedere poterit, si ei constiterit, iuxta art. 4 et 6, de fideli conformatione cum editione typica vel melodiis approbatis.

VIII. Tria exemplaria ad S. Rit. Congr. mittenda pro approbatione.

VIII. Quandocumque liber sacrum cantum continens vel melodia quaelibet liturgica Sacrae Rituum Congregationi ad approbationem obtinendam subiciuntur, tria exemplaria ad eandem mittenda sunt.

IX. Vindicatur Ecclesiae ius disponendi de cantu sacro.

IX. Melodia gregoriana ad usum liturgicum a S. R. C. secundum normas praedictas destinata et commendata, ad sacrum Ecclesiae Romanae thesaurum seu patrimonium, sicut ipse textus, pertinet. Itaque, quando novus textus fidelibus ab ipsa proponitur seu conceditur, cantus textui respondens ita simul concessus reputatur, ut nullus editor vel auctor querelam de eo movere possit, quod Apostolica Sedes easdem melodias ad alias extendat ecclesias.

Clausula. Dies (11 aug. 1905).

Contrariis non obstantibus quibuscumque. Die XI augusti MCMV.

A. Card. TRIPEPI, *Pro-Praefectus.*

D. Panici, Archiep. Laodicen. Secretarius.

---

71. — S. C. EPISCOPORUM ET REGULARIUM

RESPONSA 20 FEBR. 1905

De suffragio professorum votorum simplicium apud monachos et moniales

Orator. Quaestiones. De suffragio monachorum simpl. prof. 1. Ad admittendos candidatos vel novicios ad vota simplicia. 2. In alienationibus bonorum. De suffragio monialium simpl. professarum, 1. Ad admittendas personas ut supra.

D. Eugenius Notz, Abbas Maristellae, prior Augiae Maioris Ordinis Cisterciensis in Austria, necnon Vicarius Generalis Congregationis Cisterciensis Helveto-Germanicae ac Visitator monialium eiusdem Cisterciensis Congregationis, ad pedes S. V. humillime provulutus petit decisionem harum quaestionum :

1. Habentne monachi Congregationis Helveto-Germanicae Ordinis Cisterciensis communis observantiae simpliciter professi suffragium : *a*) in admissione alicuius candidati ad noviciatum ; *b*) in primo et secundo scrutinio pro noviciatu continuando ; *c*) pro admissione ad vota simplicia emittenda post unum annum noviciatus ?

2. Habentne iidem monachi simpliciter professi suffragium in quibuscumque abalienationibus ex parte monasterii ?

3. Habentne moniales congregationis Helveto-Germanicae Ordinis Cisterciensis communis observantiae simpliciter professa suffragium : *a*) in admissione alicuius candidatae ad noviciatum *b*) in primo et secundo scrutinio pro noviciatu continuando ; *c*) pro admissione ad vota simplicia emittenda post annum unum noviciatus ?

4. Habentne eaedem moniales simpliciter professae suffragium in quibuscumque abalienationibus ex parte monasterii? *2. In alienationibus bonorum.*

5. Habentne eaedem moniales simpliciter professae vocem activam (ita ut possint eligere non autem eligi) in electione Abbatissae in dies vitae? *3. In electione perpetua Abbatissae.*

Sacra Congregatio E.morum ac Rev.morum S. R. E. Cardinalium Negotiis et Consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, perpensis omnibus, respondendum esse censuit prout respondet: « *Affirmative* in omnibus ». **Responsa.**

Romae, die 20 februarii 1905. *Dies (20 febr. 1905).*

D. Card. FERRATA, *Praefectus*,
Philippus Giustini, Secretarius.

ANNOTATIO

Cum in ipsis Decretis *Sanctissimus* [1] 12 iun. 1858, quo vis simplicis professionis declaratur et *Perpensis* [2] 18 iul. 1902, quo simplex professio apud Moniales inducitur, cautum sit ut in suffragio capitulari simplex professio et sollemnis aequiperentur; nec in propositis casibus exsistant exceptionis rationes ob quas deinde [3], 7 febr. 1862 et 16 ian. 1891 prohibiti sunt simpliciter professi suffragium ferre in admissione ad *sollemnem* professionem vel eligi in Superiores, de responso S. Congregationis non erat ambigendum. Satis erat haec meminisse: *Exceptio firmat regulam in casibus non exceptis.*

---

72. — SS. D. N. PII PP. X

BREVE 17 MART. 1905

Indulgentiis fovens missiones Fratrum Minorum in Gallia

Ad augendam fidelium in audiendo Dei verbo pietatem ac frequentiam benigne annuentes precibus oblatis Nobis a dilecto Filio hodierno Moderatore Fratrum Minorum regularis Provinciae Franciae, de Omnipotentis Dei misericordia ac BB. Petri et Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus et singulis Christi fidelibus utriusque sexus vere paenitentibus et confessis, ac S. Communione refectis, qui contionibus Quadragesimae, Adventus, Missionum ac spiritualium exercitationum a Fratribus provinciae ipsius nunc et in posterum de legitima licentia habendis, ultra dimidium temporis quo respective perduraverint, saltem interfuerint, et benedictioni cum Cruce in postrema contione rite respective servatis servandis a dictis Fratribus impertiendae aderint, pariterque *Finis et Orator.* *Indulgentiae.*

---

[1] *De Religiosis* II, *Monumenta et Supplementa* [2], n. **61**, p. 355.

[2] Ibidem, n. **64**, p. 360.

[3] Ibidem, n. **63**, A et B, p. 357, 358. Idem decernitur de Monialibus, decreto *Perpensis*. Ibidem. n. **64**, p. 360.

ecclesiam in qua dictae contiones habitae fuerint, vel ecclesiam sive sacellum piarum domorum in quibus spirituales exercitationes sint peractae, devote visitaverint, ibique pro christianorum principum concordia, haeresum exstirpatione, peccatorum conversione ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Iis vero fidelibus quotiens hisce contionibus a Fratribus Minoribus Provinciae Franciae nunc et in posterum habendis, contrito saltem corde affuerint, et ecclesiam sive sacellum ut supra orantes visitaverint, totiens iis de poenalium dierum numero in forma Ecclesiae solita ducentos expungimus. Contrariis non obstantibus quibuscumque, Praesentibus perpetuo valituris. Volumus autem ut praesentium litterarum transumptis seu exemplis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur quae adhiberetur praesentibus si forent exhibitae vel ostensae.

Fides transumptis, etc.

Datum Romae, apud Sanctum Petrum, sub anulo Piscatoris, die XVII martii MDCCCCV, Pontificatus Nostri anno secundo.

Dies (17 mart. 1905).

Pro D^no^ Card. Macchi,
N. Marini, Substitut.

---

73. — S. CONGR. CONCILII

RESPONSUM[1] *8 MAII 1905*

De observanda a Regularibus dioecesana indicatione eleemosynae missarum

Ordinis Minorum Conventualium.

Orator. Fr. Vincentius Buri, Guardianus Conventus Pyrrhani, in dioecesi Tergestino-Iustinopolitana, regularis Provinciae Dalmato-Patavinae, Ordinis Minorum S. Francisci Conventualium, ad pedes Sanctitatis Vestrae provolutus, quae sequuntur exponit:

Species facti. Saepe ad dictum Conventum veniunt villici afferentes, sive paupertatis sive parsimoniae causa, S. Missas cum eleemosyna tamen minore quam ea quae in dioecesi viget. Dictas Missas Religiosi huius Conventus semper recipiebant easque aliis sacerdotibus indigentibus ac libenter accipientibus celebrandas fideliter committebant. Ast anno elapso 1904, R.^mus^ Ordinarius Tergestinus decretum edidit prohibens, ne sacerdotes Missas cum eleemosyna inferiore dioecesana statuta a dioecesanis reciperent.

Stante hoc R^mi^ Ordinarii decreto, Orator ad securitatem propriae conscientiae et ne dicti offerentes ab Ecclesia eorundem Religiosorum averterentur, humiliter proponit sequens solvendum dubium:

---

[1] Acta S. Sedis, t. 38, p. 14.

Ex qua **Dubium.**

« Utrum dicti Religiosi possint, prout hucusque erant in usu, non obstante supradicito Decreto R.mi Ordinarii, eleemosynas pro Missis inferiores taxa dioecesana recipere, easque aliis sacerdotibus indigentibus et bene sibi notis, extra tamen dioecesim, celebrandas committere.

« Et Deus, etc. ».

Responso *confirmantur resolutiones superiores.*

Et Sacra Congregatio omnibus perpensis, ad propositum dubium respondendum censuit :

Dentur resolutiones in una Sancti Severini, die 16 iulii 1689, et in una Romana, die 15 ianuarii 1639.

Tenor vero harum resolutionum ita se habet :

Resolutio in una Sancti Severini.

Sancti Severini. - Sacerdotes cotidie se offerunt celebrare ad rationem tenuis eleemosynae dimidii Iulii pro qualibet Missa, (Episcopus) supplicat declarari, an ipse statuere possit eleemosynam manualem unius integri Iulii pro qualibet Missa, imponendo poenam celebrantibus pro minore quantitate.

R. *Affirmative* quoad eleemosynam manualem.

Resolutio in una Romana.

Romana. — Eleemosynam pro qualibet Missa per Regulares celebranda in eorum Ecclessiis esse taxandam arbitrio Ordinarii iuxta morem regionis.

Dies (8 maii 1905).

Atque ita rescripsit. Die 8 maii 1905.

Vincentius Card. Episc. Praenestin., *Praef.*

C. De Lai, Secret.

SUMMA SUPPLEMENTORUM

Pagina

SUPPLEMENTUM PRIMUM. De ratione habenda anni bisextilis in recta temporis computatione. 3

SUPPLEMENTUM SECUNDUM. De simplici paupertatis voto.
ARTICULUS I. De varietate istius voti pro varia Instituti natura. 5
ARTICULUS II. De Paupertatis lege qua tenetur Episcopus assumptus e Congregatione religiosa 7

SUPPLEMENTUM TERTIUM. De Indultis saecularizationis . 8

SUPPLEMENTUM QUARTUM. De variis dubiis. (De litteris testimonialibus ante ingressum ; — De monialibus Gallia pulsis quae in Italia sedem ponunt ; — De ordinibus qui excipiuntur decretis Clementis VIII ; — De auctoritate capituli et Superioris Provincialis) ; — De confraternitatum vel Piarum Unionum translatione 8

SUPPLEMENTUM QUINTUM. De iusta dimissionis ratione in Ordinibus religiosis 57

SUPPLEMENTUM SEXTUM. De iuridicis effectibus votorum temporariorum. 65

SUPPLEMENTUM SEPTIMUM. De modo quo iubilaeum, hoc anno (1904), in honorem Immaculatae Virginis concessum, cum Religiosis communicatur 70

SUPPLEMENTUM OCTAVUM. De canonica manasterii possessione 73

SUPPLEMENTUM NONUM. Canonicae sanctiones de missarum oneribus apud religiosos.
ARTICULUS I. Introductio 102
ARTICULUS II. Canonicarum sanctionum summaria propositio.
I. De prudenti onerum susceptione 103
II. De missarum reductione 104
III. De onerum exsecutione. 105
IV. De onerum consignatione et pecuniarum collocatione . 106
V. De missarum translatione. 108
VI. Rationes reddendae 111
VII. Sanctiones et poenae. 113
VIII. De vetita quarundam legum interpretatione 115
IX. Praescripta lectio vel communicatio 115
X. Legum vis et extensio 115

SUPPLEMENTUM DECIMUM. De variis dubiis. (De speciali iure paupertatis quo utuntur Religiosi Belgii et Hollandiae ; — De litteris testimonialibus petendis ante ingressum in Institutum religiosum ; — De formula qua petitur et obtinetur prorogatio votorum temporariorum) 117

INDEX ANALYTICUS MONUMENTORUM

Pii IX seu S. Congr. super statu Regularium

Responsum 20 augusti-1 septembris 1875. De Voce activa professorum votorum simplicium. 93

SS. D. N. Pii PP. X

Motus proprius 22 novembris 1903. De musica sacra 23

Oraculum 7 septembris 1903. Facultates definiens S. Rituum Congregationis (Facultates excerptae). 96

Motu proprio 8 maii 1905. De Ursulinis in unum corpus colligendis 157

A. Motu proprio 25 aprilis 1904. B. Litterae 22 maii 1904 ad abbatem Solesmensem. De instruenda editione vaticana librorum liturgicorum iuxta melodias gregorianas. 168

Breve 17 martii 1905, Indulgentiis fovens missiones Fratrum Minorum in Gallia 177

Ex Audientia Sanctissimi

Rescriptum 27 ianuarii 1904. Indulgentiam concedens communitatibus religiosis. 39

Concordia inter S. Sedem et regnum Hispaniarum, inita 19 iunii 1904. De Institutis religiosis. 52

S. Congregationis Concilii

Decretum **Ut debita**, 11 maii 1904. De observandis et vitandis in missarum satisfactione 44

Responsum 21 maii 1904. De eleemosynis missarum translatis extra dioecesim a regularibus. 51

Responsum (1902 ?), De confessariorum penuria apud religiosos. 99

Responsa 19 decembris 1904 et 27 februarii 1905, De decreto **Ut debita**, 11 maii 1904. I. Rescripta 19 dec. 1904. — II. Responsa 27 febr. 1905. — III. Rescriptum 27 febr. 1905 ad episcopum S. Deodati. — IV. Rescriptum 27 febr. 1905 ad episcopum Leopolien. — V. Rescriptum 27 febr. 1905 ad Congr. Spiritus Sancti. — VI. Rescriptum 27 febr. 1905 ad Societatem SS. Salvatoris 128

Indultum 18 martii 1905. Remunerationem concedens colligenti stipendia missarum. 150

Responsa 8 maii 1905. De observanda a Regularibns dioecesana indicatione eleemosynae missarum. 178

S. Congr. Episcoporum et Regularium [1]

Responsum 15 ianuarii 1903. De ritu professionis sollemnis apud Moniales 14

[1] Afferimus etiam hoc loco responsa quae dederunt S. Congr. *super Disciplina Regularium* et S. Congr. *super Statu Regularium*.

Responsum 24 aprilis 1903. De consuetudine temperante legem clausurae 15
Indultum 16 maii 1903. De noviciis alio transferendis in dispersione 17
Responsum 25 augusti 1903. De vacatione beneficiorum residentialium per professionem perpetuam 18
Responsa 30 septembris 1903. De Confessarii designatione et mutatione apud Moniales a Visitatione 20
Responsum 18 martii 1904. De cooptatione Sororum Trinitariarum in tertium SS. Trinitatis Ordinem 40
Responsum 26 martii 1904. De dote monialis simpliciter professae, cuinam cedat post mortem 41
Decretum **Cum peculiari**, 7 iunii 1899. De Episcopo proprio ordinandorum religiosorum. 78
Rescriptum 1 martii 1904. De reditu Fratris Minoris in pristinum Missionum collegium 80
Litterae encyclicae 19 aprilis 1904. De commissione biblica Academicos gradus Regularibus conferente. 81
Responsum 11 maii 1904. De visitatione canonica et exemptione Regularium 82
Decisio 13 maii 1904. De dimissione ob infirmitatem 83
Responsum 14 iunii 1904. De magistri noviciorum competentia in examine ad Professionem et Habitum. 86
Responsum 5 augusti 1904. De extraordinariis confessariis monialium 86
Pius IX seu *S. Congr. super statu Regularium* Responsum 20 augusti-1 septembris 1875. De voce activa professorum votorum simplicium 93
Responsum 20 maii 1904. De voce activa professorum votorum simplicium. 94
Rescriptum 10 martii 1902. De Ursulinis in unum corpus collegii cogendis. 95
Responsum 2 iulii 1904. De valida duorum Fratrum cooptatione in consiliarios. 97
Responsum 12 octobris 1904. De disciplina monialium simpliciter professarum 98
Responsum 23 septembris 1881. De confessariorum penuria apud religiosos 99
Iudicia in causis contentiosis. I. Matritensis, *Creditt*, 12 martii 1904. II. Melitensis, *Confraternitatis*, 29 iulii 1904. III. Savonen. *Funerum*, 29 iulii 1904 100
Responsum 21 novembris 1902. De iure paupertatis religiosorum simpliciter professorum 122
Responsum 12 novembris 1904. De consuetudine temperante legem Clausurae 125
Responsa 25 novembris 1904. De admissione ad professionem et dimissione ab Ordine 125
Iudicia in causis contentiosis summatim relata. I. Exemptionis. II. Iuris associandi cadavera. III. Exemptionis ac Iurium. IV. Iurisdictionis. V. Iurium et Exemptionis 139
Rescriptum 30 ianuarii 1905. De aggregatione Congregationum Tertiariorum ad Ord. Fr. Minorum 147
Litterae 21 iulii 1899; Decretum 17 iuiii 1903, De Ursulinis in unum Corpus cogendis 161
Responsa 20 februarii 1905. De suffragio professorum votorum simplicium apud monachos et moniales 176

S. Congr. Indulgentiarum et SS. Reliquiarum

Responsum 11 novembris 1903. De ritu absolutionis generalis impertiendae religiosis. . . . . 21 et 56
Decretum 18 iulii 1902. De Indulgentiis Tertiariorum saecularium 37
Decretum 28 augusti 1903. De Indulgentiis Tertiariorum qui, votis astricti, communem agunt vitam 38
Rescriptum 14 decembris 1904. Gratias concedens FF. Min. Capuccinis 146
Responsum 1 februarii 1905. Absolutionis generalis ritus et extensio 149
Responsa 8 martii 1905. De pluribus Congregationibus Tertii Ordinis saecularis, in una Ecclesia, ... 152
Rescriptum 22 martii 1905. De sacellis Religiosorum Tertiariorum 152

S. Congr. Rom. et Univ. Inquisitionis

Responsum 8-10 maii 1901. De erectione Confraternitatum SS. Rosarii 11
Responsum 15 iulii 1903. De ordinatione facta ab Abbate titulari 18

S. Paenitentiariae

Responsum 14 maii 1902. De confessariorum penuria apud religiosos 99

S. Congr. Rituum

Responsa 6 decembris 1902 et 8 maii 1903. De calendario religiosorum et Titulari dubio 12
Decretum 8 ianuarii 1904. Quo supprimuntur exemptiones et privilegia contraria Motui proprio de musica sacra. 36
Responsum 26 martii 1904. De calendario Religiosorum. . . . 41
Rescriptum 15 aprilis 1905. De calendario sacerdotum Tertiariorum Ordinis Fratrum Minorum 42
Responsa 1892, 1903, 1904. De calendario a Regularibus in Missa observando 87
Responsa 11 iunii 1904. De expositione Sanctissimi Sacramenti inter Missam 88
Responsa 29 iulii et 5 augusti 1904. De variis dubiis liturgicis.
A. Varia dubia de sacris ritibus apud Regulares Ordinis Fratrum Minorum Prov. Angliae . . . . . 91 et 123
B. De translatione festorum 92
Instructio 24 iulii 1899 et normae 16 dec. 1902. De modo celebrandi sollemnia triduana vel octiduana in honorem recens beatificatorum vel canonizatorum Sanctorum ; et Privilegia in eadem occasione concedi solita 120
Responsa 11 novembris 1904. De Privilegio Confraternitatis SS. Sacramenti 124
Rescripta 14 decembris 1904. De titularibus Abbatiae exstinctae. 128
Responsa 27 ianuarii et 3 februarii 1905. De Calendario Ecclesiae I. Ratisbonensis, 27 ianuarii 1905. II. Ordinis S. Benedicti, 3 febr. 1905 138
Responsum 22 martii 1905. Privilegium Missae votivae de Immac. Conc. 151
Indultum 22 martii 1905. De Formula absolutionis Generalis Tertiariorum Religiosorum 153
Rescriptum 1 aprilis 1905. De Festo dedicationis Ecclesiarum in Gallia 154

Responsum 15 aprilis 1905. De musicis instrumentis inter sacra. 155
Responsa 29 novembris 1901 et 24 ianuarii 1902. De missis defunctorum apud Regulares 164
Responsa 11 decembris 1903 et 12 maii 1905. Varia dubia liturgica 165
Decretum seu Instructiones 11 augusti 1905. De editione et approbatione librorum cantum liturgicum gregorianum continentium 174

S. Congr. super Negotiis eccl. extraordinariis

Rescripta (ex audientia SS^mi) 17 febr. et 24 nov. 1903 quibus Ordo S. Ben. gratias obtinet suis missionibus in Belgio, Germania, Hollandia 143
Indultum (ex audientia SS^mi) 9 febr. 1904. De asservatione Euchar. in sacellis Monialium 145

E Secretaria Status

Em^s Cardinalis Secretarii Status Litterae ad R. D. Pothier 24 iunii 1905. De instruenda editione vaticana librorum liturgicorum iuxta melodias gregorianas. 162

MONUMENTORUM

INDEX CHRONOLOGICUS

Annus	Dies	Diploma	Auctor	Pagina	Numerus
1683	20 martii	Responsum	S. Rituum Congr.	13	2 (inter annotationes)
1788	19 april.	Breve	Pii VI	92	32,B
1866	28 april.	Responsum	S. Rituum Congr.	14	2 (inter annotationes)
1886	19 nov.	»	S. C. Episc. et Regul.	85	27
1892	17 iulii	»	S. Rituum Congr.	87	30,A
1893	15 dec.	»	S. C. Episc. et Regul.	85	27
1899	7 iunii	Decretum	» »	78	23
»	21 iulii	Litterae	» »	161	65
»	24 iulii	Instructio	S. Rituum Congr.	120	41,I
1901	8-10 maii	Responsum	Congr. S. Officii	11	1
»	29 nov.	»	S. Rituum Congr.	164	66
1902	24 ian.	»	» »	164	66
»	18 iulii	Decretum	S. C. Ind. et SS. Rel.	37	12
»	21 nov.	Responsum	S. C. Episc. et Regul.	122	42
»	6 dec.	»	S. Rituum Congr.	12	2,I
»	16 dec.	Normae	» »	120	41,II
1903	15 ian.	Responsum	S. C. Episc. et Regul.	14	3
»	17 febr.	Rescriptum	S. C. super Neg. Eccl. extr.	143	51,A
»	24 april.	Responsum	S. C. Episc. et Regul.	15	4
»	8 maii	»	S. Rituum Congr.	13	2,II
»	16 maii	Indultum	S. C. Episc. et Regul.	17	5
»	15 iul.	Responsum	Congr. S. Officii	18	6
»	17 iul.	Decretum	S. C. Episc. et Regul.	163	65
»	25 aug.	Responsum	» »	18	7
»	28 aug.	Decretum	S. C. Ind. et SS. Rel.	38	13
»	30 sept.	Responsa	S. C. Episc. et Regul.	20	8
»	11 nov.	Responsum	S. C. Ind. et SS. Rel.	21, 56	9, 22
»	20 nov.	»	S. Rituum Congr.	88	30,B
»	22 nov.	Motu proprio	SS. D. Pii Pp. X.	23	10
»	24 nov.	Rescriptum	S. C. super Negot. Eccl. extr.	144	51,B
»	11 dec.	Rescriptum	S. C. Episc. et Regul.	139	50
»	11 dec.	Responsum	S. Rituum Congr.	165	67
1904	8 ian.	Decretum	» »	36	11
»	27 ian.	Rescriptum	SS. D. Pii Pp. X	39	14
»	9 febr.	Indultum	S. C. super Neg. Eccl. extr.	145	52
»	1 mart.	Responsum	S. C. Episc. et Regul.	80	24

Annus	Dies	Diploma	Auctor	Pagina	Numerus
1904	18 mart.	Responsum	S. C. Episc. et Regul.	40	15
»	26 mart.	»	» »	41	16
»	26 mart.	»	S. Rituum Congr.	41	17
»	15 april.	Rescriptum	» »	42	18
»	19 april.	Litteraeencyclicae	S. C. Episc. et Regul.	81	25
»	25 april.	Motu proprio	S. DD. N. Pii X	168	68,A
»	11 maii	Decretum	S. Congr. Concil.	44	19
»	11 maii	Responsum	S. C. Episc. et Regul.	82	26
»	13 maii	Decisio	» »	83	27
»	21 maii	Responsum	S. Congr. Concil.	51	20
»	22 maii	Litterae	S. DD. N. Pii X	170	68,B
»	11 iunii	Responsa	S. Rituum Congr.	88	31
»	14 iunii	Responsum	S. C. Episc. et Regul.	86	28
»	19 iunii	Concordia	S. Sed. et regn. Hispan.	52	21
»	25 iun.	Responsum	S. C. Concilii	118	In suppl. X
»	29 iul.	»	S. Rituum Congr.	91 et 123	32,A et 43
»	5 aug.	»	S. C. Episc. et Regul.	86	29
»	5 aug.	»	S. Rituum Congr.	92	32,B
»	11 nov.	Responsa	» »	124	44
»	12 nov.	Responsum	S. C. Episc. et Regul.	125	45
»	19 nov.	»	» »	140	50
»	25 nov.	Responsa	» »	125	46
»	14 dec.	Rescriptum	S. C. Ind. et SS. Rel.	146	53
»	14 dec.	Rescripta	S. Rituum Congr.	128	47
»	19 dec.	Rescriptum	S. C. Concilii	129	48
1905	27 ian.	Responsa	S. C. Episc. et Reg.	142	50
»	27 ian.	Responsum	S. Rituum Congr.	138	49
»	30 ian.	Rescriptum	S. C. Episc. et Reg.	147	54
»	1 febr.	Responsum	S. C. Ind. et SS. Rel.	149	55
»	3 febr.	»	S. Rituum Congr.	138	49
»	20 febr.	»	S. C. Episc. et Reg.	176	71
»	27 febr.	Responsa	S. C. Concilii	129, 130, 131, 132, 133	48
»	8 mart.	Responsum	S. C. Ind. et SS. Rel.	152	58
»	17 mart.	Breve	SS. D. Pii Pp. X	177	72
»	18 mart.	Indultum	S. C. Concilii	150	56
»	22 mart.	Responsum	S. Rituum Congr.	151	57
»	22 mart.	Rescriptum	S. C. Ind. et SS. Rel.	152	59
»	22 mart.	Indultum	S. Rituum Congr.	153	60
»	1 apr.	Rescriptum	» »	154	61
»	15 apr.	Responsum	» »	155	62
»	5 maii	»	S. C. Episc. et Reg.	156	63
»	8 maii	»	S. C. Conc.	178	73
»	8 maii	Motu proprio	SS. D. Pii Pp. X	157	64
»	12 maii	Responsum	S. Rituum Congr.	166	67,B
»	24 iun.	Litterae	Card. Secret. Status	172	69
»	11 aug.	Decretum	S. Rituum Congr.	174	70

INDEX ONOMASTICUS

Numeri indicant seriem paginarum

S. Alphonsus, C. SS. R. De mercede colligentis missas, 50.

Barbosa, De anno bisextili, 3.

Benedictus XIV, De dimissione in Soc. I., 61.

Besson, R. D. De musica sacra (de vi consuet.), 37.

Boudinhon, R. D. De missis ab aliis extra dioecesim celebrandis, 49.

De Buck, V. S. I. de possessione religiosorum, 73, 76.

Delatte, O. S. B. Abbas Solesmensis, laudatur ob donum S. Sedi factum de operibus liturgicis suorum monachorum, 171.

de Vareilles-Sommières, De possessione religiosorum, 74, 75.

Gasparri (Ill. D.), De custode clavis tabernaculi apud moniales, 146.

Goossens, Card. De Ursulinarum Unione, 161.

Guéranger, O. S. B. Eius studia liturgica, 170.

Kopp, Card. Postulatum de Ursulinis in unum corpus colligendis, 160, 161.

Leo XIII. Indultum de bonis regularium Belgii, 77.

Lessius, De anno bisextili, 3, 5.

de Lugo, Card. S. I. De dimissione religiosi, 61, 63. (de vi consensus) 62.

Molina, De anno bisextili, 3 ; 4.

Palmieri, S. I. De dimissione ob morbum, 84.

Pius VI. Breve 19 april. 1788 de translatione festorum, 92.

SS. D. **Pius** PP. X. Motus proprius de Ursulinis in unam congregationem colligendis, 157.

Motu proprio : De musica sacra, 25, 168.

Concordia cum Hispania, de institutis religiosis, 52.

Pothier, O. S. B. Eius munus dirigendi editionem cantus liturgici, 172

Sanchez, S. I. De anno bisextili, 3. De dimissione scholarium S. I., 60.

Schmalzgrueber, De anno bisextili, 3.

Suarez, S. I. De dimissione scholarium S. I., 60, 61*, 62, 63, 64.

Trilhe, O. Trapp. De calend. regul. 42

Van den Heuvel, De possessione religiosorum, 74.

Van Ruymbeke, C. SS. R. De exceptionibus in eleemosynis pro missis colligendis, 48.

Von Savigny. De possessione religiosorum, 74.

MONUMENTORUM & RERUM

INDEX ALPHABETICUS

Numeri = *numeri paginarum*

Astericus annotationes significat

Lineola interducta (—) = *vocabulum in principio positum*

v. S. = *vide Supplementorum Indicem*

Abbas *Titularis* conferens tonsuram et ordines minores, 18.

Abbatiae *extinctae* praefectus vel titularis, 128.

Abdicatio redituum ante simplicem professionem, 122.

Absolutio generalis Tertii Ordinis, 21. — a religiosis recipienda, 22. — cur utenda formula regularium hic, 56. — **nis** ritus pro regularibus, 149. — **nis** formula pro regularibus, 153.

Ad hanc sacram, decret. S. C. Indulg. 28 aug. 1903, de indulgentiis Tertiariorum in communitate viventium cum votis, 38.

Ad universalis, Decret. Pii IX, 7 feb. 1862, De prof. simplici, 57.

Aetas professionis et quomodo ex anno bisextili aestimatur, 4, 5.

Angliae Fratres Minores, 123.

Animus requisitus in faciente vota temporaria, 66.

Anniversarium *cathedralis* commemorandum, 91. — *dedicationis ecclesiarum*, 154. — defunctorum, 91. — **ia** defunctorum communitatis, 123.

Annus *commorationis*, quod ad litteras testimoniales, 117. — *noviciatus* quando annus bisextilis, 4.

Beatificatio quomodo et quibusnam privilegiis celebranda, 120.

Bedae (S) lectiones, 166.

Belgium quod ad bona regularium, 77. — ipsorum ius acquirendi, 117. — privilegia missionum Benedictinorum, 143. — Ursulinas, 159, 161.

Benedictini dimittentes alumnum invitum, 61. — Bavariae, quod ad calendarium, 138. — **orum** privilegia in missionibus, 143; studia de cantu sacro, 169-174.

Beneficium. Missa annexa beneficio, 46. — vacans ob professionem in Instituto votorum simplicium, 18, 19.

Bisextilis anni quae habenda ratio, 3-5, supplem. 1.

Calendarium, religiosorum, 12, 13, 41. — Sacerdotum tertiariorum, 42. — tertiariorum pro divino officio in communi parvum officium recitantium, 43. — in oratoriis sororum, 91. — dioecesis Ratisbonensis in ecclesia concredita regularibus, 138. — in ecclesia possessa a regularibus, 138.

Camaldulensis Ordo. Varia dubia de ritu monastico, 165.
Canonizatio, quomodo celebranda, 120.
Cantus gregorianus, notio, 27. — Varia decreta de eius restitutione, 168-176.
Capitulum provinciale, estne superior Praeposito Provinciali, 9.
Capitulum, quo modo participetur a simpliciter professis, 176.
Carmelitae excalceati Oratorium publicum extra claustra, 141; Missae pro defunctis, 164.
Cereus tertius in canone, 91, 123.
Civitas an comprehendat suburbia, 91, 123. — **tis** limites, 91.
Clausura. Consuetudo — **am** temperans, 15, 125.
Clavis *tabernaculi* custodienda, 145.
Codex authenticus musicae sacrae, 24-36.
Coloniae *Galliae*, quod ad festum dedicationis ecclesiarum, 154.
Commemoratio B. M. V. inter suffragia, 165, 166.
Concordia inter S. Sedem et Hispaniam de religiosis institutis, 52.
Confessarius monialium. Electio, mutatio, 21. — *extraordinarius* vocandus, 87.
— *Congregationis missionariorum* S. Vincentii a Paulo, 139.
Confraternitas SS. Rosarii, 11. — **tis** translatio, 10. — SS. Sacramenti quod ad baldachinum, 124.
Congregationes *Tertii Ordinis saeculares* plures in una ecclesia, 152.
Conscientiae ratio quod ad secretum, 63.
Consuetudo contraria motui proprio de musica sacra, 37. — temperans clausuram in ritu sacro, 125.
Cum peculiari: decretum S. C. Episc. et Regul. 7 iun. 1899, 78.
Dedicatio *ecclesiarum*, festum in Gallia apud regulares, 154.
Defunctorum missae apud Regulares, 164.
Delationis paternae usus, 63.
Dimissio *religiosi* habentis vota temporaria, 66. — in sacris, 68, 69. *regularis*, praesertim quaenam sint servanda, 57, suppl. 5. — ob morbum, 84. — **nis** causae, 84, 85. — **in** Italia, 125. — ex Ordine SS. Trinitatis, 126.
Discessus religiosi *in sacris*, 68, 69. — quid si *missionarius*, 69, 70.
Dispersi novicii, 17.
Dos *monialis simpliciter professae*, 41.
Ecclesia *regularium*, 138, 142.
Editio libri liturgici cum cantu, 168, 175.
Eleemosynae *missarum*. Leges servandae, 44-50. — a regularibus traditae extra dioecesim, 51. — De earum translatione in universum, 45, 46, 49, 50, 51. — indicatio dioecesana obligat Regulares, 178.
Episcopus approbans libros liturgicos, 175. — ex-Professo Instituti votorum simplicium ; quod ad votum paupertatis, 7. — ordinans religiosos, 78. — visitans, 83. — **i** potestas liturgica, 123. — **i** potestas in oratorium publicum, 141. — **i** potestas in regulares, 142, 178. — **i** ius quod ad asservationem Eucharistiae apud moniales, 145.
Eucharistiae asservatio, 89. — asservatio apud moniales, 145. — dispensatio, 89. — expositio, 89.
Exemptio regularium, 82.
Expositio Sanctissimi per missam, 89.
Feminae participantes cantum liturgicum, 32, 36.
Festorum translatio, 92.
Formula pro prorogatione votorum temporariorum, 119.
Fratres Minores redeuntes in collegium, 80. — *Angliae* quod ad calendarium, 123. — *Galliae* quod ad indulgentias, 177. — possessio ecclesiae, 142. — Aggregatio Congregationum, 147. — Missa votiva Immac. Concept. 151. — quod ad anniversaria communia, 123.
Fratres Minores Capuccini, de translatione noviciorum in dispersione, 17. — Privilegia, 146. — Formula absolutionis generalis. — 149.
Fratres Minores Conventuales. Missae defunctorum, 164; eleemosyna missarum, 178.

Fratres Praedicatores, de erectione confrat. SS. Rosarii, 12.

Funera, ius parochi et regularium, 140. — missae defunctorum apud regulares, 164.

Gallia. Origo Ursulinarum in —, 159. Indulgentiae Fratrum Minorum in —, 177. — Moniales Gallia pulsae, 9.

Genuflexio in benedictione SS^{i}, 123.

Germania. Privilegia missionum Benedictinorum, 144. — **ae** Ursulinae, 160, 161.

Gradus academici quod ad regulares, 81.

Gregorianus cantus. Decreta varia de hac re, 23, 168 ss.

Hiberniae. Ursulinae, 161.

Hollandia. Privilegia missionum Benedictinorum, 144. — **ae** Religiosi, 117; Ursulinae, 161.

Hymni *Passionis* transferendi, 166. — Quomodo concludendi, 123.

Indulgentiae communitatis invocantis Immac. Virg. 39. — per communicationem, 37-39. — Tertiariorum, 37-39; ⇒ Fr. Minorum Galliae, 177.

Indultum novae professionis temporariae, 68*.

Infirmitas, ut causa dimissionis, 61.

Instrumentorum usus in s. liturgia, 32, 33.

Interpretatio *Constitutionum*, 125, 156.

Italia. Moniales Galliae in —, 9.

Iubilaeum anni 1904 ut communicatur cum religiosis, *v. S.* Supplem. 7, 70.

Laudes SS^{i}, 123.

Lectiones I Nocturni Confessoris, mortui post aetatem 40 annorum, 123.

Leonis XIII Indultum de bonis in Belgio. Eius vis, 77.

Libri pro oneribus missarum, 47. — missarum exemptorum non visitantur ab episcopo, 83.
— *liturgici* quomodo edendi, 175.

Liturgici libri cum cantu, 168, 175.

Litterae *testimoniales*, ante noviciatum, 8. — ante ingressum in ordinem, 117. — ante ordinationem, 118. — a quo petendae, 118.

Magister *Noviciorum* quod ad admissionem noviciorum, 86.

Marii (B.) de Montegalo. Lectiones I Nocturni, 123.

Maria virgo. Eius commemoratio inter suffragia, 165, 166. Eius Immaculati Conceptus Officium votivum vel Missa votiva, 151. Indulgentiae eam invocantibus, 39. — Doxologia et Praefatio, 123.

Materia gravis violationis decretorum de stipendiis missarum, 50.

Merces colligentis pro alio missarum eleemosynas, 49, 50.

Michaëlis (S.) oratio, 166.

Missa apud regulares, 91, 164. — conventualis apud moniales, 91. — coram Sanctissimo, 89. — extra monasterium prohibita ab episcopo, 142. — fundata: notio, 44, 47. — manualis, 44, 47, 178. — votiva Immac. Concept., 151; recens beatificatorum et canonizatorum, 120. — **rum** onera perpetua, temporaria, 104, 105, v. *Eleemosynae*. — **rum** libri exemptorum non visitantur, 83. — **rum** stipendia definita ab Ordinario, 178. — **s** colligentis stipendium, 150.

Missionarii discedentes ex Instituto, 69, 70. — redeuntes in collegium, 80.

Missionarii Africae. Festum dedicationis ecclesiarum, 154.

Missionarii Filiorum Imm. Cordis B. M. V. quod ad calendarium, 12; beneficia vacantia per professionem, 19; Constitutiones interpretandas, 156.

Missionarii S. Vincentii a Paulo. Confessiones, 139.

Missiones *Benedictinorum*, privilegia, 143, 145.

Monasterium, a quo possessum, 73.

Moniales, quod ad confessarium, 20, 21, 87; quod ad ritum professionis, 14. — simpliciter professae quod ad dotem, 41, ad Capitulum, 177. — quod ad missam conventualem, 91. — quod ad

asservationem Eucharistiae, 145. — *Galliae*, recuperantne in Italia sollemnitatem votorum 9. — a **Visitatione**, quod ad electionem, mutationem confessarii, 20, 21.

Monitio religiosi de defectibus, 64.

Morbus, causa dimissionis, 84.

Motu proprio de musica sacra, 24, 36, 168. — de Ursulinis in unum corpus cogendis, 157.

Musica sacra, notio, 26. — dotes, 26. — Motus proprius Pii PP. X, 23. — instrumenta inter sacra, 135. — edenda typis, 168, 174.

Neminem latet: decret. Pii IX, 19 mart. 1857, 57.

Novicius alio transferendus in dispersione, 17. — quod ad admissionem, 86. — quod ad admissionem in Italia, 125. — admittendus in Ordinem SS. Trinitatis, 126. — dimittendus ex Ordine SS. Trinitatis, 126.

Noviciatus. Annus requiritur, quomodo computandus in anno bisextili, 4.

Octiduana Canonizationis Festa, Instructio et privilegia, 120.

Officium. Varia dubia, 127-165-167. — *parvum* B. M. V. et commemoratio B. M. V. in suffragiis, 165; 166. — *votivum* Immaculatae Virginis, 151.

Onera missarum, v. *Eleemosynae*.

Oratorium privatum quod ad missam votivam Immac. Concept., 151. — tertiariorum, 152.

Oratorium internum quod ad calendarium, 123. — monialium, Eucharistiae asservatio, 145.

Ordinarius quod ad missas ab aliis sacerdotibus celebrandas, 45, 49.

Ordinatio facta ab Abbate titulari, 18; religiosi professi votorum simplicium, 20, 4.

Ordines religiosi excepti decretis Clementis VIII, 9.

Ordo SS. Trinitatis. Admissio et Dimissio, 126. De Tertio Ordine, 40.

Parasceve. Hymnus *Vexilla* apud Camaldulenses, 165, 167.

Parochi ius in ecclesia regularium, 142.

Paupertas ex voto temporario, 66. — in Belgio et Hollandia, 117. — abdicatio redituum ante simplicem professionem, 122.

Paupertatis votum *simplex*, in Ordinibus virorum et Monialium, 5; in Institutis votorum simplicium, 6. In utrisque Institutis, 122. Quid de Episcopo, ex Professo Congr. relig. 7.

Personae moralis ratio, 77.

Perpensis: Decr. Leonis XIII, 3 maii 1902. De professione simplici apud Moniales, 6, 14, 15, 58, 177. — quod ad effectus iuridicos, 58, 59.

Poena indebite missas colligentis, 45.

Possessio monasterii, 73.

Praedicatio Regularium et aliorum in Urbe, *v. Contiones*.

Praefatio B. M. V., 123.

Privilegia *Benedictinorum* in Hollandia, 144.

Privilegium Missae votivae vel Officii votivi Immac. Conc., 151.

Professio. Aetas requisita ad — **nem**, quomodo computanda, 45. — **nis** effectus in possessionem beneficiorum, 19, 20; abdicatio redituum ante simplicem professionem, 122. — *simplex perpetua* in Instituto votorum simplicium, quod ad vacationem beneficiorum, 18, 19. — simplex et suffragia in Capitulis, 176.

Reditus abdicandi ante simplicem professionem, 122.

Regularis admittendus in Ordinem SS. Trinitatis, 126. Calendarium in ecclesia possessa a regularibus, 138. — debetne celebrare dedicationem ecclesiae, 154. — dimittendus, *v. Dimissio*. — dimittendus ex *Ordine SS. Trinitatis*, 126. — dimittendus in Italia, 125. — discedens, *v. Discessus*. — observare debet dioecesanam indicationem quod ad stipendia missarum, 178. — quod ad anniversaria defunctorum, 91, 123, 164. — quod ad gradus

academicos, 81. — quod ad iubilaeum, 70. — quod ad ius funerandi, 164. — quod ad paupertatem in Belgio et Hollandia, 117. — sacerdos quod ad missam, 142. — quod ad translationem festorum, 92. — quod ad Tertiarios, *v. Tertiarii*. — **ium** ecclesia, 138, 142.

Religiosus dimittendus, *v. Dimissio*. — discedens, *v. Discessus*. — monendus de defectibus suis, 64. — Belgii quod ad possessionem, 77. — quod ad ordinationem, 78. — quod ad gradus academicos, 81. — **sae** quod ad confessionem, 87.

Rubricae privata auctoritate suppressae sunt restituendae, 123.

Saecularizationis Indulta, praesens usus, 8.

Sanctissimus : Declaratio Pii IX, de professione simplici, 176, 177.

Sanctissimus Dominus : decretum S. R. C. 8 maii 1904, de vi Motus proprii de musica sacra, 36.

Scripturae studia apud regulares, 81. — Gradus academici, 81.

Societas Iesu quod ad dimissionem scholarium, 60.

Stipendium colligentis missas, 150. — Missarum, 178.

Superior Provincialis et capitulum : locus mutuus, 10. — aspergendus quomodo, 167. — recitans lectiones, 167.

Tabella pro oneribus missarum, 47.

Tertiariae Sorores Matriti, 40.

Tertiarii *Saeculares* quod ad indulgentias, 37. — plurium Congregationum in una ecclesia, 152. — S. Francisci, 38, 147, 151, 152. — S. Dominici, 38. — Servorum B. M. V., 38. — Eremitarum S. Aug. 38. — *vota emittentes* quod ad indulgentias, 38. — quod ad absolutionem generalem, 22, 149, 153.

— *religiosi*, quod ad absolutionem generalem, 21, 153; — habitum primi Ordinis, 40, 147; — indulgentiarum communicationem, 38.

Testimoniales litterae, v. *Litterae*.

Thomae (S.) Cantuarensis lectiones, 165, 166.

Titularis ecclesiae patronus, 12.

Titulus Missionis, 69, 70.

Triduana beatificationis festa. Instructio et privilegia, 120.

Trinitatis (SS) Ordo, 40, 126.

Ursulinae in unum corpus cogendae. Varia monumenta, 97, 157, 159 ; Romana Unio approbata, 163. — **rum** origo, 159.

Ut debita : decretum S. C. Conc. 12 maii 1904 de missarum oneribus. 44. — Responsa et annotationes, 128-137.

Periodica de re morali

v.1

v.1 10221

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

GTU Library
3 2400 00335 6171